

Socialnämnden

Socialnämnden

kallas härmed till sammanträde **torsdagen den 29 oktober 2020 kl. 13.15 i Kommunfullmäktigesalen, Rådhuset.**

Hålltider för sammanträdet

13.15 – 13.45	Information om hot och hat, Anna-Karin Hasselborg
13.45 – 14.00	Budgetuppföljning 2020, Mats Collin och Controller
14.00 – 14.20	Information om nuläget, Birgitta Nilsson
14.20 – 14.50	Nära vård projektet, Mats Collin
15.30	Beslutsmöte

Föredragningslista

1. Val av justerare
2. Fastställande av föredragningslista
3. Informationsärenden
4. Budgetuppföljning 2020
5. Remiss SOU 2018:88 Översyn av insatser enligt LSS
6. Riktlinjer medboende i särskilt boende
7. Revisionsrapport - Granskning - Insatser för vuxna
8. Remiss - Måltidspolicy för Härnösands kommun
9. Ändring av resultatuppdrag
10. Ej verkställda gynnande beslut
11. Ändringar i Delegationsordning Socialnämnden
12. Socialnämndens sammanträdesdagar 2021
13. Anmälan av delegationsbeslut 2020
14. Attestantförteckning 2020
15. Skrivelser, meddelanden, beslut
16. Eventuellt tillkommande ärende

Krister Mc Carthy
ordförande

Bilaga 1 – Allmänna råd till den enskilda sammanträdesdeltagaren.

Allmänna råd till den enskilda sammanträdesdeltagaren¹

Det personliga ansvaret för att minska smittspridningen är stort. Att ta ett personligt ansvar för att minska sin egen del i smittspridningen är viktigt både för den egna individuella hälsan, men även för den allmänna folkhälsan. För att kunna genomföra fysiska nämndsammanträden på ett säkert sätt bör deltagarna följa Folkhälsomyndighetens allmänna råd:

- **Stanna hemma om du är sjuk.** Vänta minst 48h med att röra dig ute i samhället eller delta i sammankomster efter att du blivit symptomfri.
- **Var noga med din handhygien.** Tvätta händerna ofta och noga med tvål och vatten, i minst 20 sekunder. Om du använder handsprit: tänk på att använda mycket handsprit, vara noga med att fördela den över hela händerna – både handflator och handryggar – och att låta dem torka innan du tar i något.
- **Håll avstånd.** Håll om möjligt minst en armlängds avstånd till dina medmänniskor, gärna två meter om det går.
- **Var extra försiktig om du tillhör riskgrupp/Visa respekt för de som tillhör riskgrupperna.** Var rädd om dig själv och andra. Känner du dig orolig för att bli smittad eller är orolig för att du ska kunnasmitta någon – stanna hemma eller försök hitta andra lösningar för deltagande.
- **Följd de allmänna råden innan, under och efter nämndsammanträdet.** Detta är viktigt för att undvika och/eller minska smittspridning. Detta gäller även om du genom ett antikroppstest har fått vetskap om att du har antikroppar – de allmänna råden och rekommendationerna gäller i vilket fall.

¹ Utdrag ur Härnösands kommuns Riktlinje för nämndsammanträden under pandemi (covid – 19)

Härnösands
kommun

Socialnämnd

Budgetuppföljning september

2020-09-30

Budgetuppföljning september

Rapportperiod: 2020-09-30 Organisation: Socialnämnd

Innehållsförteckning

Budgetuppföljning september	1
1 Sammanfattning.....	2
2 Ekonomisk redovisning.....	3
2.1 Nämndens resultat	3
2.2 Nämndens budgetavvikelse	5

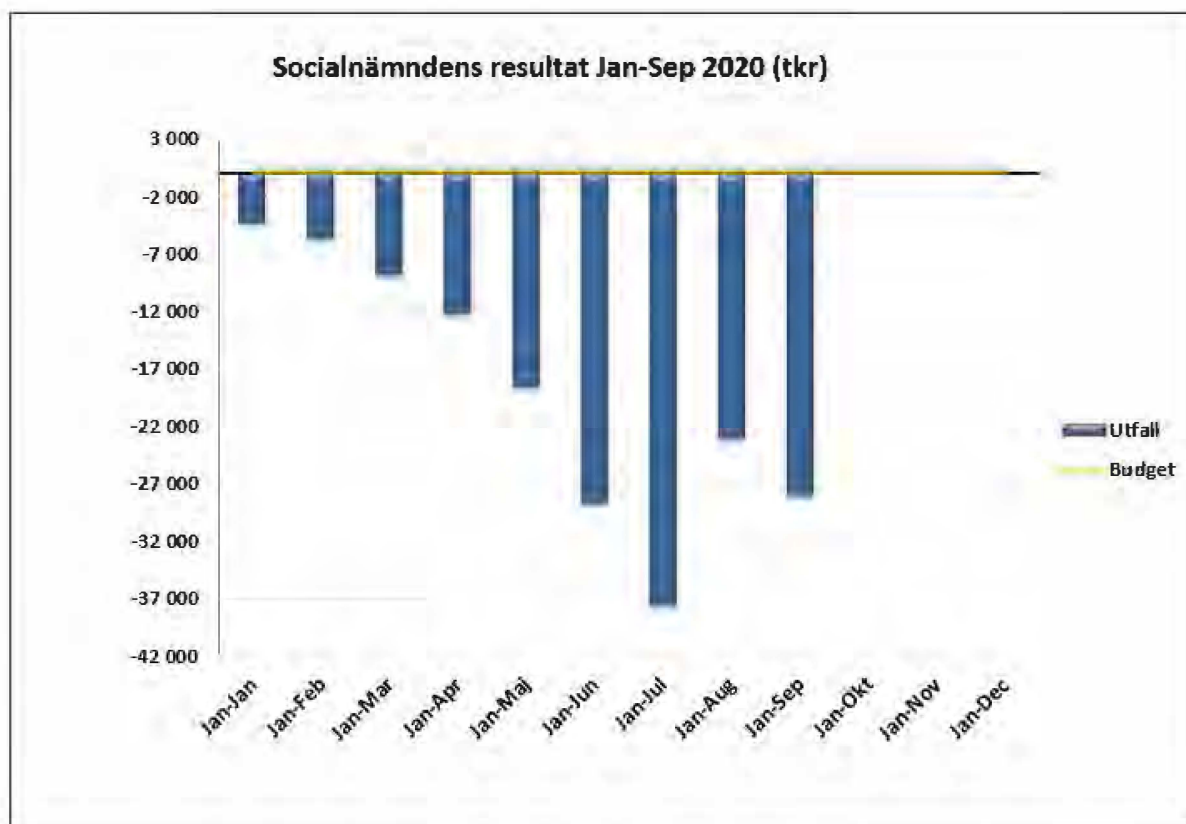
1 Sammanfattning

Socialnämnden visar per sista september ett underskott på 28,0 mnkr. Underskottet består av högre personalkostnader främst till följd av pandemin som råder och de beslut som tagits kring åtgärder för att förhindra smittspridning. Även det odefinierade kostnadsreduceringsbehovet på 11,3 mnkr för perioden belastar resultatet negativt då ännu inga åtgärder tagits för att minska nämndens kostnader.

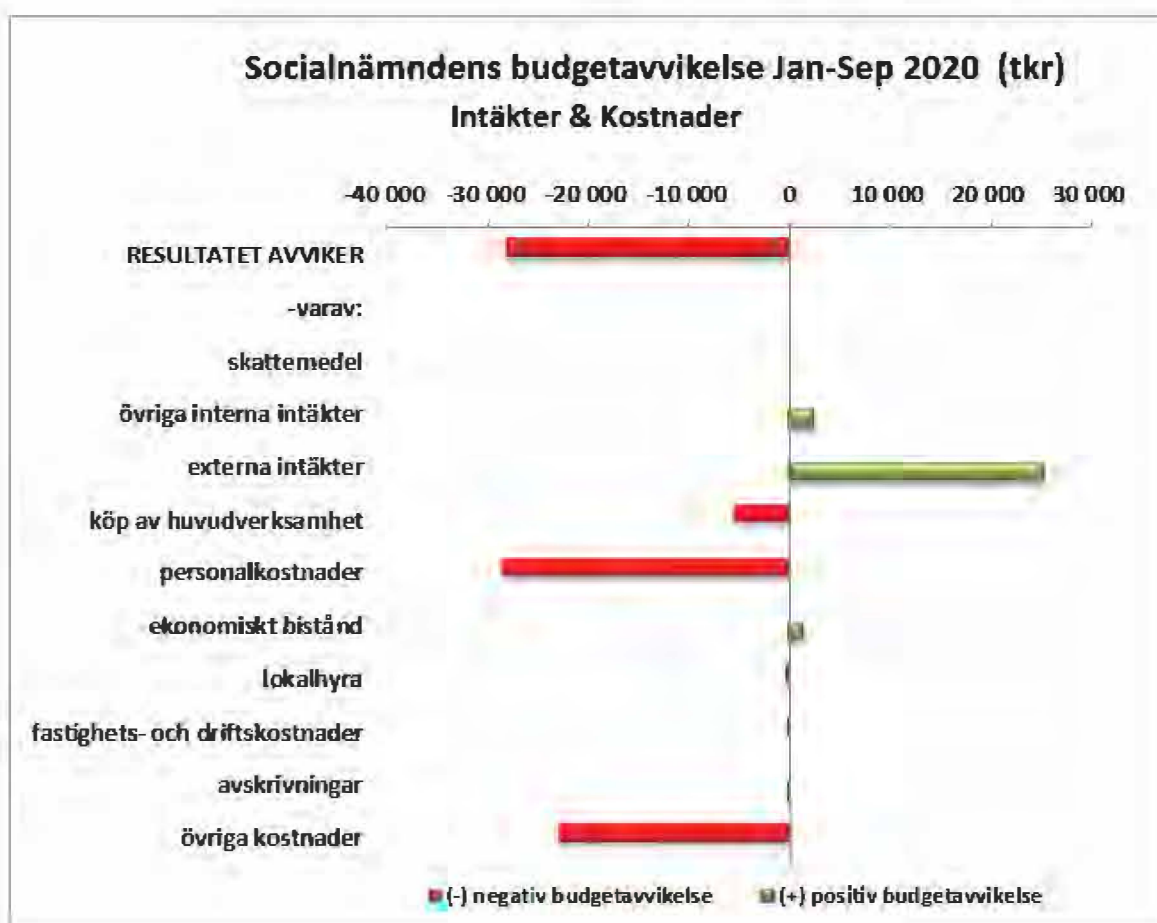
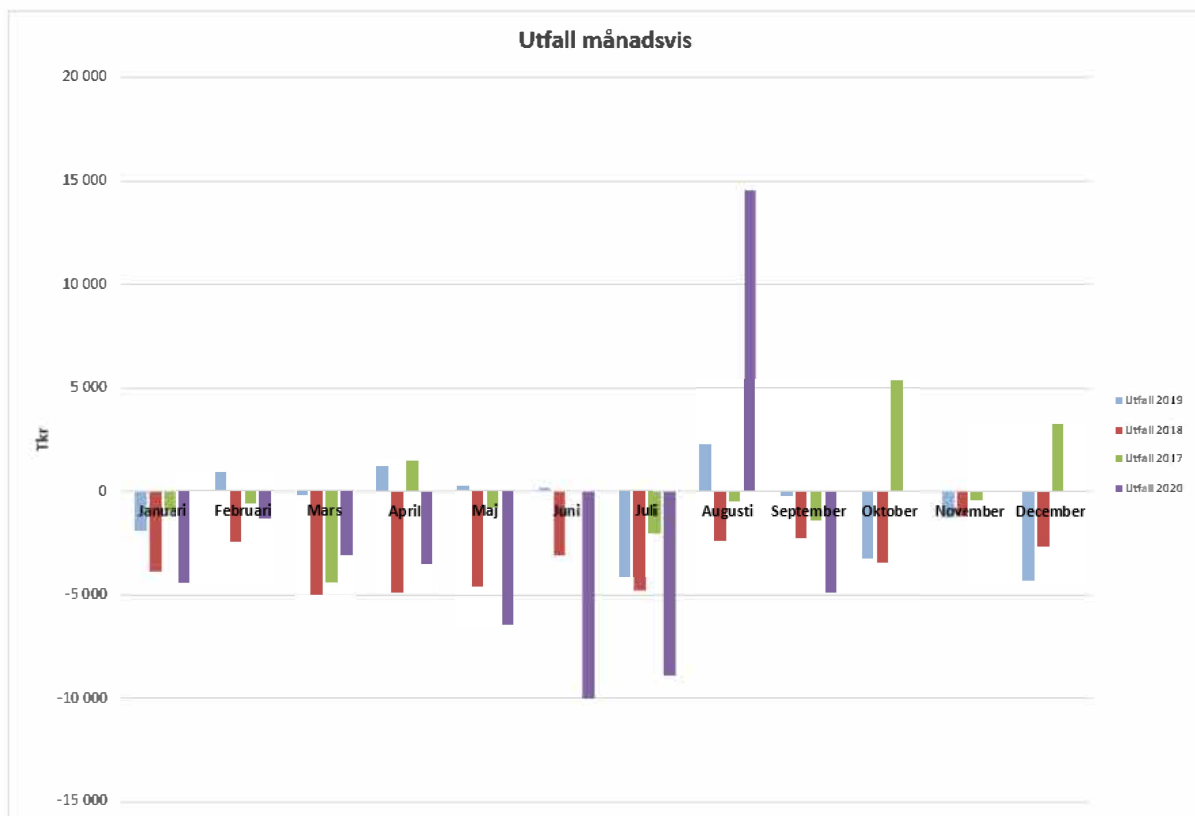
I resultatet finns även förväntade intäkter på 19,2 mnkr från Socialstyrelsen för de Covid-19-relaterade kostnader som förvaltningen haft och prognostiserat att ha under perioden. Statsbidrag för förvaltningens Covid-19 relaterade kostnader har tagits upp till 50 % av verkligt förväntad kostnadstäckning.

2 Ekonomisk redovisning

2.1 Nämndens resultat

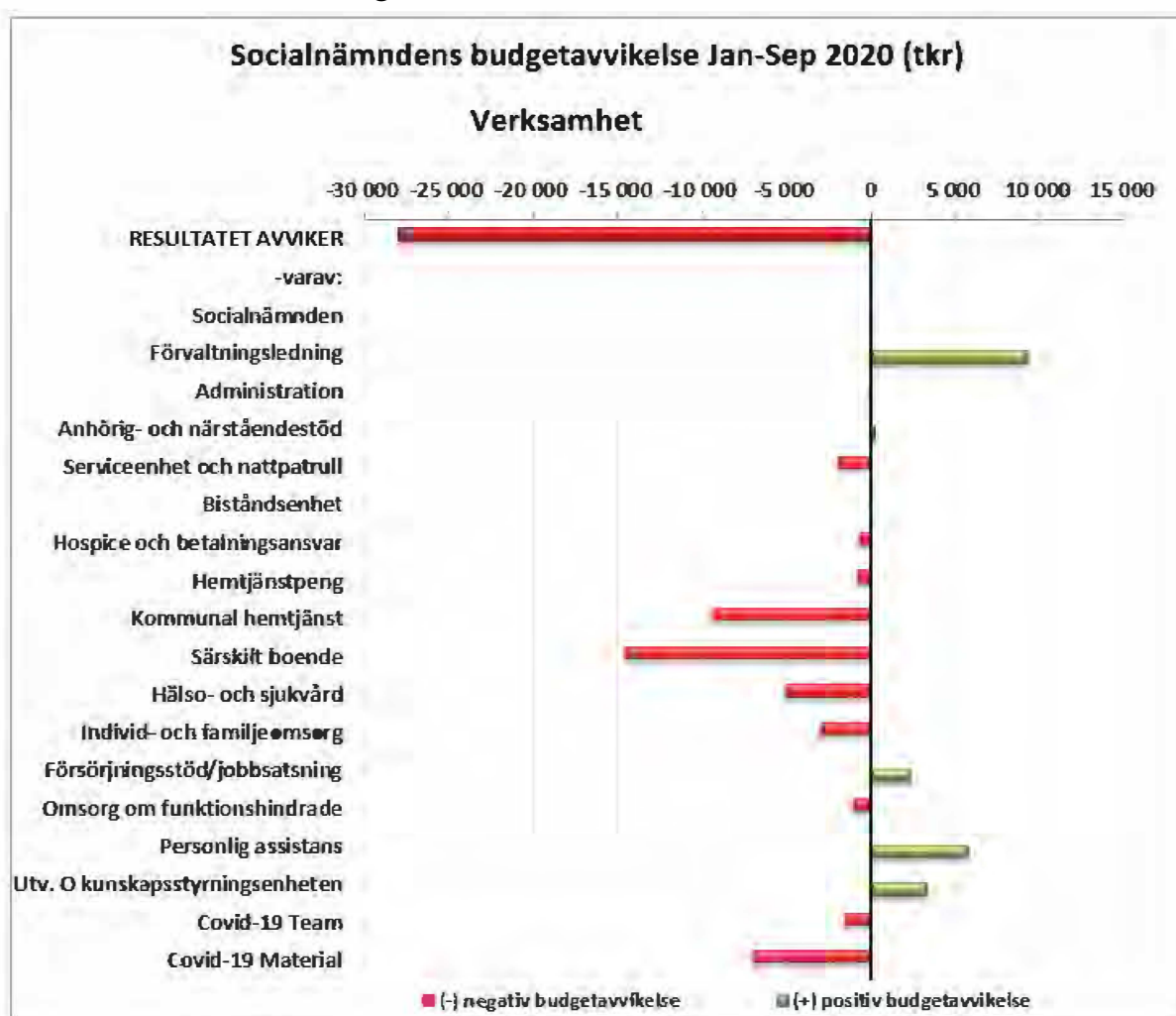
Socialnämnden redovisar ett underskott motsvarande 28 mnkr ackumulerat september, vilket motsvarar 5,4 procent av periodbudgeten. Nämnden har ett odefinierat kostnadsreduceringsbehov i budgeten vilket är inräknat och motsvarar 11,3 mnkr. Socialnämnden återsöker merkostnader kopplad till Covid-19 från Socialstyrelsen och det är inbokat intäkter motsvarande 50 procent av dessa kostnader. Detta motsvarar 19,2 mnkr. Det finns en stor osäkerhet kring denna post då Socialstyrelsen ännu inte godkänt den första ansökan om återsökning, därav att det bara är uppbokat 50 procent.

Kostnaderna överstiger budget med totalt 55,8 mnkr. Den största kostnadsavvikelsen avser köp av huvudverksamhet, personalkostnader samt övriga kostnader. Med köp av huvudverksamhet menas exempelvis placeringar, hemtjänst och personlig assistans verkställda av externa aktörer. Anledningen till att kostnaderna har överstigit budget är att volymerna är högre än beräknat, främst barnplaceringar inom Individ- och familjeomsorgen samt externplaceringar inom Omsorg om funktionshindrade. En annan orsak till kostnadsavvikelsen är högre personalkostnader än beräknat. Delvis på grund av att avvecklingen av Ugglan inte gått enligt plan samt en högre bemanning inom flertalet områden för att minska risken för spridning av Covid-19. Den främsta anledningen till avvikelsen för övriga kostnader är inköp kopplade till Covid-19, exempelvis sjukmaterial.

Högre intäkter än budgeterat, 27,9 mnkr, täcker till viss del upp nämndens kostnadsavvikelse. Den främsta anledningen är att det är inbokad intäkter motsvarande 19,2 mnkr kopplad till återsökning av merkostnader på grund av Covid-19. En annan delorsak är högre omsorgs- och hyresintäkter än budgeterat.

2.2 Nämndens budgetavvikelse

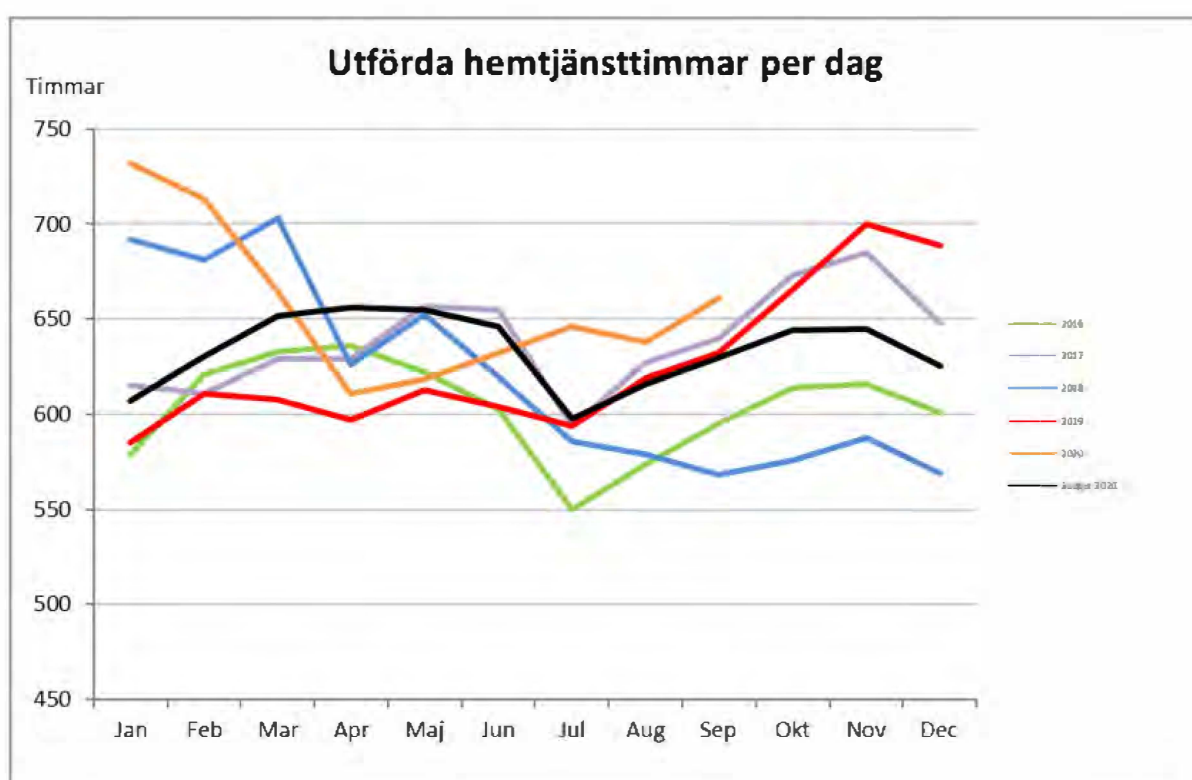

Förvaltningsledningen visar ett ackumulerat underskott på 9,3 mnkr och den främsta anledningen till avvikelsen är att det finns ett odefinierat kostnadsreduceringsbehov på 11,3 mnkr samt att det är intäkter på motsvarande 19,2 mnkr inbokade. Den enskilda månaden visar ett överskott motsvarande 0,4 mnkr.

Serviceenhet och nattpatrull visar ett ackumulerat underskott motsvarande 2,1 mnkr, där den främsta avvikelserna är personalkostnader för nattpatrullen. Den enskilda månaden visar ett underskott motsvarande 0,4 mnkr.

Hemtjänsten (Hemtjänstpeng* + Kommunal hemtjänst) redovisar ett underskott på totalt 10,4 mnkr varav 0,9 mnkr avser hemtjänstpeng. Underskottet på hemtjänstpeng beror på att fler hemtjänsttimmar än budgeterat har utförts. På den enskilda månaden visar hemtjänstpengen på ett underskott motsvarande 0,2 mnkr. Till och med september månad har 6919 fler timmar utförts, vilket motsvarar i genomsnitt 25,3 timmar per dag.

*Hemtjänstpeng är den ersättning som betalas ut för utförd tid hos brukare till både privata aktörer och hemtjänst i egen regi (kommunal utförare). I hemtjänstpeng inryms även omsorgsintäkter, bidragsintäkter och kostnader för matdistribution.

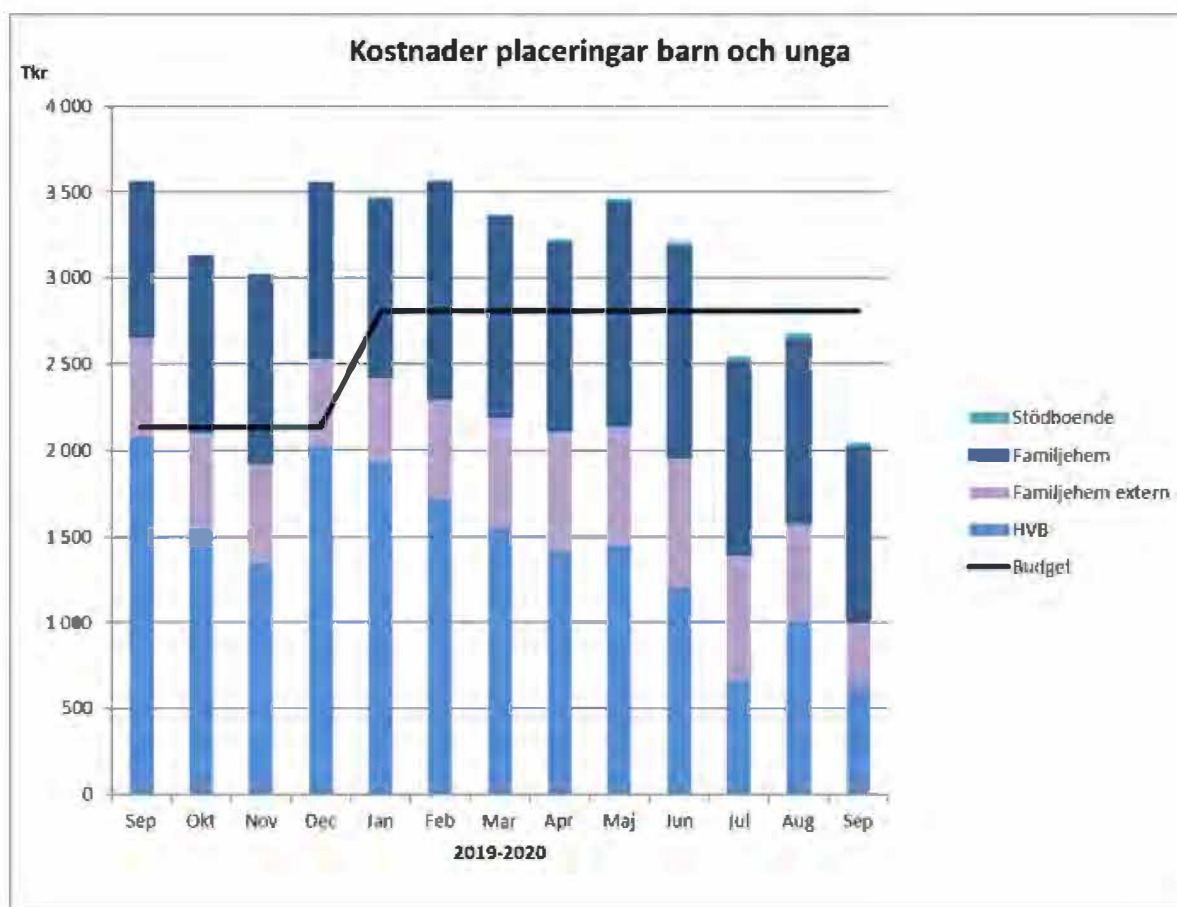

Det ackumulerade underskott som den kommunala hemtjänsten redovisar beror på att personalkostnaderna är högre än budgeterat. Av verksamhetens totala kostnader består över 90 % av personalkostnader. Då personalkostnaderna står för mer än 90 % av de totala kostnaderna och att intäkterna varierar över tid påverkas möjligheten att hinna ställa om verksamheten i den takt som krävs. Intäkterna erhålls baserat på utförd tid hos brukare. Nya direktiv inom hemtjänsten på grund av Covid-19 påverkar även möjligheten att anpassa sina kostnader efter intäkterna. Exempelvis ska den kommunala hemtjänsten hålla en hög brukarkontinuitet och inte låna personal mellan hemtjänstgrupperna. Den enskilda månaden visar den kommunala hemtjänsten ett underskott motsvarande 1,1 mnkr.

Särskilt boende redovisar ett underskott motsvarande 14,6 mnkr. Den främsta anledningen är att avvecklingen av Ugglan inte har gått enligt plan samt en utökad bemanning av personal för att minska risken för spridning av Covid-19. På den enskilda månaden redovisar särskilt boende ett underskott motsvarande 3,4 mnkr.

Hälso- och sjukvården redovisar ett underskott motsvarande 5,1 mnkr. De främsta avvikelserna är kostnader för personal samt kostnader för bemanningssjuksköterskor. Hälso- och sjukvården har haft kostnader för inhyrd personal på 2,8 mnkr. Den enskilda månaden visar ett underskott motsvarande 0,6 mnkr.

Högre placeringskostnader för barn och unga är främsta anledningen till budgetunderskottet inom individ- och familjeomsorgen. Det är främst placeringar på HVB (Hem för vård eller boende) som avviker negativt samt familjehemsplaceringar. Kostnaden för placeringar på HVB-hem är 2.0 mnkr högre än budgeterat. Kostnaderna för familjehem är 1,7 mnkr högre än budgeterat. Detta är främst kopplat till högre kostnader första halvåret. Detta underskott täcks delvis upp av lägre personalkostnader än budgeterat inom barn och familj. På den enskilda månaden redovisar individ- och familjeomsorgen ett överskott motsvarande 0,9 mnkr.

Försörjningsstöd inklusive "Jobsatsningen" visar ett ackumulerat överskott på 2,4 mnkr. Anledningarna är högre intäkter än budgeterat samt lägre kostnader för utbetalt ekonomiskt bistånd. Under sep har 246 hushåll fått utbetalt ekonomiskt bistånd vilket är en ökning med 40 hushåll från föregående månad samt en ökning med 13 hushåll jämfört med september ifjol. Jobsatsningen är en samverkan med Arbetslivsförvaltningen för personer långt från arbetsmarknaden. Den enskilda månaden visar ett överskott motsvarande 0,2 mnkr.

Omsorg om funktionshindrade visar ett underskott motsvarande 1,2 mnkr. Inom omsorg om funktionshindrade avviker externt placerade mest med ett underskott motsvarande 3,1 mnkr, den främsta anledningen är fler individer än budgeterat. Individuella insatser visar ett överskott motsvarande 0,5 mnkr. Egna boenden och daglig verksamhet visar ett överskott motsvarande 1,4

mnkr. De egna boendena har kunnat använda personalen från den dagliga verksamheten (när dagliga verksamheten varit stängd) för att minska beroendet av vikarier. Den enskilda månaden för hela Omsorg om funktionshindrade visar ett underskott motsvarande 0,1 mnkr.

Personlig assistans visar ett överskott motsvarande 5,8 mnkr. Den främsta anledningen är färre individer samt lägre kostnader där kommunen har hela kostnadsansvaret än budgeterat. Det finns en engångsintäkt på 2,8 mnkr från Försäkringskassan som kommer från tidigare år. Den enskilda månaden visar ett underskott motsvarande 0,1 mnkr.

Utvecklings- och kunskapsstyrningsenheten redovisar ett överskott motsvarande 2,7 mnkr. De största anledningarna är att utbildningsbudgeten inte är fullt utnyttjad för perioden samt att förvaltningen ännu inte haft betydande kostnader för införande av ett nytt verksamhetssystem. Den enskilda månaden visar ett överskott motsvarande 0,4 mnkr.

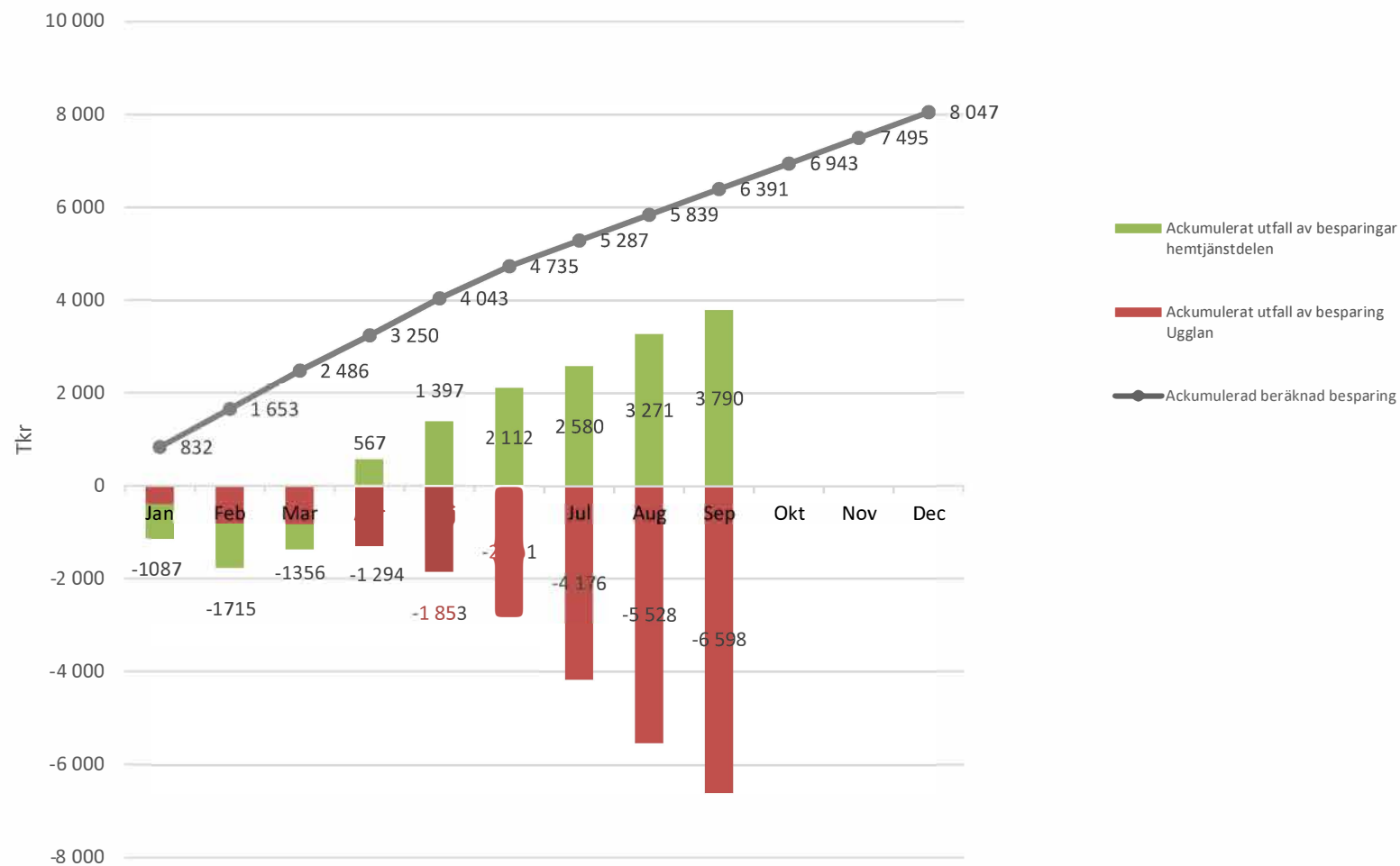
Covid-19 teamet är ett team som startat för att ta hand om misstänkta fall av Covid-19 främst inom hemtjänsten, det finns inte någon budget för detta och verksamheten har kostat 3,3 mnkr och kommer återsökas under året. På den enskilda månaden september har teamet kostat 0,8 mnkr.

Covid-19 material, är en verksamhet där material som förvaltningen har varit tvungna att köpa in på grund av Covid-19 redovisas. Det finns inte någon budget för detta och de har kostat 8,2 mnkr detta kommer återsökas under året. Under den enskilda månaden september har detta kostat 0,3 mnkr.

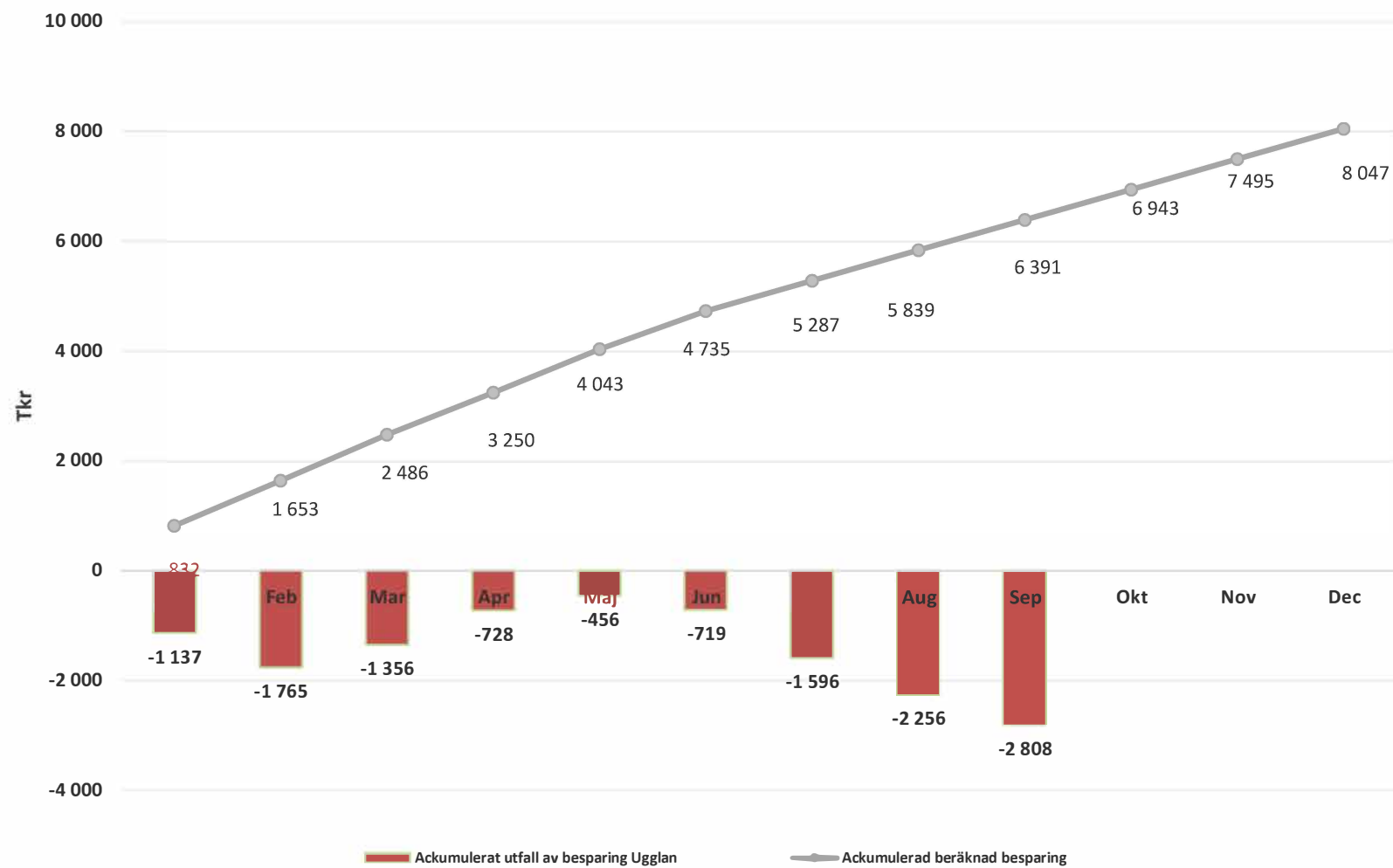
Budgetuppföljning 2020 (tkr)	Resultat ackumulerat aug 2020	Resultat ackumulerat sep 2020	Differens föregående månad
Socialnämnden	87	103	17
Förvaltningsledning	8 940	9 305	366
Covid-19 material	-7 979	-8 240	-261
Administration	-282	-265	17
Utv. O kunskapsstyrningsenheten	2 888	3 293	405
Anhörig- och närståendestöd	191	235	44
Serviceenhet och nattpatrull	-1 709	-2 071	-362
Biståndsenhet	-89	-142	-52
Hospice och Betalningsansvar	-628	-757	-129
Hemtjänstpeng	-704	-902	-197
Kommunal hemtjänst	-8 386	-9 473	-1 088
Covid-19 team	-2 496	-3 280	-783
Särskilt boende	-11 175	-14 607	-3 432
Hälso- och sjukvård	-4 412	-5 057	-645
Individ- och familjeomsorg	-3 976	-3 073	903
Försörjningsstöd inkl "Jobbsatsningen"	2 189	2 353	165
Omsorg om funktionshindrade	-1 058	-1 194	-135
Personlig assistans	5 491	5 787	296
Summa	-23 110	-27 983	-4 873

SAMMANSTÄLLNING ÖVER INTÄKTER OCH KOSTNADER PER MÅNAD 2020																
	Årsbudget	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Summa	%	Rikt punkt %
Tkr																
INTÄKTER																
Bidrag	23 318	2 134	2 938	2 575	2 576	1 865	2 007	2 295	22 346	3 715				42 449	182,0	100,0
Skattemedel	596 200	49 896	49 184	47 906	49 173	49 881	49 121	52 012	53 988	51 304				452 465	75,9	100,0
Övriga intäkter	64 190	6 002	5 803	5 800	5 660	6 004	5 782	5 491	5 522	5 424				51 487	80,2	100,0
Summa intäkter	683 708	58 032	57 925	56 281	57 408	57 750	56 909	59 798	81 856	60 443	0	0	0	546 401	79,9	100,0
KOSTNADER																
Hemtjänst	-107 186	-10 892	-9 798	-10 248	-10 015	-10 108	-10 677	-11 854	-12 097	-11 397				-97 086	90,6	100
Lönekostnader	-360 750	-31 917	-30 931	-29 216	-30 404	-31 558	-32 090	-34 609	-35 952	-34 570				-291 247	80,7	100
Lokaler	-60 940	-5 459	-4 974	-5 035	-5 131	-5 141	-5 316	-5 115	-4 859	-5 418				-46 448	76,2	100
Försörjningsstöd	-25 225	-1 962	-1 771	-2 471	-2 004	-1 706	-2 021	-2 210	-1 548	-1 957				-17 650	70,0	100
Placeringar IFO	-35 280	-3 758	-3 705	-3 644	-3 644	-4 167	-2 992	-2 734	-2 828	-2 173				-29 643	84,0	100
Placeringar OoF	-9 470	-953	-854	-1 168	-1 342	-1 331	-1 367	-1 471	-1 236	-1 475				-11 199	118,3	100
Personlig assistans	-37 075	-3 010	-2 731	-2 293	-2 794	-2 928	-2 806	-2 984	-2 454	-2 774				-24 774	66,8	100
Hospice/Utskrivningsklara	-507	-106	78	-23	-101	-342	-212	-153	-175	-184				-1 217	240,3	100
Övriga kostnader	-47 278	-4 372	-4 538	-5 292	-5 424	-6 853	-9 475	-7 595	-6 185	-5 367				-55 100	116,5	100
Summa kostnader	-683 708	-62 429	-59 223	-59 390	-60 859	-64 134	-66 956	-68 725	-67 333	-65 315	0	0	0	-574 363	84,0	100,0
NETTOKOSTNADER	0	-4 397	-1 298	-3 109	-3 451	-6 384	-10 047	-8 927	14 522	-4 872	0	0	0	-27 962		
Hemtjänst	Samtliga kostnader för både Hemtjänstpeng och Kommunal hemtjänst															
Försörjningsstöd	Inklusive kostnader för "Jobsatsningen"															
Övriga kostnader	Leasingbilar, friskvård och rehabilitering, tekniska hjälpmedel, inkontinensmaterial, larm, annonser, resor, livsmedel och förbrukningsmaterial mm															

Uppföljning av besparingsåtgärder 2020

Uppföljning av besparingsåtgärder 2020

Verksamhetsåret 2020

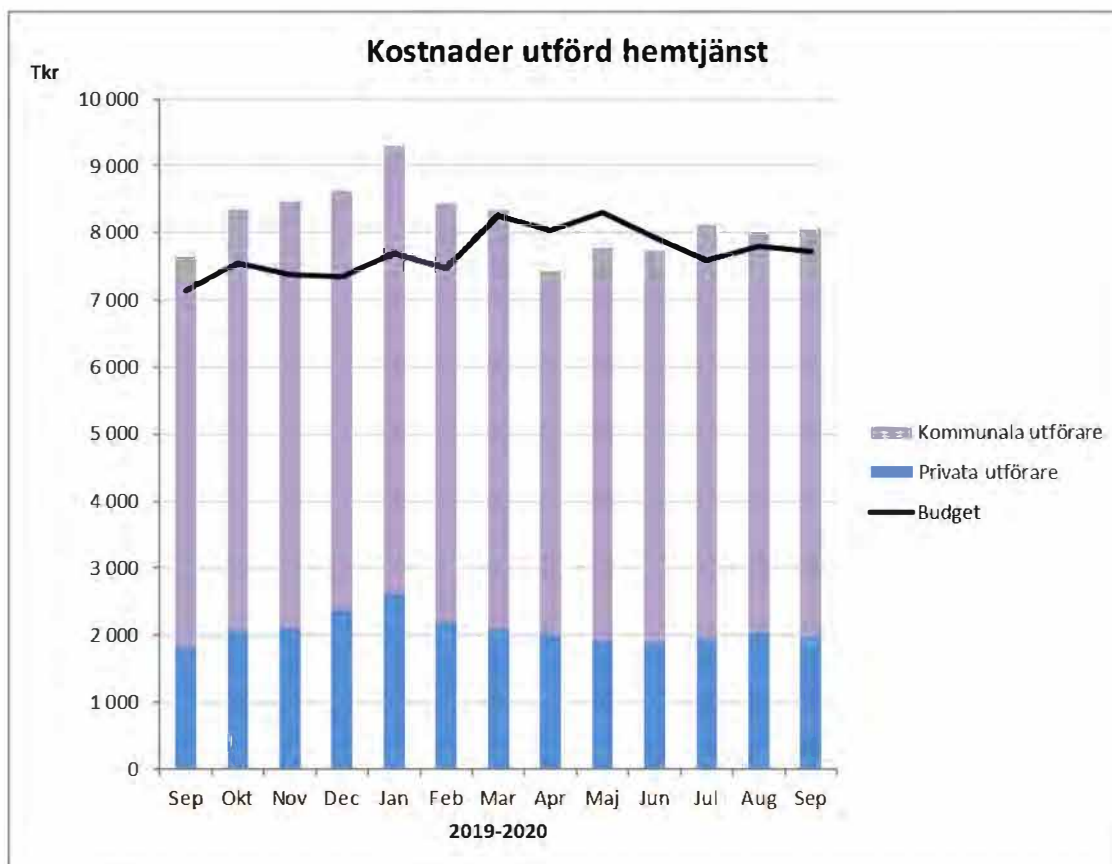
Jan Feb Mar Apr Maj Jun Jul Aug Sep Okt Nov Dec Summa

Uppföljning av åtgärder, Verksamhetsplan 2020

Successiv avveckling av Ugglan													
Beräknad effekt 8 047 tkr	832	821	833	764	793	692	552	552	552	552	552	552	8 047
Utfall av besparingsåtgärd	-398	-416	-26	-454	-558	-978	-1 345	-1 352	-1 071				-6 598
Utfall av besparingsåtgärd (hemtjänstökning)	-739	-212	436	1 082	830	716	468	691	519				3 790
Summa beräknade besparingar	832	821	833	764	793	692	552	552	552	552	552	552	8 047
Summa utfall av besparingar	-1 137	-628	410	628	272	-263	-877	-661	-552	0	0	0	-2 808

Socialnämndens uppföljning volymökningar september 2020

Hemtjänstpeng

Diagrammet visar kostnader för utförda hemtjänsttimmar under verksamheten Hemtjänstpeng, vilket är det samma som utdelad ersättning till kommunala och privata utförare.

	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep
Antal brukare	581	576	579	590	601	614	609	609	586	596	591	575	593
varav kommunala	468	464	467	472	481	495	495	496	496	491	486	474	491
varav privata	113	112	112	118	120	119	114	113	108	105	105	101	102

Antal brukare med beslut om hemtjänst i ordinärt boende, exklusive brukare med enbart larm, insatser enligt HSL (Hälso- och sjukvårdslagen) och/eller matdistribution. Rullande 13 månader.

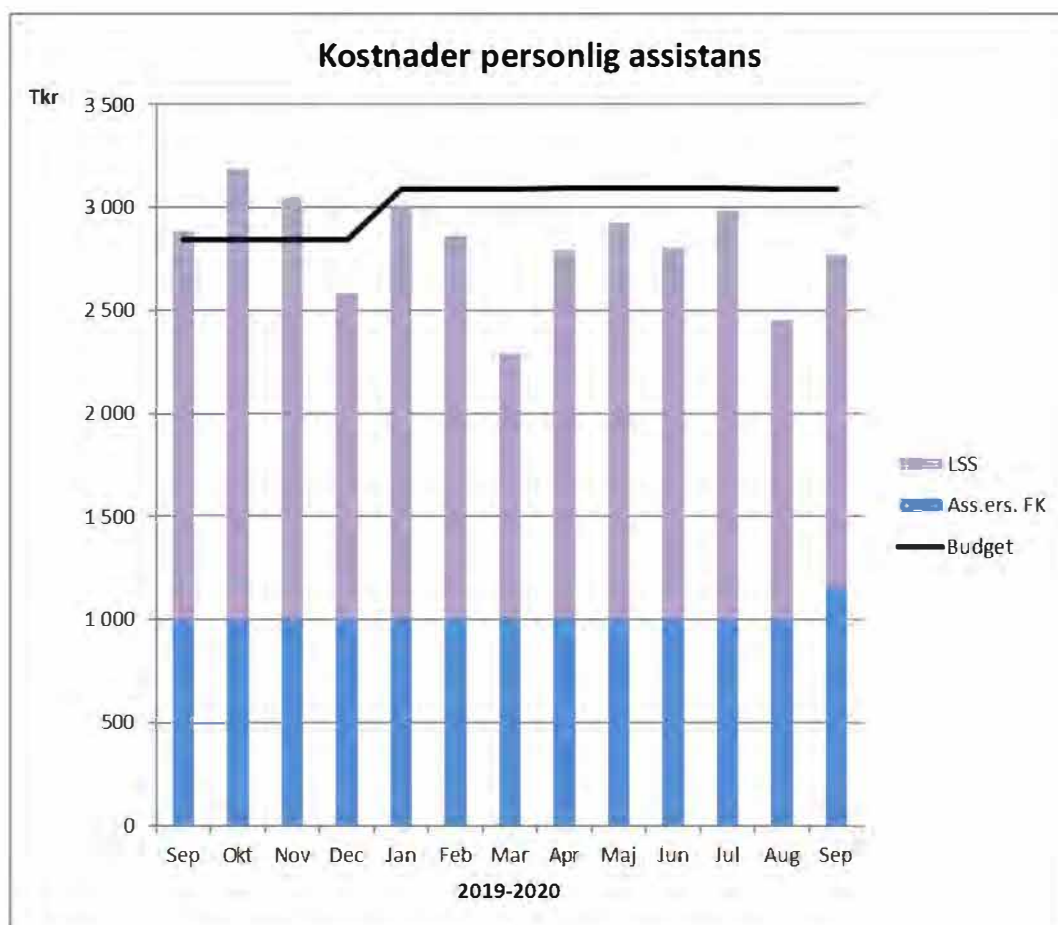
	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep
Utförda tim/dag	632	665	700	689	732	716	665	612	618	632	646	638	661
varav kommunala	490	510	535	508	535	534	507	457	474	486	500	486	508
varav privata	142	155	165	181	197	179	158	155	145	146	146	152	154

Rullande 13 månader.

Mnkr	Dec 2019	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep
Ack. resultat	-4,5	-1,5	-2	-1,9	-1.1	-0,5	-0,1	-0,6	-0,7	-0,9

I resultatet ingår intäkter för omsorgsavgifter, momskompensation samt intäkter och kostnader för matdistribution.

Personlig assistans

Diagrammet visar kostnader till Försäkringskassan (FK) där kommunen betalar för de 20 första timmarna i veckan som utförs (Ass.ers. FK) samt till assistansanordnare där kommunen står för hela kostnaden (LSS, Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Beslut från Försäkringskassan som gäller retroaktivt påverkar periodiseringen av enskilda månader.

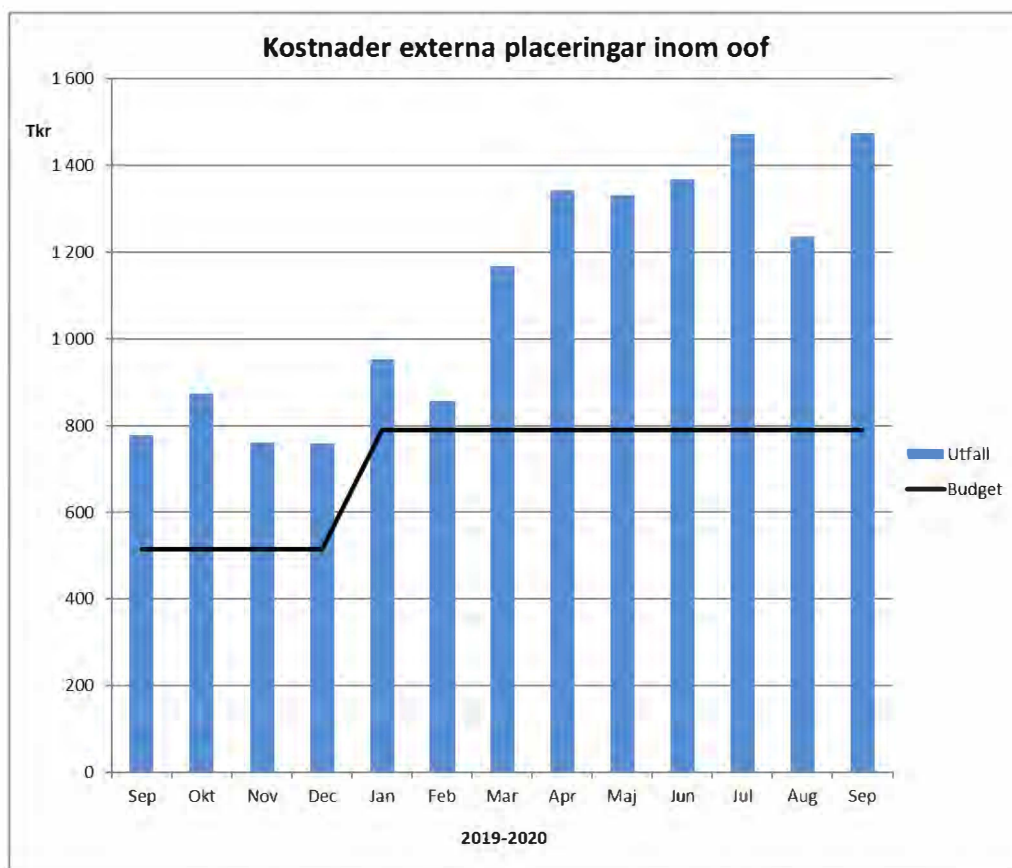
	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep
Antal brukare LSS	19	20	17	17	16	15	17	20	19	21	22	21	20

Rullande 13 månader.

Mnkr	Dec 2019	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep
Ack. resultat	-1,3	0	0,7	1,4	1,8	2	2,2	2,1	5,5	5,8

I resultatet ingår bidragsintäkter från Migrationsverket.

Externa placeringar Omsorg om funktionshindrade

Diagrammet visar kostnader för externa placeringar inom Omsorg om Funktionshindrade. Periodiseringsavvikelser mellan enskilda månader förekommer.

Ext. placerade	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep
Antal brukare	12	13	13	13	13	13	15	17	18	18	18	18	20

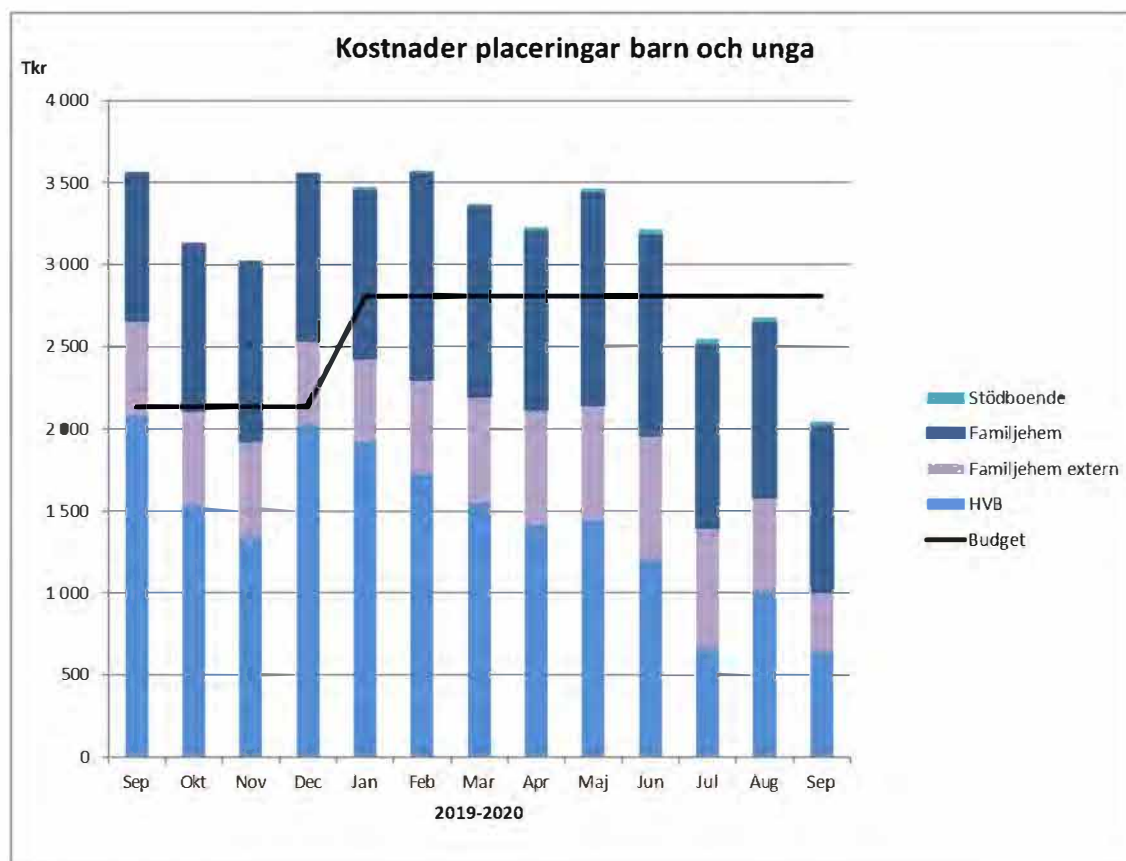
Ej verkställda beslut	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep
Antal brukare	3	3	4	5	6	3	3	3	3	3	4	3	3

Boendebeslut som överstigit tre månader

Mnkr	Dec 2019	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep
Ack. resultat	-1,9	-0,2	-0,1	-0,1	-0,6	-1,2	-1,5	-2,2	-2,7	-3,1

I resultatet ingår intäkter för avgifter, statsbidrag och momskompensation.

Placeringar IFO Barn- och familjeenheten

Diagrammet visar kostnader för externa placeringar inom Barn- och familjeenheten. Periodiseringsavvikelser mellan enskilda månader förekommer. Familjehem extern avser konsulentstödda familjehem. HVB betyder hem för vård eller boende.

	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep
Antal brukare	67	64	70	72	60	75	77	74	78	80	66	65	64
varav Fam.	38	37	44	45	40	44	48	48	48	50	44	42	40
varav Fam. extern	10	9	9	8	8	9	10	10	11	12	9	8	9
varav HVB	19	18	17	18	18	21	18	15	17	15	10	12	13
varav Stödboende				1	1	1	1	1	2	3	3	3	2

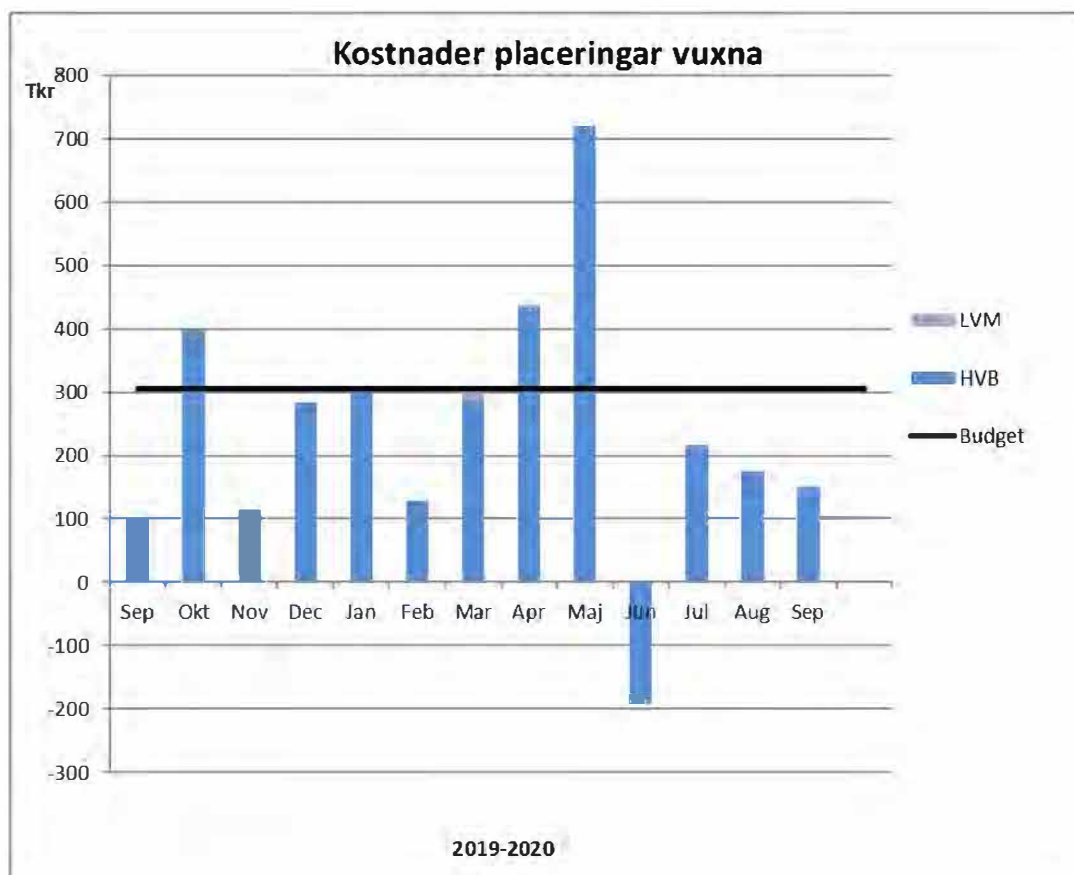
Rullande 13 månader.

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep
Antal dygn	1 850	1983	2199	2125	2246	2088	2023	1906	1787
varav Fam	1 230	1207	1440	1409	1464	1405	1364	1286	1200
varav Fam. extern	248	237	288	300	340	315	256	248	235
varav HVB	558	510	440	386	408	286	310	291	292
varav Stödboende	31	29	31	30	43	82	93	81	60

Mnkr	Dec 2019	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep
Ack. resultat	-8,3	-0,8	-1,9	-2,4	-2,9	-3,6	-4,3	-4,1	-4,1	-3,4

I resultatet ingår bidragsintäkter från Migrationsverket och momscompensation.

Placeringar IFO Vuxenenheten

Diagrammet visar kostnader för externa placeringar inom Vuxenenheten. Periodiseringsavvikelser mellan enskilda månader förekommer. HVB betyder hem för vård eller boende och LVM betyder lagen om vård av missbrukare.

	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep
Antal brukare	4	5	3	4	6	6	6	6	6	7	6	4	4
varav HVB	4	5	3	4	5	5	6	6	6	7	6	4	4
varav LVM	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0

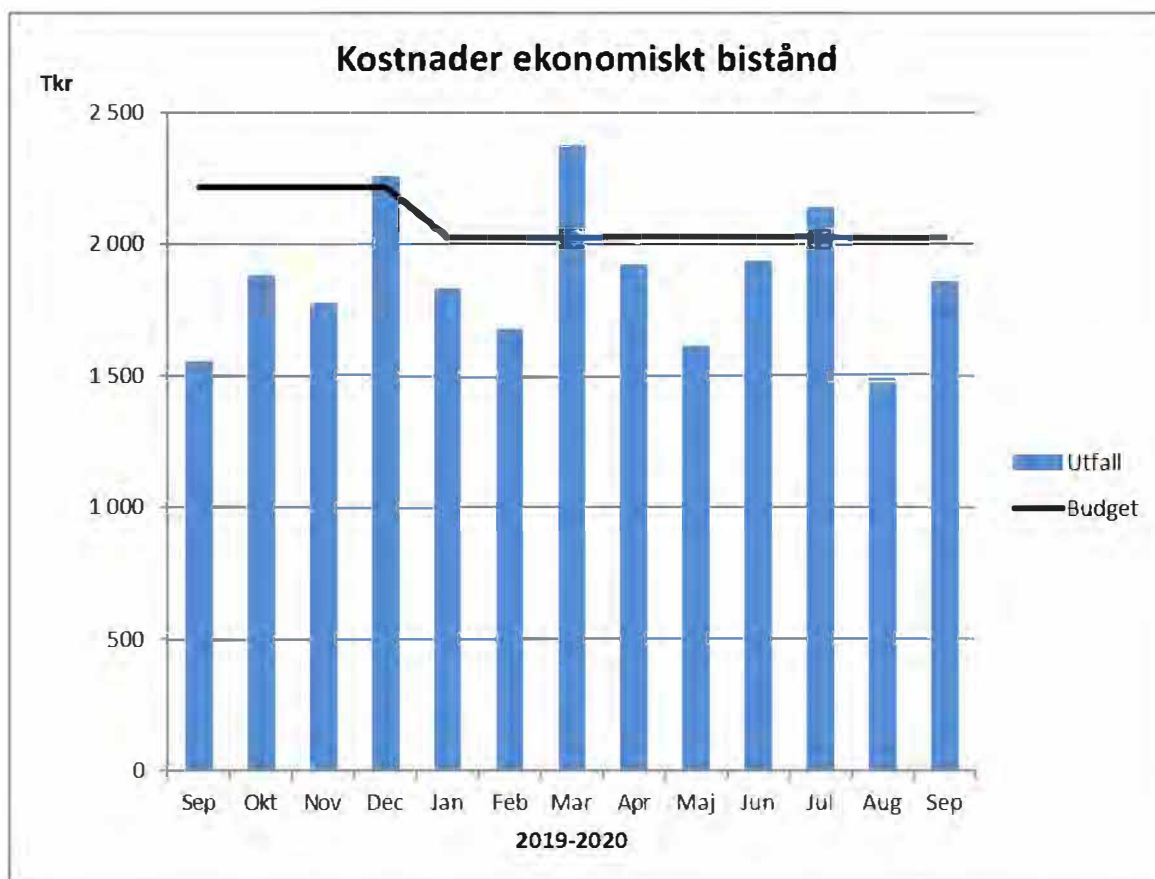
Rullande 13 månader.

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep
Antal dygn	171	146	164	152	172	210	134	105	95
varav HVB	142	143	164	152	172	210	134	105	95
varav LVM	29	3	0	0	0	0	0	0	0

Mnkr	Dec 2019	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep
Ack. resultat	0,4	0	0,2	0,2	0,1	-0,3	0,1	0,3	0,4	0,5

I resultatet ingår intäkter för momskompensation.

Försörjningsstöd

Diagrammet visar kostnader för utbetalt ekonomiskt bistånd.

	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep
Antal hushåll	233	255	254	290	256	242	285	267	239	246	272	206	246

Ett hushåll kan innehålla varierande antal personer. Rullande 13 månader.

Mnkr	Dec 2019	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep
Ack. resultat	5,4	0,4	0,9	0,6	1	1,5	1,7	1,7	2,2	2,4

I resultatet ingår kostnader till Arbetslivsförvaltningen för "Jobsatsningen" samt intäkter från Migrationsverket och Försäkringskassan.

Socialförvaltningen

Yttrande över Remiss SOU 2018:88 Översyn av insatser enligt LSS

S2019/00088/SOF

Sammanfattning

Härnösands kommun ställer sig positiv till förändringarna gällande boendestöd, avlösarservice, kontaktperson i grupp, habiliteringsersättning, att sjuklöner inom personlig assistans ingår i schablonbeloppet och kommunens tydligare ansvar, men förvaltningen känner stor oro över ökade kostnader och ojämlikhet för medborgare i olika kommuner.

Beskrivning av ärendet

Översynen av insatser enligt LSS gäller vissa områden som kommunen anger nedan samt synpunkter till detta.

Förvaltningens synpunkter

Bostaden

Personlig service och boendestöd tycker Härnösands kommun är bra, skiljer ändå från det individstöd som finns idag. Positivt för LSS-brukare att detta blir en LSS insats. Det förändrar arbetssättet hos förvaltningen, att personerna kan få praktisk hjälp i sin bostad. Det har varit en stor efterfråga på hemma-hos-insats med fokus på praktisk insats i hemmet. Härnösands kommun är positiv till insatsen, att det skall ingå praktisk hjälp.

Däremot ifrågasätter Härnösands kommun varför det ska ingå om man bor i grupp eller servicebostad. Nackdelen kan bli att boenden inte har/tar in tillräckligt med personal så att dubbla insatser krävs (resursfråga). Vem gör den bedömningen? Personlig service och boendestöd (ledsagning) skall ingå om man har ett boendebeslut. Inte bra att ha flera insatser om man bor på boende. Allt ska ingå i boendet. Svårt med gränsdragningar, kan ha kontaktperson och ledsagarservice. Kan söka andra insatser. Stöd vid föräldraskap - vad inryms i det? Är lite oklart. Farhågor att det blir en gränsdragningsproblematik med Individ och familjeomsorgen. Otydligt vad stödet innebär (praktiskt, uppfostrande), vad innebär annat motsvarande stöd? En bred insats som ska innehålla så mycket, kan både bli svårt att bedöma och att verkställa

Barn och familjer

Avlösarservice - tas bort i hemmet. Väldigt bra, blir mer flexibelt. Det som passar familjen. Idag har personen oftast två beslut, både avlösarservice och ledsagning.

Korttidstillsyn före och efter — förlängd utbildning. Svårt att anpassa tider, tex ensamstående med skiftarbete blir diskriminerade eftersom att insatsen inte ska ges på kvällar, nätter och helger. Varför heter det förlängd utbildning?

Gemenskap

Ledsagning försvinner som insats och ska ingå i personlig service. Blir mer otydligt vad det är för något. Svårt för enskilda att veta vad det betyder. Personlig service låter otydligt. Frekvens? Timmar? Hur beviljas detta? Ledsagningen blir mer begränsad eftersom den endast kan nyttjas max 10 timmar/dygn (dem med stora omvårdnadsbehov och bor i gruppboende).

Kontaktperson - kan vara i grupp om man vill. Kan vara bra och lämpligt med gruppaktiviteter. Kan på så sätt vara enklare att få uppdragstagare som kan ta uppdrag om de kan genomföras i gruppform. Får dock inte innebära att det alltid blir i grupp, ska finnas alternativ om någon är i behov av egen kontaktperson. Verkställare får fler uppföljningar för att säkerställa att insatserna fungerar bra i grupp.

Sysselsättning**Kartläggning**

Vem gör kartläggningen? Det kan bli ett bollande mellan myndighet och verkställighet om vem som skall göra den eftersom det inte är klart. Det vore bra att ta in andra aktörer som gör kartläggningen.

Bra att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett kunskapsunderlag till hur den dagliga verksamheten ska utformas.

En nackdel är att personer i personkrets 3 inte kan beviljas daglig verksamhet.

Utredning daglig verksamhet

Är ett skifte mellan hur arbetsmarknadens parter efterfrågar arbetskraft och den anställningsbarhet brukare har. Strukturarbetslösheten är påtaglig för dessa brukare. Många har en arbetsförmåga som i dåtid efterfrågades på arbetsmarknaden, dock har ett skifte skett och anställningsbarhet utifrån vad arbetsmarknaden efterfrågar är inte samstämmig.

Bra med genomlysning om hur förväntan på daglig verksamhet ser ut i dag och de krav som ställs på insatsen.

Ser positivt på ny utredning om daglig verksamhet för att belysa denna målgrupp. Många har en arbetsförmåga som innebär anställningsbarhet på reguljära arbetsmarknaden om stöd/anpassning kan ske av arbetsplats. Därtill behövs stöd från annan myndighet, Arbetsförmedlingen.

Stadsbidrag utvärderas

Bra att det utvärderas. Härnösands kommun har inte nyttjat detta statsbidrag senaste två åren. Detta utifrån att det inte ses som stadigvarande och utbetalas för sent för att kunna fördelas jämt över året.

Regler för utbetalning av habiliteringsersättning

Bra med tydliggörande! Att det är utifrån kommunens bedömning om det ska utbetalas eller ej.

Allmänna synpunkter kring daglig verksamhet

Utförare: Härnösands kommun kan se att det är svårt att verkställa personer i personkrets 1 med normalbegåvning och diagnos inom autism. De traditionella verksamheterna tilltalar ofta inte personerna. Ibland fungerar det att verkställa inom företagsplats.

Förslag är att t ex arbetsmarknadsåtgärder, Samhall skulle kunna ha ett större ansvar för dessa personer.

Samordning och planering

Särskilt expertstöd utförs av Regionen. Härnösands kommun anser att byte av namn är bra. Härnösands kommun kan dock se ett behov av bättre samverkan med Regionen i denna fråga rent generellt.

Personligt stöd i det dagliga livet

Det kommer att bli enorma merkostnader för kommunerna.

Försäkringskassan bör ta alla oavsett ålder. Härnösands kommun anser att det är fel att inför en åldersgräns för att få en insats. Det blir fortsatt ett delat ansvar mellan stat och kommun. En stor kostnad blir att verkställa alla beslut för kommunerna. Kommuner behöver bygga upp nya verksamheter för att rusta för alla barn under 16 år. Det blir som personlig assistans fast man döper om det, räknar timmar och minuter. Femte grundläggande behovet tas bort och kommer tillbaka till kommunen. Kommunerna får de personerna med mest omfattande vårdbehov. Bara staten sparar pengar. I praktiken blir det personlig assistans under 16 år, även om insatsen heter något annat.

Enomt kostsamt för kommunerna att bygga upp en helt ny organisation som innefattar alla barn och de med det femte grundläggande behovet. Det blir en negativ konsekvens för de personer med det femte grundläggande behovet som tappar sin assistans. Varför skall kommunen fortsatt betala de första 20 timmarna när försäkringskassan ska besluta om personlig assistans?

Bra att sjuklönerna kommer att ingå i schablonbeloppet.

Ansvarsfördelning mellan stat och kommun

Försäkringskassan bör ta all personlig assistans oavsett ålder. Det blir fortsatt ett delat ansvar mellan stat och kommun. Det är staten som sparar pengar och inte kommunerna. Kommunerna kan tvingas sätta in vikarier för dem som har personlig assistans för att det inte ska falla, vid speciella skäl som exempelvis en pandemi samt att kommunen har det yttersta ansvaret. Kommunerna kommer bli tvingade att utföra assistans om den enskilde begär det. Det blir ett stort rekryteringsansvar för kommunerna. Kommunerna får ett stort ansvar att informera alla brukare/företrädare om alla förändringar. En farhåga är att staten kan komma att ompröva

assistansbeslut och göra hårdare bedömningar än kommunerna har gjort. Detta kan medföra att personen förlorar sin assistans och att kommunen får stå för andra insatser till personen.

Härnösands kommun vill ge ett Förslag – att minska kommunens ersättning till staten för de första 20 timmarna. På så sätt skulle kommunerna själva ha ekonomisk möjlighet att anställa personal för personer med mycket omfattande omvårdnadsbehov i daglig verksamhet. Ett alternativ till detta är att öka utjämningsersättningen för kommuner med hög kostnad för daglig verksamhet. Personer med omfattande funktionsnedsättningar kommer alltid att ha stora behov av både personalresurser samt utformade miljöer som ger förutsättningar att möta behoven.

Förslaget grundar sig på att det i Härnösands Kommun blivit vanligare att personer beviljats personlig assistans med stöd av Socialförsäkringsbalken under tid i daglig verksamhet. Ibland även med dubbel assistansbemanning. Vissa av dessa brukare tillbringar mycket tid i daglig verksamhet. I kommunen verkställs alla assistansbeslut av privata aktörer. Detta kan innebära:

- Svårigheter i arbetsmiljöansvar samt att avkräva att assistenter att ta arbetsmiljöansvar för egen del samt arbetar med arbetsmiljötekniska hjälpmedel som underlättar för både brukare och assistenter. Ansvar för den fysiska arbetsmiljön har den verksamhet där arbetsuppgiften utförs, dvs chef för daglig verksamhet. Det kan dock vara svårt med gränsdragning för brukarnära insatser som eventuellt kräver tekniska hjälpmedel - Vems ansvar är det att säkerställa brukarens arbetsmiljö respektive assistenternas vid dessa situationer under vistelse inom daglig verksamhet?
- Svårigheter att avkräva att assistenter arbetar enligt vedertagna rutiner och pedagogik för personer med kognitiva funktionsnedsättningar som t ex kan innebära att minska intryck i form av ljud, aktivitetsmängd etc.
- Brist på kontinuitet för brukare (och övriga brukare i daglig verksamhet samt daglig verksamhetspersonal) p g a hög omsättning på personliga assistenter.
- Svårigheter att integrera brukare med assistans i en grupp eller verksamhet (blir ibland en grupp i gruppen som inte tar del av det som erbjuds av stödinsatser och aktiviteter).
- Svårigheter för ordinarie personal samt chefer/ledare i daglig verksamhet att arbeta professionellt p g a att anhöriga arbetar som assistenter vilket innebär svårigheter att behålla integritet och sekretess kring andra deltagande brukare i daglig verksamhet. Alla som utför arbetsuppgifter inom socialtjänstens verksamheter omfattas av tystnadsplikt och ska därför informeras om tystnadsplikten. Då de privatanställda assistenterna inte har någon personakt hos kommunen där tystnadspliktsdokumentet förvaras säkert är det Socialnämnden som har bevisbördan. Socialnämnden är även skyldig att enligt GDPR upprätta en förteckning för assistenterna och beskriva hur

nämnden/förvaltningen hanterar och uppdaterar dessa uppgifter på ett säkert sätt. Detta kan orsaka en utökad administration.

Privata aktörer och ekonomisk ersättning för personlig assistans

Härnösands kommun har inga synpunkter.

Kvalitet, uppföljning och tillsyn

Härnösands kommun är positiv till samtliga förslag.

Frekvenstillsyn

Ser positivt på frågan med frekvenstillsyn inom tex gruppbostad. Fungerar bra med de tillsynser som sker årligen inom elevhem.

Företrädare översyn:

Mycket bra att detta lyfts fram. Ser positivt på detta!

Namnbyte

Bra med benämning ”personer med funktionsnedsättning” då det ligger mer i klang med framtiden.

Socialnämnden
Härnösands kommun

Bilagor

Bilaga 1

Lättläst sammanfattning- utdrag ur betänkandet Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen, SOU 2018:88, sidor 43-68.

Lättläst sammanfattning

Utdrag ur betänkandet Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen, SOU 2018:88, sidor 43 - 68

Kort om utredningens förslag

Vi föreslår en ny lag: lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning. Lagen ska även i framtiden förkortas LSS.

Vi föreslår tre nya LSS-insatser:

- Personlig service och boendestöd.
- Personligt stöd till barn.
- Förebyggande pedagogiskt stöd.

Vi föreslår att ledsagarservice ska bli en del av insatsen personlig service och boendestöd.

Vi föreslår också att staten ska ha hela ansvaret för insatsen personlig assistans.

Om förslagen genomförs beräknar vi att statens kostnader kommer att minska med cirka 600 miljoner kronor varje år.

Vi beräknar att kommunernas kostnader samtidigt ökar med mellan 300 miljoner och 400 miljoner kronor om året.

I den här sammanfattningen berättar vi om utredningens uppdrag, bakgrund, vad de nya förslagen betyder och vilka följder vi tror att de får.

Utredningens uppdrag

På uppdrag av regeringen har vi utrett LSS och assistansersättningen.

Utredningen har två huvudsyften:

1. Statens kostnader för personlig assistans får inte blir högre än de är i dag.
2. Insatserna inom LSS ska bli bättre anpassade för dem som behöver insatserna.

Vi har utrett delar av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

Vi har också utrett assistansersättningen, som hör till den lag som kallas socialförsäkringsbalken.

Utredningen ger förslag. Senare kommer Sveriges riksdag att fatta besluten.

Andra viktiga utgångspunkter för utredningen

Det är inte bara insatser enligt LSS som ska ge människor möjlighet att delta i samhället. Varje sektor i samhället ska bedriva sin verksamhet så att den blir tillgänglig för alla. Exempel på sådana sektorer är arbetslivet och skolan.

Det handlar också om att alla som behöver ska ha en anpassad bostad och kunna ta del av kultur och andra aktiviteter.

Men många personer med funktionsnedsättning behöver ändå individuellt stöd. Det är det LSS är till för.

Insatserna i LSS, och annat stöd, ska vara flexibla och ge förutsättningar att leva ett så normalt liv som möjligt.

Det ska vara tydligt vad som ingår i LSS-insatserna. Samtidigt är det viktigt att insatserna har hög kvalitet. Därför måste LSS-verksamheter ha möjlighet att utveckla sin kvalitet och kompetens.

Det är också viktigt att lagändringar fungerar som de ska i praktiken.

Sveriges lagar ska främja jämlikhet och delaktighet. Därför har vi utrett till exempel hur människor väljer personlig assistent och regelverket kring det.

I utredningens uppdrag har det också ingått att bedöma om det behövs en ny lag om habiliteringsersättning.

Habiliteringsersättning kan betalas ut till dem som deltar i daglig verksamhet. I dag hanterar kommuner detta på olika sätt.

Bakgrund: LSS och assistansersättningen

Kostnaderna för assistansersättning och LSS-insatser har ökat.

Statens kostnader för assistansersättning ökade med 23 procent mellan år 2005 och 2017.

Kommunernas kostnader för LSS-insatser ökade även de med 23 procent under samma period.

Personerna som får LSS-insatser har blivit fler

Sedan år 1999 har andelen personer i Sverige som får LSS-insatser ökat med 44 procent. Det betyder att gruppen som får insatser är nästan en och en halv gång större i dag än år 1999.

Den insats som har ökat mest är daglig verksamhet. Där är andelen som får insatsen nu 66 procent högre.

Ökning av antalet personer med assistansersättning

Andelen personer i Sverige som får assistansersättning har ökat med 44 procent sedan år 1999. Det finns två huvudförklaringar:

- Det så kallade femte grundläggande behovet infördes i lagen år 1996. Det gjorde det möjligt för personer med psykisk funktionsnedsättning att få assistansersättning om de behöver hjälp som förutsätter ingående kunskaper om dem.
- Personer har fått rätt att behålla assistansersättningen även efter att de har fyllt 65 år.

Förklaringar till ökningen av antalet timmar

Förutom att fler personer får assistansersättning, har många av dem dessutom beviljats fler timmar per vecka. Även de som har personlig assistans via sin kommun har beviljats fler timmar.

Det är svårare att peka ut tydliga orsaker till ökningen av antalet beviljade timmar. Detta gäller både assistansersättning och kommunalt beslutad personlig assistans.

Men antagligen har ökningen av timmar också påverkats av införandet av ett femte grundläggande behov, och av rättigheten för personer som fyllt 65 år att behålla sina insatser.

Fler personer har börjat välja privata anordnare för sin assistans.

Det har antagligen ökat antalet assistanstimmar något.

Fler orsaker till ökningarna

Det tog tid innan LSS och assistansersättningen blev kända av alla i målgrupperna. När fler förstod att de kunde ha rätt till insatserna, blev det fler som efterfrågade dem.

Men denna förklaring påverkade mer i början av tidsperioden än nu.

Antalet personer med diagnosen autism eller autismliknande tillstånd har ökat mycket de senaste åren.

Många av dem har fått rätt till daglig verksamhet.

De ökade kostnaderna kan inte förklaras av att ersättningen per assistanstimme har ökat. Även om schablonersättningen har höjts med åren, så har den ökningen varit något långsammare än prisutvecklingen i allmänhet, till exempel löneökningen för personliga assistenter.

I den allmänna debatten de senaste åren har det talats mycket om fusk, bedrägerier och felaktiga utbetalningar.

Vi vet att sådant har skett. Men det är mycket svårt att veta hur mycket fusk kan ha kostat. Vi tror att det har ökat kostnaderna något, men antagligen mindre från år 2011 och framåt, då det började krävas tillstånd för att bedriva assistansverksamhet.

Dessutom kan det finnas andra orsaker i samhället som har bidragit till att fler personer får LSS-insatser. Det kan handla om till exempel arbetsmarknadspolitik eller hur vården fungerar.

De områdena har vi inte utrett.

Förslag på ändringar i lagen

Vi beskriver både bakgrund och förslag. I det här kapitlet ligger alla konkreta förslag på lagändringar i egna rutor.

Vilka personer som ska omfattas av LSS

Vi föreslår ingen ändring. Samma tre grupper som nu ingår i LSS så kallade personkrets ska finnas kvar.

Däremot ska begreppen i personkretsbestämmelsen ändras så att de blir mer moderna. Till exempel ska det stå ”funktionsnedsättning” i stället för ”funktionshinder”.

Bostaden

Hur personer med funktionsnedsättning bor är avgörande för deras möjligheter att delta på lika villkor i samhället. Om det finns tillgång till vardagsstöd i bostaden är det lättare att välja den sorts bostad man önskar.

- Vi föreslår därför en ny insats, som ska kallas personlig service och boendestöd.
- Den som *inte* bor i gruppboende eller serviceboende, men har behov av stöd i vardagen, ska ha rätt till insatsen. Den kan innebära praktisk hjälp i hemmet, ledsagning, stöd vid föräldraskap och annat motsvarande stöd.
- Även den som bor i gruppboende eller serviceboende kan ha rätt till sådant stöd. Det beror på om det stöd som finns i bostaden bedöms vara tillräckligt eller inte.

Vi vill också påpeka att det är viktigt att bostäder med särskild service inte samlas i ett visst område. De som bor där ska inte isoleras från resten av samhället.

Barn och familjer

Barn med funktionsnedsättning och deras familjer behöver ett mer samordnat och flexibelt stöd. Familjer ska ha möjlighet till avlastning som är anpassad till situationen.

- Avlösarservice fyller en viktig funktion för anhöriga. Insatsen ska finnas kvar, men vi föreslår att den ska kallas bara ”avlösarservice”, inte ”avlösarservice i hemmet”. Då blir det tydligare att insatsen inte bara kan ges i hemmet.
- Korttidstillsyn före och efter skoldagen samt under lov är en insats kopplad till skolan. Vi föreslår att den också ska få ett nytt namn: förlängd utbildning i fritidshem.

Åldersgränsen för när skolungdomar kan beviljas denna insats bör följa skollagen.

Boende i familjehem, eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet, är ett bra kompletterande stöd. Vi föreslår ingen ändring i lagen.

Gemenskap

Ledsagning hjälper vissa personer med funktionsnedsättning att delta i olika aktiviteter. Det bidrar till att vara delaktig i samhället och till att ingå i en gemenskap med andra.

- Vi föreslår att ledsagning ska finnas kvar, men den ska inte stå som en egen insats i lagen. Ledsagning ska ingå i den nya insatsen personlig service och boendestöd.

Kontaktperson är en viktig insats. Den bidrar till en aktiv och meningsfull fritid och ger medmänskliga kontakter på ett annat sätt än andra LSS-insatser.

Insatsen kontaktperson ska finnas kvar.

Men utredningen föreslår att insatsen också ska kunna innehålla aktiviteter i grupp.

Gruppsaktiviteterna kan ske på olika sätt. Till exempel kan flera personer som har samma kontaktperson samlas i en aktivitet. Det gör stödet mer flexibelt.

Den som inte vill ha gruppsaktiviteter måste inte. Den som får stödet måste godkänna att träffarna med kontaktpersonen kan ske genom gruppsaktiviteter.

Vi tror också att insatsen kontaktperson kan förbättras på flera sätt. Det kan gälla till exempel att utveckla möjligheterna till fritidsaktiviteter i grupp.

Vi föreslår därför att Myndigheten för delaktighet, Socialstyrelsen, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och Barnombudsmannen ska få i uppdrag att arbeta med detta.

Sysselsättning

Daglig verksamhet skapar en meningsfull vardag för många. Men de dagliga verksamheterna kan bli bättre. De kan utgå mer från vad personerna vill och kan, och bidra mer till personlig utveckling.

- Vi föreslår därför att när någon beviljas daglig verksamhet ska personen ha rätt att få en individuell kartläggning. Den dagliga verksamheten ska anpassas och utformas utifrån personens behov.
- Vissa personer med funktionsnedsättning står längre från arbetsmarknaden än andra. Vi föreslår att Socialstyrelsen ska ta fram kunskapsunderlag om hur daglig verksamhet kan utformas för att bättre passa dessa personer.
- Vi föreslår också att det ska göras en ny utredning om just daglig verksamhet. I utredningen ska ingå att kartlägga förhållandet mellan daglig verksamhet och arbete och studier. Kanske kan fler gå från daglig verksamhet till en vanlig anställning, eller både studera och ha daglig verksamhet, till exempel.

Habiliteringsersättning kan uppmuntra personer att delta i daglig verksamhet. Vår kartläggning visar att ersättningen används i nästan alla kommuner, men inte exakt lika. Fler kommuner har dock börjat betala ut högre habiliteringsersättning sedan statsbidraget infördes år 2018.

Vi föreslår att statsbidragets effekter på lång sikt ska utvärderas i framtiden.

Det har varit otydligt vilka regler som gäller för utbetalning av habiliteringsersättning.

Vi tycker inte att det behövs en ny lag, men vi föreslår att lagen om vissa kommunala befogenheter ska förtydligas.

Det ska tydligt framgå att kommuner får utbetala habiliteringsersättning till den som deltar i daglig verksamhet.

Samordning och planering

De som omfattas av LSS kan behöva personligt stöd för att få, förstå och använda olika insatser. En individuell plan och hjälp med samordning är viktiga för att skapa ett sammanhållet stöd.

För detta finns insatsen rådgivning och annat personligt stöd. Den ska finnas kvar.

Personen som utför insatsen måste ha särskild kunskap om människor med stora och varaktiga funktionsnedsättningar.

Vi föreslår därför att insatsen i stället ska heta särskilt expertstöd.

Den som behöver kunskap om sin funktionsnedsättning, och stöd för att hantera den i olika situationer, ska få insatsen.

Personligt stöd i det dagliga livet

Personlig assistans skiljer sig från andra LSS-insatser. Stödet och servicen är mer personlig. Utredningen vill att det ska förbli så.

Den som får personlig assistans ska ha stort inflytande över vem som ger stödet.

Man ska kunna få personlig assistans både i mycket personliga, intima situationer och i andra situationer som kräver personligt stöd.

Den personliga assistansen ska utföras av ett begränsat antal personer. Exakt hur många kan inte skrivas in i lagen, men det ska vara en liten personalgrupp. Stödet bygger på kunskap om den som får assistans och på förtroende.

Vi föreslår att den som har fyllt 16 år ska ha rätt till personlig assistans om han eller hon på grund av stor och varaktig funktionsnedsättning behöver praktisk hjälp med sin personliga hygien, måltider, klä av och på sig, eller att kommunicera med andra.

Utredningen har haft i uppdrag att ta fram förslag för att begränsa antalet användare och timmar när det gäller personlig assistans.

Vi har tittat på olika alternativ för detta:

- Vi anser inte att det vore bra att begränsa personlig assistans till att vara ett stöd enbart under vaken tid.
- Vi vill inte ändra reglerna för personer över 65 år.
- Vi vill inte heller att rätten till personlig assistans ska begränsas för personer som inte själva kan definiera innehållet i insatsen. Även de som behöver hjälp för att till exempel välja assistenter eller bestämma hur assistansen ska utföras kan ha stor nytta av assistansen. Att ha personlig assistans främjar jämlikhet och delaktighet också för dem.

Vi har i stället tagit fram andra förslag på ändringar och begränsningar.

Vi föreslår att andra insatser än personlig assistans ska finnas för två grupper:

1. Barn under 16 år.
2. Personer som behöver stöd som kräver ingående kunskaper.

Det gäller till exempel personer som har utagerande beteende, vilket betyder att de skapar situationer som kan vara farliga för dem själva eller andra.

För dessa grupper kan en annan LSS-insats än personlig assistans passa bättre. Det ska vara insatser med större möjligheter till uppföljning och där det är enklare att säkerställa att personalen har rätt kompetens.

- Vi föreslår att det i personlig assistans *inte* ska ingå stöd för behov som förutsätter ingående kunskaper om den som får stödet, det så kallade femte grundläggande behovet.
- Däremot föreslår vi en ny insats: förebyggande pedagogiskt stöd.

Insatsen ska gälla den som har fyllt 16 år och på grund av stor och varaktig psykisk funktionsnedsättning har behov av personligt stöd av ett begränsat antal personer med ingående kunskaper om personen och funktionsnedsättningen.

- Vi föreslår också den nya insatsen personligt stöd till barn.

De som ska ha rätt till insatsen är:

1. Personer under 16 år som på grund av stor och varaktig funktionsnedsättning behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra.
2. Personer under 16 år som på grund av psykisk funktionsnedsättning har behov av hjälp som förutsätter ingående kunskaper.
3. Personer under 16 år som har behov av stöd för omvårdnad.

När det finns möjlighet att välja mellan hjälpmedel eller personlig assistans ska personer med funktionsnedsättning få välja vilket stöd de vill ha.

Men det gäller inte i de fall en person behöver hjälp av flera assistenter samtidigt.

Vi föreslår att man bara ska ha rätt till flera assistenter samtidigt om det inte går att lösa genom hjälpmedel eller att bostaden anpassas.

Vi anser inte att en person som har medicinsk problematik och behov av tillsyn ska få rätt till personlig assistans bara därför.

Däremot bör den som har rätt till personlig assistans kunna få hjälp med egenvård av assistenten, alltså med sådana åtgärder som vårdpersonal har bedömt kan utföras som egenvård. Så är det redan i dag.

Personlig assistans beviljas i dag dels för grundläggande behov, dels för andra personliga behov. Det har varit otydligt i LSS vad ”andra personliga behov” är. Samtidigt har antalet assistanstimmar ökat mest just vad gäller andra personliga behov.

Därför föreslår vi att detta ska göras tydligare i lagen.

- Vi föreslår att den som har rätt till personlig assistans ska beviljas 15 timmar i veckan för andra personliga behov: det dagliga livet i hemmet, att göra inköp, träna och delta i fritidsaktiviteter. Vi beräknar att 15 timmar är en lagom schablon. För behov av ytterligare stöd för specifika aktiviteter ska man kunna beviljas mer tid.
- Vi föreslår att beredskap inte längre ska vara en del av den personliga assistansen. Sådant stöd kan ske på annat sätt, till exempel genom hemtjänst.

Vi anser också att det behövs bättre grunder för att bedöma rätten till personlig assistans.

Vi har inget förslag på lagändring, men vi vill att en utredning undersöker nya metoder för att bedöma om en person har rätt att få personlig assistans, och i så fall i vilken omfattning.

Ansvarsfördelningen mellan stat och kommun

Vi tycker att staten ska ha hela ansvaret för insatsen personlig assistans.

I dag är huvudmannaskapet för personlig assistans delat mellan stat och kommun. Det har skapat problem.

Vår utgångspunkt var att stöd enligt LSS är en del av välfärden, och därför borde vara en kommunal uppgift. Men personlig assistans är annorlunda än andra välfärdstjänster.

Kostnaderna för personlig assistans är ofta höga. Att lägga hela ansvaret hos kommunerna skulle skapa stor oro hos dem som behöver assistens, de som utför den, och kommunerna. Det finns en risk att kostnaderna för små kommuner blir för höga.

- Därför föreslår vi att staten ska ansvara för den personliga assistansen, som även i fortsättningen ska utgöras av assistansersättning.
- Kommunerna ska alltså inte längre fatta beslut om personlig assistans.
- Kommunen ska dock stå för själva utförandet av assistansen om den som behöver stödet begär det.

Vi anser också att det kan behövas en översyn av hur ansvaret för hälso- och sjukvård fördelas mellan kommuner och landsting.

Det handlar bland annat om fördelningen av ansvaret i samband med korttidsvistelse.

Vi föreslår att regeringen undersöker behovet av en sådan översyn.

Privata aktörer och ekonomisk ersättning för personlig assistans

De privata företagen för personlig assistans har blivit fler.

Vi föreslår att assistansersättning ska fortsätta att betalas ut enligt förbestämda schablonbelopp.

Det finns kritik mot schablonerna, men vi har kommit fram till att en schablonersättning per timme ändå har fler fördelar än nackdelar.

Beloppet bör ligga på en nivå som ger den enskilde möjlighet att köpa assistans, men också att välja mellan olika anordnare.

Vi föreslår också att schablonbeloppen ska vara olika beroende på hur assistansen utförs:

- Beloppet ska vara högre när assistansen utförs på obekväm arbetstid.
- Beloppet ska vara lägre om assistenten lever i samma hushållsgemenskap, till exempel en sambo.

Vi bedömer att dagens schablon ligger på en rimlig nivå.

Regeringen bedömer varje år om ersättningen ska höjas, och måste då ta hänsyn till flera faktorer. Faktorerna är i första hand utvecklingen av löner och andra priser, antalet anordnare på marknaden och hur stor vinst dessa gör.

- Vi föreslår att schablonersättningen ska kompensera för sjuklönekostnader.

Kommunerna ska inte betala sjuklön för personliga assistenter som inte är anställda av kommunerna.

Om den ordinarie assistenten blir sjuk ska anordnaren ordna en vikarie. Om anordnaren av någon anledning inte kan erbjuda en vikarie, måste kommunen tillfälligt hjälpa personen med assistans.

- Vi föreslår även att det ska ställas högre krav på anordnarna av personlig assistans.

För att få tillstånd att bedriva verksamhet måste nivåerna på de anställdas lön, försäkringar och pension *minst* följa ett centralt kollektivavtal för motsvarande arbetstagare.

Privata anordnare av personlig assistans bör även i framtiden ha rätt att säga nej till personer som vill anlita dem.

Utredningen fick också i uppdrag att undersöka om det går att begränsa anordnares inflytande när någon ansöker om assistansersättning. Det kan finnas problem i att de som utför assistansen kan påverka hur många timmar som beviljas.

Men alla måste få anlita vilket ombud de vill, det gäller även personer med funktionsnedsättning. Vi föreslår därför ingen sådan begränsning.

Kvalitet, uppföljning och tillsyn

Det finns ett regelverk för systematiskt kvalitetsarbete, med tillhörande föreskrifter och allmänna råd. Det räcker i grunden för att säkerställa kvalitet när det gäller LSS-insatser.

Det finns redan olika former av oberoende juridiskt stöd för den som behöver stöd enligt LSS. Vi tycker inte att möjligheterna behöver utökas.

Vi föreslår att kommunernas ansvar ska bli tydligare i lagen:

Kommunen ska fortlöpande följa upp vilka som omfattas av LSS och vilka behov av stöd de har.

Kommunen ska verka för att dessa personer får sina behov tillgodosedda.

På så sätt har kommunen ansvar för att även de som får assistansersättning får det stöd som de behöver.

Inspektionen för vård och omsorg, IVO, utövar tillsyn över all verksamhet enligt LSS. Det innebär att IVO granskar att verksamheterna uppfyller de krav och mål som står i lagar och andra föreskrifter.

Vi anser att tillsynen behöver förbättras och ske oftare. Förutom det som görs nu, till exempel brukarundersökningar, tror vi att IVO kan få mer information från både dem som får LSS-insatser och dem som arbetar i verksamheterna.

Vi tror också att det kan behövas mer så kallad frekvenstillsyn.

I dag utövar IVO frekvenstillsyn genom att minst en gång om året inspektera boenden för barn och unga.

- Vi föreslår att regeringen ger IVO i uppgift att utreda om frekvenstillsyn kan behövas för gruppbostäder.
- Vi föreslår också att det ska krävas tillstånd för att bedriva verksamhet med de nya insatserna personlig service och boendestöd, personligt stöd till barn, samt förebyggande pedagogiskt stöd.

Kommuner och landsting som vill bedriva sådan verksamhet måste anmäla det till IVO innan verksamheten påbörjas.

Vi tror att det behövs en satsning på kompetensutveckling för dem som arbetar inom LSS-området. Det gäller inte minst när nya insatser införs.

Vi ser också problem i att det finns de som ger stöd enligt LSS, och samtidigt är god man, förvaltare eller ställföreträdare åt samma person. Detta bör dock inte lösas genom att ändra i LSS, utan måste regleras i andra system.

- Regeringen har redan sagt att det ska ske en översyn av regelverket om gode män, förvaltare och andra ställföreträdare. Vi föreslår att det ska ingå att se över hur regelverket fungerar när det gäller personer med funktionsnedsättning.
- Vi föreslår att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett utbildningsmaterial.

Detta ska öka förståelsen för de olika rollerna: att få stöd enligt LSS, att ge stöd, och att företräda någon.

Den nya lagen om stöd och service

Utredningen föreslår att en ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning ska ersätta den nuvarande lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Vi vill ändra formuleringen i lagens namn till ”personer med funktionsnedsättning”. Förkortningen för den nya lagen blir dock LSS, som förut.

- LSS ska innehålla de nya förslag som vi har beskrivit i den här sammanfattningen.
- Personlig assistans ska vara en insats som beviljas enligt LSS.
- Det ska framgå i både LSS och socialförsäkringsbalken att staten ansvarar för personlig assistans, på så sätt att insatsen tillhandahålls genom den statliga assistansersättningen.

- Försäkringskassan ska minst vart tredje år följa upp personers behov av assistansersättning.
Men om personen har fyllt 65 år behöver någon uppföljning inte göras.
- Det ska framgå av LSS att barn har rätt att få viktig information. Exempel kan vara information om sina rättigheter, handläggningen, kommande beslut, orsaker till beslut samt konsekvenser.

När lagen börjar gälla samt övergångsregler

Vi föreslår att den nya lagen om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning ska träda i kraft den 1 januari år 2022.

Från och med den dagen börjar lagen gälla. Det innebär att alla beslut om personlig assistans som kommuner har fattat tidigare ses som beslut om assistansersättning, och blir då ett ansvar för Försäkringskassan.

- De första tre åren som lagen gäller måste alla som har personlig assistans eller assistansersättning ansöka om ersättning på nytt.
- De kan också i stället vända sig till sin kommun och ansöka om någon av de nya insatserna i LSS.

Nya ansökningar måste alltså göras under tiden från den 1 januari 2022 till och med den 31 december år 2024.

Senast den 1 januari 2025 upphör alla gamla beslut om personlig assistans och assistansersättning att gälla. Med gamla beslut menas att de har meddelats före den 1 januari 2022.

När de nya insatserna i LSS införs måste alla berörda få information och utbildning på olika sätt.

Utjämning och fördelning av kostnader

År 2004 infördes ett system för att utjämna kommunernas kostnader för LSS-insatser och assistansersättning. Vår utredning har undersökt om det skulle gå att förändra utjämningssystemet.

Vi har kommit fram till att ändringar skulle kunna medföra nya problem. Det finns flera fördelar med att ha kvar det nuvarande systemet. Vi föreslår därför inga ändringar.

När staten blir ensam huvudman för personlig assistans bör kommunerna ändå betala en del av kostnaden för assistansersättningen.

- Vi föreslår att kommunerna ska finansiera en del av kostnaden för assistansersättningen: upp till 20 timmar per vecka.

Konsekvenser av förslagen

Vi beräknar att mellan 3 000 och 4 000 barn kommer att ansöka om och beviljas den nya insatsen personligt stöd till barn.

De flesta av dessa barn kommer att få insatsen i stället för personlig assistans.

Vidare tror att vi att ungefär 1 400–1 800 personer kommer att beviljas den nya insatsen förebyggande pedagogiskt stöd.

Även de får i många fall denna nya insats i stället för insatsen personlig assistans.

En tredje förändring blir att mellan cirka 7 000 och 10 000 personer kommer att beviljas den nya LSS-insatsen personlig service och boendestöd.

Dessa personer har i dag ofta andra LSS-insatser eller stöd enligt socialtjänstlagen.

Sammantaget innebär våra förslag att statens kostnader minskar med runt 600 miljoner kronor varje år.

En viktig förklaring till minskningen är att assistansersättningen sänks om assistenten lever i hushållsgemenskap med den som får assistans.

Kommunernas kostnader beräknas öka med mellan 300 miljoner och 400 miljoner kronor varje år.

Förklaringen är ökade kostnader för de nya kommunala LSS-insatserna.

Det kommer också att bli engångskostnader på cirka 200 miljoner kronor under den första tiden, när lagen är ny. Det som kostar är till exempel nya myndighetsuppdrag och anpassningar av IT-system.

Vi bedömer att våra förslag inte påverkar jämställdheten mellan kvinnor och män.

Däremot kommer fler pojkar och män än kvinnor och flickor att beröras av förändringarna. Förklaringen är att fler män och pojkar har assistansersättning och LSS-insatser.

.....

Bearbetad till lätt svenska av

Amalthea Frantz

Språkkonsulterna Prodicta AB

2018-12-10

.....

Socialförvaltningen
Utvecklings- och kunskapsstyrningsenheten

Socialnämnden

Riktlinje och avgifter medboende i särskilt boende

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslås besluta

- Att anta föreslagen riktlinje för medboende i särskilt boende som sin egen, samt
- Att föreslå kommunstyrelsen besluta om att föreslå kommunfullmäktige besluta att införa avgift för medboende i särskilt boende om den medboende vill äta på boendet eller behöver insatser. Vid insatser föreslås att hemtjänsttaxa gäller.

Beskrivning av rätten till medboende

Riksdagen beslutade den 19 september 2012 om en ändring i socialtjänstlagen (SoL) i enlighet med propositionen 2011/12:147 Rätten att få åldras tillsammans. En paragraf i kapitel 4 Rätten till bistånd infördes; 1 c §. Förändringen innebär att äldre människor som varaktigt levtt tillsammans och sammanbott ska kunna fortsätta att göra det även om den ene har behov av särskilt boende.

Den 1 november 2012 infördes en ny bestämmelse i SoL:

4 kap. 1 c § SoL för den som har beviljats eller beviljas bistånd i form av boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 §, ska det ingå i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo. Detta gäller under förutsättning att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott. Första stycket gäller oavsett om maken eller sambon har behov av boende i särskild boendeform.

Beskrivning av ärendet

Idag finns det ett fåtal som är beviljade särskilt boende och medboende i Härnösands kommun vilket innebär att den ena parten har ett beviljat biståndsbeslut på särskilt boende medan den andra har valt att flytta med och kan ha hjälp i form av hemtjänstinsatser i boendet. Beslutet i verksamhetssystemet för medboende heter idag: Medboende till boende i särskilt boende.

I förarbetena till bestämmelsen om medboende anges att part i ett ärende om medboende är den biståndsberättigade. Detta betyder att det är den som har behov av bistånd i form av särskilt boende som ska ansöka om medboende. Att det är den biståndsberättigade som ska ansöka om medboende följer även i viss mån av bestämmelsen i 4 kap. 1 c § SoL. Där anges att det ingår i den biståndsberättigades skäliga levnadsnivå att få sammanbo med sin make eller sambo.

En ansökan om medboende kan avse en begränsad tid (provboende) eller vara tillsvidare. Den är den som är i behov av särskilt boende som utformar sin ansökan så som den önskar. Handläggaren behöver klargöra om ansökan om medboende gäller för en begränsad tid eller tillsvidare. Denna fråga är viktig då ett tidsbegränsat beslut mot den enskildes vilja är att se som ett delavslag. Skälen till att den enskilde ansöker om tidsbegränsat medboende kan vara flera. Det kan vara att den biståndsberättigade vill att den medboende ska provbo innan han eller hon bestämmer sig definitivt, men det kan även vara den medboende som vill pröva först. Det kan därför vara en fördel att den medboende behåller sin ordinarie bostad så länge som det är möjligt. Socialnämnden har dock ingen möjlighet att villkora en ansökan om medboende genom att kräva att den som inte är i behov av särskilt boende behåller sin bostad. Rätten till bistånd enligt 4 kap. 1 och 1 c §§ SoL är nämligen inte beroende av att den biståndsberättigade underkastar sig ett sådant krav. Det är viktigt att informera och diskutera om för- och nackdelar med de olika alternativen gällande medboende.

Besittningsrätten begränsas genom att ett avtal upprättas där den som är medboende avstår sin besittningsrätt. Vissa kommuner tecknar avtal med den medboende att avstå besittningsrätten vilket innebär att när den med bistånd på särskilt boende avlider har den som är medboende tre månaders uppsägningstid. I vissa fall kan den som är medboende vara i behov av bistånd av särskilt boende och beviljas detta och får då bo kvar.

Socialt perspektiv

Enligt 4 kap. 1 c § SoL: Den som beviljats eller beviljas bistånd i form av boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 §, ska det ingå i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo.

Den som beviljats särskilt boende och den som är medboende behöver tidigt få tydlig information om vilka förutsättningar som gäller för medboende. Det är viktigt att biståndshandläggaren informerar om hur medboende fungerar. Informationen bör vara både muntligt och skriftligt.

Det är viktigt att informera och diskutera om för- och nackdelar med de olika alternativen gällande medboende.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Det saknas idag riktlinjer med regler kring medboende samt att medboende idag inte kan debiteras för kommunens ökade kostnader. Resultatet att vi saknar stöd i hur vi ska debitera den medboende bidrar till att personen bor gratis på boendet. Om medboende inte har beviljade insatser men vill ta del av boendets måltider behöver beslut om avgifter fattas för detta. Om medboende har beviljade insatser gäller hemtjänsttaxan.

Det som uppmärksammas är att det saknas riktlinje och rutin samt beslut från nämnd på hur Härnösands kommun ska göra då ansökningar om medboende i särskilt boende inkommer.

Barnrättsperspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv.

Beslutsunderlag

Förslag till riktlinjen.

Rätten att fortsätta bo tillsammans i ett äldreboende- Vägledning för tillämpning av socialtjänst- och hyreslagstiftningen.

Vägledning- skälig levnadsnivå

Mats Collin
Förvaltningschef

Pär Hägglund
Enhetschef

Bilagor

Förslag till riktlinje

Rätten att fortsätta bo tillsammans i ett äldreboende. Vägledning för tillämpning av socialtjänst- och hyreslagstiftningen

Vägledning- Skälig levnadsnivå

Presentation vägledning-parbo-i-säbo

Socialförvaltningen

Ni har rätt att bo
tillsammans

Information om medboende

Äldre människor har rätt att fortsätta leva tillsammans, även när någon behöver flytta till särskilt boende.

Den som inte själv har behov av särskilt boende kallas för ”medboende”.

Rätten att få bo tillsammans gäller för dig som är:

- 65 år eller äldre
- Gift, sambo eller registrerad partner
- Varaktigt sammanboende, till exempel i gemensam permanent bostad, med gemensam folkbokföringsadress och gemensamt hushåll.

Följande gäller för dig som är medboende:

- Kontrakt på lägenhet skrivs med den av er som är beviljad bistånd i form av särskilt boende.
- Innan kontrakt skrivs ska du skriva under på att du avstår från besittningsskydd.
- Du kan köpa matabonnemang som gäller för alla måltider på boendet. Då det saknas utrymme för egen tvättmaskin i boendet och av hygieniska skäl inte kan nyttja den gemensamma tvättstugan kan du köpa till tvättservice.
- Du tar hand om dig själv precis som tidigare, till exempel vad gäller personlig omvårdnad och service. Om behov av stöd och hjälp gällande omvårdnad och service ansöker du om bistånd hos biståndshandläggare.
- Du kan när som helst göra en egen ansökan om särskilt boende, om du skulle få behov av det. Du betalar då en avgift enligt gällande taxa.
- Om din partner skulle gå bort har du ansvar att säga upp lägenheten. Du har då tre månader på dig att hitta ny bostad. Detta gäller om du

inte har gjort en egen ansökan om särskilt boende och fått den beviljad.

Jag har tagit del av informationen:

Ort och datum

Underskrift

Riktlinje gällande par- och medboende i särskilt boende

Dokumentnamn	Riktlinje gällande par- och medboende i särskilt boende		Riktlinjer	
Fastställd/upprättad av	Socialnämnden		Datum 2020-05-05	Diarienummer [Diariennr]
Dokumentansvarig/processägare	Enhetschef Biståndsenheten	Version 1.0	Senast reviderad [Datum]	Giltig t o m [Datum]
Dokumentinformation	Par- och medboende i särskilt boende			
Dokumentet gäller för	Biståndsenheten			
Annan information				

Sedan den 1 juli 2006 gäller att makar eller sambor där båda har behov av särskilt boende har rätt att bo tillsammans i samma särskilda boende.

Att kunna få bo tillsammans på äldre dagar även i de fallen endast en make eller sambo är i behov av bostad och vård- och omsorgsinsatser i ett särskilt boende är från den 1 november 2012 en rättighet. Det innebär att makar eller sambor har möjlighet att välja att fortsätta bo tillsammans även då omsorgs-behovet påverkar den enskildes möjlighet att kunna bo kvar i det ordinära boendet.

I den här riktlinjen beskriver vi villkoren för par- och medboende.

Innehåll

1	Bakgrund	4
2	Begrepp	4
3	Parboende	4
3.1	Ansökan om parboende	4
3.1.1	Överklagan	4
3.2	Anvisning av lägenhet.....	4
3.2.1	Avgift för parboende.....	5
4	Medboende	5
4.1	Ansökan om medboende	5
4.1.1	Överklagan	5
4.2	Lägenhetsbestånd	5
4.3	Provboende vid ansökan om medboende	5
4.4	Villkor vid medboende	6
4.4.1	Gemensamt ansvar	6
4.4.2	Villkor för den medboende.....	7
4.5	Avgifter för den medboende	7
4.5.1	Avgift för medboende utan beviljade biståndsinsatser	7
4.5.2	Avgift för medboende med beviljade biståndsinsatser	7
4.5.3	Avgift för boendekostnad	7
4.6	Villkor för hyresavtalet för medboende	7
4.7	Dokumentation medboende	7
4.8	Hälso- och sjukvård.....	8

1 Bakgrund

Sedan 2006 finns en rättighet för makar att fortsätta sammanbo även när boende behöver ske på ett särskilt boende. Detta gäller dock bara i de fall båda behöver denna boendeform. Enligt Socialtjänstförordningen 2 kap. 2§ framkommer att båda ska beredas plats i samma boende om de begär det. Med samma boende ska förstås samma rum, lägenhet eller särskilda boende.

Riksdagen beslutade 19 september 2012 om en ändring i socialtjänstlagen (SoL) i enlighet med propositionen 2011/12:147 Rätten att få åldras tillsammans. En paragraf i 4 kap. infördes 1 c §. Förändringen innebär att äldre människor som varaktigt levit tillsammans och sammanbott ska kunna fortsätta att göra det även om den ena har behov av särskilt boende.

2 Begrepp

För att göra denna riktlinje något mer lättläst används ordet makar om gifta par, personer som sammanbor enligt sambolagen och registrerade partner enligt den tidigare lagen om registrering av partnerskap. Ordet make är könsneutralt och avser både maka och make. Makar och sambor avser både par med man och kvinna och samkönade par.

3 Parboende

När båda makarna har behov av särskilt boende.

3.1 Ansökan om parboende

Båda makarna ansöker var för sig om särskilt boende. Ansökningarna utreds och bedöms individuellt. Om båda makarna har behov av särskilt boende har de rätt att bo på samma boende. Om enbart den ena maken bedöms ha behov av särskilt boende avslås den andres ansökan. Den som beviljats särskilt boende kan då ansöka om medboende.

3.1.1 Överklagan

Beslut om avslag på ansökan om särskilt boende kan överklagas i sedvanlig ordning.

3.2 Anvisning av lägenhet

Har båda makarna beslut om särskilt boende erbjuds de varsin lägenhet eller del av lägenhet på samma särskilda boende. I de fall makarna inte kan flytta in samtidigt erbjuds lägenhet på annat särskilt boende om sådant finns ledigt i avvaktan på ledig lägenhet i samma boende.

Enligt propositionen 2011/12:147 *Rätten att få åldras tillsammans* finns inga skäl att exakt försöka ange hur boendet ska vara utformat mer än att det ska motsvara en skälig levnadsnivå, att makar ska känna att de sammanbor och att det så långt som möjligt motsvarar de önskemål makarna har.

Hänsyn måste även tas till personalens arbetsmiljö på det särskilda boendet.

När den ena maken avlider erbjuds den efterlevande maken, som bor i en dubblett, en enrumslägenhet omgående för att frigöra dubbletterna till parboende. I första hand ska enrumslägenhet erbjudas inom samma enhet.

3.2.1 Avgift för parboende

Erbjuds man boende i gemensam lägenhet delar makarna på hyran. Om man tilldelas varsin lägenhet betalar makarna hyran var för sig.

Kost och förbrukning och omvårdnad och service betalar makarna var för sig.

4 Medboende

När bara en av makarna har behov av särskilt boende.

Vem kan vara medboende?

- Äldre: en person som är 65 år eller äldre.
- Medboende: den person som flyttar med till ett särskilt boende utan att själv ha behov av den insatsen.
- Make/maka/sambo: könsneutralt, registrerat partnerskap jämställs med make/maka. I lagstiftningen jämställs sammanboende par som stadigvarande sammanbott och har gemensamt hushåll med gifta makar.

4.1 Ansökan om medboende

Det är den enskilde som ansöker om särskilt boende eller som redan är beviljad särskilt boende som kan ansöka om att maken/makan ska flytta med. Förutsättningarna för medboende är dels att de varaktigt sammanbott en längre tid, dels att makarna var för sig är överens om att de vill fortsätta bo ihop. Är så fallet ska det vägas in i bedömningen av den skäliga levnadsnivån för den enskilde som ansöker om särskilt boende. Medboende blir en del i biståndsbeslutet för särskilt boende. I utredningsunderlaget ska det framgå att makarna varaktigt sammanbott och att de önskar fortsätta bo tillsammans i det särskilda boendet.

Det ska framgå av det aktuella beslutet att hänsyn tagits till bestämmelserna i 4 kap. 1 C § SoL om att det ingår i skälig levnadsnivå att kunna fortsätta bo tillsammans med sin make, samt att beslutet kan komma att ändras om den biståndsberättigade inte längre har behov av medboende.

4.1.1 Överklagan

Beslutet enligt 4 kap. 1 c § SoL om att få sammanbo i ett särskilt boende är ett biståndsbeslut och kan överklagas. Enligt förvaltningslagen kan den som är part i ärendet alltid överklaga ett beslut. Part i ärendet om att få sammanbo i ett särskilt boende är den som har eller ska få ett beslut om särskilt boende.

4.2 Lägenhetsbestånd

I Härnösand finns i dagsläge totalt 30 lägenheter för par- och medboende. Lägenheterna erbjuds i mån av plats.

4.3 Provboende vid ansökan om medboende

Det kan vara svårt att förutse hur det är att dels bo tillsammans i begränsade utrymmen och dels bo i en boendeform där människor med mycket stora vård- och omsorgsbehov bor.

Socialförvaltningen erbjuder därför provboende upp till 3 månader. Den ordinarie bostaden och folkbokföringsadressen behålls under tiden. Det går bra att när som helst avbryta provboendet, både för att flytta hem eller för att flytta in tillsammans i det särskilda boendet.

Att provbo innebär att:

- Man upprättar inget hyresavtal
- Man betalar ingen hyra
- Man behåller sin ordinarie bostad
- Man behåller sin folkbokföringsadress
- Man betalar för måltider enligt samma avgift som gäller för biståndsbedömda personer.
- Man ska innan 3 månaders provboende löpt ut ha bestämt sig om man vill flytta tillbaka till sin bostad eller till det särskilda boendet som medboende.
- Om maken som har beslut om särskilt boende avlider under tiden för provboendet lämnar maken det särskilda boendet och flyttar hem till sin ordinarie bostad.
- Om behov av hemtjänst finns eller uppstår under tiden maken provbor ansöker maken som provbor om bistånd hos biståndshandläggaren.
- Om maken tänker provbo och har eller kommer att få bostadstillägg för sin ordinarie bostad får maken enligt Pensionsmyndighetens regler behålla det under tiden för provboendet. Beslutar maken sig för att flytta permanent till boendet ansvarar maken själv för att anmäla det till Pensionsmyndigheten.

4.4 Villkor vid medboende

4.4.1 Gemensamt ansvar

Enligt äktenskapsbalken (ÄktB) ska makar fördela utgifter och sysslor mellan sig samt bidra till det underhåll som behövs för att deras gemensamma och personliga behov ska tillgodoses.

Regler om hushållsgemenskap innebär att den biståndsberättigades rätt till hjälp med hemtjänstinsatser i det särskilda boendet kan komma att påverkas av den medboende. Socialtjänstlagen förutsätter att personer som bor i hushållsgemenskap hjälper varandra med vardagssysslor. Det innebär att det förutsätts att den medboende gör hushållssysslor i den gemensamma bostaden, och att den biståndsberättigade därmed inte har rätt till motsvarande hemtjänstinsatser enligt 4 kap 1§ SoL.

Om den biståndsberättigade sedan tidigare bor i ett särskilt boende och redan har ett beslut om hemtjänstinsatser, kan det finnas skäl att ompröva beslutet efter att den medboende flyttat in. Den medboende kan vara skyldig att utföra vissa hushållssysslor som den biståndsberättigade tidigare beviljats.

Av rättspraxis framgår att ett biståndsbeslut kan omprövas om biståndsbehovet väsentligen förändras. Att den biståndsberättigade går från

ett ensamhushåll till en hushållsgemenskap skulle kunna medföra att biståndsbeslutet väsentligen förändras, och det därmed finns grund för omprövning.

Att biståndsbeslutet om hemtjänst kan omprövas innebär i sig inte att beslutet kan återkallas utan att en utredning av den biståndsberättigades behov av hemtjänst görs. Utredningen behöver också visa om den biståndsberättigades behov av hemtjänst kan tillgodoses av den medboende.

4.4.2 Villkor för den medboende

Om den medboende behöver hjälp/stöd görs en ansökan hos biståndshandläggare. Behovet utreds och beslutas som vid ansökan i ordinärt boende. Beviljade insatser utförs av det särskilda boendets omvårdnadspersonal.

4.5 Avgifter för den medboende

4.5.1 Avgift för medboende utan beviljade biståndsinsatser

Den medboende ansvarar själv för att ordna med sina måltider. Om denne vill äta sina måltider på boendet ska ett avtal träffas mellan boendet och den medboende. Kostnad för måltidsabonnemang är samma avgift som gäller för biståndsbedömda personer för kost och förbrukning.

I särskilda boenden är badrummen inte utrustade med tvättmaskin och det särskilda boendets tvättstuga får inte användas av den medboende. Därför erbjuds tvättservice på boendet enligt kommunens hemtjänsttaxa.

4.5.2 Avgift för medboende med beviljade biståndsinsatser

Medboende betalar för sina beviljade insatser enligt kommunens hemtjänsttaxa samt för matabonnemang.

4.5.3 Avgift för boendekostnad

Hyran betalas av den biståndsberättiga.

4.6 Villkor för hyresavtalet för medboende

- Medboende avstår från besittningsrätten enligt överenskommelse.
- Om den biståndsberättigade avlider avslutas beslutet om särskilt boende och medboende.
- Medboende kan ansöka om och beviljas särskilt boende för egen del om behov av särskilt boende föreligger.
- Om inte behov finns informeras den medboende enligt överenskommelse att flytta inom uppsägningstiden (3 månader).

Det är den medboendes ansvar att ordna med bostad på egen hand.

4.7 Dokumentation medboende

Regler för dokumentation under genomförandet av beslutade stödinsatser avser inte den medboende så vidare den medboende inte har egna beviljade biståndsinsatser. Om så är fallet ska dokumentation ske i en egen personakt. Den medboende kan i vissa situationer behöva omnämnas i den biståndsberättigades dokumentation.

4.8 Hälso- och sjukvård

Den medboende omfattas inte av kommunens ansvar enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL), utan får vid behov av hälso- och sjukvårdsinsatser vända sig till primärvården.

Om den medboende är inskriven i hemsjukvården är det särskilda boendets sjuksköterska, arbetsterapeut eller sjukgymnast som är ansvarig för HSL-insatsema och delegerad HSL-insatser utförs av omvårdnadspersonalen på boendet.

Rätten att fortsätta bo tillsammans i ett äldreboende

**Vägledning för tillämpning av
socialtjänst- och hyreslagstiftningen**

Socialstyrelsen

Boverket

Du får gärna citera Socialstyrelsens texter om du uppger källan, exempelvis i utbildningsmaterial till självkostnadspris, men du får inte använda texterna i kommersiella sammanhang. Socialstyrelsen har ensamrätt att bestämma hur detta verk får användas, enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen). Även bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten, och du måste ha upphovsmannens tillstånd för att använda dem.

ISBN 978-91-7555-098-5
Artikelnummer 2013-9-16

Publicerad www.socialstyrelsen.se, september 2013

Förord

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att tillsammans med Boverket ta fram en vägledning som har anknytning till bestämmelsen i 4 kap. 1 c § socialtjänstlagen (2001:453).¹ Där anges att för den som har beviljats eller ska beviljas bistånd i form av boende i en särskild boendeform för äldre ska det ingå i skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo. Bestämmelsen trädde i kraft den 1 november 2012. Sedan den 1 juli 2006 finns en liknande bestämmelse i 2 kap. 2 § socialtjänstförordningen (2001:937), som ska tillämpas när båda makarna eller samborna har behov av särskilt boende.

Syftet med vägledningen är att ge

- stöd för handläggningen av och beslut i ärenden som rör parboende
- stöd för bedömning och utformning av beslut så att ansvarsfördelningen mellan socialnämnd och medboende blir tydlig
- stöd i utredningen av makars eller sambors vilja att flytta tillsammans i ett särskilt boende
- vägledning om relevanta delar av hyreslagstiftningen
- stöd för tillämpningen av regler om avgifter enligt socialtjänstlagen och hyror enligt hyreslagstiftningen.

Vägledningen riktar sig till förtroendevalda, förvaltningschefer och ansvariga för kvalitetsutveckling centralt som handhar frågor om parboende inom äldreomsorgen på övergripande nivå. Vägledningen riktar sig också till handläggare och enhetschefer inom äldreomsorgen som ansvarar för handläggning av ärenden samt verkställande av beslut om parboende.

Socialstyrelsen ansvarar för de delar i vägledningen som rör tillämpning av socialtjänstlagstiftningen och Boverket för de delar som rör tillämpning av hyreslagstiftningen. Respektive myndighet ansvarar för sina delar, vad gäller innehåll och kvalitetsgranskning.

Arbetet med vägledningen på Socialstyrelsen har bedrivits i projektform av utredaren Helena Axestam (projektledare), utredaren Anna Hagelbäck, juristen Sayran Khayati och utredaren Ann-Christin Sultan.

På Boverket har arbetet med vägledningen bedrivits i projektform av juristen Ingrid Birgersson (projektledare), juristen Catarina Tillrooth och utredaren Annette Rydqvist.

Lars-Erik Holm
generaldirektör
Socialstyrelsen

Janna Valik
generaldirektör
Boverket

¹ 4 kap. 1 b § SoL till och med den 30 juni 2013

Innehåll

Förord.....	3
Sammanfattning.....	9
Läsanvisning	10
Make/maka/sambo/registrerad partner	10
Vanliga begrepp i denna vägledning	10
Förkortningar	11
Aktuella lagar och förordningar	11
Bakgrund.....	13
Uppdraget.....	13
Del 1. Parboende i särskilt boende – ur ett juridiskt perspektiv.....	15
Bestämmelser om parboende.....	17
Socialtjänstlagen.....	17
Begreppen make och sambo	18
Begreppet sammanbo	18
Syskon eller vänner som medboende?	18
Socialtjänstförordningen.....	19
Beredts plats i samma boende	19
I vilka boendeformer gäller rätten till parboende?.....	21
Särskilda boendeformer för äldre enligt 5 kap. 5 § SoL.....	21
Demensboenden och boenden med annan speciell inriktning	22
Trygghetsbostäder	22
Initiering av ärende och information.....	23
Ansökan om parboende	24
Ansökan om medboende.....	24
Ansökan från den biståndsberättigade	24
4 kap. 1 och 1 c §§ SoL.....	24
2 kap. 2 § SoF.....	25
Ansökan från make eller sambo	25
4 kap. 1 och 1 c §§ SoL.....	26
4 kap. 1 § SoL	26
4 kap. 1 § SoL och 2 kap. 2 § SoF.....	26
Personer med nedsatt beslutsförmåga	26
Utredningen.....	28
Varaktigt sammanbott.....	28
Båda makarnas vilja	28

Utredning av vilja hos personer som har svårt att uttrycka sin vilja	29
Beslut om medboende.....	30
Att fatta beslut om medboende.....	30
Provboende – ett tidsbegränsat beslut om medboende	31
Provboende mot den enskildes vilja – ett avslagsbeslut.....	31
Kan ett beslut om medboende återkallas eller ändras?	32
När kan ett beslut om medboende ändras eller återkallas?	32
Förbehåll och beslut om medboende.....	33
Beslut om medboende och 4 kap. 2 § SoL	34
Hemtjänstinsatser i det särskilda boendet.....	34
Ett eller flera beslut?.....	35
Verkställighet av beslut om medboende	36
Tidpunkt för verkställighet	36
Att verkställa beslut om medboende	37
Verkställighet i det särskilda boendet	37
Möjlighet till parboende i alla särskilda boenden?	38
När anses ett beslut om medboende vara verkställt?	39
Rapportering av ej verkställda beslut.....	39
Den medboende	40
Medboende utan behov av bistånd	40
Medboende med behov av hemtjänstinsatser	41
Ändrade behov hos den medboende.....	41
Ansvar för hushållssysslor vid parboende.....	42
Äktenskapsbalken	42
Socialtjänstlagen	42
Fördelning av hushållssysslor mellan makar vid parboende	43
Avgifter för den medboende.....	44
Avgifter enligt socialtjänstlagen.....	44
Avgifter enligt kommunallagen.....	44
Avgifter enligt befogenhetslagen.....	45
Andra bestämmelser vid parboende enligt 4 kap. 1 c § SoL.....	46
Hälso- och sjukvård	46
Dokumentation enligt socialtjänstlagen.....	46
Sekretess och tystnadsplikt	47
Övrigt	48
Tillståndspliktiga verksamheter.....	48
Våld och andra övergrepp i nära relationer.....	48
Planera bostäder för parboende.....	50

Utformning av bostäder.....	50
Del 2. Handläggningsprocessen – modellen Äldres behov i centrum	53
Handläggningsprocessen och Äldres behov i centrum.....	55
Nationellt stöd till implementering av Äldres behov i centrum.....	55
Att fortsätta leva och bo tillsammans.....	56
Att tänka på när ansökan hanteras.....	56
Det informerande samtalet	56
Informerande samtal vid nedsatt beslutsförmåga.....	57
Informerande samtal med den andra maken	57
Förtydligad frågeställning.....	58
Dokumentation	58
Att tänka på när fakta inhämtas.....	58
Den enskildes uppfattning	59
Uppgifter från andra	59
Dokumentation	60
Att tänka på när behov ska bedömas.....	60
Dokumentation	61
Att tänka på när beslut ska fattas	61
Dokumentation	62
Del 3. Hyreslagstiftningen vid parboende – juridiska perspektiv.....	63
Hyreslagstiftningen vid parboende	65
Är det ett hyresförhållande?.....	65
Översiktlig information om vissa bestämmelser i hyreslagen	66
Hyrestid och uppsägning	66
Besittningsskydd.....	67
Besittningsskydd vid blockuthyrning.....	67
Inneboende	67
Avstående från besittningsskydd.....	68
Vilken betydelse har avståendet från besittningsskydd?	68
Förlängning av hyresavtalet för make eller sambo som har del i hyresrätten	68
Förlängning av hyresavtalet för make eller sambo som inte har del i hyresrätten	69
Övergång av hyresrätten vid bodelning eller arvskifte m.m.....	69
Hyra i andra hand.....	69
Hyressättningsregler.....	70
Särskilda hyresrättsliga frågor om parboende	71
Provboende	71

Utformning av hyreskontrakt	72
Vad händer med hyresavtalet när den ena maken eller sambon avlider?.....	72
Avstående från besittningsskydd	73
Information till makarna eller samborna vid inflyttning.....	74
Kan hyresgästen behålla lägenheten i ordinärt boende?	74
Del 4. Exempel.....	77
Exempel på hur kommuner har hanterat hyresrättsliga frågor.....	79
Exempel 1. Överenskommelse om avstående från besittningsskydd	79
Exempel 2. Bilaga till hyreskontrakt	81
Exempel 3. Tillämpningsregler och bilagor till hyreskontrakt.....	82
Exempel 4. Tillämpningsregler och bilaga till hyreskontrakt.....	84
Referenser	85
Bilaga 1 Metod för att ta fram vägledningen	89

Sammanfattning

Socialstyrelsen har tillsammans med Boverket regeringens uppdrag att publicera en vägledning som stöd för tillämpningen av bestämmelserna om parboende för särskilda boendeformer för äldre i 4 kap. 1 c § socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Socialstyrelsen har valt att även ta med bestämmelsen om parboende i 2 kap. 2 § socialtjänstförordningen (2001:937), SoF.

Socialstyrelsen ansvarar för de delar som gäller socialtjänstlagstiftningen och Boverket för de delar som gäller hyreslagstiftningen. Samråd har genomförts med organisationen Sveriges Kommuner och Landsting, SKL.

- Rätten till parboende för äldre gäller i alla former av särskilda boenden, det vill säga även boenden inriktade på personer med demenssjukdom eller andra speciella inriktningar.
- Parboende kan verkställas i samma rum eller samma lägenhet eller olika rum eller lägenheter under förutsättning att makarna upplever sig sammanbo. Vidare kan parboende enligt 4 kap. 1 c § Sol även verkställas så att den ene maken bor i särskilt boende och den andra i ett trygghetsboende under förutsättning att båda boendeformerna är belägna i samma byggnad.
- En ansökan om medboende från den biståndsberättigade kan inte villkoras med att den medboende måste behålla den tidigare bostaden eller avstå från besittningsrätten.
- För en medboende utan beslut om insatser enligt SoL gäller inte bestämmelserna om avgifter och dokumentation i SoL. Inte heller gäller bestämmelserna om sekretess och tystnadsplikt.
- Om bostaden upplåts enligt 12 kap. jordabalken (hyreslagen) uppstår ett hyresförhållande och då gäller bland annat reglerna om bruksvärdeshyra, besittningsskydd och uppsägning i hyreslagen.
- Det har ännu inte utvecklats någon rättspraxis om parboende hos hyresnämnderna eller Svea hovrätt.
- Sammanboende make/maka eller sambo har i normalfallet rätt att överta en gemensam lägenhet efter dödsfall, även om de inte tillhör den kategori som har rätt till boendet. Hyreslagstiftningen visar på olika vägar att gå för att lösa de problem som kan uppstå i sådana fall. Omständigheterna i det enskilda fallet är dock alltid avgörande.
- Det är viktigt att hålla isär tillämpningen av socialtjänstlagstiftningen och hyreslagstiftningen. Vid parboende måste båda lagstiftningarna tillämpas.
- Vägledningen ger stöd för hur en ansökan om medboende kan hanteras enligt modellen Äldres behov i centrum (ÄBIC).

Läsanvisning

Denna vägledning utgår från bestämmelserna i 4 kap. 1 c § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, och i 2 kap. 2 § socialtjänstförordningen (2001:937), SoF, om parboende i särskilt boende för äldre. Vid parboende är det nödvändigt att beakta såväl socialtjänstlagstiftningen som hyreslagstiftningen. Syftet är att ge stöd vid tillämpning av båda regelverken.

Vägledningen är uppdelad i fyra delar. Två delar tar upp parboende med utgångspunkt i juridiken. Del 1 omfattar socialtjänstlagstiftningen och del 3 hyreslagstiftningen. Del 2 tar upp handlägningsprocessen i socialtjänsten ur ett metodperspektiv. Texten utgår från modellen Äldres behov i centrum, ÄBIC. I del 4 redovisas exempel från kommuner på tillämpning som rör hyreslagstiftningen.

Socialstyrelsen ansvarar för del 1 och 2 och Boverket för del 3 och de exempel som tas upp i del 4.

Tanken är att vägledningen ska kunna användas som en uppslagsbok, vilket innebär att den avsiktligt innehåller vissa upprepningar av text. För att göra det lättare att hitta i texten innehåller vägledningen flera hänvisningar mellan olika delar, kapitel och avsnitt liksom hänvisningar till annat material. Vägledningen har en detaljerad innehållsförteckning men inte något sakregister. Den som vill söka efter vissa ord i texten ges ändå möjlighet till detta eftersom vägledningen också är tillgänglig på Socialstyrelsens webbplats.

Make/maka/sambo/registrerad partner

För att göra denna vägledning något mer lättläst används ordet makar om gifta par, personer som sammanbor enligt sambolagen (2003:376) och registrerade partner enligt den tidigare lagen (1994:1117) om registrering av partnerskap. Ordet make är könsneutralt och avser både maka och make. Makar och sambor avser både par med man och kvinna och samkönade par.

Vanliga begrepp i denna vägledning

Biståndsberättigad är den som är beviljad bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL i form av boende i en sådan särskild boendeform för service och omvårdnad för äldre som anges i 5 kap. 5 § SoL.

Hyreslagen är ingen egen lag utan den vanliga benämningen på 12 kap. i jordabalken.

Medboende är den som flyttar med en biståndsberättigad till ett särskilt boende utan att själv ha behov och beslut om en sådan insats. Beslutet om medboende ställs till den biståndsberättigade.

Ordinärt boende avser bostäder som inte ges med stöd av socialtjänstlagen. Som exempel kan nämnas hyreslägenhet, bostadsrättslägenhet eller fristående villa. Seniorbostäder och trygghetsbostäder är andra exempel på bostäder i ordinärt boende.

Parboende benämns när makar, sambor eller registrerade partner sammanbor i särskilt boende enligt 4 kap. 1 c § SoL eller 2 kap. 2 § SoF.

Permanent boende avser ett beslut om särskilt boende som inte är tidsbegränsat och där den biståndsberättigade ska bo tills vidare.

Provboende avser ett tidsbegränsat beslut enligt socialtjänstlagen om rätt för den biståndsberättigade att ha en medboende i särskilt boende.

Särskilt boende benämns ett individuellt behovsprövat boende som ges med stöd av socialtjänstlagen och som verkställs i en sådan särskild boendeform för service och omvårdnad för äldre som anges i 5 kap. 5 § SoL.

Förkortningar

AR	Allmänna råd
Bet.	Betänkande från utskott i riksdagen
BBR	Boverkets byggregler
BD	Bostadsdomstolen
Ds	Departementsserien
FL	Förvaltningslagen
HSL	Hälso- och sjukvårdslagen
IVO	Inspektionen för vård och omsorg
JO	Justitieombudsmannen/Riksdagens ombudsmän
JB	Jordabalken
KL	Kommunallagen
LOV	Lagen om valfrihetssystem
LSS	Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade
ML	Mervärdesskattelagen
OSL	Offentlighets- och sekretesslagen
RBD	Rättsfall från Bostadsdomstolen
RH	Rättsfall från hovrätterna
RÅ	Regeringsrättens Årsbok
Prop.	Proposition
SFS	Svensk författningssamling
SoF	Socialtjänstförordningen
SoL	Socialtjänstlagen
SOSFS	Socialstyrelsens författningssamling
SOU	Statens offentliga utredningar
ÄktB	Äktenskapsbalken
ÄB	Ärvdabalken

Aktuella lagar och förordningar

Arbetsmiljölagen (1977:1160)
Bostadsrättslagen (1991:614)
Förordningen (2007:159) om investeringsstöd till äldreboheter m.m.
Förvaltningslagen (1986:223)
Hyresförhandlingslagen (1978:304)
Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)
Jordabalken
Kommunallagen (1991:900)
Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
Lag (1994:1117) om registrerat partnerskap Upphörde att gälla 2009-05-01
Lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter
Lagen (2008:962) om valfrihetssystem
Mervärdesskattelagen (1994:200)
Offentlighet- och sekretesslagen (2009:400)

Plan- och bygglagen (2010:900)
Sambolagen (2003:376)
Socialtjänstlagen (2001:453)
Socialtjänstförordningen (2001:937)
Äktenskapsbalken
Ärvdabalken

Bakgrund

Att kunna få bo tillsammans på äldre dagar även i de fallen endast en make eller sambo är i behov av bostad och vård- och omsorgsinsatser i ett särskilt boende är från den 1 november 2012 en rättighet. Det innebär att makar eller sambor har möjlighet att välja att fortsätta bo tillsammans även då omsorgsbehovet påverkar den enskildes möjlighet att kunna bo kvar i det ordinära boendet.

Sedan den 1 juli 2006 gäller att makar eller sambor där båda har behov av särskilt boende har rätt att bo tillsammans i samma särskilda boende.

Uppdraget

Socialstyrelsen fick hösten 2012 i uppdrag av regeringen² att ta fram en vägledning för frågor som har anknytning till den nya bestämmelsen i 4 kap. 1 c § i SoL. Då ärenden om parboende också kan bli aktuella enligt bestämmelsen i 2 kap. 2 § socialtjänstförordningen (2001:937), SoF, har Socialstyrelsen valt att i vägledningen även ta upp frågor som rör denna bestämmelse.

Syftet med vägledningen är att ge stöd i handläggning och beslut av ärenden, stöd för bedömning och utformning av beslut, stöd i utredningsarbetet, vägledning i relevanta delar av hyreslagstiftningen samt stöd för tillämpning av regler och avgifter enligt socialtjänstlagen och hyror enligt hyreslagstiftningen.

I samma uppdrag ingår att följa upp den nya bestämmelsen. Det uppdraget hanteras i särskild ordning och berörs inte i denna vägledning.

Vägledningen har tagits fram i samarbete med Boverket och i samråd med organisationen Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

² Regeringsbeslut S2012/6730/FST den 27 september 2012

Del 1. Parboende i särskilt boende – ur ett juridiskt perspektiv

Bestämmelser om parboende

I socialtjänstlagstiftningen finns det två bestämmelser som reglerar rätten till parboende i särskilda boendeformer för äldre. Bestämmelserna återfinns i 4 kap. 1 c § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, och i 2 kap. 2 § socialtjänstförordningen (2001:937), SoF. Den senare bestämmelsen ger rätt till parboende då båda är behov av ett särskilt boende, medan den första bestämmelsen även ger den rätten då endast den ena av makarna eller samborna behöver ett särskilt boende. Bestämmelserna behandlar olika situationer, och det är därför nödvändigt att hålla isär tillämpningen av dem.

Socialtjänstlagen

4 kap. 1 c § SoL

För den som har beviljats eller beviljas bistånd i form av boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 §, ska det ingå i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo. Detta gäller under förutsättning att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott.

Första stycket gäller oavsett om maken eller sambon har behov av boende i särskild boendeform.

Den 1 november 2012 infördes en ny bestämmelse i SoL.³ Den innebär att under vissa förutsättningar har äldre makar och sambor som har levt tillsammans rätt att fortsätta att bo tillsammans i ett särskilt boende även i de fall när endast den ene har behov av ett sådant boende – rätt till medboende.

Rätten till medboende prövas mot vad som anges som skälig levnadsnivå i SoL. Av 4 kap. 1 c § SoL framgår att för den som har beviljats eller beviljas bistånd i form av boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 § SoL ska det ingå i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo. Detta gäller under förutsättning att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott. Avgörande för prövningen av skälig levnadsnivå är den biståndsberättigades behov av särskilt boende. Det spelar således inte någon roll om den andra maken eller sambon behöver en sådan insats.⁴ Rätten till medboende inträder när den ena behöver ett särskilt boende. Rätten till medboende ska således inte heller prövas mot resterande villkor i 4 kap. 1 § SoL, det vill säga om behoven kan tillgodoses av den

³ Prop. 2011/12:147, bet. 2011/12:SoU21, rskr. 2012/13:3

⁴ Prop. 2011/12:147 s. 43

enskilde själv eller på något annat sätt.

Bestämmelsen omfattar inte personer med funktionsnedsättning som bor i en bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad enligt lagen (1993:378) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, eller en bostad med särskild service enligt 5 kap. 7 § SoL.

Begreppen make och sambo

Enligt 4 kap. 1 c § SoL ingår det i den biståndsberättigades skäliga levnadsnivå att få sammanbo med sin make eller sambo i det särskilda boendet. Ordet make är könsneutralt och används för såväl make som maka. I detta sammanhang likställs registrerade partner med makar. Med sambo avses två personer som stadigvarande bor tillsammans i ett parförhållande och har gemensamt hushåll (jfr 1 § första stycket sambolagen [2003:376]).⁵

Begreppet sammanbo

I 4 kap. 1 c § SoL talas det om att den biståndsberättigade har rätt att sammanbo med sin make eller sambo. Vad som avses med begreppet sammanbo berörs inte närmare i lagstiftningen. Begreppet belyses dock i viss mån i förarbetena, där det sägs att det inte kan handla om att bo skilda från varandra på ett sådant sätt att det kan betraktas som särboende. Men det behöver inte heller innebära att paret ska bo i samma rum.⁶ Sammanbo kan således betyda att paret bor i samma rum, lägenhet eller särskilda boende.⁷ I detta torde också inrymmas att paret bor i varsitt rum eller varsin lägenhet i samma särskilda boende.

Ett annat exempel som lyfts fram är att paret bor i olika former av boenden i en och samma byggnad.⁸ I propositionen anges inte närmare vad som avses med olika former av boenden. Det hänvisas dock till de delar i departementspromemorian som behandlar denna fråga.⁹ Där anges att olika former av boenden kan innebära att den medboende bor i en trygghetsbostad och den biståndsberättigade i ett särskilt boende så länge som dessa boendeformer finns i en och samma byggnad.¹⁰

Av förarbeten framgår att det inte finns några skäl att försöka exakt ange hur boendet ska vara utformat. Det ska motsvara en skälig levnadsnivå, makarna ska känna att de sammanbor och det ska så långt som det är möjligt tillgodose de önskemål som sökanden har. Den sökande kan dock inte kräva ett speciellt boende.¹¹

Syskon eller vänner som medboende?

Rätten till medboende i särskilt boende omfattar endast dem som uppfyller villkoren i bestämmelsen, det vill säga äldre makar och sambor som varaktigt

⁵ Prop. 2011/12:147 s. 43

⁶ Prop. 2011/12:147 s. 36

⁷ Jfr prop. 2005/06:115 s. 78

⁸ Prop. 2011/12:147 s. 36

⁹ Prop. 2011/12:147 s. 36

¹⁰ Ds 2011:33 s. 42

¹¹ Prop. 2011/12: 147 s. 36 och 37

bott ihop, och där det enligt SoL ska ingå i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo.

Det kan emellertid finnas andra som vill bo tillsammans i ett särskilt boende och som kan ha rätt till det. En ansökan om sammanboende för andra än make eller sambo som inte omfattas av bestämmelsen i 4 kap. 1 c § SoL ska utredas och bedömas av socialnämnden för ett avgörande av om det ingår i en skälig levnadsnivå för den som behöver ett särskilt boende.¹² Av allmänna förvaltningsrättsliga principer följer att en kommun inte kan vägra att ta emot en ansökan om sammanboende som gäller andra än make eller sambo.

Socialtjänstförordningen

2 kap. 2 § SoF

För det fall makar, sambor eller registrerade partner beviljas boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453) skall med skälig levnadsnivå förstås att båda bereds plats i samma boende, om de begär det.

Sedan 1 juli 2006 regleras det i 2 kap. 2 § SoF att om makar, sambor eller registrerade partner beviljas boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 § SoL ska med skälig levnadsnivå förstås att båda bereds plats i samma boende, om de begär det.

Denna bestämmelse gäller alltså om maken eller sambon behöver ett eget särskilt boende, ska bestämmelsen om parboende i SoF tillämpas. Om båda makarna har var sitt beslut om särskilt boende, har de enligt SoF rätt till plats på samma äldreboende om de begär det. Med samma äldreboende avses i detta sammanhang samma rum, lägenhet eller särskilda boende.¹³

Beredes plats i samma boende

I 2 kap. 2 § SoF talas det om att makarna eller samborna ska beredas plats i samma boende om båda har ett beslut om bistånd om särskilt boende. Vad som avses med begreppet samma boende berörs inte närmare i lagstiftningen. Begreppet belyses dock i viss mån i förarbetena, som säger att det kan röra sig om samma rum, lägenhet eller särskilda boende.¹⁴ I detta torde inrymmas att paret bor i varsitt rum eller varsin lägenhet i samma särskilda boende.

Av förarbeten framgår att socialnämnden bör ha möjlighet att när den beviljar ett boende avgöra om de enskilda kan bo i samma rum eller inte eftersom till exempel rummets utformning kan göra det olämpligt av

¹² Prop. 2011/12:147 s. 33

¹³ Prop. 2005/06:115 s. 77 och 78

¹⁴ Prop. 2005/06:115 s. 77

arbetsmiljöskäl att mer än en person vårdas i samma rum. Socialnämnden bör i första hand försöka tillgodose de enskildas önskemål oavsett om det är att dela rum eller ha skilda rum i så nära anslutning som möjligt.¹⁵

¹⁵ Prop. 2005/06:115 s. 78

I vilka boendeformer gäller rätten till parboende?

Rätten till parboende enligt 4 kap. 1 c § SoL gäller i särskilda boendeformer för äldre enligt 5 kap. 5 § SoL. I vissa fall kan parboende även verkställas i en trygghetsbostad. (Läs mer i avsnittet Begreppet sammanbo i kapitlet Bestämmelser om parboende.) I detta kapitel redovisas vad som avses med särskilda boendeformer och trygghetsbostäder.

Särskilda boendeformer för äldre enligt 5 kap. 5 § SoL

Rätten till medboende gäller då den biståndsberättigade beviljas eller sedan tidigare har beviljats boende i en sådan boendeform som avses i 5 kap. 5 § SoL, det vill säga särskild boendeform för service och omvårdnad för äldre människor. Boende i ett särskilt boende förutsätter ett beslut om bistånd från socialnämnden för den som behöver ett sådant boende. Biståndet ska behövsprövas individuellt och utformas enligt intentionerna i SoL.¹⁶

Vad som avses med ett särskilt boende är inte definierat i lag, utan är sedan den så kallade Ädelreformen¹⁷ ett samlingsbegrepp för de former av boenden som tidigare benämndes servicehus, servicelägenheter, ålderdomshem, gruppboenden för dementa samt för sjukvårdsinrättningen sjukhem. Det saknas därmed en legaldefinition av vad som är ett särskilt boende. I förarbeten anges att särskilt boende för äldre är till för dem som inte längre kan bo kvar i sin egen bostad på grund av att behovet av tillsyn eller kravet på trygghet och säkerhet inte längre kan tillgodoses.¹⁸

Under åren 1982–1991 användes ordet servicehus i SoL som ett gemensamt begrepp för olika boenden med gemensam service. I förarbetena till den gamla SoL uppställdes följande tre krav för att ett boende skulle få betecknas som ett servicehus: boendets utformning och utrustning skulle utveckla den enskildes resurser till att leva ett självständigt liv, tjänster skulle kunna erbjudas dygnet runt samt att det skulle finnas tillgång på personal för bedömning och tillhandahållande av social- och medicinsk vård.¹⁹

Kriterierna har inte upprepats i samband med Ädelreformen, men kan ändå ge viss vägledning för kommunernas särskilda boenden.

¹⁶ Prop. 2011/12:147 s. 14

¹⁷ Prop. 1990/91:14

¹⁸ Prop. 1996/97:124 s. 89

¹⁹ Prop. 1979/80:1 s. 284 och 286

Demensboenden och boenden med annan speciell inriktning
Bestämmelserna om rätt att sammanbo gäller i alla särskilda boendeformer för äldre enligt 5 kap. 5 § SoL. Det innebär att även särskilda boenden som är inriktade på personer med demenssjukdom omfattas av bestämmelsen i 4 kap. 1 § c SoL liksom andra särskilda boenden med speciell inriktning. Som exempel på speciell inriktning kan nämnas boenden för äldre med psykiska funktionsnedsättningar, för vissa språk eller för de nationella minoriteterna.

I förarbetena framhålls att det kan vara problematiskt att verkställa beslut om medboende om den biståndsberättigades behov kräver ett demensboende. Det förutsätts dock att bra lösningar även i sådana situationer ska gå att finna utan att den biståndsberättigade ska behöva flytta, vilket många gånger kan vara direkt olämpligt.²⁰ Hur sådana lösningar skulle kunna se ut berörs emellertid inte närmare i förarbetena.

I vissa kommuner förekommer särskilda boenden med både avdelningar som är inriktade på personer med demenssjukdom och avdelningar som är inriktade på allmän vård och omsorg om äldre. Om den biståndsberättigade lider av en demenssjukdom kan nämnden erbjuda den medboende en lägenhet eller ett rum i den avdelning som är inriktad på allmän vård och omsorg. En sådan lösning säkerställer att den biståndsberättigade får sina behov tillgodosedda, samtidigt som beslutet om medboende verkställs genom erbjudandet till den medboende.²¹

Trygghetsbostäder

De så kallade trygghetsbostäderna regleras inte i SoL och är inte heller en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 § SoL. Det krävs inte biståndsbeslut för att en enskild ska få bo i en trygghetsbostad. Fördelningen av bostäderna sker på samma sätt som på den reguljära bostadsmarknaden, genom till exempel ett kösystem.

Ett beslut om medboende förutsätter att den biståndsberättigade har beviljats särskilt boende.²² Det betyder att den biståndsberättigade inte kan erbjudas en trygghetsbostad tillsammans med sin make eller sambo då den biståndsberättigade har ett beslut om boende i särskilt boende. Däremot kan socialnämnden verkställa ett beslut om medboende genom att erbjuda den medboende en trygghetsbostad samtidigt som den biståndsberättigade får en bostad i ett särskilt boende. I så fall behöver trygghetsbostaden vara belägen i samma byggnad som det särskilda boendet.²³

²⁰ Prop. 2011/12:147 s. 35

²¹ Jfr prop. 2011/12:147 s. 36

²² Jfr 4 kap. 1 c § SoL

²³ Jfr prop. 2011/12:147 s. 36 som i sin tur hänvisar till Ds 2011:33 s. 42

Initiering av ärende och information

Ett ärende om parboende i särskilt boende hos nämnden kan uppkomma på tre olika sätt: genom ansökan, genom anmälan eller på annat sätt.²⁴ Det finns inga särskilda regler för hur ärenden om parboende ska handläggas. Nämnden får tillämpa de regler som gäller generellt för hur ärenden kan uppkomma inom socialtjänsten.

Den enskilde kan till exempel i ett telefonsamtal ställa frågor om vilka regler som gäller för parboende. Då är det viktigt att handläggaren klarlägger om frågan gäller information eller en ansökan om bistånd. En liknande situation kan uppkomma om närstående tar kontakt och frågar om regler för parboende. Det är viktigt att klarlägga om frågan ska hanteras som en anmälan eller som en allmän förfrågan om regelverket.²⁵

I informationen som handläggaren ger kan ingå att det är två förutsättningar som måste vara uppfyllda för att man ska kunna beviljas parboende. Den ena är att man varaktigt sammanbor eller tidigare varaktigt har sammanbott och den andra att båda makarna vill fortsätta att bo tillsammans.

I samband med ansökningar om särskilt boende är det också viktigt att nämnden informerar om möjligheten till parboende där detta kan vara aktuellt.²⁶

²⁴ Jfr 11 kap. 1 § SoL och Socialstyrelsen (2010a) s. 75 ff.

²⁵ Jfr J● 1997/98 s. 347

²⁶ Jfr 3 kap. 1 § SoL

Ansökan om parboende

Generellt gäller att en ansökan om hjälp enligt SoL endast kan göras av den enskilde själv eller av en legal ställföreträdare, som till exempel god man eller förvaltare. Anhöriga eller närstående har inte någon rätt att agera som ställföreträdare för en enskild. De kan därmed inte ansöka om insatser för den enskildes räkning. Det enskilde kan dock utse en anhörig eller närstående till sitt ombud genom en fullmakt.

Eftersom det inte finns särskilda regler för ärenden om parboende, ska en ansökan göras av den enskilde själv eller av en legal ställföreträdare. Om vuxna barn, andra anhöriga eller närstående eller hälso- och sjukvården anmäler behov av särskilt boende och önskan om parboende, får frågan hanteras inom ramen för en förhandsbedömning.²⁷

Ansökan om medboende

I förarbetena till bestämmelsen om medboende anges att part i ett ärende om medboende är den biståndsberättigade.²⁸ Detta betyder att det är den som har behov av bistånd i form av särskilt boende som ska ansöka om att den vill ha en medboende. Att det är den biståndsberättigade som ska ansöka om medboende följer även i viss mån av bestämmelsen i 4 kap. 1 c § SoL. Där anges att det ingår i den biståndsberättigades skäligen levnadsnivå att få sammanbo med sin make eller sambo.

Det finns dock inga begränsningar för vilka biståndsinsatser som kan begäras enligt SoL. En make eller sambo som inte själv behöver insatsen särskilt boende kan därför ansöka om att få flytta med den som har beviljats en sådan insats.²⁹

Ansökan från den biståndsberättigade

4 kap. 1 och 1 c §§ SoL

Som nämnts tidigare är den biståndsberättigade part i ett ärende om medboende.³⁰ Detta betyder att det är den som har behov av bistånd i form av särskilt boende som ska göra ansökan om att den vill ha en medboende.

Tidpunkt för ansökan

Det finns inget i lagstiftningen som reglerar när en ansökan om medboende ska göras. Den biståndsberättigade kan alltså ansöka om medboende i samband med ansökan om särskilt boende. Ansökan kan även göras efter flytten eller efter en längre tid i ett särskilt boende.

²⁷ Jfr 3 kap. SöSFS 2006:5

²⁸ Prop. 2011/12:147 s. 35

²⁹ Prop. 2011/12:147 s. 35

³⁰ Prop. 2011/12:147 s. 35

Både den biståndsberättigade och maken behöver få möjlighet att ta ställning till om de vill fortsätta bo tillsammans i det särskilda boendet. En situation där det kan behövas lite längre tid för detta är när den ena maken under en längre tid har vårdat den andra. En annan situation som kan kräva reflektion är då den biståndsberättigade mycket snabbt behöver flytta till ett särskilt boende av hälsoskäl.

Att flytta från bostad i ordinärt boende till ett särskilt boende kan vara en stor omställning för båda makarna, och hänsynen till den andra kan också påverka tidpunkten för ansökan.

Det är emellertid alltid den enskilde som avgör när ansökan ska göras. Nämnden har ingen möjlighet att bestämma vid vilken tidpunkt den enskilde ska göra ansökan.

Tidsbegränsat eller tillsvidare

En ansökan om medboende kan avse en begränsad tid (provboende) eller vara tillsvidare. Den är den som är i behov av särskilt boende som utformar sin ansökan så som den önskar. Handläggaren behöver klarlägga om ansökan om medboende gäller för en begränsad tid eller tillsvidare. Denna fråga är viktig då ett tidsbegränsat beslut mot den enskildes vilja är att se som ett delavslag.³¹ (Läs mer i kapitlet beslut om medboende i avsnittet Provboende – ett tidsbegränsat beslut om medboende.)

Skälen till att den enskilde ansöker om tidsbegränsat medboende kan vara flera. Det kan vara att den biståndsberättigade vill att den medboende ska provbo innan han eller hon bestämmer sig definitivt, men det kan även vara den medboende som vill pröva först. Det kan därför vara en fördel att den medboende behåller sin ordinarie bostad så länge som det är möjligt.³²

Socialnämnden har dock ingen möjlighet att villkora en ansökan om medboende genom att kräva att den som inte är i behov av särskilt boende behåller sin bostad. Rätten till bistånd enligt 4 kap. 1 och 1 c §§ SoL är nämligen inte beroende av att den biståndsberättigade underkastar sig ett sådant krav. Det är emellertid inte förbjudet för kommunen att med berörda diskutera för- och nackdelar med att den medboende behåller sin ordinarie bostad.

2 kap. 2 § SoF

Om båda makarna är i behov av särskilt boende föreligger rätt till parboende enligt bestämmelsen i 2 kap. 2 § SoF. I sådana fall ska var och en av makarna för egen del ansöka om särskilt boende och, om de så önskar, även begära att de ska beredas plats på samma särskilda boende.

Ansökan från make eller sambo

Eftersom det inte finns någon begränsning för vilka biståndsinsatser som man kan ansöka om enligt 4 kap. 1 § SoL, kan även den make som inte

³¹ Jf J● 2003/04 s. 324 och J● beslut 17 april 2008, dnr 1105-2008

³² Prop. 2011/12:147 s. 34

behöver särskilt boende ansöka om att få bo tillsammans med den make som behöver av insatsen. Nedan följer exempel på hur en sådan situation skulle kunna behandlas enligt bestämmelserna i SoL.

4 kap. 1 och 1 c §§ SoL

En ansökan om att få bo tillsammans med den make som beviljats särskilt boende kan inkomma från den make som inte har behov av den insatsen. När det framgår att ansökan gäller att bli medboende är det lämpligt att handläggaren informerar om att det är den biståndsberättigade som ska ansöka om att få ha en medboende. Om det inkommer en ansökan från den biståndsberättigade ska socialnämnden pröva ansökan om medboende enligt 4 kap. 1 och 1 c §§ SoL.³³

4 kap. 1 § SoL

Om maken som inte har behov av särskilt boende väljer att inte dra tillbaka ansökan och den biståndsberättigade inte gör en ansökan om medboende, måste nämnden pröva ansökan om att få sammanbo enligt 4 kap. 1 § SoL. Detta då det inte finns några bestämmelser i lag som reglerar vilka insatser man kan ansöka om som bistånd.

4 kap. 1 § SoL och 2 kap. 2 § SoF

Om en make eller en sambo ansöker om att få bli medboende behöver nämnden klarlägga om ansökan gäller boende i särskilt boende för den sökande eller om den gäller att få fortsätta att sammanbo med den biståndsberättigade som medboende.

Om maken eller sambon själv behöver boende i särskilt boende ska bestämmelsen om parboende i 2 kap. 2 § SoF tillämpas. Det innebär att respektive makes ansökan om särskilt boende ska utredas var för sig och leda till varsitt beslut om särskilt boende enligt 4 kap. 1 § SoL. Om båda makarna har varsitt beslut om särskilt boende, har de enligt SoF rätt till plats på samma äldreboende. Med samma boende avses i detta sammanhang samma rum, samma lägenhet eller samma särskilda boende.³⁴

Personer med nedsatt beslutsförmåga

Som nämnts ovan kan ansökan om insatser enligt SoL endast göras av den enskilde själv eller av en legal ställföreträdare (god man eller förvaltare). (Se vidare om god man och förvaltare i handboken Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten.³⁵) Anhöriga eller närstående har inte några rättsliga befogenheter att agera som ställföreträdare för en enskild. Detta betyder att en make till en enskild som har behov av särskilt boende inte har någon befogenhet att ansöka om insatsen medboende för dennes räkning.

Då en make eller en sambo är god man eller förvaltare för den biståndsberättigade behöver särskilt uppmärksammas om det finns intressekonflikter

³³ Prop. 2011/12:147 s. 35

³⁴ Prop. 2005/06:115 s. 77 och 78

³⁵ Socialstyrelsen (2010a)

mellan den legala ställföreträdaren och den biståndsberättigade när det gäller viljan att fortsätta att bo tillsammans.

Som information kan också nämnas att överförmyndaren kan pröva behovet av en särskild god man om det föreligger en intressekonflikt mellan en redan utsedd god man eller förvaltare och den som har god man eller förvaltare. Den särskilt utsedda gode mannen ska då företräda den enskilde i den situation som avser intressekonflikten.³⁶

³⁶ 11 kap. 2 § FB

Utredningen

Det finns inga särskilda regler för hur ärenden om medboende ska utredas och dokumenteras. Nämnden ska tillämpa de regler som gäller generellt för utredning och dokumentation av ärenden inom socialtjänsten. Däremot ska utredningen omfatta två moment som är av betydelse för bedömningen av den biståndsberättigades rätt att ha en medboende. Det är om paret varaktigt har sammanbott och om båda makarna vill fortsätta att bo tillsammans i det särskilda boendet.³⁷

Den biståndsberättigades behov av hemtjänstinsatser i det särskilda boendet kan behöva utredas eftersom³⁸ den biståndsberättigades rätt till hemtjänstinsatser kan påverkas av att den medboende flyttar med till det särskilda boendet. Det kan även bli aktuellt om den medboendes behov förändras under boendetiden. (Läs med i kapitlet Den medboende och Ansvar för hushållssysslor vid parboende).

Under utredningen kan det också finnas skäl för handläggaren att fundera på i vilket eller vilka särskilda boenden ett beslut om medboende kan verkställas. Handläggaren kan till exempel informera om vilka särskilda boenden som har bra bostäder för två personer.

Varaktigt sammanbott

En förutsättning för att paret ska ha rätt att sammanbo i ett särskilt boende är att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena i paret redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott.³⁹ Det kan således inte vara fråga om en sammanlevnad av kortvarigare karaktär.⁴⁰ Av förarbetena framgår att det inte är lämpligt att ange hur lång tid som avses med varaktigt sammanboende. Frågan får avgöras efter en helhetsbedömning i varje enskilt fall.⁴¹ Faktorer att beakta är till exempel förekomsten av en gemensam permanent bostad och ett gemensamt hushåll. Vidare kan även sådant som gemensam folkbokföringsadress påverka bedömningen.⁴²

Båda makarnas vilja

En annan förutsättning för att paret ska ha rätt att sammanbo i det särskilda boendet är att båda makarna vill fortsätta att bo tillsammans i ett sådant boende.⁴³ Om endast en i paret vill det, finns det inga förutsättningar för att en ansökan om medboende ska bifallas.⁴⁴

³⁷ Jfr 4 kap. 1 c § SoL och prop. 2011/12:147 s. 34

³⁸ Jfr prop. 2011/12:147 s. 33 och 34

³⁹ Jfr 4 kap. 1 c § SoL

⁴⁰ Prop. 2011/12:147 s. 43

⁴¹ Prop. 2011/12:147 s. 43

⁴² Prop. 2011/12:147 s. 43

⁴³ Prop. 2011/12:147 s. 34 och 43

⁴⁴ Prop. 2011/12:147 s. 34

Rätten att sammanbo i ett särskilt boende ska således ses som en möjlighet att fortsätta att leva tillsammans. Båda makarna måste kunna säga nej till fortsatt sammanboende.⁴⁵ Det är därför viktigt att nämnden noga klarlägger om båda makarna eller samborna vill fortsätta att leva tillsammans.⁴⁶

För den medboende kan en flytt till ett särskilt boende innebära stora förändringar och nya omständigheter där det kan vara svårt att förutse vad det innebär. Det gäller i dessa situationer att både vara öppen för önskemålen och att kunna informera om vad det kan innebära.⁴⁷

Både den biståndsberättigade och maken behöver få möjlighet att ta ställning till om de vill fortsätta att bo tillsammans i det särskilda boendet. En situation där det kan behövas lite längre tid för detta är när den maken under en längre tid har vårdat den andra. En annan situation som kan kräva reflektion är när den biståndsberättigade mycket snabbt behöver flytta till ett särskilt boende av hälsoskäl.

Ett sätt att ta reda på såväl den biståndsberättigades, som den medboendes vilja till fortsatt sammanboende kan vara att prata med båda makarna tillsammans och med dem var för sig. Att samtala med makarna var för sig kan vara ett sätt att ta reda på om någon av dem känner sig pressad av den andra till att fortsätta sammanbo. Enskilda samtal kan ibland ge förutsättningar för var och en att uttrycka sin vilja oberoende av den andras.

Det kan förekomma att makar utsätts för påtryckningar av vuxna barn som vill att deras föräldrar ska fortsätta sammanbo trots att antingen båda eller en av dem inte vill. Då rätten till parboende endast gäller om båda vill fortsätta bo tillsammans behöver nämnden ta reda på om ansökan ger uttryck för båda makarnas vilja.

Den som beviljats särskilt boende förmår inte heller alltid hävda sina intressen eller föra sin talan. Det kan till exempel vara en äldre person med demenssjukdom eller som behöver vård i livets slutskede. Dessa känsliga situationer ställer särskilda krav på handläggarnas lyhördhet för den biståndsberättigades uppfattning.⁴⁸

Utredning av vilja hos personer som har svårt att uttrycka sin vilja

Det finns inte några krav på hur makarna ska uttrycka sin vilja att fortsätta bo tillsammans för att det ska vara giltigt. Utredaren får använda sin kompetens och lyhördhet för att bedöma vad makarna vill.

Det finns inga speciella regler för dokumentation av utredningar av viljan hos personer med nedsatt beslutsförmåga. Nämnden ska tillämpa de regler som generellt gäller för dokumentation av ärenden inom socialtjänsten. Bestämmelserna i 11 kap. 5 § SoL gäller, det vill säga att faktiska omständigheter av betydelse och händelser av vikt ska dokumenteras. Det torde innebära att utredaren behöver dokumentera de omständigheter som utgör underlaget för ställningstagandet om makarnas vilja.

⁴⁵ Prop. 2011/12:147 s. 34

⁴⁶ Prop. 2011/12:147 s. 34

⁴⁷ Prop. 2011/12:147 s. 34

⁴⁸ Prop. 2011/12:147 s. 34

Beslut om medboende

Det finns inga särskilda regler för hur beslut om medboende ska hanteras. Det är således samma regler som gäller för beslut om medboende som för övriga biståndsbeslut enligt 4 kap. 1 § SoL.

JO har i flera ärenden framhållit vikten av att besluten utformas så att de är tydliga. Av beslutet ska det därför framgå vad den enskilde ansökt om, vad han eller hon har beviljats och om beslutet helt eller delvis går den enskilde emot.⁴⁹ Vidare bör det av beslutet alltid framgå vad biståndsinsatsen innebär i praktiken, det vill säga en närmare beskrivning av vad insatsen innebär för den enskilde.⁵⁰ Dessa generella principer gäller för alla typer av biståndsbeslut och därmed även för beslut om medboende.

Att fatta beslut om medboende

Ett beslut om medboende är i grunden ett biståndsbeslut enligt 4 kap. 1 § SoL. Det prövas med utgångspunkt från vad som ska ingå i en skälig levnadsnivå utöver hemtjänstinsatserna och insatsen bostad i särskilt boende.⁵¹ Bestämmelsen i 4 kap. 1 c § SoL är således inte biståndsgrundande, utan är endast en precisering av när det anses ingå i den biståndsberättigades skäliga levnadsnivå att få leva tillsammans med sin make eller sambo i det särskilda boende som han eller hon beviljas eller har beviljats sedan tidigare.

Av detta följer att båda lagrummen – 4 kap. 1 och 1 c §§ SoL – ska anges i ett bifallsbeslut eller avslagsbeslut om medboende. Att ett beslut fattas med stöd av 4 kap. 1 § SoL är också en förutsättning för att den enskilde ska kunna överklaga ett avslagsbeslut med förvaltningsbesvär.⁵²

Förutsättningarna för att nämnden ska kunna fatta ett bifallsbeslut med stöd av 4 kap. 1 och 1 c §§ SoL är att makarna varaktigt har sammanbott, eller om den ena parten redan bor på ett särskilt boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott samt att de vill fortsätta leva tillsammans i det särskilda boendet. Det förutsätts även att en av makarna behöver bo i ett särskilt boende eller sedan tidigare har beviljats en sådan insats.⁵³ Om dessa kriterier inte uppfylls finns det inga förutsättningar för att en ansökan om medboende ska bifalls enligt 4 kap. 1 och 1 c §§ SoL. Det finns dock inget som hindrar att nämnden gör en individuell prövning om bistånd kan utgå enbart enligt 4 kap. 1 § SoL.

Om nämnden finner att den enskilde har rätt till särskilt boende, men inte uppfyller kriterierna i 4 kap. 1 c § för medboende, ska detta framgå särskilt

⁴⁹ Se till exempel JO beslut 2003-12-23, dnr 252-2002 och JO 1999/2000 s. 235

⁵⁰ JO beslut 2000-04-06, dnr 699-1999

⁵¹ Prop. 2011/12:147 s. 35

⁵² Jfr 16 kap. 3 § SoL

⁵³ Jfr 4 kap. 1 c § SoL och prop. 2011/12:147 s. 34

av beslutet.⁵⁴ Nämnden kan i sådana fall fatta beslut om delavslag för den del som rör medboende och bifalla den del som rör boende i särskilt boende. En annan möjlighet är att nämnden fattar ett separat bifallsbeslut för boende i särskilt boende och ett separat avslagsbeslut för ansökan om medboende. Om den biståndsberättigade beviljas såväl boende i särskilt boende som rätten att ha en medboende, ska det framgå av beslutet att båda dessa insatser beviljas. Nämnden kan själv avgöra om insatserna ska anges i ett och samma beslut eller i två separata beslut. (Läs mer om detta i avsnittet Ett eller flera beslut?).

Av förarbetena till bestämmelsen om medboende framgår att det endast är den som behöver bistånd i form av särskilt boende som är part i ärendet.⁵⁵ Det innebär att det är den biståndsberättigade som beviljas eller som får avslag på sin ansökan om medboende i enlighet med 4 kap. 1 och 1 c §§ SoL. Beslutet om medboende ska således delges den som har ansökt om att få ha en medboende, det vill säga den biståndsberättigade. Som information kan också nämnas att den som har rätt att överklaga ett beslut enligt 22 § förvaltningslagen (1986:223), FL, även har rätt att efter begäran underrättas om ett beslut. Huruvida den medboende har en överklaganderätt enligt 22 § FL eller inte i dessa typer av ärenden berörs inte närmare i förarbeten och har hittills inte varit föremål för domstolsprövning.

Provboende – ett tidsbegränsat beslut om medboende

Att bo tillsammans i ett särskilt boende för äldre personer är alltid frivilligt. Paret behöver därför kunna provbo för att sedan avgöra om de vill fortsätta att bo tillsammans.⁵⁶ Att bo tillsammans i ett särskilt boende kan vara en stor omställning för såväl den biståndsberättigade som den medboende.

Om den biståndsberättigade ansöker om medboende för en tidsbegränsad period (provboende) kan nämnden fatta ett beslut som motsvarar ansökan. Om paret provbor, kan det vara en fördel att den medboende behåller sin ordinarie bostad så länge som det är möjligt.⁵⁷

Socialnämnden har dock ingen möjlighet att villkora ett beslut om medboende genom att kräva att den som inte behöver särskilt boende behåller sin bostad. Rätten till bistånd enligt 4 kap. 1 § och 1 c § SoL är inte beroende av att den biståndsberättigade underkastar sig ett sådant krav. Det är emellertid inte förbjudet för kommunen att med berörda diskutera för- och nackdelar med att den medboende behåller sin bostad.

Provboende mot den enskildes vilja – ett avslagsbeslut

Om beslutet tidsbegränsas mot den biståndsberättigades vilja eller insatsen beviljas under en kortare tid än den enskilde vill innebär det att ansökan

⁵⁴ Jfr JÖ beslut 2003-12-23, dnr 252-2002

⁵⁵ Prop. 2011/12:147 s. 35

⁵⁶ Prop. 2011/12:147 s. 34

⁵⁷ Prop. 2011/12:147 s. 34

delvis har avslagits.⁵⁸ Beslutet ska då fattas med stöd av 4 kap. 1 och 1 c §§ SoL. Det innebär att den biståndsberättigade kan överklaga beslutet genom förvaltningsbesvär. För sådana beslut gäller även FL:s regler om kommunikering, motivering av beslut, underrättelse om beslut och information om hur man överklagar beslutet.⁵⁹

Det är dock inte möjligt för nämnden att slentrianmässigt tidsbegränsa alla beslut om medboende.⁶⁰ Huruvida det är lämpligt att tidsbegränsa ett sådant beslut och i så fall under hur lång tid får övervägas i varje enskilt fall.⁶¹ Om ett beslut tidsbegränsas, ansvarar nämnden för att följa upp beslutet och om det finns skäl för det fatta ett nytt beslut i god tid innan det tidigare upphör att gälla.⁶²

Kan ett beslut om medboende återkallas eller ändras?

Som nämnts tidigare finns det inga särskilda regler för hur beslut om medboende ska hanteras, det vill säga reglerna om gynnande förvaltningsbeslut gäller även för beslut om medboende.

Ett gynnande förvaltningsbeslut är ett beslut som ger en enskild en förmån. Samtliga insatser som ges med stöd av 4 kap. 1 § SoL är gynnande beslut och således är även ett beslut om medboende ett gynnande beslut.

Av hänsyn till den enskildes trygghet och behov av att kunna inrätta sig efter ett beslut kan gynnande förvaltningsbeslut som huvudregel inte ändras till den enskildes nackdel eller återkallas. Beslut om medboende är ett gynnande beslut och följer alltså huvudregeln för sådana beslut. Nämnden kan till exempel inte mot den enskildes vilja tidsbegränsa ett beslut om medboende om det ursprungliga beslutet gäller tillsvidare.

Det finns dock undantag från huvudregeln om att gynnande beslut inte får ändras eller återkallas.

När kan ett beslut om medboende ändras eller återkallas?

Av tradition har man ansett att återkallelse och ändring av gynnande beslut får göras

- om beslutet har försetts med förbehåll om återkallelse,
- om det föreligger tvingande säkerhetskäl eller
- om ett beslut har fattats med ledning av vilseledande uppgifter som den enskilde har lämnat.⁶³

⁵⁸ J● 2003/04 s. 324 och J● beslut 2008-04-17, dnr 1105-2008

⁵⁹ J● 2003/04 s. 324

⁶⁰ Jfr J● 2003/04 s. 324

⁶¹ Jfr J● 2003/04 s. 324

⁶² Jfr J● 2003/04 s. 324

⁶³ Prop. 1985/86:80 s. 39

Under senare år har det genom en dom från Högsta förvaltningsdomstolen (tidigare Regeringsrätten) tydliggjorts att dessutom kan det för beslut om fortlöpande bistånd utan tidsbegränsning finnas vissa situationer där en ändring av ett gynnande beslut kan motiveras med ändrade förhållanden. Ändrade förhållanden kunna vara om biståndsbehovet väsentligen har förändrats. Det är endast förhållanden som beaktas vid det ursprungliga beslutet som kan föranleda en omprövning.⁶⁴

Vidare kan nämnas att gynnande beslut kan återkallas eller ändras på den enskildes begäran.⁶⁵ Det innebär att beslutet om medboende kan återkallas om begäran om återkallelse kommer från den biståndsberättigade själv, det vill säga den som har beviljats medboende.

Den medboende kan inte begära återkallelse av beslutet om medboende, eftersom det är den biståndsberättigade som har fått medboende beviljat. Om den medboende meddelar att han eller hon inte längre vill vara medboende, torde det få anses att förutsättningarna för biståndsbeslutet väsentligen har förändrats och att en återkallelse kan motiveras av detta skäl.⁶⁶

Om den biståndsberättigade flyttar tillbaka till sin tidigare bostad eller avlider, upphör förutsättningarna för medboende och därmed torde beslutet kunna återkallas. Den medboendes rätt att bo kvar i bostaden i det särskilda boendet får då hanteras enligt det hyresrättsliga regelverket. (Läs mer i del 3 i kapitlet Hyreslagstiftningen vid parboende i avsnitten Översiktlig information om vissa bestämmelser i hyreslagen och Särskilda hyresrättsliga frågor om parboende.)

Förutsättningarna för beslutet om medboende förändras också när den medboende själv, på grund av förändrat hälsotillstånd, beviljas särskilt boende. Om paret, efter att den medboende fått särskilt boende beviljat, vill fortsätta att leva tillsammans har de enligt 2 kap. 2 § SoF rätt till parboende.

Förbehåll och beslut om medboende

Ett beslut om bistånd enligt SoL kan innehålla ett förbehåll som gör den fortsatta giltigheten av beslutet beroende av att nämnden omprövar beslutet. Därmed kan även ett beslut om medboende försees med ett förbehåll.

I lagstiftningen uppställs inte några särskilda krav på hur ett sådant förbehåll ska se ut eller utformas. Det är emellertid viktigt att förbehållen utformas med eftertanke och så långt som möjligt anger under vilka precisa förutsättningar en omprövning kan göras.

Ett förbehåll anger enbart under vilka förutsättningar som ett beslut om bistånd enligt SoL upphör att gälla eller när ett sådant kan omprövas. Det går därmed inte att med rättslig verkan förse ett beslut om medboende med förbehåll för att den medboende i en viss situation måste flytta. Den medboendes besittningsrätt regleras i hyreslagstiftningen, och det är dessa regler som styr under vilka omständigheter besittningsrätten upphör. Hyreslagstiftningen reglerar också när och hur avstående från besittningsrätten kan göras. Även

⁶⁴ RÅ 2000 ref. 16

⁶⁵ Bull (1999) s. 123

⁶⁶ Jf. RÅ 2000 ref. 16

om nämnden i ett förbehåll i beslutet om bistånd enligt SoL anger att den medboende måste flytta när den medboende avlider, är det inte säkert att det finns en sådan skyldighet för den medboende enligt hyreslagstiftningen. (Läs mer i del 3 i kapitlet Hyreslagstiftningen vid parboende i avsnitten Översiktlig information om vissa bestämmelser i hyreslagen och Särskilda hyresrättsliga frågor om parboende.)

Beslut om medboende och 4 kap. 2 § SoL

Bestämmelsen i 4 kap. 2 § SoL ger socialnämnden befogenhet att ge bistånd utöver vad som följer av 4 kap. 1 § SoL om det finns skäl för det. Kan nämnden fatta beslut om medboende med stöd av 4 kap. 2 § SoL istället för 4 kap. 1 och 1 c §§ SoL?

JO har i flera ärenden framhållit att nämnden inte fritt kan välja att behandla en ansökan enligt 4 kap. 1 § eller 4 kap. 2 § SoL. När nämnden får en ansökan om bistånd måste den i första hand pröva om den enskilde har rätt till den begärda insatsen enligt 4 kap. 1 § SoL. Skulle beslutet efter en sådan prövning gå den enskilde emot, kan beslutet överklagas genom förvaltningsbesvär (jfr 16 kap. 3 § SoL). Först då nämnden finner att den enskilde inte har rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL, kan den ge den enskilde bistånd med stöd av 4 kap. 2 § SoL.⁶⁷

Den slutsats som kan dras av dessa JO-uttalanden är att en ansökan om medboende från den biståndsberättigade först måste prövas mot bestämmelserna i 4 kap. 1 och 1 c §§ SoL. Om förutsättningarna för ett bifallsbeslut är för handen, ska beslutet även fattas med stöd av dessa bestämmelser.

En ansökan kan emellertid komma från den av makarna som inte har behov av särskilt boende om att få sammanbo med den make eller sambo som har beviljats den insatsen. Förutsättningar för nämnden att bevilja en sådan ansökan med stöd av 4 kap. 1 och 1 c § SoL är i regel utesluten, eftersom bestämmelsen i 4 kap. 1 c § anger att det ska ingå i den biståndsberättigades skäligen levnadsnivå att få sammanbo med sin make. I sådana fall kan nämnden överväga om biståndet ska ges med stöd av 4 kap. 2 § SoL. Beslutet ställs då till den sökanden och inte till den av makarna som har beviljats insatsen särskilt boende. Ett sådant beslut är följaktligen inte ett beslut om medboende enligt 4 kap. 1 och 1 c §§ SoL.

Hemtjänstinsatser i det särskilda boendet

I förarbetena sägs att det är viktigt att det tydligt framgår i ett beslut vilka service- och omsorgsinsatser som den biståndsberättigade är beviljad i det särskilda boendet, så att ansvaret för dessa insatser inte faller på den medboende.⁶⁸ Nämnden ska således enligt förarbetena ta ställning vilka hemtjänstinsatser den biståndsberättigade ska få i det särskilda boendet och det ska synas tydligt i beslutet vad som gäller.

⁶⁷ Se till exempel JO 2003/04 s. 236 och JO beslut 2009-10-08, dnr 3309-2008

⁶⁸ Prop. 2011/12:147 s. 33 och 34

Ett eller flera beslut?

I samband med att nämnden prövar en ansökan om medboende kan det bli aktuellt att även pröva den enskildes rätt till särskilt boende och de hemtjänstinsatser⁶⁹ som den enskilde ska få i boendet. I ett och samma ärende kan det därför bli aktuellt att fatta beslut om tre insatser.

Det finns inget i lagstiftningen som uttryckligen reglerar hur många beslut som ska fattas när den enskilde ansöker om flera insatser. Det innebär att det inte finns några hinder för att i beslutet om bostad i särskilt boende inkludera de hemtjänstinsatser som den enskilde ska få i det särskilda boendet och även beslutet om medboende. Beslutet måste dock vara tydligt. Av beslutet måste därför framgå vad den enskilde ansökt om, vad han eller hon har beviljats och om beslutet helt eller delvis går den enskilde emot.⁷⁰ Otydliga beslut kan innebära rättsförluster för enskilda.

Det är nämnden som avgör om samtliga insatser ska inkluderas i ett och samma beslut, eller om det ska fattas separata beslut. Oavsett hur nämnden hanterar frågan måste den garantera att beslutet är tydligt för den enskilde.

⁶⁹ Jfr prop. 2011/12:147 s. 33 och 34

⁷⁰ Se till exempel J● beslut 2003-12-23, dnr 252-2002 och J● 1999/2000 s. 235

Verkställighet av beslut om medboende

Ibland framgår det redan av biståndsbeslutet var och hur det ska verkställas, det vill säga det är klart i vilket särskilt boende som paret ska bo och om det är i samma rum, i samma lägenhet eller i var sitt rum eller i var sin lägenhet. I andra ärenden måste beslut om verkställighet fattas i samband med besluten verkställs. Det kan till exempel vara så att det först i samband med verkställigheten blir aktuellt att ta ställning till om paret kan bo i samma rum, i samma lägenhet eller i varsitt rum eller varsin lägenhet.

Tidpunkt för verkställighet

Ett biståndsbeslut som fattas med stöd av 4 kap. 1 § SoL ska enligt 16 kap. 3 § SoL verkställas omedelbart. Det betyder att även ett beslut om medboende ska verkställas omedelbart, eftersom ett sådant beslut i grunden är ett biståndsbeslut som fattats med stöd av 4 kap. 1 § SoL.⁷¹

Ibland kan det ta längre tid att verkställa vissa beslut om bistånd än andra.⁷² Det kan till exempel finnas särskilda svårigheter med att hitta ett boende som lämpar sig såväl för den biståndsberättigades omsorgsbehov som för parboende. Det kan också vara så att den enskilde har ett specifikt önskemål om var eller hur beslutet ska verkställas.

Om det inte går att verkställa ett beslut om särskilt boende och medboende omedelbart, för den som inte redan bor på ett särskilt boende, är det viktigt att handläggaren håller kontakt med den biståndsberättigade till dess att beslutet har verkställts. Det kan bli aktuellt att nämnden, efter ansökan, går in med tillfälliga insatser i avvaktan på att det ursprungliga beslutet verkställs.

Grundregeln är att beslut om bistånd enligt SoL ska verkställas omedelbart.⁷³ Sedan 1 juli 2006 finns en skyldighet för kommunen att rapportera ej verkställda beslut till tillsynsmyndigheten.⁷⁴ I förarbeten till denna bestämmelse understryks att den tidsgräns på tre månader som gäller för rapporteringsskyldigheten av ej verkställda beslut inte avser den tid som nämnden har på sig för att verkställa ett beslut.⁷⁵ (Läs mer i avsnittet Rapportering av ej verkställda beslut.)

⁷¹ Prop. 2011/12:147 s. 35

⁷² Jfr prop. 2005/06:115 s. 124

⁷³ 16 kap. 3 § SoL

⁷⁴ 16 kap. 6 f § SoL

⁷⁵ Prop. 2005/06:115 s. 124

A tt verkställa beslut om medboende

Efter att socialnämnden fattat ett slutgiltigt beslut om såväl särskilt boende som om medboende, ska nämnden ta ställning till hur beslutet eller besluten ska verkställas.

I frågor om verkställighet av beslut om bistånd enligt SoL har nämnden ett relativt stort handlingsutrymme att besluta om förutsättningarna och formerna för verkställigheten.⁷⁶ Nämnden har därmed en relativt stor handlingsfrihet när det gäller hur ett beslut om medboende ska verkställas.⁷⁷

Det boende som erbjuds ska tillgodose den biståndsberättigades omsorgsbehov och tillförsäkra honom eller henne en skälig levnadsnivå. Detta gäller såväl valet av särskilt boende som hur medboendet ska verkställas i det särskilda boendet. Boendet ska vara utformat så att makarna eller samborna känner att de sammanbor i det särskilda boendet.⁷⁸ (Läs mer i kapitlet Bestämmelser om parboende i avsnitten Begreppet sammanbo och Beredas plats i samma boende.)

Vidare ska nämnden så långt det är möjligt beakta den biståndsberättigades önskemål om särskilt boende och hur det ska verkställas. Bestämmelserna i 3 kap. 5 § SoL förutsätter att socialnämndens insatser ska utformas och genomföras tillsammans med den enskilde. Bestämmelsen innebär att den biståndsberättigade ska ha inflytande över hur en beslutad insats enligt 4 kap. 1 § SoL verkställs. Det är därför viktigt att nämnden är lyhörd för de önskemål som uppkommer om det särskilda boendet. Den biståndsberättigade har emellertid inte oinskränkt rätt att få som han eller hon vill.⁷⁹

I förarbetena beskrivs inte närmare hur ett boende ska vara utformat, för att det ska anses vara lämpligt för parboende. Huruvida en bostad är lämplig för parboende får avgöras från fall till fall. Sökandens behov och önskemål och de omständigheter som råder blir vägledande.

Verkställighet i det särskilda boendet

När nämnden ska verkställa ett beslut om medboende, måste den också ta ställning till på vilket sätt medboendet ska verkställas i det särskilda boendet. Verkställigheten innehåller ett ställningstagande till om paret ska bo i samma rum, i samma lägenhet eller i varsitt rum eller i varsin lägenhet. Även i detta avseende är socialnämnden skyldig att ta hänsyn till den enskildes önskemål och vara lyhörd för dessa.⁸⁰ Det kan vara så att makarna önskar dela bostad eller vill ha skilda rum i så nära anslutning till varandra som möjligt.

Vidare ska nämnden säkerställa att boendeformen i det särskilda boendet tillgodeser den biståndsberättigades omsorgsbehov och tillförsäkrar honom eller henne en skälig levnadsnivå.

Då beslutet om medboende ska verkställas efter att den biståndsberättigade antingen redan flyttat in eller sedan tidigare bor i ett särskilt boende behöver nämnden ta ställning till om boendet är lämpligt också för parboende. För att

⁷⁶ Jfr prop. 1996/97:124 s. 174

⁷⁷ Prop. 2011/12:147 s. 43

⁷⁸ Prop. 2011/12:147 s. 36

⁷⁹ Prop. 2011/12:147 s. 36 och 37

⁸⁰ Prop. 2011/12:147 s. 43 och jfr 3 kap. 5 § SoL

det ska vara lämpligt krävs att det ska vara fortsatt möjligt att tillgodose den biståndsberättigades behov av hemtjänstinsatser efter att den medboende flyttat in. Boendet behöver därför utformas så att det finns plats för personalen att hjälpa den enskilde och det ska också finnas plats för hjälpmedel.⁸¹

Om nämnden bedömer att det inte är möjligt att bo två personer i bostaden, kan den erbjuda två rum i samma särskilda boende. Om paret betonar att de vill bo i samma rum eller samma lägenhet, kan det blir aktuellt för paret att flytta till ett annat särskilt boende. I så fall måste nämnden försäkra sig om att bostaden och omsorgen i det nya särskilda boendet motsvarar den biståndsberättigades behov och ger en skälig levnadsnivå.

Som information kan nämnas att kammarrätten – i förhållande till parboгарantin som regleras i 2 kap. 2 § SoF – har prövat hur långtgående möjligheter makarna har att kräva att få varsin lägenhet i det särskilda boendet.⁸² I ett fall ansåg sig kommunen har fullgjort sina skyldigheter enligt parboгарantin genom att erbjuda paret en lägenhet i det särskilda boendet. Kammarrätten fastslog att parboгарantin i 2 kap. 2 § SoF inte innebär en skyldighet för kommunen att erbjuda två separata lägenheter i det särskilda boendet så länge kommunens erbjudande tillgodoser den enskildes behov och tillförsäkrar denna en skälig levnadsnivå.

Noteras bör att domar från kammarrätten inte har prejudicerande verkan, det vill säga de bestämmer inte hur en rättsfråga ska uppfattas, men kan vara till hjälp då en rättsfråga ska tolkas. Det är endast domar från Högsta förvaltningsdomstolen (tidigare Regeringsrätten) som har prejudicerande verkan.

Det gäller även att ha i åtanke att den ovan nämnda domen grundar sig på de omständigheter som rådde i det aktuella fallet. Till exempel kan nämnas att den lägenhet som kommunen erbjöd paret var 59 kvadratmeter. Om omständigheterna hade varit annorlunda - om lägenheten varit mycket liten eller om paret haft särskilda behov som motiverade skilda bostäder – går det inte att utesluta att utgången blivit en annan.

Möjlighet till parboende i alla särskilda boenden?

Socialnämnden har ingen skyldighet att ordna så att samtliga särskilda boenden i kommunen kan ta emot medboende. En kommun måste dock kunna tillhandahålla parboende för att ett beslut om medboende ska kunna verkställas. Om nämnden inte har möjlighet att erbjuda parboende i något av kommunens egna särskilda boenden, måste verkställigheten lösas på något annat sätt, till exempel genom att kommunen köper en plats i en annan kommun eller av en enskild verksamhet. Detsamma gäller i de fall nämnden inte kan erbjuda parboende i ett särskilt boende med en inriktning som motsvarar den biståndsberättigades omsorgs behov. Även i sådana fall kan det bli aktuellt för kommunen att köpa en plats av en annan kommun eller av en enskild verksamhet. (Läs mer i kapitlet Planera bostäder för parboende.)

⁸¹ Jfr prop. 2006/06:115 s. 78

⁸² Kammarrätten i Göteborg 2011-11-01, mål nr. 4186-11

När anses ett beslut om medboende vara verkställt?

Ett beslut om medboende anses verkställt när den biståndsberättigade har tackat ja till det särskilda boendet och den bostad eller de bostäder som erbjuds och paret har flyttat in i bostaden eller har haft tillgång till bostaden eller bostäderna. Ett beslut kan inte anses som verkställt om den biståndsberättigade tackar nej till nämndens erbjudande.

Den biståndsberättigade kanske tackar nej för att denne anser att boendet inte är anpassat till behoven eller tillgodoser önskemålen. Det behöver inte innebära att förutsättningarna för biståndsbeslutet har ändrats. Om den biståndsberättigades behov kvarstår och han eller hon vidhåller behovet av särskilt boende gäller det gynnande beslut. Nämnden kan därmed inte återkalla det gynnande beslutet enbart av den anledningen att den enskilde tackar nej till ett erbjudet boende.

Om det istället är så att den enskilde tackar nej för att behoven kan tillgodoses på något annat sätt eller för att det inte längre finns något behov av särskilt boende, är det möjligt för nämnden att avsluta ärendet. Det bör då antecknas i den enskildes journal när och av vilka skäl insatsen har avslutats.⁸³

Rapportering av ej verkställda beslut

Ett beslut om medboende är ett biståndsbeslut enligt 4 kap. 1 § SoL och ska därmed verkställas omedelbart.⁸⁴ Socialnämndens rapporteringsskyldighet för ej verkställda biståndsbeslut enligt 16 kap. 6 f § SoL gäller därmed även för beslut om medboende, och inte enbart för beslutet om särskilt boende. Socialnämnden ska således rapportera såväl beslut om medboende som inte har verkställts inom tre månader från dagen för beslutet som dem som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. Rapporteringen ska ske till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och till kommunens revisorer.⁸⁵

Detta innebär också att bestämmelserna om särskilda avgifter i 16 kap. 6 a § SoL gäller för beslut om medboende som inte verkställts inom skälig tid.

⁸³ Jfr 6 kap. 3 § AR SoSFS 2006:5

⁸⁴ Jfr 16 kap. 3 § SoL.

⁸⁵ Jfr 16 kap. 6 f § SoL.

Den medboende

Medboende är den make som enligt 4 kap. 1 c § SoL flyttar med till ett särskilt boende utan att själv ha behov av denna insats. Han eller hon har därför inget beslut om bistånd i form av boende i en särskild boendeform. Det är den biståndsberättigade som får beslutet om såväl insatsen särskilt boende som medboende. En medboende kan däremot ha behov av andra former av bistånd som till exempel hemtjänst eller dagverksamhet.

Om det gäller parboende enligt 2 kap. 2 § SoF finns ingen medboende, då båda makarna har beslut om insatsen boende i särskilt boende.

Medboende utan behov av bistånd

Det förekommer att den medboende som flyttar med till det särskilda boendet är en relativt frisk person som därmed inte har något behov av hemtjänstinsatser för att klara sin dagliga livsföring. Om den medboende inte har ansökt om eller beviljats några insatser för egen räkning har han eller hon inte rätt till några hemtjänstinsatser i det särskilda boendet. Den medboende får då klara sig på egen hand på samma sätt som gäller om han eller hon skulle bo i sin ordinarie bostad. Det gäller såväl matlagning som tvätt och städning, såvida man inte kommer överens om något annat.⁸⁶

Utrymmena för tvätt och matlagning kan vara avsedda för avdelningens eller det särskilda boendets hyresgäster och på så sätt försvåra för den medboende att sköta sig själv. Om det inte är möjligt för den medboende att sköta sina hushållsgöromål, får detta avtalas i särskild ordning.⁸⁷ (Läs mer om detta i kapitlet Avgifter för den medboende.)

En annan möjlighet är att lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter (befogenhetslagen) tillämpas för att tillhandahålla medboende som har fyllt 67 år servicetjänster i det särskilda boendet. Befogenhetslagen innehåller kompetensutvidgande regler som ger kommunerna ökade befogenheter att tillhandahålla servicetjänster utan behovsbedömning till samtliga kommunmedlemmar som fyllt 67 år. Med servicetjänster avses tjänster för att förebygga skador, olycksfall eller ohälsa och som inte utgör personlig omvårdnad.⁸⁸ Hjälp med städning, inköp, tvätt eller andra enklare hushållsgöromål är några exempel på sådana tjänster. Lagen innebär en befogenhet för kommunen att tillhandahålla servicetjänster utan behovsprövning, men innebär inte någon rätt för äldre att få sådana tjänster. Den medboende kan således inte kräva servicetjänster med stöd av befogenhetslagen. Det är kommunen (i regel kommunfullmäktige) som beslutar om och i så fall vilka servicetjänster som ska erbjudas, i vilken utsträckning, vilken åldersgrupp som ska omfattas samt vilken avgift som ska tas ut.⁸⁹ (Läs mer om detta i

⁸⁶ Prop. 2011/12:147 s. 33

⁸⁷ Jfr prop. 2011/12:147 s. 36

⁸⁸ 2 kap. 7 § befogenhetslagen

⁸⁹ Prop. 2005/06:115 s. 149

kapitlet Avgifter för den medboende i avsnittet Avgifter enligt befogenhetslagen.)

Befogenhetslagen ger således kommunen möjlighet att erbjuda samtliga medboende som fyllt 67 år servicetjänster i särskilda boenden.

Medboende med behov av hemtjänstinsatser

En medboende som flyttar till ett särskilt boende kan sedan tidigare ha beviljats hemtjänstinsatser i ordinärt boende utan att ha behov av och rätt till insatsen särskilt boende. Det finns inget som hindrar att den medboende tar med sig ett beslut om beviljade hemtjänstinsatser till det särskilda boendet. Mer troligt är dock att den medboende behöver göra en ny ansökan om hemtjänstinsatser som relaterar till de nya omständigheterna i den nya bostaden.

Ändrade behov hos den medboende

Om den medboendes hälsa försämras, kan även den maken behöva hemtjänstinsatser. Dessa insatser får då prövas och beviljas med utgångspunkt i den medboendes behov. Insatserna kan antingen ges av den personal som finns i det särskilda boendet eller av annan hemtjänstpersonal.⁹⁰ Om lagen om valfrihetssystem (2008:962), LOV, tillämpas i kommunen, kan den medboende även ha rätt att välja utförare av hemtjänstinsatserna.

Det kan också hända att den medboendes hälsa förändras så mycket att frågan om särskilt boende för honom eller henne aktualiseras.⁹¹ Även i dessa fall ska den medboendes rätt till bostad i särskilt boende prövas och beslutas i enlighet med bestämmelserna i 4 kap. 1 § SoL. När var och en i paret behöver bostad i ett särskilt boende är det bestämmelsen i 2 kap. 2 § SoF som styr rätten att sammanbo. Den medboende, som då blir biståndsberättigad, ska i sådana fall få ett eget beslut om bostad i särskilt boende, och av beslutet ska även framgå att han eller hon har rätt att sammanbo enligt bestämmelsen i 2 kap. 2 § SoF. I en sådan situation behöver även den biståndsberättigade få ett nytt beslut enligt 4 kap. 1 § SoL och 2 kap. 2 § SoF, då maken eller sambon inte längre är medboende.

Det är från rättsäkerhetssynpunkt viktigt att i dessa sammanhang vara uppmärksam på att behov hela tiden förändras och kan behöva omprövas.⁹²

Att den medboende får ett eget beslut om hemtjänstinsatser eller boende i särskilt boende kan även medföra att den biståndsberättigades behov av hemtjänstinsatser behöver omprövas. Om den biståndsberättigades rätt till hemtjänstinsatser utgår från förhållandet att vissa behov tillgodoses genom den medboende försorg, kan den biståndsberättigade ha rätt till utökade insatser. Nämnden kan därför behöva ändra den del av beslutet som rör den biståndsberättigades hemtjänstinsatser.

⁹⁰ Prop. 2011/12:147 s. 34

⁹¹ Prop. 2011/12:147 s. 34

⁹² Prop. 2011/12:147 s. 34

Ansvar för hushållssysslor vid parboende

Vid utredning och beslut om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL görs en prövning av om insatserna kan tillgodoses på annat sätt. För makar innebär detta en prövning av om vissa behov kan tillgodoses i hushållsgemenskapen, det vill säga av den andra maken. I ärenden som rör parboende kan dessa regler bli aktuella.

Äktenskapsbalken

Enligt äktenskapsbalken (ÄktB) ska makar fördela utgifter och sysslor mellan sig samt bidra till det underhåll som behövs för att deras gemensamma och personliga behov ska tillgodoses.⁹³ Någon omvårdnadsplikt finns däremot inte inskriven i äktenskapsbalken, vilket gör att varje make själv måste avgöra i vilken omfattning han eller hon vill hjälpa till med personlig omvårdnad av den andra maken.⁹⁴

Till skillnad från makar har sambor ingen legal underhållsskyldighet gentemot varandra eller skyldighet att fördela uppgifter i hemmet mellan sig. Trots avsaknaden av sådana lagreglerade skyldigheter har lagstiftaren i förhållande till tillämpningen av 4 kap. 1 § SoL jämfört sambor med makar.⁹⁵

Socialtjänstlagen

I förarbetena till den tidigare SoL anges att det förutsätts att andra resurser i en hushållsgemenskap används för att tillgodose behov av hjälp och stöd. Det gäller främst i fråga om makar och sambor. Att dessa ger varandra praktisk hjälp, som att till exempel sköta hem och hushåll, är normalt och ska beaktas vid en biståndsbedömning enligt 4 kap. 1 § SoL. Däremot kan omfattande vårdbehov inte anses ligga inom ramen för vad man normalt bistår varandra i en hushållsgemenskap. Om behovet avser personlig omvårdnad föreligger en rätt till bistånd även om det finns andra vuxna i familjen.⁹⁶

Socialnämnden kan inte avslå en ansökan om hemtjänst med hänvisning till att andra anhöriga än make eller sambo kan tillgodose hjälpbehovet. Detta innebär att nämnden inte kan väga in andra anhörigas möjlighet att hjälpa till då den bedömer om behovet kan tillgodoses på annat sätt.⁹⁷ Vuxna barn till den biståndsberättigade kan exempelvis inte komma i fråga.

⁹³ 1 kap. 4 § och 6 kap. 1 § ÄktB

⁹⁴ Prop. 2011/12:147 s. 19

⁹⁵ Prop. 1996/97:124 s. 168

⁹⁶ Prop. 1996/97:124 s. 168, prop. 2008/09:82 s. 13 och prop. 2005/06:115 s. 156

⁹⁷ Prop. 2005/06:115 s. 156

Fördelning av hushållssysslor mellan makar vid parboende

Reglerna om hushållsgemenskap innebär att den biståndsberättigades rätt till hjälp med hemtjänstinsatser i det särskilda boendet kan komma att påverkas av en medboende. SoL förutsätter att personer som bor i en hushållsgemenskap hjälper varandra med vardagssysslor.⁹⁸ Det innebär att det förutsätts att den medboende gör hushållssysslor i den gemensamma bostaden, och att den biståndsberättigade därmed inte har rätt till motsvarande hemtjänstinsatser enligt 4 kap. 1 § SoL. Därför är det viktigt att det av beslutet framgår vilka hemtjänstinsatser som beviljats den biståndsberättigade i det särskilda boendet, så att ansvaret för dessa insatser inte faller på den medboende.⁹⁹ (Läs mer i kapitlet Beslut om medboende i avsnittet Hemtjänstinsatser i det särskilda boendet.) Ett beslut där hemtjänstinsatserna framgår klargör således ansvarsfördelningen mellan makarna.

Även om den biståndsberättigade har en medboende måste det göras en individuell prövning om det påverkar rätten bistånd i form av hemtjänst. För att kunna bedöma om behovet kan tillgodoses av den medboende måste en bedömning göras av vilka faktiska resurser som finns i hushållet. I många fall där parboende är aktuellt har båda makarna nedsatt funktionsförmåga och kan därför ha svårigheter att bistå varandra med hushållssysslor. Nämnden behöver därför bedöma om den medboende verkligen har psykiska, fysiska och praktiska förutsättningar att bistå den biståndsberättigade.

Om den biståndsberättigade sedan tidigare bor i ett särskilt boende och redan har ett beslut om hemtjänstinsatser, kan det finnas skäl att ompröva beslutet efter att den medboende flyttat in. Den medboende kan vara skyldig att utföra vissa hushållssysslor som den biståndsberättigade tidigare beviljats.

Av rättspraxis framgår att ett biståndsbeslut kan omprövas om biståndsbehovet väsentligen förändrats.¹⁰⁰ Att den biståndsberättigade går från ett ensamhushåll till en hushållsgemenskap skulle kunna medföra att biståndsbehovet väsentligen förändras, och det därmed finns grund för omprövning. Det måste dock göras en prövning i varje fall om förutsättningarna väsentligt har förändrats.

Att biståndsbeslutet om hemtjänst kan omprövas innebär i sig inte att beslutet kan återkallas utan att en utredning av den biståndsberättigades behov av hemtjänst görs. Utredningen behöver också visa om den biståndsberättigades behov av hemtjänst kan tillgodoses av den medboende.

⁹⁸ Prop. 1996/97:124 s. 168

⁹⁹ Prop. 2011/12:147 s. 33 och 34

¹⁰⁰ RÅ 2000 ref. 16

Avgifter för den medboende

Avgifter enligt socialtjänstlagen

Den som flyttar med till ett särskilt boende utan egna biståndsinsatser omfattas inte av avgiftsreglerna i 8 kap. SoL. Avgifter enligt bestämmelserna i SoL kan endast tas ut av den person som beviljas bistånd i form av särskilt boende.¹⁰¹ Om den medboende beviljas vissa hemtjänstinsatser som bistånd omfattas han eller hon av avgiftsreglerna enligt sitt eget biståndsbeslut.¹⁰² Avgifterna ska då tas ut enligt bestämmelserna i 8 kap. SoL. Det innebär att reglerna om beräkning av avgiftsunderlag, förbehållsbelopp och högkostnadsskydd gäller såväl för den biståndsberättigade som för den medboende som har ett eget beslut om bistånd i form av hemtjänst.

I sammanhanget kan det vara av intresse att särskilt nämna bestämmelsen i 8 kap. 7 § SoL, som reglerar hur den enskildes förbehållsbelopp och minimibelopp ska beräknas. Enligt bestämmelsen ska minimibeloppet för var och en av sammanlevande makar och sambor beräknas till ett mindre belopp än för ensamstående. Om makar och sambor lever i skilda hushåll ska de dock inte betraktas som sammanlevande, utan som ensamstående.¹⁰³

Hur minimibeloppet ska beräknas för var och en som sammanbor enligt bestämmelsen i 4 kap. 1 c § SoL beror på om paret är att betrakta som sammanlevande eller ensamstående i den mening som avses i 8 kap. 7 § SoL, det vill säga om de lever i ett gemensamt hushåll eller i skilda hushåll. Det har till dags dato (augusti 2013) inte prövats av domstol om begreppen sammanlevande eller sammanbo ska jämföras i rättsligt avseende.

Avgifter enligt kommunallagen

Om den medboende inte har beviljats eller ansökt om insatser för egen räkning, har han eller hon inte rätt till hemtjänstinsatser i det särskilda boendet. Den medboende får då klara sig på egen hand på samma sätt som i ordinärt boende. Detta gäller såväl matlagning som tvätt och städning med mera såvida man inte kommer överens om något annat.¹⁰⁴

Det finns särskilda boenden där det inte finns fullvärdiga kök, utan trinetter med enstaka kokplattor som inte lämpar sig för matlagning. I vissa särskilda boenden finns det inte heller möjlighet för den medboende att ta hand om sin egen tvätt eller sköta andra hushållssysslor. Den medboende kan med andra ord behöva ta del av den service som boendet erbjuder.

I förarbetena sägs att man i sådana fall kan komma överens med den medboende – om han eller hon så önskar – att ta del av den service som finns att

¹⁰¹ Prop. 2011/12:147 s. 36

¹⁰² Prop. 2011/12:147 s. 36

¹⁰³ Prop. 2000/01:149 s. 58

¹⁰⁴ Prop. 2011/12:147 s. 33

tillgå på boendet, när det gäller till exempel mat och tvätt.¹⁰⁵ Detta ska då avtalas i särskild ordning.¹⁰⁶

Kommunen ska i så fall inte tillämpa avgiftsreglerna i 8 kap. SoL. Dessa tjänster är nämligen inte biståndsprovade enligt 4 kap. 1 § SoL. För dessa tjänster aktualiseras istället de avgiftsregler som finns i 8 kap. kommunallagen (1991:900), KL. Där anges bland annat att kommuner får ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller.¹⁰⁷ Hur stora avgifter som kommunen får ta ut för de tjänster som tillhandahålls styrs av den så kallade självkostnadsprincipen som regleras i 8 kap. 3 c § KL. Den närmare innebörden av självkostnadsprincipen är att avgifterna inte får utformas så att de tillför kommunen en vinst, det vill säga intäkterna får inte överstiga kostnaderna för verksamheten.¹⁰⁸

Avgifter som tas ut för tjänster som inte anses vara social omsorg¹⁰⁹ enligt mervärdesskattelagen (1994:200), ML omfattas som regel inte av undantaget från mervärdesskatt¹¹⁰. För information om tillämpningen av ML hänvisas till Skatteverket.

Avgifter enligt befogenhetslagen

Kommunen kan även välja att tillhandahålla servicetjänster till den medboende enligt befogenhetslagen (Läs mer i kapitlet Den medboende i avsnittet Medboende utan behov av bistånd.) Kommunen får inte heller för tjänster enligt denna lag ta ut avgifter enligt 8 kap. SoL, då dessa inte är biståndsprovade.

Möjligheten att ta ut avgifter för dessa servicetjänster regleras istället i 2 kap. 8 § befogenhetslagen. Där anges att kommunen får ta ut skäliga avgifter för servicetjänster åt äldre personer på grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får inte överstiga kommunernas självkostnader.

Med självkostnad avses kommunens totala kostnader för verksamheten med servicetjänster. Kostnaderna i det enskilda fallet saknar betydelse.¹¹¹ I likhet med avgifter för hemtjänst får kommunen differentiera avgifterna efter den enskildes betalningsförmåga.¹¹²

Regeln innebär enbart en rätt för kommunen att ta ut avgifter, men ingen skyldighet.¹¹³ Det betyder att kommunen själv väljer om avgifter ska tas ut för service som tillhandahålls den medboende enligt befogenhetslagen.

Avgifter som tas ut för tjänster som inte anses vara social omsorg enligt ML¹¹⁴ omfattas som regel inte av undantaget från mervärdesskatt¹¹⁵. För information om tillämpningen av ML hänvisas till Skatteverket.

¹⁰⁵ Prop. 2011/12:147 s. 36

¹⁰⁶ Prop. 2011/12:147 s. 36

¹⁰⁷ 8 kap. 3 b § KL

¹⁰⁸ Bohlin, A (2011) s. 114

¹⁰⁹ 3 kap. 4 och 7 §§ ML

¹¹⁰ Skatteverket 2013-07-05

¹¹¹ Prop. 2005/06:115 s. 154

¹¹² Prop. 2005/06:115 s. 154

¹¹³ Prop. 2005/06:115 s. 153

¹¹⁴ 3 kap. 4 och 7 §§ ML

¹¹⁵ Skatteverket 2013-07-05

Andra bestämmelser vid parboende enligt 4 kap. 1 c § SoL

I vissa fall gäller inte samma bestämmelser för den medboende enligt 4 kap. 1 c § SoL som för den biståndsberättigade. Skillnaderna beror i flertalet fall på att den medboende inte har något beslut om bistånd i form av boende i en särskild boendeform. Det gäller t.ex. hälso- och sjukvård, dokumentation enligt 11 kap. SoL samt sekretess och tystnadsplikt.

Hälso- och sjukvård

I samband med att bestämmelsen om medboende infördes i 4 kap. 1 c § SoL gjordes en ändring i 18 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), HSL. Ändringen i HSL innebär ett förtydligande om att kommunens ansvar för hälso- och sjukvård omfattar den som *efter beslut* av kommunen bor i någon särskild boendeform enligt SoL.

Syftet med förändringen är att klargöra att kommunens hälso- och sjukvårdsansvar inte gäller den medboende, utan enbart den biståndsberättigade. Detta innebär att när medboende, som inte har något beslut om särskilt boende, behöver hemsjukvård får han eller hon vända sig landstingets primärvård.

Det finns inget hinder för kommunen att ge hälso- och sjukvård upp till sjuksköterskenivå till en medboende. I 18 § andra stycket HSL finns en kompetensutvidgande regel som ger kommunerna möjlighet att även i övrigt erbjuda dem som vistas i kommunen hälso- och sjukvård i hemmet.

Vidare kan även de kommuner som genom avtal tagit över ansvaret för hemsjukvård i ordinärt boende i vissa fall tillhandahålla hälso- och sjukvård till den medboende.¹¹⁶

Dokumentation enligt socialtjänstlagen

Reglerna om dokumentation i 11 kap. 5 och 6 §§ SoL avser inte den medboende, om inte han eller hon har beslutade hemtjänstinsatser som utförs i det särskilda boendet. I så fall sker dokumentationen i den medboendes personakt. Däremot kan det uppstå situationer när den medboende behöver omnämnas i den biståndsberättigades dokumentation. Motsvarande tillämpning gäller för reglerna om individuella planer (ibland även kallad samordnad individuell plan) enligt 2 kap. 7 § SoL respektive 3 f § HSL.¹¹⁷

¹¹⁶ Jfr 18 § HSL

¹¹⁷ Prop. 2011/12:147 s. 35 och 36

Sekretess och tystnadsplikt

I socialtjänsten hanteras en mängd uppgifter som berör enskildas personliga förhållanden. I kommunala verksamheter skyddas dessa uppgifter av regler om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL. Sekretessen där gäller för uppgift om en enskilds personliga förhållanden om det inte står klart att uppgiften inte kan röjas utan att den enskilde eller närstående till denne lider men.¹¹⁸

För uppgifter som förekommer i socialtjänstverksamhet som bedrivs i enskild regi finns regler om tystnadsplikt i 15 kap. 1 § SoL. Där stadgas att uppgifter om enskildas personliga förhållanden som förekommer i verksamheter enligt SoL inte obehörigen får röjas.

Bestämmelsen om sekretess i OSL och den om tystnadsplikt i SoL syftar till att skydda uppgifter som kan relateras till enskilda som får insatser enligt SoL. Detta torde innebära att reglerna om sekretess respektive tystnadsplikt inte gäller för uppgifter om den medboende, utan enbart uppgifter om den biståndsberättigade. En medboende som bor i ett särskilt boende är inte beviljad någon insats från socialnämnden, då det är den biståndsberättigade som är part i ärendet.

Om den medboende för egen del beviljas hemtjänstinsatser som ska verkställas i det särskilda boendet gäller bestämmelserna om sekretess och tystnadsplikt även för uppgifter om den medboende.

Anhöriga till vuxna personer har ingen särställning i sekretesshänseende. Det betyder att de inte har någon automatisk rätt att ta del av sekretesskyddade uppgifter. Den som får insatser från socialtjänsten kan genom ett samtycke ge avkall på den sekretess som gäller till skydd för honom eller henne.¹¹⁹ Det betyder att såväl den biståndsberättigade som den medboende med egna hemtjänstinsatser kan ge avkall på sekretessen till förmån för sin make eller sambo.

I de fall den biståndsberättigade inte har gett avkall på sekretessen till förmån för sin make eller sambo behöver personalen vara uppmärksam på att sekretesskyddade uppgifter om den biståndsberättigade inte avhandlas i närvaro av den medboende. Det samma gäller om den medboende har beviljats egna hemtjänstinsatser i det särskilda boende. Om den medboende däremot inte har några insatser från socialtjänsten omfattas uppgifter om honom eller henne inte av några regler om sekretess och tystnadsplikt.

¹¹⁸ 26 kap. 1 § OSL

¹¹⁹ Jfr 10 kap. 1 § och 12 kap. 2 § OSL.

Övrigt

I detta kapitel tas två områden upp som kan vara aktuella i samband med parboende i särskilt boende. Det gäller tillståndspliktiga verksamheter och våld i nära relationer.

Tillståndspliktiga verksamheter

Särskilda boenden inom äldreomsorgen kan bedrivas av en kommun eller som en yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet (enskild verksamhet). En enskild verksamhet kan bedrivas som en entreprenad eller som en tillståndspliktig verksamhet. Ett särskilt boende för äldre som drivs på entreprenad är inte tillståndspliktigt.¹²⁰

Enligt SoL måste ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ söka tillstånd hos Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för att bedriva särskilda boenden för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd.¹²¹ När IVO prövar om tillstånd ska beviljas prövar myndigheten om verksamheten uppfyller kraven på god kvalitet och säkerhet. Av ett tillstånd framgår det bland annat vilken målgrupp verksamheten riktar sig till och antalet platser.

För frågor om parboende och medboende i tillståndspliktiga verksamheter hänvisas till IVO.

Våld och andra övergrepp i nära relationer

I samband med ett ärende om parboende kan socialnämnden få kännedom om att det förekommer våld eller andra övergrepp i relationen. Det kan då bli aktuellt för nämnden att informera den enskilde om möjligheter att få stöd och hjälp i en sådan situation.¹²²

När det gäller våld och andra övergrepp i nära relationer är det viktigt att vara uppmärksam på att den som utsätts kan vara både en äldre man och en äldre kvinna.¹²³ Män som utsätts för våld i en relation är brottsoffer på samma sätt som våldsutsatta kvinnor. Socialtjänstens ansvar omfattar även dem.¹²⁴ En annan aspekt på våld i nära relationer är att det kan vara både den biståndsberättigade och den medboende som utsätts för övergrepp.

Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2009:22) om socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld och handboken Våld – Handbok om socialnämndens ansvar för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat vård kan vara stöd i nämndens arbete. Socialstyrelsen har

¹²⁰ 7 kap. 1 § andra stycket SoL och jfr 2 kap. 5 § SoL

¹²¹ 7 kap. 1 § SoL

¹²² Jfr 3 kap. 1 § SoL

¹²³ Eriksson, H (2001)

¹²⁴ Prop. 2006/07:38 s. 10

vidare ett uppdrag att ta fram ett utbildningsmaterial om våld mot äldre kvinnor, som kommer att publiceras i slutet av 2013.

Planera bostäder för parboende

Kommunen ska inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd.¹²⁵ En uppgift för socialtjänsten är att kommunen ska planera sina insatser för äldre.¹²⁶ Då det är en rättighet för den som uppfyller kraven i 4 kap. 1 c § SoL att få ha en medboende vid boende i en särskild boendeform får det anses ingå i kommunens ansvar att planera för att det finns bostäder i särskilda boendeformer där beslut om parboende kan verkställas.

Boendet utgör en central del i människors liv. Det är därför betydelsefullt att enskilda personer, makar och sambor har möjlighet att själva kunna bestämma eller ha stort inflytande över hur detta ska vara utformat. För att även äldre personer ska kunna välja behövs ett varierat utbud av passande boenden, både på den vanliga bostadsmarknaden och i särskilt boende.¹²⁷ Möjligheten att kunna välja är givetvis nära förknippad med det utbud av särskilt boende som kommunerna kan erbjuda, flexibla lösningar och möjligheten för parterna att vara med och bestämma och välja den utformning som passar dem bäst.¹²⁸ Kommunerna behöver därför se över utbudet av bostäder i särskilda boendeformer och så långt möjligt anpassa dem efter olika behov samt tänka i nya banor.¹²⁹

Ett syfte för regeringens fortsatta boendesatsning är att stödja kommunerna att i olika former av äldreboenden anpassa bostäder för parboende så att äldre par ska kunna fortsätta bo tillsammans.¹³⁰

Av förarbeten framgår att det inte finns skäl att exakt försöka ange hur boendet ska vara utformat mer än att det ska motsvara en skälig levnadsnivå, att makar och sambor ska känna att de sammanbor och att det så långt som det är möjligt ska motsvara de önskemål som sökanden har, även om sökande inte kan kräva ett speciellt boende.¹³¹

Vid planering av nya särskilda boendeformer är det viktigt att tydligt beskriva vilka behov som målgruppen har för att dessa ska kunna beaktas. Detta för att ge huvudmännen vägledning vid planering av bostädernas utformning och allmän utrustning.¹³²

Utformning av bostäder

Det finns inga bestämmelser i SoL som anger hur bostäder ska vara utformade för att man ska få bo två personer i dem. Bostaden ska dock uppfylla bestämmelserna i plan- och bygglagen (2010:900) och föreskrifterna i Bo-

¹²⁵ 5 kap. 5 § SoL

¹²⁶ 5 kap. 6 § SoL

¹²⁷ Prop. 2011/12:14 7 s. 28

¹²⁸ Prop. 2011/12:147 s. 34

¹²⁹ Prop. 2011/12:147 s. 34f.

¹³⁰ Prop. 2010/11:1 (utgiftsområde 9) s. 164

¹³¹ Prop. 2011/12:147 s. 36 och 37

¹³² Ds 2011:33 s 14

verkets byggregler, BBR, avsnitt 3. Vidare behöver bostaden vara ut-formad så att den biståndsberättigade kan få sina vård- och omsorgsinsatser tillgodosedda och att det även kan bo en medboende i bostaden.

När nämnden planerar bostäder för parboende behöver man också ha i åtanke att det är tänkt att den medboende ska kunna klara sig på egen hand på samma sätt som om personen skulle bo i ordinärt boende. Det gäller såväl matlagning, som tvätt och städning med mera.¹³³

Vid planering av bostäder som kan användas för parboende ska man, precis som vid planering av bostäder för en person, uppfylla bestämmelserna i Boverkets byggregler.¹³⁴ Vidare kan man ha nytta av reglerna för investeringsstöd till äldreboender.¹³⁵

Det är viktigt att se till att bostäderna utformas så att de uppfyller kraven i arbetsmiljölagstiftningen. Den biståndsberättigade kan vara i behov av såväl hjälpmedel som andra utrymmeskrävande insatser vilket kräver att boendeytan även anpassas till omvårdnadspersonalen och gällande arbetsmiljölagstiftning.

¹³³ Jfr prop. 2011/12:147 s. 33

¹³⁴ Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:6) om byggregler, avsnitt 3

¹³⁵ Förordning (2007:159) om investeringsstöd till äldreboender m.m.

Del 2. Handläggningsprocessen – modellen Äldres behov i centrum

Handläggningsprocessen och Äldres behov i centrum

För att stödja utvecklingen av ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt, har Socialstyrelsen utarbetat modellen Äldres behov i centrum, ÄBIC.¹³⁶ Modellen utgår från processen för socialtjänstens handläggning och dokumentation avseende äldreomsorg. Den äldres livssituation och behov av stöd i sin livsföring beskrivs och dokumenteras med stöd av Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa, ICF.¹³⁷

En heltäckande beskrivning av socialtjänstens process- och arbetsflödesmodell finns i Verksamhetsbeskrivning av socialtjänsten.¹³⁸

Figur 1. Handläggningsprocessen från att hantera ansökan fram till att besluta

Nationellt stöd till implementering av Äldres behov i centrum

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att stödja implementeringen av modellen Äldres behov i centrum. En processororienterad utredningsmetod som bygger på ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt med ett nationellt fackspråk.¹³⁹

Socialstyrelsen gör bedömningen att när nya regler tillkommer i socialtjänstlagen (2001:453), SoL, behöver dessa kopplas till den metod som är föremål för implementeringsstöd. Socialstyrelsen finner också att även om inte alla kommuner arbetar helt i enlighet med modellen Äldres behov i centrum så är den vägledning som presenteras här tillämplig, då modellen utgår från det regelverk som gäller för handläggning och dokumentation inom socialtjänsten.

I vägledningen görs en genomgång av de olika stegen från ansökan till beslut enligt modellen Äldres behov i centrum. Detta för att underlätta förståelsen av och kännedom om modellen Äldres behov i centrum som metod och om hur den kan användas i en ansökan med frågeställningen om att sammanbo i särskilt boende.

Socialstyrelsen stödjer landets kommuner med att införa arbetssättet genom att utbilda lokala processledare. Uppdraget att utbilda lokala processledare pågår under år 2013 och 2014. För mer information om arbetsmetoden

¹³⁶ Socialstyrelsen (2013a)

¹³⁷ Socialstyrelsen (2003)

¹³⁸ Socialstyrelsen (2013c)

¹³⁹ Socialstyrelsen (2013d)

hänvisas till Socialstyrelsens webbplats och till Äldres behov i centrum – Vägledning för behovsinriktat och systematiskt arbetssätt med dokumentation av äldres behov utifrån ICF.

Att fortsätta leva och bo tillsammans

Att rätten för äldre att få fortsätta bo tillsammans skrivs in i lagen förändrar inte handlägningsprocessen i sig, men utredningen behöver innefatta det som är specifikt för en ansökan om medboende. Den biståndsberättigade och dennes make behöver få utförlig information om vad som gäller för den enskilde med behov av särskilt boende och för den som blir medboende. Det krävs också en fördjupad utredning och analys av om det är bådas önskan och vilja att den make som inte själv är i behov av särskilt boende ska erbjudas medboende.¹⁴⁰ Den biståndsberättigades behov av stöd i det särskilda boendet ingår också i utredningen, liksom frågan om parterna varaktigt sammanbott.¹⁴¹

Utredningsmetoden för Äldres behov i centrum ger handläggaren hjälp att bedöma den enskildes behov av stöd samt för att uppmärksamma de områden som tillkommer i utredning vid ansökan om parboende. De processteg där handläggaren särskilt kan uppmärksamma frågorna om sammanboende, är det *informerande samtalet*, *förtydligad frågeställning*, *inhämta fakta* och *bedöma behov*.

Att tänka på när ansökan hanteras

Det är den som behöver särskilt boende som ansöker om bistånd i form av särskilt boende och som ansöker om att sammanbo med sin make i det särskilda boendet.¹⁴²

En ansökan är inte alltid så preciserad att den enskildes faktiska behov framgår. När det är osäkert vad frågeställningen avser, behöver handläggaren möjliggöra för den enskilde att förtydliga sin fråga.¹⁴³ Den enskildes fråga får inte förhandlas bort. I modellen Äldres behov i centrum startar handlägningsprocessen med hanterandet av ansökan.

Det informerande samtalet

Samtalet är ett av handläggarens professionella redskap. De frågor som tillkommer i en ansökan om parboende hanteras inledningsvis vid det informerande samtalet.

Vid handläggning som bygger på modellen Äldres behov i centrum ingår att erbjuda den enskilde ett informerande samtal. Det informerande samtalet ger den enskilde möjlighet att få information om kommunens stöd till äldre personer och är ett tillfälle för handläggaren att ge den enskilde möjligheten att förtydliga sin ansökan.¹⁴⁴ Om den ursprungliga ansökan inte redan innehåller en fråga om parboende, kan den bli aktuell efter det informerande samtalet. Samtalet kan behöva innehålla information om bestämmelser i

¹⁴⁰ Jfr prop. 2011/12:147 s. 34

¹⁴¹ Jfr 4 kap. 1 c § SoL och prop. 2011/12:147 s. 33 och 34

¹⁴² Jfr prop. 2011/12:147 s. 35

¹⁴³ Socialstyrelsen (2013d)

¹⁴⁴ Socialstyrelsen (2013d)

lagar och föreskrifter samt om kommunala riktlinjer som gäller för parboende. Inom ramen för samtalet finns det möjlighet att klarlägga hur den enskilde ser på frågan om att fortsätta bo tillsammans med sin make i ett särskilt boende.

Informeringssamtal vid nedsatt beslutsförmåga

Samtal för att klarlägga om det är bådats vilja att fortsätta att bo tillsammans kan vara svårt att genomföra om en av makarna har nedsatt beslutsförmåga. Tidig social utredning och regelbunden strukturerad uppföljning av personer med demenssjukdom kan vara till hjälp. Frågor om hur den enskilde vill ha det kan vara kända sedan tidigare hos handläggaren. Även anhörigas kunskaper om den enskilde behöver tas tillvara.¹⁴⁵ En god man eller förvaltare kan också delta i detta samtal. Information kan också komma från andra, och på så sätt kan bilden klarna. Metoden vid det informeringssamtal är densamma som för andra utredande samtal om bistånd som handläggaren genomför med dem som har nedsatt kognitiv förmåga och nedsatt beslutsförmåga. Flera av de livsområden som ingår i en utredning baserad på modellen Äldres behov i centrum berör områden som synliggör behov av stöd för den enskilde med nedsatt kognitiv förmåga och nedsatt beslutsförmåga.¹⁴⁶

Informeringssamtal med den andra maken

Även den make som inte själv har behov av särskilt boende behöver erbjudas ett informeringssamtal.¹⁴⁷ Handläggaren ger vid detta samtal information om vad som gäller för dem som vill bo tillsammans i ett särskilt boende i kommunen och vad det innebär för den medboende maken.¹⁴⁸ Den medboendes egna behov av stöd kan tas upp i detta samtal. Den som önskar bli medboende och behöver hjälp i den dagliga livsföringen för egen del gör en egen ansökan om stöd för sina behov av hemtjänstinsatser.

Information om den anhöriges rätt till sådant stöd som anges i 5 kap. 10 § SoL kan också ingå i detta samtal.¹⁴⁹

Det kan vara lämpligt att erbjuda den sökande och dennes make ett besök på ett särskilt boende. Detta för att de ska få tillräcklig information om den typen av boendeform och vad det innebär för den sökande och den person som inte har egna stora behov av vård och omsorg. Eventuella kommunala riktlinjer, avtalskonstruktioner och avgiftsbestämmelser för medboende kan ingå i informationen och presenteras för makarna. Handläggaren behöver också informera om att i de fall tveksamhet uppstår om paret varaktigt har sammanbott, så kan ytterligare information komma att inhämtas.¹⁵⁰

¹⁴⁵ Socialstyrelsen (2010b)

¹⁴⁶ Socialstyrelsen (2013a), Socialstyrelsen (2003) och Socialstyrelsen (2013a)

¹⁴⁷ Socialstyrelsen (2013a)

¹⁴⁸ Jf prop. 2011/12:147 s. 34

¹⁴⁹ Socialstyrelsen (2013b)

¹⁵⁰ Socialstyrelsen (2010a)

Förtydligad frågeställning

Det informerande samtalet kan leda till en förtydligad frågeställning som i sin tur startar utredningen. Här kan således ansökan förändras från att ursprungligen ha innehållit en frågeställning om att fortsätta bo tillsammans till att den återkallas eller tvärt om. Även andra behov som framkommer behöver ingå i den förtydligade frågeställningen. Det är också viktigt att handläggaren är uppmärksam på att en ny frågeställning kan komma fram senare under utredningens olika faser. En ny frågeställning ska hanteras som en ansökan oavsett när den framförs av den enskilde under utredningens gång.¹⁵¹

Dokumentation

Dokumentationen i detta moment sker enligt gällande regelverk¹⁵² och struktureras i förekommande fall i enlighet med modellen för Äldres behov i centrum¹⁵³.

Handläggaren dokumenterar först den ursprungliga ansökan och efter det informerande samtalet den förtydligade ansökan.¹⁵⁴

Det är den sökandes uppgifter som dokumenteras utifrån de livsområden inom aktivitet och delaktighet som beskrivs i modellen Äldres behov i centrum.¹⁵⁵ Områdena *känsla av trygghet och personligt stöd från person som vårdar eller stödjer den enskilde* tillhör också den strukturerade dokumentationen¹⁵⁶ och behöver särskilt uppmärksammas. Det finns för närvarande inte något nationellt kodverk för rätten att fortsätta att bo tillsammans vid särskilt boende utan det får tills vidare dokumenteras i fri text under personfaktorer.

Det kan finnas tillfällen då den andra maken behöver omnämnas i dokumentationen om den sökande – när uppgiften är av betydelse för den fortsatta handläggningen av ansökan om medboende i särskilt boende. I de fall den medboende har egna behov av stöd dokumenteras detta i en utredning som hör till den personens personakt.¹⁵⁷

Att tänka på när fakta inhämtas

I utredningen ingår att handläggaren samlar in fakta för att få underlag till om den enskilde behöver särskilt boende. När ansökan innehåller frågeställningen sammanboende ingår förutom den enskildes behov av särskilt boende, och vilka behov av stöd som ska tillgodoses i det särskilda boendet, att klarlägga om det är *bådas vilja* samt en utredning om makarna varit *varaktigt sammanboende*.¹⁵⁸

¹⁵¹ Socialstyrelsen (2013d)

¹⁵² 11 kap. 5 och 6 §§ SoL, SOSFS 2006:5 och Socialstyrelsen (2010a)

¹⁵³ Socialstyrelsen (2013d)

¹⁵⁴ Socialstyrelsen (2013d)

¹⁵⁵ Socialstyrelsen (2013d)

¹⁵⁶ Socialstyrelsen (2013d)

¹⁵⁷ Jfr prop. 2011/12:14 7 s. 35

¹⁵⁸ Jfr prop. 2011/12:14 7 s. 33 och 34 och 4 kap. 1 b § SoL

Om man väljer att utreda de två sistnämnda frågorna först när behoven av särskilt boende för den enskilde har klarlagts får hanteras utifrån vad som är mest lämpligt i varje enskilt fall.

Osäkerhet hos endera av makarna i frågan om fortsatt sammanboende behöver hanteras oavsett när de uttrycks under utredningsprocessen.

Den enskildes uppfattning

Den enskildes egen uppfattning om situationen är viktig att ta reda på. Ett instrument med nationellt fackspråk för att tydliggöra den enskildes uppfattning om behov av stöd (BAS)¹⁵⁹ har utarbetats av Socialstyrelsen. Handläggaren kan behöva komplettera instrumentet med frågor som handlar om det specifika i frågan om att bo tillsammans i ett särskilt boende. Det är även viktigt att komma ihåg att den medboende kan ha ansvar för vissa hushållssysslor vid parboende, men ansvarar inte för personlig omvårdnad av den biståndsberättigade.¹⁶⁰ Medverkan i omvårdnaden bygger helt och hållet på att båda makarna önskar det. (Läs mer i kapitlet Ansvar för hushållssysslor i del 1.)

I momenten den enskildes uppfattning och uppgifter från andra kan uppgifter inhämtas dels om vilka tjänster den enskilde önskar att den medboende bistår med, dels om vilka uppgifter som den medboende vill utföra och medverka i.¹⁶¹ Anhörigperspektivet får en extra dimension när frågan om att fortsätta att bo tillsammans aktualiseras i samband med ansökan om särskilt boende.

Uppgifter från andra

Även den som önskar bli medboende behöver ge sin syn på situationen om detta inte har framkommit vid det informerande samtalet. Ytterligare uppgifter kan också behöva hämtas in. Kompletterande uppgifter från närstående och andra kräver samtycke från den enskilde.¹⁶² Handläggaren gör även egna iakttagelser.

Handläggarens lyhördhet inför bådasysslor och önskemål är av största betydelse för ett korrekt bemötande och ett professionellt förhållningssätt i utredningsarbetet.¹⁶³

Flera frågor kan redan vara klarlagda genom att det informerande samtalet hållits och båda makarna är överens och väl informerade om förutsättningarna för att sammanbo i särskilt boende. Men det kan även vara så att denna fas av utredningen visar på ytterligare omständigheter som behöver belysas och tas med i det fortsatta utredningsarbetet vid en ansökan om att fortsätta bo tillsammans. Några exempel på sådana omständigheter kan vara att makarna inte varaktigt sammanbott, att någon av makarna har nedsatt beslutsförmåga eller att de är utsatta för påtryckningar från andra. En utredning om dessa frågor behöver göras med stor varsamhet och med hänsyn till den enskildes integritet.

¹⁵⁹ Socialstyrelsen (2013a)

¹⁶⁰ Jf prop. 1996/97:124 s. 168 och prop. 2011/12:147 s. 19

¹⁶¹ Socialstyrelsen (2013b)

¹⁶² Socialstyrelsen (2010a)

¹⁶³ Socialstyrelsen (2013b)

Om det framkommer här eller tidigare i processen att den medboende har behov av stöd för egen del och önskar det, ansöker denne om detta och handläggaren startar en egen utredning för den personen.¹⁶⁴

Den utredning som avser den medboendes behov kan behöva pågå parallellt, då det i den utredningen kan visa sig att även den maken har behov av särskilt boende. Ansökan om medboende är i så fall inte aktuell. Det kan också visa sig att den medboende kan behöva stöd för sin dagliga livsföring för egen del oavsett boendeform. Handläggning av detta görs således i en egen utredning.

Dokumentation

Dokumentationen i detta moment sker enligt gällande regelverk¹⁶⁵ och struktureras i förekommande fall i enlighet med modellen för Äldres behov i centrum¹⁶⁶. Det ska framgå av dokumentationen vem som lämnat vilken information.¹⁶⁷

Det behöver tydligt framgå av dokumentationen om det finns menings- skiljaktigheter kring sammanboendefrågan mellan uppgiftslämnarna.¹⁶⁸

Att tänka på när behov ska bedömas

Momentet att bedöma behov i en utredning innebär en sammanvägd bedömning och analys av alla fakta som inhämtats från den enskilde, från andra och genom handläggarens egna iakttagelser. Det är viktigt att analysen utgår från kunskap om behovsteorier; vad som gynnar hälsa; välbefinnande och kunskap om arbetssätt som stärker den enskildes resurser.¹⁶⁹

För att bedöma *aktuellt funktionstillstånd* gör handläggaren en sammanvägning och analys av insamlad fakta. För att bedöma behov görs en beskrivning av målet för det *bedömda funktionstillståndet*. Därefter sker en prövning av rätten till bistånd i form av särskilt boende och av vilka behov som ska tillgodoses med service- och omsorgsinsatser i det särskilda boendet.¹⁷⁰

Under fasen inhämta fakta kan det ha framkommit uppgifter som ger nämnden anledning att ifrågasätta om tillräckliga skäl föreligger för att medge en ansökan om medboende. Sådana uppgifter kan vara om paret ansökt om parboende för att underordna sig underförstådda krav från omgivningen, någon annans vilja eller att någon av makarna är tveksam till parboende. Att göra bedömningar av sådana förhållanden kräver stor varsamhet hos den ansvariga handläggaren. Handläggaren behöver också arbeta med ett stödjande och problemlösande förhållningssätt.

I förarbeten understryks vikten av att man alltid bör söka efter individuella lösningar för varje par som vill leva tillsammans, även om den ena parten har

¹⁶⁴ 11 kap. 1 § SoL, Socialstyrelsen (2013d) och Socialstyrelsen (2010a)

¹⁶⁵ 11 kap. 5 och 6 §§ SoL, SOSFS 2006:5 och Socialstyrelsen (2010a)

¹⁶⁶ Socialstyrelsen (2013d) och Socialstyrelsen (2010a)

¹⁶⁷ Jfr 4 kap. 2 § SOSFS 2006:5

¹⁶⁸ Jfr 11 kap. 5 § SoL

¹⁶⁹ Socialstyrelsen (2013d)

¹⁷⁰ Jfr prop. 2011/12:147 s. 33 och 34

en demenssjukdom eller en psykisk sjukdom.¹⁷¹ Vidare framgår att rätten att sammanbo ska ses som en möjlighet att välja hur man vill ha det.¹⁷² Makarnas möjlighet att vara med och bestämma underlättar då man ska utforma individuella lösningar för fortsatt sammanboenden.

Det är viktigt att den sökandes funktionstillstånd bedöms genom en analys dels av insamlade fakta, dels av den enskildes förmåga att genomföra uppgifter i den dagliga livsföringen eller vara delaktig i de livsområden som ingår i utredningen. Att vara tydlig i detta moment av utredningen är en förutsättning för att i nästa moment kunna beskriva de behov som ska tillgodoses med stöd i det särskilda boendet.¹⁷³

För att den enskilde ska få en möjlighet att ytterligare ta ställning dels till frågan om fortsatt sammanboende i ett särskilt boende, dels till om handläggaren uppfattat situationen korrekt, kan det vara lämpligt att presentera förslaget till beslut för makarna. Här kan även förslag på var beslutet ska verkställas ingå. Den enskilde kan då ta del av förslaget och ta ställning till om det är i överensstämmelse med makarnas önskemål. Insatser som den enskilde inte vill ta emot kan inte heller beviljas. Att ge paret tillfälle att vara delaktiga och påverka sin situation genom hela processen är grundläggande i ett behovsorienterat arbetssätt och en förutsättning för ett värdigt liv.¹⁷⁴

Dokumentation

För närvarande innehåller inte modellen Äldres behov i centrum förslag på strukturerad dokumentation av förslag på insatser, då det för närvarande saknas klassifikation för socialtjänstens insatser. Dokumentationen i detta moment sker enligt gällande regelverk¹⁷⁵ och struktureras i förekommande fall i enlighet med modellen för Äldres behov i centrum.¹⁷⁶ Livsområden som kan behöva uppmärksammas utifrån rätten att få bo tillsammans är *mellanmänskliga interaktioner och relationer, samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv, känsla av trygghet samt personligt stöd från person som vårdar och stödjer den enskilde*.¹⁷⁷

Att tänka på när beslut ska fattas

I momentet besluta ingår att socialnämnden fattar ett slutligt beslut efter att den enskildes rätt till bistånd i form av särskilt boende från socialtjänsten har prövats. Handläggaren ska ha bedömt att den enskildes behov behöver tillgodoses med särskilt boende och vilka behov av stöd som ska tillgodoses i det särskilda boendet.¹⁷⁸ Därefter tar handläggaren ställning till ett beslut om medboende. Beslut om att få sammanbo i ett särskilt boende grundar sig på

¹⁷¹ Prop. 2011/12:147 s. 32 och 35

¹⁷² Prop. 2011/12:147 s. 34

¹⁷³ Socialstyrelsen (2013d)

¹⁷⁴ Socialstyrelsen (2013d) och Socialstyrelsen (2012)

¹⁷⁵ 11 kap. 5 och 6 §§ SoL och SOSFS 2006:5 och jfr Socialstyrelsen (2010a)

¹⁷⁶ Socialstyrelsen (2013d)

¹⁷⁷ Socialstyrelsen (2013d) och Socialstyrelsen (2003)

¹⁷⁸ Jfr prop. 2011/12:147 s. 33 och 34

ett beslut om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL gällande särskilt boende. Part i ärendet är den person som beviljats service- och omsorgsinsatser i det särskilda boendet för att uppnå skälig levnadsnivå.¹⁷⁹

Innan nämnden fattar det slutliga beslutet kontrolleras bland annat följande:¹⁸⁰

- Prövningen av rätten till bistånd täcker allt som ingår i den slutliga frågan i den enskildes ansökan
- Det som framkommit under utredningen är tillräckligt för att ta ställning till frågan i ansökan.
- Den enskilde är beredd att ta emot de föreslagna insatserna.
- Det finns motivering för de områden som bedömts att de kan tillgodoses på annat sätt.
- Det finns motivering för eventuell avgränsning i omfattning eller innehåll för en föreslagen insats som kan innebära ett beslut om avslag eller delvis avslag.

Dokumentation

För närvarande innehåller inte modellen Äldres behov i centrum förslag på strukturerad dokumentation av beslut. Det saknas för närvarande klassifikation för socialtjänstens insatser. Dokumentationen får hanteras i enlighet med bestämmelserna i SoL¹⁸¹ och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd¹⁸². Ytterligare vägledning finns i Socialstyrelsens handbok *Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten*.¹⁸³

Oavsett ett besluts utformning är det viktigt att det av beslutet framgår vad som beviljats och vad som avslagits.¹⁸⁴

¹⁷⁹ Prop. 2011/12:147 s. 35

¹⁸⁰ Socialstyrelsen (2013d)

¹⁸¹ 11 kap. 5 och 6 §§ SoL

¹⁸² SÖSFS 2006:5

¹⁸³ Socialstyrelsen (2010a)

¹⁸⁴ Prop. 2011/12:147 s. 35 och jfr 5 kap. 4 § SÖSFS 2006:5

Del 3. Hyreslagstiftningen vid parboende – juridiska perspektiv

Hyreslagstiftningen vid parboende

Är det ett hyresförhållande?

I de allra flesta fall betalar idag äldre personer som bor i en särskild boendeform för service och omvårdnad en hyra i stället för en avgift för boendet. För dessa personer gäller regler om hyra i 12 kap. jordabalken, JB, den så kallade hyreslagen.

Hyreslagen är tillämplig på avtal, genom vilka hus eller delar av hus upplåts till nyttjande mot ersättning. För att reglerna ska gälla ska det finnas ett hyresavtal som avser en lägenhet där en hyresvärd upplåter till någon att nyttja lägenheten mot någon form av ersättning. Med lägenhet avses antingen bostadslägenhet eller lokal. Bostadslägenhet är en lägenhet som upplåtits för att helt eller till en inte oväsentlig del användas som bostad.

Bostadsdomstolen slog 1994 fast att hyreslagen är tillämplig på upplåtelser av särskilda boendeformer och bostäder med särskild service under förutsättning att hyresgästen tillhandahålls utrymme som han eller hon ensam disponerar och att upplåtelsen sker mot ersättning.¹⁸⁵ I det aktuella målet upplät kommunen ett rum med toalett i ett servicehus och rummet var hyresgästens enda bostad. Svea hovrätt fann också att hyreslagen var tillämplig i ett fall där en person disponerade ett enkelrum med toalett om tillsammans 20 m², därtill kom utrymmen som vederbörande disponerade tillsammans med övriga boende. De gemensamma utrymmena utgjordes av matrum, samlingsrum, kök och hygienutrymmen samt tillgång i huset till samlingssal, terapiverkstad, bibliotek och cafeteria. Plats beviljades den enskilde i form av bistånd enligt socialtjänstlagen. Kvalificerad till sådan plats var endast den som på grund av ett särskilt vårdbehov behövde plats i särskilt boende. Upplåtelsen bedömdes som hyresavtal och bruksvärdeshyra fastställdes.¹⁸⁶

Högsta förvaltningsdomstolen, HFD, (tidigare Regeringsrätten har i ett senare avgörande från 2009 ansett att en upplåtelse av bostad i ett särskilt boende inte alltid utgör ett hyresavtal i hyreslagens mening.¹⁸⁷ Enligt HFD är det avgörande om upplåtelsen ingår som ett underordnat moment i vården och servicen eller inte, samt om det finns ett hyresavtal som visar att två parter faktiskt ingått ett hyresförhållande. I målet hade makarna tilldelats en bostad i ett gruppboende för äldre personer med mycket stort omvårdnadsbehov. Boendet var att jämföras med det som tidigare benämndes sjukhem. HFD ansåg att det inte förelåg något hyresförhållande i detta fall. Upplåtelsen av bostäderna ingick som ett underordnat moment i vården och servicen som makarna beviljats och domstolen ansåg inte heller att parterna hade träffat avtal om hyran, vilket stärkte att det inte förelåg något hyresförhållande. Ytterligare ett exempel på ett fall utan hyresförhållande finns i ett avgörande

¹⁸⁵ Refererade rättsfall från Bostadsdomstolen, RBD 8:94

¹⁸⁶ Svea hovrätts avd. 16 beslut i överklagade hyresnämndsärenden, SÖH 76/1995

¹⁸⁷ Regeringsrättens årsbok, RÅ 2009 ref. 1

från Svea hovrätt 1999.¹⁸⁸ I det fallet delade den boende rum med någon annan. Ensam dispositionsrätt till rum eller på annat sätt avgränsat utrymme saknades. Vidare hade den boende, den gode mannen eller de anhöriga endast muntligt underrättats om vad som gällde för boendet.

Bestämmelserna i hyreslagen blir tillämpliga i olika grad beroende på uthyrningsobjektet och på upplåtelsens art. Även om det är fråga om hyra i ett särskilt boende, skiljer sig ändå ett sådant boende mot ett vanligt hyresförhållande. I det tidigare nämnda avgörandet från Bostadsdomstolen¹⁸⁹ konstaterade domstolen att flera av bestämmelserna i hyreslagen saknar tillämpning när det gäller särskilda boendeformer, men menade också att det inte finns anledning att utesluta andra bestämmelser. Som exempel på regler som bör tillämpas när det är fråga om ett hyresförhållande i särskilda boendeformer för äldre nämnde domstolen de så kallade bruksvärdesreglerna som förhindrar oskäligen hyror och regler om besittningsskydd, dvs. de regler som hindrar en hyresvärd från att säga upp en hyresgäst utan att det finns någon grund för uppsägning.

I det följande beskrivs översiktligt vissa delar av hyreslagens bestämmelser. Därefter kommenteras några frågor som särskilt rör parboende i särskilda boendeformer. Om hyreslagens regler inte kan tillämpas, kan kommunen i stället för hyra ta ut en skälig avgift för bostaden enligt 8 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, och då är hyreslagens bestämmelser inte tillämpliga.

Översiktlig information om vissa bestämmelser i hyreslagen

Hyrestid och uppsägning

Hyresavtal gäller tills vidare, om inte bestämd tid har avtalats. Ett tillsvidareavtal måste sägas upp för att upphöra att gälla. Tillsvidareavtalet kan sägas upp av båda parter med tre månaders uppsägningstid (dvs. hyresavtalet upphör att gälla vid det månadsskifte som inträffar tidigast efter tre månader från uppsägningen).¹⁹⁰

Hyresavtal som gäller för bestämd tid upphör att gälla vid hyrestidens utgång om inte parterna kommit överens om annat, dvs. angett att förlängning ska ske vid underlåten uppsägning. Om hyresförhållandet varat mer än nio månader i följd, ska avtalet alltid sägas upp för att upphöra att gälla. Om det tidsbestämda hyresavtalet ska sägas upp, och längre uppsägningstid inte är avtalad, ska uppsägningen göras senast tre månader i förväg om hyrestiden är längre än tre månader.¹⁹¹

En hyresgäst har rätt att säga upp såväl tillsvidareavtal som tidsbestämda hyreskontrakt med tre månaders uppsägningstid (dvs. hyresavtalet upphör att

¹⁸⁸ Rättsfall från hovrätterna, RH 1999:10

¹⁸⁹ Refererade rättsfall från Bostadsdomstolen, RBD 8:94

¹⁹⁰ 12 kap. 3-4 §§ JB

¹⁹¹ 12 kap. 3-4 §§ JB

gälla vid det månadsskifte som inträffar tidigast efter tre månader från uppsägningen)¹⁹².

Om hyresgästen avlider, får dödsboet inom en månad från dödsfallet säga upp avtalet att upphöra att gälla vid ett månadsskifte som inträffar tidigast efter en månad från uppsägningen. Om lägenheten har hyrts av makar eller sambor gemensamt, och den ena av dem har avlidit har dödsboet och den efterlevande maken eller sambon tillsammans denna rätt.¹⁹³

Besittningsskydd

Utgångspunkten för reglerna om besittningsskydd är att den som hyr en bostadslägenhet i princip har rätt till förlängning av hyresavtalet, även om hyresvärden har sagt upp avtalet. Hyresgästen får alltså inte kastas ut ur sin bostad hur som helst. Skyddet har hyresgästen så länge han eller hon inte missköter sig grovt genom att t.ex. inte betala hyra, vanvårda bostaden eller hyra ut i andra hand utan tillstånd.¹⁹⁴

Är hyresvärden och hyresgästen inte ense om att avtalet ska upphöra, avgörs tvisten av hyresnämnden. Till dess tvisten avgjorts har hyresgästen rätt att bo kvar i lägenheten. I besittningsskyddet ligger också att hyresgästen kan få uppskov med avflyttningen. Besittningsskyddet gäller från uthyrningens första dag oavsett om det finns ett skriftligt hyresavtal eller inte. Besittningsskyddet gäller även när en lägenhet hyrs ut i andra hand längre än två år i följd¹⁹⁵.

Besittningsskydd vid blockuthyrning

Det förekommer att kommunen hyr flera bostadslägenheter i ett eller flera bostadshus samtidigt av en hyresvärd, för att i sin tur hyra ut dem till hyresgäster, dvs. den som kommer att bo i lägenheten hyr i andra hand, s.k. blockuthyrning. Bland annat förekommer det att kommuner hyr äldreboendestäder av ett allmännyttigt kommunalt bostadsföretag. Enligt 12 kap. 1 § JB måste blockuthyrning avse minst tre bostadslägenheter. Lägenheterna kan finnas i olika hus. Hyresvärden måste dock vara densamme. Vid blockuthyrning har andrahandshyresgästen samma besittningsskydd i förhållande till sin hyresvärd som en förstahandshyresgäst.¹⁹⁶ Det vill säga besittningsskyddet gäller från uthyrningens första dag.

Inneboende

En inneboende är en person som hyr en bestämd del av en lägenhet av den som bor i resten av lägenheten och som inte har gemensamt hushåll med den som hyr ut. En inneboende har inget besittningsskydd. Om det i stället är make/maka eller sambo som flyttar in i lägenheten för gemensamt boende så uppstår ett besittningsskydd för den medflyttande.¹⁹⁷

¹⁹² 12 kap. 5 § första stycket JB

¹⁹³ 12 kap. 5 § andra stycket JB

¹⁹⁴ 12 kap. 46 § JB

¹⁹⁵ 12 kap. 45 § första stycket JB

¹⁹⁶ 12 kap. 45 § andra stycket JB

¹⁹⁷ 12 kap. 34 och 41 §§ JB, Jfr refererade rättsfall från Bostadsdomstolen RBD 13:87

Avstående från besittningsskydd

Hyresvärden och hyresgästen kan enligt 12 kap. 45 a § JB komma överens om att hyresgästen avstår från sitt besittningsskydd. En sådan överenskommelse ska vara upprättad på en särskild handling. Den ska alltså vara skild från hyresavtalet på grund av att det räknas som ett så stort ingrepp i hyresgästens rätt till lägenheten. Huvudregeln är att hyresnämnden ska godkänna ett avstående från besittningsskydd. Några undantag finns. Om hyresgästen avstår från ett besittningsskydd som han eller hon redan har fordras inte något godkännande från hyresnämnden. En överenskommelse om avstående ska dock alltid träffas i en särskilt upprättad handling. Undantag finns också för t.ex. villafastigheter som hyrs ut och för hyreslägenheter som upplåts i andra hand och det är den som hyr ut lägenheten som ska bosätta sig där.

För att hyresnämnden ska kunna godkänna överenskommelser om avstående från besittningsskydd måste en godtagbar orsak till kommande uppsägning anges, dvs. varför besittningsskyddet ska brytas när hyresavtalet sägs upp. Normalt godkänns endast överenskommelser för sådana hyresförhållanden som upphör inom fyra år från tillträdesdagen.

Makar eller sambor, som gemensamt hyr en lägenhet måste båda underteckna överenskommelsen för att den ska bli giltig. Om enbart den ena maken eller sambon är hyresgäst måste även den andra maken eller sambon, om denne hade sin bostad i lägenheten när överenskommelsen träffades, godkänna överenskommelsen för att den ska bli giltig mot honom eller henne.

Blanketter och information finns att hämta hos hyresnämnden eller på hyresnämndens webbplats www.hyresnamnden.se. Där finns också mer information om hyresrättsliga frågor. Hyresnämnderna har även telefonupplysning vissa tider.

Vilken betydelse har avståendet från besittningsskydd?

Att hyresgästen avstår från sitt besittningsskydd innebär att han eller hon måste flytta om hyresavtalet upphör av den särskilda anledning som parterna har enats om och som beskrevs i överenskommelsen. Hyresnämnden prövar inte hyresgästens rätt att bo kvar om hyresgästen avstått från sitt besittningsskydd. Flyttar inte hyresgästen när hyresavtalet upphör kan hyresvärden vända sig till kronofogdemyndigheten med ett yrkande om avhysning.

Förlängning av hyresavtalet för make eller sambo som har del i hyresrätten

Om båda makarna eller samborna undertecknar hyresavtalet blir de enligt 12 kap. 47 § första stycket JB samhyresgäster. Samhyresgäster är sinsemellan medhyresgäster och svarar solidariskt för avtalets förpliktelser. Om de inte gemensamt har rätt till förlängning av hyresavtalet är en medhyresgäst berättigad att få avtalet förlängt för egen del om hyresvärden skäligen kan nöja sig med honom eller henne som hyresgäst. Detta gäller dock inte om hyresrätten är förverkad till följd av bristande hyresbetalning.

En make kan även överta en lägenhet genom bodelning eller arvskifte och en sambo kan överta en lägenhet genom bodelning eller enligt 22 § sambo-lagen (2003:376).¹⁹⁸

Förlängning av hyresavtalet för make eller sambo som inte har del i hyresrätten

Även om bara en av makarna undertecknar hyresavtalet har den make eller sambo som inte har del i hyresrätten, rätt att överta hyresrätten och få avtalet förlängt om den andre (som är hyresgäst) säger upp avtalet eller vidtar annan åtgärd för att få det att upphöra eller om han eller hon i annat fall inte har rätt till förlängning.¹⁹⁹ En förutsättning för att den kontraktslösa maken eller sambon ska få överta hyresrätten är att han eller hon har sin bostad i lägenheten när avtalet upphör och att värden skäligen kan nöja sig med honom eller henne som hyresgäst. Makens eller sambons möjlighet att betala hyran och skötsamheten som hyresgäst beaktas.

En make kan även överta en lägenhet genom bodelning eller arvskifte och en sambo kan överta en lägenhet genom bodelning eller enligt 22 § sambo-lagen.²⁰⁰

Övergång av hyresrätten vid bodelning eller arvskifte m.m.

Om en lägenhet har varit avsedd att uteslutande eller huvudsakligen användas som gemensam bostad för hyresgästen och hans eller hennes make eller sambo, får maken eller sambon träda i hyresgästens eller dödsboets ställe, om hyresrätten tillagts maken genom bodelning eller arvskifte, eller tillagts sambon genom bodelning eller övertagits av honom eller henne enligt 22 § sambolagen.²⁰¹

Hyra i andra hand

Att hyra i andra hand innebär att hyresgästen upplåter sin lägenhet till någon annan som ska använda lägenheten självständigt. Man måste ha hyresvärdens tillstånd för att hyra ut sin lägenhet i andra hand. Den som upplåter sin hyreslägenhet utan lov riskerar att förlora den. Den som ska upplåta bara en del av sin lägenhet, till exempel ett rum till en inneboende, behöver inte fråga hyresvärden om lov. Detta gäller så länge den inneboende inte ska använda lägenheten självständigt.

Om hyresvärden inte går med på en andrahandsupplåtelse av lägenheten, kan hyresgästen söka tillstånd hos hyresnämnden. Hyresnämnden kan lämna tillstånd till uthyrning i andra hand bland annat om förstahandshyresgästen på grund av ålder, sjukdom eller särskilda familjeförhållanden har beaktansvärda skäl för att hyra ut eller på annat sätt upplåta lägenheten i andra hand och hyresvärden inte har befogad anledning att vägra samtycke.²⁰² Hyres-

¹⁹⁸ 12 kap. 33 § JB

¹⁹⁹ 12 kap. 47 § andra stycket JB

²⁰⁰ 12 kap. 33 § JB

²⁰¹ 12 kap. 33 § JB

²⁰² 12 kap. 40 § JB

nämnden lämnar i regel inte tillstånd för längre tid än ett år åt gången. Om hyresnämnden inte går med på fortsatt uthyrning kan förstahandshyresgästen söka nytt tillstånd hos hyresnämnden. I regel lämnar nämnden inte tillstånd för längre tid än tre år sammanlagt.²⁰³

Hyressättningsregler

Hyressättningen för bostadslägenheter styrs av flera regelsystem. I hyreslagen finns bestämmelser om hur hyran för en lägenhet ska bestämmas om det uppstår tvist om den, medan hyresförhandlingslagen (1978:304) innehåller bestämmelser om kollektiva hyresförhandlingar. Sådana förhandlingar förs i allmänhet mellan en hyresvärd och en hyresgästorganisation.

Om hyresvärden och hyresgästen tvistar om hyrans storlek, ska hyresnämnden fastställa hyran till skäligt belopp. Hyran är inte skälig om den är påtagligt högre än hyran för till bruksvärdet likvärdiga lägenheter (bruksvärdesprincipen).²⁰⁴ En lägenhets bruksvärde är det praktiska värde den har ur hyresgästens synvinkel. En lägenhets bruksvärde bestäms av bl.a. dess storlek, modernitetsgrad, planlösning, läge inom huset, reparationsstandard och ljudisolering. Förhållanden som påverkar bruksvärdet kan vara tillgång till hiss, sopnedkast, tvättstuga, särskilda förvaringsutrymmen, god fastighetsservice, garage och biluppställningsplats. Även faktorer som husets allmänna läge, boendemiljön i stort och närhet till kommunikationer påverkar bruksvärdet.²⁰⁵

De allmännyttiga kommunala bostadsföretagens hyresnormerande roll som tidigare gav dessa företag en prisledande ställning, har från den 1 januari 2011 ersatts med en normerande roll för kollektivt förhandlade hyror. Detta innebär att hyresnämnden numera vid fastställandet av hyran främst ska beakta hyran för lägenheter som omfattas av en förhandlingsöverenskommelse enligt hyresförhandlingslagen. Vilka faktorer som ska vara avgörande vid hyressättning överlämnas till parterna på marknaden och dessa förhandlingar.

Vidare kan hyran för nyproducerade lägenheter bestämmas enligt särskilda villkor i en förhandlingsöverenskommelse, s.k. presumtionshyra. Förutsättningen för en sådan överenskommelse är att den ska träffas mellan hyresvärden och en etablerad hyresgästorganisation på orten samt omfatta alla bostadslägenheter i huset. Överenskommelsen måste träffas innan hyresavtal har ingåtts för någon av lägenheterna. Presumtionshyran gäller därefter under en period om 15 år, varefter hyran ska bestämmas enligt de vanliga bruksvärdesreglerna. Syftet med presumtionshyror är att möjliggöra en högre hyra vid nyproduktion än vad som skulle kunna följa av en skälighetsprövning enligt bruksvärdesreglerna.²⁰⁶

Hyressättningsreglerna för bostadslägenheter tillämpas även för särskilda boendeformer för äldre när det är fråga om ett hyresförhållande.²⁰⁷

²⁰³ <http://www.hyresnamnden.se/Hyra-i-andra-hand/Forutsattningar/>

²⁰⁴ 12 kap. 55 § JB

²⁰⁵ Hyreslagstiftningssakkunniga eller dess betänkande (SOU 1966:14), s. 239 f.

²⁰⁶ 55 c § JB

²⁰⁷ Refererade rättsfall från Bostadsdomstolen, RBD 8:94

Särskilda hyresrättsliga frågor om parboende

I förarbetena till bestämmelsen i 4 kap. 1 c § SoL tas en del hyresrättsliga frågor upp, bland annat kring besittningsskydd och den medboende partens rättigheter i samband med dödsfall för den make eller sambo som fått beslut om bistånd i form av särskilt boende.²⁰⁸ När det gäller hyreslagens bestämmelser och besittningsskydd så anser regeringen att det är frågor som inte ska påverkas av ändringen i SoL. Kommunerna har, liksom i dag, möjlighet att bestämma hur hyresavtalen ska vara utformade och om man vill avtala bort besittningsskyddet.

Enligt regeringen visar hyreslagstiftningen på att det finns olika vägar att gå och menar att det vore att gå för långt att i detalj ange hur det ska se ut i alla situationer. Enligt regeringen är det inte heller möjligt att detaljerat ange vilka rättigheter den medboende parten har i samband med att den make eller sambo som fått biståndsbeslut avlidit. Boendesituationen måste i dessa fall lösas i samförstånd med den efterlevande parten och regeringen framhåller att det är viktigt att den personen redan från början är införstådd med vad som gäller.²⁰⁹

Nedan kommenteras några av de hyresrättsliga frågor som uppkommit kring parboende, bland annat om besittningsskyddet men även andra frågor som vissa kommuner ställt i samband med att vägledningen tagits fram. Boverket har också tagit kontakt med Hyres- och arrendenämndernas samarbetsorgan, Hasso, för att dels fråga om Hasso har erfarenheter av ärenden som rör parboende dels få information och upplysningar om bland annat besittningsskydd, andrahandsuthyrning och efterlevande parts rättigheter. Hasso har i detta sammanhang uppgett att hyresnämnderna hittills inte har prövat några ärenden som rör parboende i särskilda boendeformer för äldre (juni 2013).

På grund av att det ännu inte har utvecklats någon praxis på området kan svaren på frågorna nedan inte bli exakta utan de lämnas mer som generella upplysningar. Det är inte heller möjligt att ge exakta svar eftersom bedömning ändå måste göras i varje enskilt ärende.

Provboende

Att bo tillsammans i ett särskilt boende är alltid ett frivilligt val och makarna eller samborna vill kanske provbo tillsammans i det särskilda boendet för att se hur ett sådant boende fungerar. En sådan möjlighet till provboende bör finnas.²¹⁰ Det kan då vara lämpligt att parterna kommer överens om att hyresavtalet ska löpa på en bestämd tid. Detta för att undvika att en lägenhet avsedd för två personer kan komma att innehas av endast en person om maken eller sambon flyttar tillbaka till sin bostad i ordinärt boende. Alternativt kan hyresvärderna och hyresgästen komma överens om att hyresgästen avstår från sitt besittningsskydd.

²⁰⁸ Prop. 2011/12:147 s. 17-19, 23-25 och 36-37

²⁰⁹ Prop. 2011/12:147 s. 37

²¹⁰ Prop. 2011/12:147 s. 34

Vid ett provboende behöver den medboende behålla sin bostad i ordinärt boende för att kunna flytta tillbaka dit om provboendet avbryts. Om bostaden i ordinärt boende är en lägenhet upplåten med hyresrätt kan det vara möjligt att hyra ut lägenheten i andra hand om det finns beaktansvärda skäl.²¹¹ Situationen med uthyrning i andra hand på grund av provboende är dock ny och har inte prövats i någon hyresnämnd. I hyreslagen och i förarbetena till hyreslagen räknas upp ett antal situationer när uthyrning i andra hand kan komma i fråga men just denna situation finns inte nämnd. Den framtida rättstillämpningen får visa om andrahandsuthyrning på grund av provboende i särskilt boende är godtagbart. Tiden för uthyrning i andra hand bör i så fall begränsas till viss tid, men med möjlighet till förlängning om behov finns. Hyr man ut i andra hand under en begränsad tid så kan man inte flytta tillbaka under den tiden om man vill bryta provboendet.

Om bostaden i ordinärt boende är en lägenhet upplåten med bostadsrätt krävs bostadsrättsföreningens samtycke eller tillstånd av hyresnämnden för att få hyra ut i andra hand.²¹²

Utformning av hyreskontrakt

När makar eller sambor skaffar en lägenhet i ordinärt boende kan det ibland vara en tillfällighet om båda eller endast en av dem undertecknar hyresavtalet. När det gäller parboende i särskilda boendeformer och där det är fråga om delad lägenhet finns det i dag exempel på såväl att enbart den biståndsberättigade har undertecknat hyresavtalet som att båda makarna eller samborna har undertecknat avtalet. När två lägenheter disponeras kan det variera om hyresavtalen undertecknas av enbart den biståndsberättigade eller av respektive make eller sambo. Det är dock viktigt att komma ihåg att ett beslut om att bevilja medboende inte innebär att den medboende har beviljats några insatser. Om den medboende har behov av hemtjänstinsatser, ska han eller hon själv ansöka om bistånd.

Vad händer med hyresavtalet när den ena maken eller sambon avlider?

Inget händer förrän hyresavtalet mot den andra hyresgästen sägs upp (om båda är hyresgäster) eller om endast den avlidne är hyresgäst (dödsboet sägs upp). Sägs hyresavtalet inte upp får hyresgästen bo kvar.

En sammanboende make/maka eller sambo har i normalfallet rätt att överta en gemensam lägenhet efter dödsfall, även om de inte tillhör den kategori som har rätt till boendet, dvs. i detta fall den som fått beslut om bistånd i form av särskilt boende för äldre. Även om bara en av parterna är hyresgäst kan således maken eller sambon ha rätt att överta hyresrätten. Den rätten kan prövas som ett förlängningsärende mot den kvarvarande eller genom att dödsboet ansöker om att överlåta hyresrätten på den kvarvarande maken eller sambon. Förlängningsrätten kan brytas om det finns skäl enligt någon av punkterna i 12 kap. 46 § JB.

²¹¹ 12 kap. 40 § JB

²¹² 7 kap. 10-11 §§ bostadsrättslagen (1991:614)

För studentbostäder finns relativt fast praxis när det gäller förlängningsrätt.²¹³ Om en hyresgäst sägs upp från ett studentboende på grund av att behovet inte längre finns, blir hyresgästen normalt skyldig att flytta. Praxis är dock generös med lång uppsägningstid så att den uppsagde får tid att hitta annan bostad. Det är ännu inte prövat om resonemanget kan tillämpas även på en person som inte har behov av att bo i ett särskilt boende för äldre eller om det finns kö till det särskilda boendet, så detta får den framtida rättstillämpningen utvisa. Det är dock alltid omständigheterna i det enskilda fallet som är avgörande.

I de kommuner där parboende har förekommit och den ena maken eller sambon avlidit har kommunen och den efterlevande maken eller sambon ofta löst problemen i samförstånd. Till exempel genom att den efterlevande har flyttat till en annan lägenhet inom det särskilda boendet om han eller hon haft behov av bistånd, eller till en lägenhet i ett trygghetsboende. Det är dock inte säkert att detta alltid går att lösa i samförstånd, särskilt inte om det råder brist på platser i särskilda boenden och brist på hyreslägenheter i kommunen.²¹⁴

Avstående från besittningsskydd

Ett sätt att lösa problem som kan uppstå vid dödsfall eller separation kan vara att hyresgästen i det särskilda boendet avstår från sitt besittningsskydd enligt 12 kap. 45 a § JB.

En hyresgäst kan avstå från sitt besittningsskydd efter att hyresförhållandet påbörjats utan att det krävs några skäl eller beslut från hyresnämnden. Då har hyresgästen först fått besittningsskydd och sedan avstått från det frivilligt.

För att en hyresgäst ska avstå från sitt besittningsskydd redan innan hyresavtalet börjat löpa krävs godkännande från hyresnämnden. I del 4 i vägledningen finns exempel på en kommun som ansökt om avstående från besittningsskydd just med återopande av den nya situationen enligt 4 kap. 1 c § SoL och fått ansökningen godkänd av hyresnämnden. Det finns dock ingen enhetlig praxis ännu, så det går därför inte att säga om ett sådant avstående alltid kommer att godkännas av hyresnämnden. För att få ett godkännande kan det nog vara en fördel om avståendet förenas med villkor om att hyresvärden ordnar en annan lämplig bostad för den uppsagde eller att den uppsagde får bo kvar tills den ordnat annan bostad. Det är inte säkert att ett sådant avstående behöver begränsas i tid.

Avstående från besittningsskydd ska omfatta båda hyresgästerna i det särskilda boendet, inte bara den som fått biståndsbeslut.

Villkor i hyresavtalet

Några kommuner har fogat en särskild bilaga till hyreskontraktet som preciserar att det är fråga om ett särskilt kategoriboende och att avtalet kan komma att sägas upp om hyresgästen inte tillhör kategorin eller inte är i behov av bostad för parboende. Bilagan undertecknas av hyresvärd och hyresgäst.

²¹³ 12 kap. 46 § 10 p. JB

²¹⁴ Riksdagens utredningstjänst (2010) s. 14-15

Om det fogas en bilaga till ett hyresavtal enligt ovan är målsättningen att det ska anses som ett hyresvillkor, varför det är lämpligt att villkoret framgår direkt i hyresavtalet. Det är speciella förutsättningar som blir en del av avtalsinnehållet mellan parterna. Det är därför att rekommendera att ett sådant villkor tas med i själva avtalet och inte i en bilaga till avtalet. Parterna, hyresgästen och hyresvärden blir bundna av avtalsvillkoren, men kan i princip alltid få prövat skäligheten av villkoren. En tredje man, till exempel en make eller sambo kan inte bli bunden av delar av ett hyresavtal. Ett sådant villkor ersätter dock inte ett avstående från besittningsskydd. Ett avstående från besittningsskydd är aldrig ett hyresvillkor utan ett separat avtal skilt från hyresavtalet.

Liknande hyresvillkor förekommer i dag vid studentbostäder. En hyresgäst i en studentbostad har normalt besittningsskydd. Om hyresgästen inte längre uppfyller villkoren i hyresavtalet, till exempel inte längre studerar, kan hyresvärden säga upp avtalet. Vid en förlängningstvist blir hyresgästen normalt skyldig att flytta om hyresvillkoren för studentboendet inte är uppfyllda. Omständigheterna för studentbostäder liknar dem för parboende i särskilda boendeformer, men det är ännu för tidigt att säga om resonemanget direkt kan överföras till parboende. Det är dessutom alltid omständigheterna i det enskilda fallet som kommer att prövas. Om en passande ersättningsbostad erbjuds kan det nog vara svårt att se det som oskäligt att ett hyresavtal upphör.

Information till makarna eller samborna vid inflyttning

I förarbetena till ändringen i SoL anger regeringen att det är viktigt att makarna eller samborna redan från början är införstådda med vad som gäller i fråga om besittningsskydd till lägenheten/lägenheterna. Det är därför bra om kommunen redan i ett tidigt skede kan informera och diskutera med makarna eller samborna hur kommunen och makarna ser på ett fortsatt boende om någon av dem avlider.

Kan hyresgästen behålla lägenheten i ordinärt boende?

Vid några tillfällen har en hyresgäst som flyttat in på ett särskilt boende och som samtidigt behållit sin tidigare lägenhet i ordinärt boende fått den lägenheten uppsagd av hyresvärden på den grunden att hyresvärden vill hyra ut lägenheten till en annan bostadssökande. En intresseavvägning har gjorts mellan hyresvärden och hyresgästen, där hyresvärdens skäl att säga upp har vägts mot hyresgästens skäl att få bo kvar. Humanitära skäl talar för att äldre eller sjuka människor så långt möjligt ska få behålla sina bostäder även om de flyttar till någon form av vårdboende. Vid de olika prövningarna har det blivit olika utfall beroende på förutsättningarna.²¹⁵ Om det är så att det inte kan uteslutas att hyresgästen kommer att flytta tillbaka till sin tidigare bostad i ordinärt boende har hyresgästens intresse av att få behålla bostaden vägt

²¹⁵ 12 kap. 46 § första stycket 10 p. JB. Se även Holmqvist och Thomsson (2013), s. 529 f.

över hyresvärdens intresse av att lämna lägenheten till en annan bostads-sökande.²¹⁶ I tre fall blev utfallet annorlunda. I två av dem hade hyresgästerna flyttat till ett vårdhem respektive en dubblett med egna möbler inom Sabbatsbergs sjukhusområde i Stockholm och ingen av dem hade besökt bostaden i ordinärt boende på minst ett par år.²¹⁷ Hyresavtalen förlängdes inte. I det tredje fallet ansåg hovrätten att hyresgästen hade sitt egentliga boende i en servicelägenhet. Denna ingick i ett gruppboende och var upplåten genom skriftligt hyresavtal. Även om hyresgästen betraktade bostaden i ordinärt boende som sitt egentliga boende och det inte fanns anledning att ifrågasätta att hennes hälsa förbättrades när hon vistades där så ansåg hovrätten att hyresgästens behov inte var av den art som omfattades av besittningsskyddet. Hyresavtalet för bostaden i ordinärt boende blev därför inte förlängt.²¹⁸

I de ovanstående rättsfallen är det den biståndsberättigade hyresgästen som vill behålla den ursprungliga lägenheten. Saken har inte prövats om det är den medboende som vill behålla lägenheten i ordinärt boende.

²¹⁶ Svea hovrätts avd. 16 beslut, SÖH 7824-06; 2007-03-20 och ej refererade rättsfall från Bostadsdomstolen BD 482/1989

²¹⁷ Rättsfall från Bostadsdomstolen, RBD 21-94 och Svea hovrätts avd. 16 beslut, SÖH 33/2002

²¹⁸ Svea hovrätts, avd. 16 beslut, SÖH 427/2002

Del 4. Exempel

Exempel på hur kommuner har hanterat hyresrättsliga frågor

I denna del redovisas exempel på hur fyra kommuner hanterat vissa hyresrättsliga frågor. De berörda kommunerna har godkänt att de finns med i detta avsnitt och med angivna texter. Förutom det första exemplet har det inte skett någon rättslig prövning.

Exempel 1. Överenskommelse om avstående från besittningsskydd

Fagersta kommun har hos Hyresnämnden i Västerås ansökt om godkännande av överenskommelse om avstående från besittningsskydd för bostad. Hyresnämnden har godkänt överenskommelsen. Överenskommelsen om avstående från besittningsskydd har skrivits under av både den biståndsberättigade och den medboende. Till ansökan har Fagersta kommun bifogat en bilaga med följande lydelse:

Bilaga till ansökan hos hyresnämnden om godkännande av överenskommelse om avstående från besittningsskydd för bostad

Överenskommelsens innehåll

Vi kommer härmed överens om att hyresgästen YY inte ska ha rätt till förlängning av hyresavtalet om hyresvärden begär att avtalet ska upphöra och anger följande orsak:

YY har beviljats medboende till XX i enlighet med den nya bestämmelsen i 4 kap. 1 b § socialtjänstlagen (SoL)²¹⁹ med följande lydelse ”För den som har beviljats eller beviljas bistånd i form av boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 § ska det ingå i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo. Detta gäller under förutsättning att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott.

Första stycket gäller oavsett om maken eller sambon har behov av boende i särskild boendeform.”

Överenskommelsen gäller endast i fyra år från tillträdesdagen, dvs. om hyresavtalet upphör inom fyra år från den dag då hyresförhållandet inleds.

²¹⁹ Numera 4 kap. 1 c § SoL

YY får förhyra aktuell lägenhet baserad på XX beviljade bistånd för aktuellt boende i enlighet med 5 kap. 5 § i SoL och gäller under den tid som XX bedöms vara i behov av aktuellt bistånd i angivet boende.

När XX behov upphör kan YY få bo kvar under förutsättning att kommunens biståndshandläggare bedömer att YY kan beviljas särskilt bistånd och därmed tillhöra rätt boendekategori för boendet. I annat fall så ska hyreskontraktet upphöra.

Vid avslag har hyresgästen 6 månader på sig att hitta en annan bostad, i enlighet med socialnämndens riktlinje 2011-09-21. Tidsfristen gäller även om hyresgästen ansöker om överprövning av kommunens beslut.

Ansökan

Vi ansöker härmed om att hyresnämnden godkänner vår överenskommelse.

Undertecknande

Datum

Hyresvärd/uthyrare (namnteckning)

Datum

Hyresgäst (namnteckning)

Godkännande av hyresgästens
make/sambo (namnteckning)

Exempel 2. Bilaga till hyreskontrakt

Karlstads kommun bifogar en bilaga till sina hyreskontrakt avseende särskilda boendeformer. Vård- och omsorgsnämnden har tagit följande beslut: att hyresavtal som upprättats efter beslut jämlikt SoL eller LSS förses med en bilaga som klargör på vilka grunder bostaden ställts till förfogande och för vilket ändamål den upplåts.

Bilagan lyder:

Bilaga till hyreskontrakt avseende särskilda boendeformer

Hyresgästens namn _____

Bostaden får endast innehas av person som erhållit beslut om bistånd eller erhållit bostad genom vård- och omsorgsförvaltningen. Dessutom krävs för detta speciella boende att hyresgästen är i behov av omsorg i form av: _____

Då det särskilda vårdbehovet för åldersdementa, somatiskt långtidssjuka, psykiskt sjuka och omsorgstagare, i den särskilda boendeformen som grundat hyresrätten ej längre föreligger och hyresgästen därmed ej längre tillhör denna vårdkategori kan hyresavtalet sägas upp, med tre månaders uppsägningstid.

Kommunen åtar sig att erbjuda ersättningsbostad.

Karlstad den /

Karlstad den /

Hyresgästens underskrift

För Karlstads kommun
Biståndsbedömare

Hyresnämnden prövar tvister om besittningsskydd.

Denna bilaga är upprättad i två likalydande exemplar.

Det ena behåller av hyresgästen.

Det andra återsänds undertecknat i bifogade och portoförsedda kuvert.

Exempel 3. Tillämpningsregler och bilagor till hyreskontrakt

Kiruna kommuns socialnämnd har den 21 maj 2013 beslutat ”tillämpningsregler med anledning av utvidgad parbogaranti”. Kiruna har på grund av en ansträngd bostadsmarknad inga möjligheter att i dagsläget utlova ett ersättningsboende när den medboende inte kan bo kvar i det särskilda boendet, men försöker finna en lösning för att kunna erbjuda en ersättningsbostad. Kiruna kommun framhåller också vikten av provboende innan den ordinära bostaden sägs upp eller avyttras²².

Utdrag ur tillämpningsreglerna:

Hyra/kontrakt: I hyreslagens bestämmelser finns idag inget tillämbart lagrum, som stöd för att reglera frågan om besittningsrätten-/skyddet, i det fall den tidigare medboende hävdar sin besittningsrätt. Självklart ska under-tecknade bilagor bifogas hyreskontraktet i enlighet med SKLs rekommendation, alternativt kan ansökan om att avstå besittningsrätten hos hyresnämnd nyttjas.

Inledningsvis kan möjligheten till och rekommendationen om provboende då kontrakt skrivs med den biståndsberättigade lösa en del av problemställningen, tills frågan prövats rättsligt eller att annan myndighet fastställer vad som ska gälla i de fall besittningsrätten hävdas. Fram till dess får socialnämnden sätta frågan ”i famnen” på hyresnämnden.

²² Enligt samtal med Kiruna kommun juli 2013.

Bilaga 1 till hyresavtalet lyder:

BILAGA TILL HYRESKONTRAKT AVSEENDE KATEGORIBOENDE

Bostaden får endast innehas av person som erhållit beslut om bistånd. Dessutom krävs för detta särskilda boende att hyresgästen är i behov av vård i form av:

Då det särskilda vårdbehovet i särskild boendeform eller särskilt boende som grundat hyresrätten inte längre föreligger, eller behovet av bostad för parboende inte längre föreligger, och hyresgästen därmed inte längre tillhör rätt boendekategori, kan hyresavtalet komma att sägas upp.

Ort och datum

Ort och datum

Hyresvärden

Hyresgästen

Bilaga 2 till hyresavtalet lyder:

BILAGA TILL HYRESKONTRAKT AVSEENDE PARBOENDE

Bostaden får endast innehas av person som erhållit bostaden på grund av beslut om rätt till sammanboende med maka/make eller sambo och som har sin maka/make eller sambo boende i annan bostad i anslutning till denna bostad.

Om behovet av parboende inte längre föreligger, och hyresgästen därmed inte längre tillhör rätt boendekategori, kan hyresavtalet komma att sägas upp.

Ort och datum

Ort och datum

Hyresvärden

Hyresgästen

Exempel 4. Tillämpningsregler och bilaga till hyreskontrakt

Växjö kommun har löst frågan om ersättningsbostad genom att erbjuda den medboende en mindre bostad inom det särskilda boendet när parboendet upphört. Till hyresavtalet bifogar kommunen bilaga som rekommenderats av Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, i cirkulär 12:51.

Växjö kommun skriver i sin vägledning för särskilt boende: "Makar och sammanboende har rätt att få bo tillsammans i särskilt boende. Önskan om att bo tillsammans måste anges vid ansökan. Medsökande erbjuds normalt inte besittningsskydd på den lägenhet som förmedlats som särskilt boende. Om man önskar att bo kvar kan man få flytta in i en mindre lägenhet på boendet."

Växjö kommun bifogar följande bilaga till hyresavtalet:

BILAGA TILL HYRESKONTRAKT AVSEENDE KATEGORIBOENDE

Bostaden får endast innehas av person som erhållit beslut om bistånd. Dessutom krävs för detta speciella boende att hyresgästen är i behov av vård i form av:

Då det särskilda vårdbehovet i särskild boendeform eller särskilt boende som grundat hyresrätten inte längre föreligger, eller behovet av bostad för parboende inte längre föreligger, och hyresgästen därmed inte längre tillhör rätt boendekategori, kan hyresavtalet komma att sägas upp.

Hyresvärden åtar sig att erbjuda ersättningsbostad.

Ort och datum

Ort och datum

Hyresvärden

Hyresgästen

Referenser

Betänkanden från riksdagens utskott m.m.

Bet. 2011/12:SoU21 Socialutskottets betänkande *Rätten att få åldras tillsammans – en fråga om skälighet, värdighet och välbefinnande i äldreomsorgen*

Propositioner

Prop. 1979/80:1 *om socialtjänsten*

Prop. 1985/86:80 *om nyförvaltningslag*

Prop. 1990/91:14 *Ansvaret för service och vård till äldre och handikappade m.m.*

Prop. 1996/97:124 *Ändring i socialtjänstlagen*

Prop. 2000/01:149 *Avgifter inom äldre- och handikappomsorg*

Prop. 2005/06:115 *Nationell utvecklingsplan för vård och omsorg om äldre*

Prop. 2009/10:16 *Värdigt liv i äldreomsorgen*

Prop. 2010/11:1 *Budgetproposition för 2011 Utgiftsområde 9*

Prop. 2010/11:49 *Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun*

Prop. 2011/12:147 *Rätten att få åldras tillsammans – en fråga om skälighet och värdighet och välbefinnande inom äldreomsorgen*

Skrifter i serien Statens offentliga utredningar (SOU)

SOU 1966:14 *Ny hyreslagstiftning*

Skrifter i serien departementspromemorior (Ds)

Ds 2011:33 *Rätten att få åldras tillsammans*

Socialstyrelsens författningssamling (SOSFS)

SOSFS 2006:5 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt Sol, LVU, LVM och LSS

SOSFS 2009:22 Socialstyrelsens allmänna råd om socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld

Boverkets författningssamling (BFS)

Boverkets författningssamling 2011:26

Socialstyrelsens handböcker för handläggning

Socialstyrelsen (2010a) *Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten*. Tredje upplagan. (artikelnr 2010-6-13)

Socialstyrelsen (2011) *Väld – En handbok om socialnämndens ansvar för våldsutsatt kvinnor och barn*. (artikelnr 2011-6-9)

Övrigt från Socialstyrelsen

Socialstyrelsen (2003) *Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa: svensk version av International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF)*, (artikelnr 2003-4-2)

Socialstyrelsen (2010b) *Nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom 2010: stöd för styrning och ledning*.

Socialstyrelsen (2012) *Äldreomsorgens nationella värdegrund: ett vägledningsmaterial*.

Socialstyrelsen (2013a) *Den äldres röst – instrument med nationellt fackspråk för Behov Av Stöd (BAS)*. (artikelnr 2013-1-11)

Socialstyrelsen (2013b) *Stöd till anhöriga: vägledning till kommunerna för tillämpning av 5 kap. 10 § socialtjänstlagen*. (artikelnr 2013-3-2)

Socialstyrelsen (2013c) *Verksamhetsbeskrivning av socialtjänsten. Underlag för avstämning mot den nationella informationsstrukturen och utveckling av det nationella fackspråket*. (artikelnr 2013-3-29)

Socialstyrelsen (2013d) *Äldres behov i centrum. Vägledning för behovsinriktat och systematiskt arbetssätt med dokumentation av äldres behov utifrån ICF*. (artikelnr 2013-2-12)

Socialstyrelsen (2013e) – minnesanteckningar från workshoppar om parboende genomförda 19 och 21 mars 2013

JO-beslut

JO:s ämbetsberättelse 1997/98 s. 347

JO:s ämbetsberättelse 1999/2000 s. 235

JO:s ämbetsberättelse 2003/04 s. 236

JO:s ämbetsberättelse 2003/04 s. 324

JO-beslut 2003-12-23, dnr 252-2002

JO-beslut 2004-04-06, dnr 699-1999

JO-beslut 2008-04-17, dnr 1105-2008

JO-beslut 2009-10-08, dnr 3309-2008

Rättsfall

Bostadsdomstolen, RBD 8:94

Bostadsdomstolen, RBD 21:94

Kammarrätten i Göteborg 2010-11-01, mål nr. 4186-11

RH 1999:10

RÅ 2000 ref. 16

RÅ 2009 ref. 1

Svea hovrätt avd. 16 SÖH 76/1995

Svea hovrätt avd. 16 SÖH 33/2002

Svea hovrätt avd. 16 SÖH 427/2002

Svea hovrätt avd. 16 ÖH 7824-06; 2007-03-20 och ej refererade rättsfall från Bostadsdomstolen BD 482/1989

Övrig litteratur

Bohlin, Alf (2011). *Kommunalrättens grunder*. Stockholm: Norstedts, 6 upplagan.

Bull, Thomas (1999). Färdtjänst för evigt? Om rättskraft och retroaktivitet i förvaltningsrätten. *Förvaltningsrättslig Tidskrift*. Häfte nr 4–5/1999 s. 121–130

Eriksson, Hjelde (2001) *Ofriid? Våld mot äldre kvinnor och män – en omfångsundersökning i Umeå kommun*. Umeå: Brottsoffermyndigheten

Holmqvist, Rune och Thomsson, Rune (2013) *Hyseslagen – En kommentar*.

Stockholm: Norstedts, 10 upplagan

Riksdagens utredningstjänst (2010) *Tills döden skiljer oss åt*. Hämtad 2013-08-28.

http://www.folkpartiet.se/ImageVault/Images/id_7533/scope_0/ImageVaultHandler.aspx

Riksdagens utredningstjänst (2011) *Länge leve kärleken*. Hämtad 2013-08-28.

www.folkpartiet.se/

Skatteverket (2013) Skatteverkets ställningstagande. dnr 131 340930-13/111. 2013-07-05

Webbsökningar

Hyresnämnden, Sveriges Domstolar. Hämtad augusti 2013

<http://hyresnamnden.se/Overlatabostadslagenhet/>

Hyresnämnden, Sveriges Domstolar. Hämtad augusti 2013

<http://hyresnamnden.se/Hyra-i-andra-hand/Forutsattningar>

Socialstyrelsen (2013g). Hämtad 2013-08-21

<http://www.socialstyrelsen.se/aldre/valdmotaldre>

Bilaga 1 Metod för att ta fram vägledningen

I detta kapitel redovisas hur Socialstyrelsen har arbetat med att ta fram vägledningen.

Samarbete med Boverket

Socialstyrelsen har vid framtagande av vägledningen samarbetat med Boverket. Samarbetet har bestått av deltagande i workshop, gemensamma möten på myndigheterna samt telefonmöten. Myndigheterna ansvarar för respektive del av vägledningen där Boverkets ansvarar för tillämpningen av hyreslagstiftningen.

Samråd med Sveriges Kommuner och Landsting

Socialstyrelsen har under våren samrått med utsedd representant för organisationen Sveriges Kommuner och Landsting, SKL. SKL har deltagit vid en workshop samt vid möten för information om samt getts möjligheter lämna synpunkter på det fortgående arbetet med att ta fram vägledningen.

Avstämning med Inspektionen för vård och omsorg (IVO)

Socialstyrelsen har stämt av texter om ej verkställda beslut och tillståndspliktiga verksamheter med tjänstemän på Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Del 1. Parboende i särskilt boende – ur ett juridiskt perspektiv

Socialstyrelsen har i arbetet med del 1 i vägledningen tagit del av de två kartläggningarna som Riksdagens utredningstjänst gjorde 2010 och 2011 – *Tills döden skiljer oss åt*²²¹ och *Länge leve kärleken*²²² – samt anordnat två workshoppar.

De två workshopparna anordnades under mars månad 2013 och till dessa bjöds 32 kommuner in. Urvalet gjordes utifrån resultatet av riksdagens utredningstjänst och avsåg kommuner som redan innan den nya bestämmelsen trädde i kraft den 1 november 2012 kunnat erbjuda parboende även i de fall endast en av makarna hade behov av särskilt boende.

Av de kommuner som inbjöds att delta i workshopparna tackade 15 ja. Socialstyrelsen skickade inför workshopparna frågor till de utvalda kommunerna. Frågorna gällde bland annat hur kommunerna hanterat eventuella parboendeansökningar såväl innan som efter den nya bestämmelsen trädde ikraft. Vidare tog frågorna upp om bestämmelsen föranlett kommunen att ändra sitt arbetssätt samt hur kommunen planerade framtida bostäder passande för parboende.

Socialstyrelsen framförde att man var intresserad av att få ta del av exempel på hur kommunerna hanterade olika situationer som rörde parboende och

²²¹ Riksdagens utredningstjänst (2010)

²²² Riksdagens utredningstjänst (2011)

särskilt det som rörde tillämpningen av den nya bestämmelsen. Med hänvisning till att de deltagande kommunerna inte hade hanterat någon eller endast ett fåtal ansökningar sedan bestämmelsen trädde i kraft fick Socialstyrelsen inte några sådana exempel.

Socialstyrelsen var även intresserad av att ta del av de problemområden som kommunerna hade identifierat för att på så sätt försöka belysa de mest relevanta frågeställningarna i vägledningen.

De problemområden som Socialstyrelsen tidigare identifierat med hjälp av till myndigheten inkomna frågor bekräftades vid workshopparna. Dessa gällde framför allt den medboendes situation på det särskilda boendet samt hyresrättsliga frågor.

De kommuner som deltog i workshopparna fick under maj månad möjlighet att lämna skriftliga synpunkter på ett utkast till vägledningen. Synpunkterna har tillfört relevant information för färdigställande av vägledningen.

 Härnösands kommun	Kvalitetsdokument Socialförvaltningen 	
	D.nr. eller dokumenttyp: Vägledning	Sid. 1 (11)

Programområde eller övergripande: Socialförvaltningen	Verksamhet: Biståndsenheten
Framtagen av: Elisabeth Hedell Biståndshandläggare	Beslutad av: Socialnämnden 2014-12-11 § 250
Gäller from: 2010-10-01, 2014-12-19	Reviderad: 2011-06-29, 2014-11-28

Skälig levnadsnivå

Postadress
SE-871 80 Härnösand

Besöksadress förvaltning
Norra Kyrkogatan 2

Tel vx
0611-34 83 00

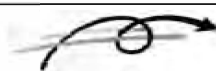
Fax
0611-34 82 95

Bankgiro
5576-5218

Organisationsnr
212000-2403

Hemsida
www.harnosand.se

E-post
socialforvaltningen@harnosand.se

Definition av skälig levnadsnivå enligt socialtjänstlagen.

Bakgrund

Vid en ansökan om bistånd ska en utredning av den enskildes behov göras utifrån ett helhetsperspektiv. I bedömningen ska man ta hänsyn till omständigheter som behövs för att personen ska kunna vara tillförsäkrad en skälig levnadsnivå.

Insatserna beviljas enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen.

"Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv. Skälig levnadsnivå är ett viktigt begrepp i socialtjänstlagen. Utifrån tolkning av lagen tar kommunen fram en vägledning för vad som ska ingå i begreppet skälig levnadsnivå.

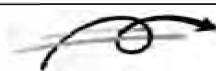
Domar, rättspraxis och socialtjänstlagens förarbete finns som vägledning.

Individuell bedömning

Personer som ansöker om stöd och hjälp enligt socialtjänstlagen bedöms individuellt.

Hänsyn tas till personens hela livssituation. Dock kan det finnas anledning att fundera över vad som kan anses vara skäligt att bevilja, vad som bör inrymmas i begreppet skälig levnadsnivå.

Socialnämnden har 2010-05-20 fattat beslut om vad som ska inrymmas i begreppet skälig levnadsnivå i Härnösands kommun.

Vad är skälig levnadsnivå och vad ingår i insatsen?

HEMTJÄNST SERVICE

STÄD, beviljas varannan vecka

- Ensamstående: 2 rok. makar 3 rok.
- Dammsuga och våttorka golv.
- Damma hyllor, bord och fönsterbrädor.
- Rengöra badrum, toalett, tvättställ, spegel.
- Torka av diskbänk, spis, bänkar i köket.
- Vid behov torka av skåpsluckor och spis.
- Badkar och duschplats rengörs när personen badar/duschar och/eller i samband med städning.
- Små mattor tas ut varje gång, stora mattor dammsugs.
- Rengöring av hjälpmedel (rollator, rullstol m.m.).

STÄD, förstärkt städning

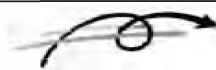
- Skåpsluckor och kakel ovanför diskbänk rengörs 4 ggr/år.
- Ovanpå köksskåp rengörs 2 ggr/år.
- Kylskåp rengörs 4 ggr/år.
- Frys frostas av och rengörs 1 ggr/år.
- Bakom spisen rengörs 1 ggr/år.
- Rengöring av ugn och spisfläkt 1 ggr/år.
- Balkongen rengörs 1 ggr/år.
- Inglasade balkonger dammsugs 1 ggr/månad under sommarhalvåret.
- Städa ur köksskåp 1 ggr/år.
- Dammsuga stoppade möbler 2 ggr/år.
- Pynta vid högtider (ta fram och plocka bort prydnadssaker, byta dukar, gardiner m.m.).

HYGIENSTÄD

- Vid inkontinens.
- Vid synnedsättning eller annat som föranleder större nedsmutsning.
- Kan beviljas dagligen.

FÖNSTERPUTSNING

- 2 ggr/år
- Ensamstående: 2 rok. makar 3 rok.
- Torka fönsterkarm m.m. runt fönstren,
- Gardinbyte (ingår även att stryka gardiner).
- Ej inglasade balkonger eller andra inglasade rum eller altaner.

Undantag kan göras vid synnerliga skäl såsom:

- Dokumenterad dammallergi.
- Synskada och rörelsehinder som medför större nedskräpning.
- Psykisk funktionsnedsättning.
- Missbrukare.
- Övriga skäl, t.ex. en kombination av många faktorer.

Detta beviljas inte:

- Flyttstädning.
- Storstädning.
- Gräsklippning, trädgårdsskötsel, plantera om blommor.
- Snöskottning.

TVÄTT, KLÄDVÅRD

Man beviljas hjälp med tvätt i tvättmaskinen (ej handtvätt).

Max varannan vecka. Det kan finnas skäl för att få hjälp med tvätt oftare t.ex. vid inkontinens.

Sortera tvätt, tvätta, hänga, ta ner, vika ihop och lägga in i skåp.

Strykning utförs av blusar, skjortor, byxor, klänningar, dukar max varannan vecka.

Sy i knappar.

Tvätt av mattor, mangling samt strykning av lakan, underkläder och liknande beviljas inte.

Vädring av sängkläder och kläder beviljas ej.

BÄDDNING, RENBÄDDNING

Det är skäligt att få sängen renbäddad varannan vecka. Behovet av renbäddning kan föreligga oftare t.ex. vid inkontinens eller allergi.

Daglig bäddning ingår om man har hjälp med personlig omvårdnad. Beviljas inte som ett eget besök om personen inte har andra insatser.

INKÖP, ÄRENDEN

Beviljas normalt 1 gång i veckan men max 3 ggr/vecka.

Skriva/hämta inköpslista, handla i närmaste affär med fullgott sortiment. Plocka upp varorna, ställa in i skåpen.

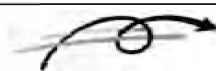
Hämta ut pengar i bankomat eller på banken (mot fullmakt), betala räkningar, hämta/skicka paket beviljas max 1 gång i månaden.

Hämta mediciner på recept eller Apo-dos på Apoteket mot faktura, beviljas max 2 gånger per månad. Vid akut behov av medicinuttag kan detta beviljas oftare.

Övriga ärenden 1 gång i månaden.

SOPOR/KÄLLSORTERING

Bära ut sopor görs vid andra hemtjänstbesök. Har personen inga andra besök beviljas detta som en egen insats.

Hjälp med att källsortera och att frakta soporna till närmaste återvinningsstation max 2 ggr/månad.

TA IN TIDNING OCH POST

Beviljas vid behov om personen inte omfattas av utsträckt lantbrevbärarservice genom postens försorg.
Utförs vid andra hemtjänstbesök.

HEMTJÄNST OMVÅRDNAD

DUSCH

Beviljas utifrån det individuella behovet.

Hjälpen kan innehålla förflyttning till och från duschstol eller till och från duschen, av- och påklädning, dusch, hårtvätt/hårvård. Framtagning av rena kläder. Klippa naglarna på fötter och händer (undantag personer som har rätt till medicinsk fotvård). Tillsyn, finnas till hands när den enskilde duschar själv.
Torka upp i duschutrymmet/badrummet.

OMVÅRDNADSBESÖK

Besök kan beviljas under hela dygnet.

Förflyttningar till och från säng, rullstol, toalett. Hjälp med toabesök.

Personlig hygien, munhygien, rakning, kamma hår, makeup, stödstrumpor.

Byte/tömning av stomi, kateterpåse. Byte av inkontinenshjälpmedel.

Ta fram kläder, på- och avklädning, bädda sängen.

Förflyttning till och från säng under dagen för att vila, för egenvård såsom medicinhantering, hjälp att vändas i sängen.

EGENVÅRD

Ett egenvårdsintyg krävs från sjukvården (distriktssköterska eller läkare) för att den enskilde ska kunna få ansökan prövad som bistånd enligt SoL.

Gäller hjälp med mediciner, insulin m.m. om personen själv kan ha ansvar för sin medicinering. Annars hänvisas till delegerad hemsjukvård.

TILLSYNSBESÖK

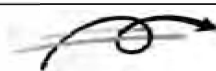
Kan beviljas dygnet runt max 4 ggr/dag och 3 ggr/natt. Kan ersätta trygghetslarm för den som inte har förmåga att larma. Har personen trygghetslarm, hänvisas i första hand till detta.

Se om den enskilde mår bra, trygga upp vid oro.

Vid minnesproblem kan tillsynsbesök behövas för att se att den enskilde är hemma och inte har gått iväg ut.

TELEFONSERVICE

Kan beviljas istället för tillsynsbesök för att ringa och höra att allt är bra eller för att påminna om saker t.ex. medicin.

MÅLTIDER

Frukost, lunch, middag, kvällsmål och eventuellt mellanmål.
Iordningställa, värma matlåda, tillaga enklare måltider, duka fram och av.
Sällskap vid måltid. Hjälpa att matas.
Diska, torka av bord, spis, bänkar, kakel m.m.
Eventuellt förbereda mellanmål (kaffetermos m.m.).

Matlagning

Innebär enklare tillredning t.ex. steka korv, köttbullar, fisk, pannkakor, koka potatis, pasta eller ris.

Matdistribution

Erhålla matlåda till lunch och eller middag, 1-7 dagar i veckan.

SOCIALA INSATSER/PROMENADER

För social samvaro hänvisas i första hand till kommunens mötesplatser t.ex. Gula Villan.

Kan vara promenader eller sitta och prata en stund, högläsning av t.ex. dagstidningen, spela kort, lösa korsord, baka, handarbete.

Avser behov av att få komma ut för att få frisk luft, få röra på sig och för miljöombyte. Hjälpa på och av med ytterkläder, eventuellt skjuts i rullstol, hålla under armen eller gå med rollator.

Kan beviljas dagligen om det finns speciella skäl (motoriskt oroliga eller otrygga personer eller demenssjuka).

Kan beviljas för att bryta ensamhet så att personen skall kunna bo kvar i ordinärt boende

FÖLJESLAGARE

Beviljas som en hemtjänstinsats vid planerade besök till läkare, sjukhus, tandläkare, fotvård, hårvård, optiker och liknande. Sjuktransport kan tillgodose sjukvårdsbesök i många fall eftersom man kan få hjälp av chauffören "från dörr till dörr" via sjukresa. Hämta/lämna hemma, hjälp med ytterkläder. Följa och stötta den enskilde vid planerade besök.

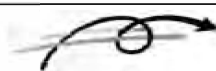
Brukaren ska informeras om att denna tjänst ska planeras med en veckas framförhållning.

AVLÖSNING I HEMMET

Make/maka eller annan anhörig som vårdar närstående i hemmet har ingen skyldighet till detta. Därför kan den enskilde beviljas avlösning i hemmet för att make/maka skall kunna bli tillfälligt avlastad.

Dag och kväll. Vid behov på natten hänvisas till korttidsplats.

Max 8 timmar/vecka. Om det föreligger ett större hjälpbehov (flera dagar) hänvisas till korttidsplats.

TRYGGHETSLARM, DÖRRLARM

Beviljas till personer som upplever oro, ångslan och otrygghet samt till personer där det föreligger fallrisk.

Larmet är normalt kopplat till telefoni med abonnemang men det går även bra att få ett larm om man har mobiltelefon eller inte har någon telefon alls.

Dörrlarm beviljas där det finns risk att personen går ut och inte hittar hem igen. Kan aktiveras dygnet runt eller på bestämda tider.

Det finns även andra sorters larm som kan installeras vid behov (fallarm, larmmatta m.m.)

När en person inte kan hantera trygghetslarmet utifrån att det är ett akutlarm, skall omprövning göras och eventuellt ett avslag ges, vilket kan innebära att larmet tas bort. Andra insatser kan beviljas istället t.ex. tillsynsbesök utifrån vilka behov den enskilde har.

Närståendelarm finns för personer som t.ex. vårdar en dement make/maka (ansökan görs hos anhörigcenter). Larmet är kostnadsfritt och kan tillhandahållas i sex månader varefter ny prövning ska ske.

LANTBREVBÄRARSERVICE

Personer som bor på landsbygden kan beviljas bistånd i form av hjälp med att lantbrevbäraren bär in post och tidning, om man inte klarar av att gå till brevlådan själv.

Genom postens försorg kan man få utsträckt lantbrevbärarservice om man är över 80 år eller har en funktionsnedsättning. Det gäller utdelning av post, möjlighet att betala räkningar, uttag av kontanter, köpa frimärken m.m. Kontakt tas med lantbrevbärare eller närmaste postkontor.

Detta bistånd är avgiftsfritt för den enskilde.

LEDSAGARSERVICE

Den som har en funktionsnedsättning och inte kan delta i aktiviteter utanför hemmet utan personligt stöd, kan ansöka om ledsagarservice. Behovet av ledsagare, antal tillfällen och/eller antal timmar biståndsbedöms individuellt. Antalet timmar kan vara upp till 25 per månad.

Ledsagarservice beviljas inte utanför länet.

Särskild broschyr finns.

Detta bistånd är avgiftsfritt för den enskilde.

KONTAKTPERSON

Bedömningsgrunder för att bevilja kontaktperson:

- Social isolering, behov att bryta isolering.
- Avsaknad av närstående.
- Sakna förmåga att kunna kontakta andra.
- Bryta beroende av föräldrar.
- Kontaktperson behövs för att erhålla skälig levnadsnivå.
- Normalisering till andra i samma ålder, situation m.m.

Kontaktpersonen ska fungera som ett personligt stöd och hjälpa till på olika sätt. Han/hon ska också försöka hjälpa den enskilde till en meningsfull fritidssysselsättning.

Kontakten bör ses som ett icke-professionellt stöd som ges av en person med stort engagemang och intresse för andra människor. Avsikten är främst att tillgodose behovet av en medmänniska.

Beviljas maximalt med 20 timmar per månad.

Detta bistånd är avgiftsfritt för den enskilde.

DAGVERKSAMHET, SYSSELSÄTTNING

Dagverksamhet/sysselsättning har som syfte att bibehålla och förbättra de funktioner den enskilde har, möjliggöra social samvaro samt att avlösa anhöriga.

Bedömningsgrunder för att bevilja dagverksamhet/sysselsättning:

- *Risk för social isolering:* den enskildes egna upplevelser, inget nätverk, oförmåga att komma ut på egen hand, initiativlöshet, behov av gemenskap eller behov av en meningsfull tillvaro.
- *Förebyggande:* avlasta anhöriga, kunna bo kvar hemma så länge som möjligt.
- *Minnesproblem:* avlasta anhöriga, ge en meningsfull tillvaro.

Det finns mötesplatser dit vem som helst kan komma och det finns dagverksamhet för dementa som kräver ett beslut samt ett demensintyg för att man skall få tillgång till verksamheten. Kan som mest beviljas fem dagar i veckan (måndag-fredag).

Sysselsättning kan erbjudas som en aktivitet i kommunens regi eller på en arbetsplats ute i samhället.

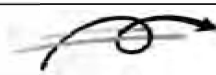
Detta bistånd är avgiftsfritt för den enskilde. Avgift tas ut för mat och kaffe.

Färdtjänst kan behövas för att ta sig till dagverksamheten.

INDIVIDSTÖD

Är en insats som kan beviljas personer mellan 18 och 65 år med en psykisk funktionsnedsättning och/eller autismspektrumstörning och/eller en utvecklingsstörning. Personen ska bo i ordinärt boende.

Syftet med stödet är socialt rehabiliterande/habiliterande. Målet är att stödet skall leda till ökad självständighet.

Kriterier för att beviljas individstöd är:

- Att tillhöra målgruppen.
- Att bo i ordinärt boende
- Att den enskilde skall vara delaktig i hjälpinsatsen.

Personer som tillhör målgruppen och som har ett stort hjälpbehov men inte kan vara delaktig i hjälpinsatsen hänvisas till att ansöka om hemtjänst.

Stödet kan omfatta motivationsstöd och träning i aktiviteter i det dagliga livet, hjälp att sköta sitt hem, sin person, ha meningsfulla aktiviteter utanför hemmet, komma igång med en sysselsättning, ha relationer med andra samt kan vara av uppsökande karaktär m.m. Detta bistånd är avgiftsfritt för den enskilde.

KORTTIDSVISTELSE

Har som mål att underlätta för den enskilde att bo kvar i ordinärt boende. Är ett komplement till andra insatser när dessa inte räcker till för att ge den enskilde en skälig levnadsnivå.

Korttidsvistelse kan beviljas på följande grunder:

Avlastning:

För den som vårdas av en anhörig hemma som behöver avlastning 1-2 veckor antingen regelbundet eller vid behov. Avlastningen kan vara för att den som vårdar måste få vila men det är den som behöver avlastningsplatsen som blir beviljad biståndet. Beviljas som mest med växelvård d.v.s. 2 veckor på avlastning och 2 veckor hemma kontinuerligt. Är behovet större än så hänvisas man till att ansöka om särskilt boende.

I väntan på särskilt boende:

För den som är beviljad särskilt boende och väntar på erbjudande om plats och har ett så stort hjälpbehov att det inte kan tillgodoses i hemmet med hemtjänst. Den enskilde kan då vara på en korttidsplats i avvaktan på erbjudande om plats i särskilt boende.

I väntan på annan insats eller åtgärd

I väntan på bostadsanpassning när det inte finns möjlighet för den enskilde att bo hemma eller någon annanstans under ombyggnation.

I väntan på insatsen personlig assistans om personen inte kan vistas hemma med andra insatser.

I väntan på företrädare.

Utredningsplats:

En plats för den som t.ex. bedöms inte kan komma hem efter sjukdom/sjukhusvistelse eller tillfälligt är i behov av mycket tillsyn och omvårdnad. Detta för att se om personen efter en period på korttidsboendet kan komma hem igen eller ej. Beviljas max 3 veckor.

Vård i livets slutskede:

För vård i livets slutskede om personen inte vill vårdas i hemmet.

Korttidsvistelse beviljas inte vid stambyten, lägenhetsrenoveringar m.m. eftersom ansvaret då faller på fastighetsägaren att skaffa fram alternativt boende.

SÄRSKILT BOENDE

Härnösands kommun har som mål att ge människor möjlighet att bo kvar i ordinärt boende. Emellertid är inte detta alltid den bästa lösningen när det gäller människor med stora och varaktiga omvårdnadsbehov. Ibland kan en bostad i ett särskilt boende vara det bästa alternativet.

Socialtjänstlagen anger att "Kommunen ska inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor med behov av särskilt stöd" (5 kap. § 5). Kommunen ska inrätta bostäder med särskild service för människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring (5 kap. § 7).

I Härnösands kommun finns följande särskilda boenden:

- Gruppboende för äldre
- Gruppboende för personer med demenssjukdom
- Gruppboende för personer med psykisk funktionsnedsättning

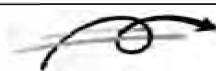
Kriterier för att bli beviljad särskilt boende:

- Omsorgsbehovet ska vara stort (dygnet runt) och varaktigt.
- Behovet av hjälp ska inte kunna tillgodoses i ordinärt boende.
- Sociala aspekter och trygghetsfaktorer ska också vägas in i bedömningen vid ansökan om särskilt boende.

Om den enskilde har önskemål om ett specifikt boende tas hänsyn till detta i mån av tillgång till plats.

Om makar ansöker om och båda blir beviljade särskilt boende har man rätt att få bo på samma boende.

I vissa fall kan det vara nödvändigt att en person, som redan bor i ett särskilt boende, behöver byta bostad (till en annan enhet) för att få stöd och omvårdnad på rätt nivå t.ex. om den medicinska säkerheten inte kan garanteras. Byte av bostad sker då i samråd med den boende eller dennes anhörige, gode man eller förvaltare.

PARBOENDE

Innebär att om endast den ena av makarna eller sammanboende blir beviljad särskilt boende men de vill fortsätta bo tillsammans, kan personen som beviljas särskilt boende ansöka om att make, maka eller sambo eller ska kunna flytta med till det särskilda boendet som medboende.

Kriterier för att beviljas medboende är:

- att man stadigvarande har sammanbott under en längre period.
- att det är båda makarnas vilja att fortsätta bo tillsammans.

Om parboendet upphör, t.ex. om den ena parten avlider, den medboende ångrar sig och flyttar ut eller om den medboende på grund av ökade behov får ett eget beslut om särskilt boende och inte längre kan eller vill bo tillsammans behöver en omflyttning ske.

Rätten att fortsätta bo tillsammans i ett äldreboende

- vägledning för tillämpning av socialtjänst- och hyreslagstiftningen

Stöd för information om parboende

Socialstyrelsen har tagit fram en presentation som sammanfattar det viktigaste i vägledningen –

Rätten att bo tillsammans i ett äldreboende –

vägledning för tillämpning av socialtjänst- och hyreslagstiftningen.

Presentationen kan användas av dig som vill informera till exempel förtroendevalda, handläggare och enhetschefer om rätten till parboende för äldre inom äldreomsorgen.

Du kan använda presentationen i sin helhet eller så kan du välja ut de delar som är relevanta för just det sammanhang du ska använda den i.

Flera av bilderna i presentationen har hänvisning till rekommenderad sida i vägledningen för fördjupning.

Här regleras rätten till parboende

4 kap. 1 c §
socialtjänstlagen

- När bara en av makarna har behov av särskilt boende

2 kap. 2 §
socialtjänstförordningen

- När båda makarna har behov av särskilt boende

Läs mer!
S.17

Socialtjänstlagen 4 kap. 1 c §

För den som har beviljats eller beviljas bistånd i form av boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 § socialtjänstlagen, ska det ingå i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo. Detta gäller under förutsättning att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott.

Första stycket gäller oavsett om maken eller sambon har behov av boende i särskild boendeform.

Socialtjänstförordningen 2 kap. 2 §

För de fall makar, sambor eller registrerade partner beviljas boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453) skall med skälig levnadsnivå förstås att båda bereds plats i samma boende, om de begär det.

Rätt till en medboende

4 kap. 1 c § socialtjänstlagen

- **Makar, sambor och registrerad partners**
- **Varaktigt sammanbor eller tidigare har varaktigt sammanbott**
- **Båda makarna måste vilja fortsätta bo tillsammans**

Läs mer!
s.17 f.
och 23

I alla särskilda boendeformer för äldre

- Rätten för parboende gäller i alla särskilda boendeformer för äldre enligt 5 kap. 5 § socialtjänstlagen, även i
 - demensboenden
 - boenden med annan speciell inriktning

Läs mer!
S. 21

Så kan parboende verkställas

- Samma rum
- Samma lägenhet
- Olika lägenheter på samma enhet/våning/avdelning
- Olika lägenheter i samma byggnad
- **Särskilt boende och trygghetsboende i samma byggnad**
 - gäller enbart vid tillämpning av 4 kap. 1 c § socialtjänstlagen

Läs mer!
S. 36

Avgifter

8 kap. socialtjänstlagen

8 kap. kommunallagen

2 kap. 8 § lagen om vissa kommunala befogenheter

- Gäller om den med-boende har hemtjänst-insatser i det särskilda boendet enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen
- Reglerar rätten att ta ut avgifter för service som finns på boendet och som medboende får
- Gäller avgifter för servicetjänster till den medboende som ges enligt denna lag

Läs mer!
S. 44

Rätten till medboende får inte villkoras

- Ej villkora att den medboende måste behålla den tidigare bostaden
- Ej villkora att den biståndsberättigade eller medboende måste avstå från besittningsskyddet
- Ej villkora att den medboende måste stå i bostadskö

Läs mer!
S. 31 och
68

Hälso- och sjukvård

- Den medboende omfattas inte av kommunens ansvar enligt 18 § första stycket hälso- och sjukvårdslagen, utan får vid behov av hälso- och sjukvårdsinsatser vända sig till primärvården

Läs mer!
S. 46

Dokumentation

- Den medboende omfattas bara av 11 kap. 5 och 6 §§ socialtjänstlagen om den medboende har beslut om hemtjänstinsatser i det särskilda boendet

Läs mer!
S. 46

Sekretess och tystnadsplikt

- Den medboende omfattas inte av de delar i lagstiftningen som gäller sekretess eller tystnadsplikt, såvida den medboende inte själv har beslut om hemtjänstinsatser i det särskilda boendet.

Läs mer!
S.47

Hyreslagen = 12 kap. Jordabalken

Om bostaden upplåts enligt hyreslagen gäller reglerna om

- Hyressättning
- Besittningsskydd
- Uppsägning

Läs mer!
S. 66

Socialtjänstlagstiftningen och hyreslagstiftningen

Att hålla isär lagstiftningarna

- Socialtjänstlagstiftningen reglerar de insatser som en enskild beviljas i form av till exempel särskilt boende
- Hyreslagstiftningen (Jordabalken) reglerar de delar som gäller hyresavtal mellan hyresgäst och hyresvärd

**Mer information finns på:
www.socialstyrelsen.se**

Härnösands kommuns revisorer

Till

Socialnämnden

För kännedom:

Kommunfullmäktiges presidium

Kommunstyrelsen

Region Västernorrlands revisorer

2020-01-09

Revisionsrapport ”Granskning – insatser för vuxna”

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en granskning av insatser för vuxna.

Revisionen önskar att socialnämnden lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 18 mars 2020. Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Svaret skickas till Lena Medin, KPMG (mailadress lena.medin@kpmg.se) för vidarebefordran till revisorerna.

För Härnösands kommuns revisorer

Ingrid Flodin
Vice Ordförande

Bo-Anders Öberg
2:a vice ordförande

Granskning av insatser för vuxna

Rapport

Härnösands kommun

KPMG AB

2019-12-19

Antal sidor 14

Härnösands kommun
Granskning av insatser för vuxna

2019-12-19

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	4
3	Resultat av granskningen	5
3.2	Samverkan	9
3.3	Uppföljning	12
4	Slutsats och rekommendationer	13
4.1	Rekommendationer	13

1 Sammanfattning

Vi har av Härnösands kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens arbete kring insatser för vuxna med fokus på samarbete mellan socialförvaltningen, regionen och arbetslivsförvaltningen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2019.

Syftet med granskningen var att på en övergripande nivå bedöma om Härnösands kommuns arbete kring vuxna med missbruksproblematik är tillräckligt och ändamålsenligt.

Vår uppfattning är att Addiction Severity Index (ASI) som utredningsmetodik används i allt för liten omfattning. Tanken med att utreda individer med missbruks- och beroendeproblematik enligt ASI är för att få till en systematisk och standardiserad modell för att kunna säkerställa mätbarhet och rättssäkerhet i utredningsförfarandet. Dessutom möjliggörs en systematisk uppföljning på såväl individ- som aggregerad nivå.

Vi kan konstatera att det finns en viss problematik kring samverkan mellan kommunen och regionen. Både vad gäller den lokala samverkansgruppen samt samverkan kring missbruks- och beroendevården. Trots upprättade överenskommelser kring samverkan mellan kommunerna och regionen i Västernorrland finns det stora problem kring att upprätta samordnade och samtidiga insatser kring individer med samsjuklighet.

Det sker uppföljning om än en begränsad sådan av verksamheten. I enlighet med det som framkom vid intervjuerna bedömer vi att en systematisk uppföljning behöver komma till stånd och kan exempelvis ske genom att använda sig av ASI-uppföljning. Detta för att kunna utvärdera, följa upp och säkerställa att insatserna som bedrivs är ändamålsenliga och effektiva.

Vi noterar att det finns problem vid uppföljningsmomenten av den samordnade individuella planen. Vi bedömer att en tid för uppföljning av den individuella planen bör fastslås i samband med upprättandet av planen. Detta för att säkerställa att en uppföljning blir av och att tid avsätts för att kunna följa upp och säkerställa att individens behov tillgodoses.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att det finns rutiner för arbetet kring vuxna med missbruksproblem. Däremot behöver arbetsmetodiken utvecklas för att kunna bedriva ett adekvat uppföljningsarbete samt att samverkan internt och externt behöver utvecklas och säkerställas.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi socialnämnden att:

- följa upp och säkerställa arbetet med kvalitetsledningssystemet, se avsnitt 3.1.1
- säkerställa att en standardiserad utredningsmetodik används i utredningsförfarandet, se avsnitt 3.1.1
- upprätta rutiner och riktlinjer i den interna samverkan, se avsnitt 3.2.1
- se över och utveckla samverkan med regionen för att få en fungerande verksamhet, se avsnitt 3.2.1

— upprätta en systematisk uppföljning av verksamheterna, se avsnitt 3.3.1

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Härnösands kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens arbete kring insatser för vuxna med fokus på samarbete mellan regionen och arbetslivsförvaltningen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2019.

Enligt socialtjänstlagen (SoL) ska socialtjänsten utforma och genomföra sina insatser tillsammans och i samförstånd med den enskilde. I socialtjänstlagens 4 kap. 1§ regleras den enskildes rätt till bistånd för sin försörjning och sin livsföring i övrigt, om han eller hon inte kan tillgodose sina behov på något annat sätt. Detta inkluderar även insatser för vård och behandling för missbruks- och beroendeproblem. I socialtjänstlagens 3 kap framgår att socialnämnden i sin verksamhet ska främja den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning. Vidare framgår det att kommunen ska tillsammans med regionen upprätta en individuell plan om behov finns¹ samt att kommunen ska ingå en överenskommelse med regionen om ett samarbete i fråga om personer med missbruksproblematik².

I Härnösands kommun hade drygt 31 procent av de som avslutat en utredning eller insats återkommit till missbruksvården inom ett år efter avslut under 2018, vilket är högre än riksgenomsnittet samt genomsnittet i länet.

Härnösands kommuns revisorer har bedömt att det finns en risk att uppdraget inte styrs eller organiseras i den omfattning som är nödvändig för att säkerställa att individer med missbruksproblematik för det stöd och hjälp de är berättigade till.

Med anledning av ovanstående har kommunens revisorer dragit slutsatsen i sin riskanalys, att kommunens arbete kring vuxna med missbruksproblematik behöver granskas.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Syftet med granskningen är att på en övergripande nivå bedöma om Härnösands kommuns arbete kring vuxna med missbruksproblematik är tillräckligt och ändamålsenligt.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Är processen för och rutiner kring arbetet med individer med missbruksproblem kartlagd och tydliggjord?
- Finns det en fungerande samverkan mellan berörda kommunala verksamheter kring målgruppen?
- Finns en fungerande samverkan och samordning med andra aktörer, t ex. regionen, och frivilligorganisationer?

¹ SoL 2 kap., § 7

² SoL 5 kap., § 9a

- Finns ett systematiskt planerings- och uppföljningsarbete för att minska antalet individer med missbruksproblematik?

Ansvar för vården av människor med beroende- och missbruksproblematik är delat mellan kommun och region, granskningen omfattar de delar som kommunens socialnämnd ansvarar för

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap. 6 §
- Socialtjänstlagen (2001:453)
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut

2.3 Metod

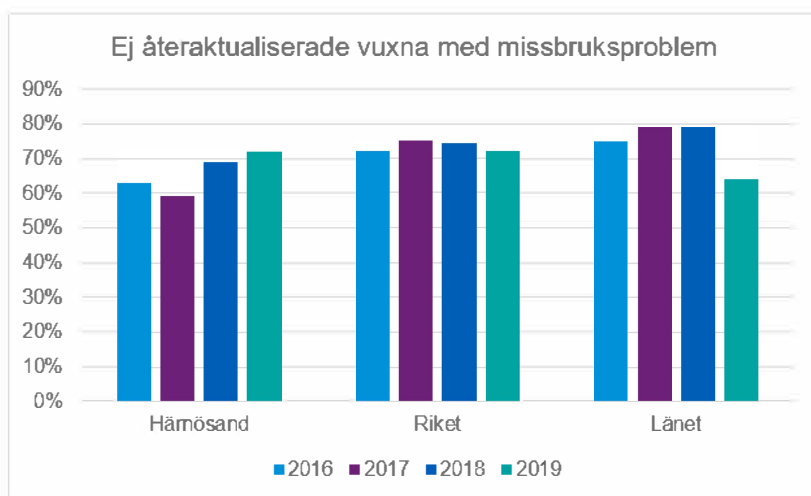
Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av relevanta dokument såsom: Rutiner avseende handläggning och dokumentation inom vuxenenheten, verksamhetsplan socialnämnden 2019, rutin för intern samordning i enskilda ärenden och länsgemensam samverkan vid LVM
- Intervjuer med berörda tjänstemän däribland verksamhetschef individ- och familjeomsorg, enhetschef ekonomi och vuxenenheten, enhetschef LSS boende och socialpsykiatri, förvaltningschef samhällsförvaltningen, verksamhetschef elevhälsan, verksamhetschef omsorg om funktionshindrade och enhetschef arbete och integration.

Rapporten är faktakontrollerad av verksamhetschef individ- och familjeomsorg, enhetschef ekonomi och vuxenenheten, enhetschef LSS boende och socialpsykiatri, förvaltningschef samhällsförvaltningen, verksamhetschef omsorg om funktionshindrade och verksamhetschef elevhälsan och enhetschef arbete och integration.

3 Resultat av granskningen

I Härnösands kommun hade drygt 31 procent av de som avslutat en utredning eller insats återkommit till missbruksvården inom ett år efter avslut under 2018, vilket är högre än riksgenomsnittet samt genomsnittet i länet. Andelen har dock minskat under 2019, se figur nedan.

Figur 1: Källa: Kolada (U35409)

Kostnaden för missbruksvården har minskat kraftigt mellan 2017 och 2018. Härnösands kommuns kostnader är lägre än både riket och länet 2018. Vi kan även notera att kommunens köp av vård för vuxna med missbruksproblem har minskat kraftigt sedan 2016. Andelen är dock fortfarande högre än genomsnittet i riket, men lägre än genomsnittet i länet, se figur nedan.

Figur 2: Källa: Kolada (N3509, N3510 och N35030)

3.1.1 Organisation och styrning

Av verksamhetsplanen³ för socialnämnden framgår att nämndens övergripande uppgift är se till att verksamheten bedrivs enligt det mål och riktlinjer som fullmäktige beslutat om samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Inom socialförvaltningen sorterar individ- och familjeomsorgen och består av tre enheter underställda verksamhetschefen för individ- och familjeomsorg. De tre enheterna består av ekonomi- och vuxenenhet, barn- och familjeenhet samt resursenhet. Inom ekonomi- och vuxenenheten handläggs ärenden rörande vuxna med missbruksproblematik. Inom Barn- och familjeenheten sker verkställandet av insatserna och sker bland annat via öppenvården och resursteamet.

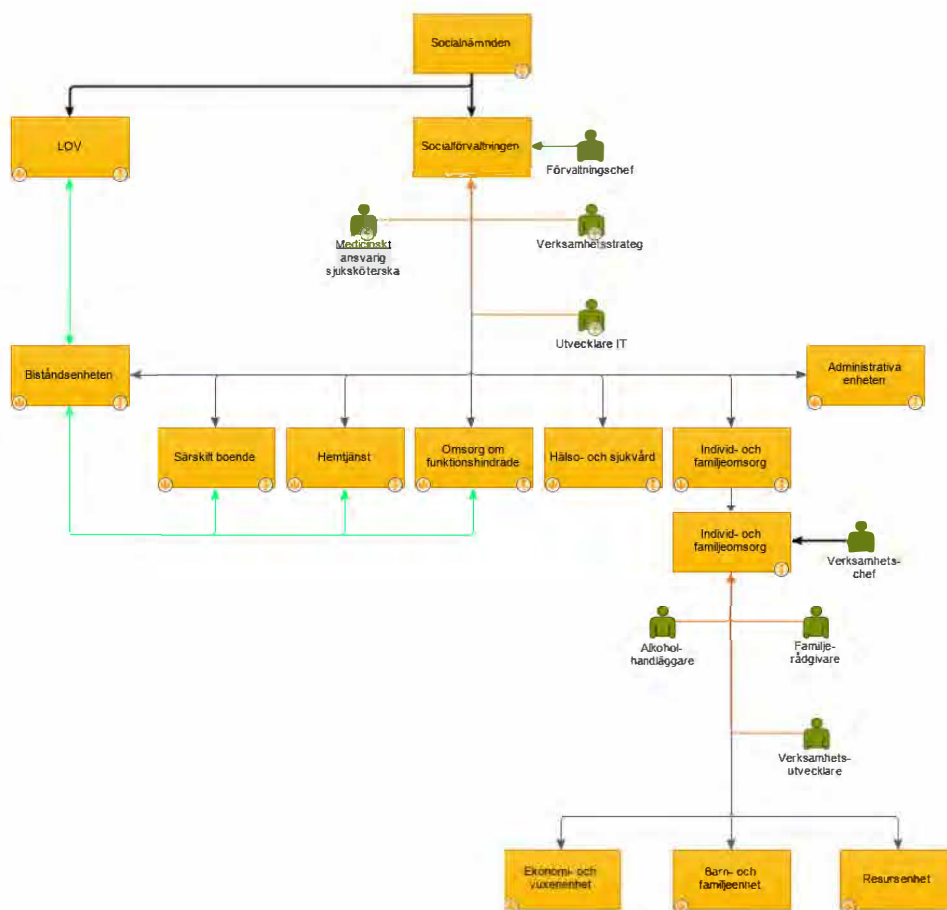

Bild 1: Organisationsschema, källa: Härnösands kommuns kvalitetsledningssystem

Ekonomi- och vuxenenheten består av 13 socialsekreterare varav 2,75 av dessa arbetar riktat mot missbruks- och beroendeproblematik. Utöver detta finns även socialsekreterare inom bl.a. ekonomiskt bistånd och budget och skuldrådgivning.

³ Socialnämnden, 2018-11-22, § 180

2019-12-19

Härnösands kommun har fastställda rutiner och riktlinjer för handläggning och dokumentation inom vuxnenheten⁴. I riktlinjen för handläggning och dokumentation framgår bl.a. processen för handläggning vid orosanmälan, förhandsbedömning, handläggning och beslut samt genomförandeplan.

Vid intervjuerna framkom att det inom vuxnenheten finns relativt lite rutiner upprättade jämfört med övriga verksamheter inom socialförvaltningen, samtidigt som en del av dessa ingår i kvalitetsledningssystemet. Däremot framkom det att samtliga processer ännu inte är inlagda i kvalitetsledningssystemet samtidigt som kommunen just nu befinner sig i en övergångsfas mellan två olika IT-stödsystem för kvalitetsledning. Tanken är att processerna ska upprättas i kvalitetsledningssystemet och i samband med detta ska även tillhörande rutiner kopplas till processkartorna i systemet.

ASI⁵ är ett utredningsinstrument riktat mot vuxna med missbruks- eller missbruksrelaterade problem och är en standardiserad bedömningsmetod i intervjuform och används i huvudsak för utredning och uppföljning. Enligt socialstyrelsens nationella riktlinjer⁶ framgår det att både hälso- och sjukvården samt socialtjänsten bör använda ASI för att bedöma hjälpbehov för personer med alkohol- och narkotikaproblem (prioritet 1).

Vidare framkom det att utredningsmetodikerna ASI används i väldigt liten omfattning av socialsekreterarna. Anledningen till detta anses vara svårt att genomföra ASI-intervjuer med klienterna⁷ på grund av exempelvis drogpåverkan, intellektuella funktionsnedsättningar, språkproblematik samt att det relativt ofta är ont om tid för att genomföra utredningarna enligt ASI metoden då den upplevs ta längre tid att genomföra.

Vid faktakontrollen framkom att det genomförts 75 utredningar enligt ASI samt 15 AUDIT⁸ för klienter med alkoholberoende. En av socialsekreterarna har inte erhållit någon ASI utbildning, denna gör istället utredningar enligt DUDIT⁹. Vi noterar att det däremot genomförts väldigt få ASI-uppföljningar.

Enligt nämndens verksamhetsplan för 2019¹⁰ framkommer det inom omsorg och funktionshindrade att en stor andel av målgruppen psykiskt funktionshindrade med inslag av missbruk och kriminalitet verkställs av andra aktörer än kommunen och att ett arbete pågår för att erbjuda stöd inom kommunens verksamheter. Under 2017 inrättades en ny tjänst som behandlare inom resursteamet för målgruppen unga vuxna med missbruksproblematik. Detta för att kunna arbeta mer med öppenvårdsinsatser inom kommunens verksamhet och på så sätt minska placeringskostnaderna inom missbruksområdet. Utifrån det ekonomiska läget har dock denna tjänst avvecklats under 2019.

⁴ Socialförvaltningen, 2018-06-04

⁵ Addiction Severity Index

⁶ Socialstyrelsen, Nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende, 2019-1-16

⁷ Enligt socialstyrelsens definition: brukare som delvis med egen medverkan får hjälp vid ofta regelbundet återkommande möten med anställda inom socialtjänsten.

⁸ Alcohol Use Disorders Identification Test

⁹ Drug Use Disorders Identification Test

¹⁰ Socialnämnden, 2018-11-22, § 180

2019-12-19

Enligt de intervjuade var tanken med tjänsten att kunna arbeta uppsökande och motiverande och är en av anledningarna till att köp av missbruksvård minskat under de senaste två åren. Risker i och med avvecklingen av tjänsten är att kvaliteten på det förebyggande och motiverande arbetet sänks och att förvaltningen inte kan fånga upp brukaren¹¹ i ett tidigt skede av missbruket. Vidare nämns vid intervjuerna att behandlarna har en mycket lång erfarenhet och att det tidigare funnits en övertro på att missbruksvård utanför kommunens verksamhet varit mer verksam än om den bedrivs inom kommunen.

Kommunen har en behandlingsgrupp gentemot klienter med missbruksproblem. Gruppen samlas utifrån behov och underlag under våren och hösten och sträcker sig totalt över sex veckor. Både före och efter klientens deltagande i behandlingsgruppen har behandlarna på kommunen kontakt med klienten. Klienterna upplyses även om föreningar så som AA (Anonyma Alkoholister) och NA (Anonyma Narkomaner). Vidare så finns en motivationsgrupp som leds av behandlare och som inte grundar sig på biståndsbeslut. Motivationsgruppen är en öppen arena och träffar hålls varje vecka. Utöver detta finns fältteamet som arbetar mycket med uppsökande och motivationsarbete ute i samhället.

Missbruksproblematik återfinns även inom LSS¹²- och socialpsykiatrins-verksamheter. Enligt de intervjuade har målgruppen förändrats och det är allt vanligare att individer har flera olika hälsoproblem samtidigt, så kallad samsjuklighet samt att detta även kan vara kombinerat med blandmissbruk. Detta kan bl.a. bero på att åldern bland klienterna är lägre samt att självmedicineringen i den gruppen ökar. Inom kommunen återfinns brukare med boendebeslut enligt SoL och LSS som även har beroendeproblematik. En stor problematik som lyfts fram vid intervjuerna är att SoL- och LSS-lagstiftningen inte påtalar någon form av behandlingsverksamhet trots att det många gånger finns behov av detta. Detta medför problem på både socialpsykiatrins boenden samt LSS-boenden där brukare behöver en beroendebehandling vilket i sin tur leder till arbetsmiljöproblematik där hot och våld är vanligt förekommande. Det kan även i vissa fall/situationer påverka de övriga brukarna vid boendet genom en ökad frekvens av hot och våld-situationer som bland annat kan skapa rädsla och oro. Vid intervjun med enhetschefen för socialpsykiatri och LSS-boende upplevs det att resurser och kompetens inte finns inom verksamheten att kunna möta behovet som finns hos denna målgrupp. Det finns inte heller någon evidensbaserad metod som personalen i dessa verksamheter arbetar efter. Personalen inom socialpsykiatri och LSS-boendena har möjlighet att få handledning via öppenvården genom ett avtal som är upprättat med regionen. Denna handledning upprättas endast i specifika fall kring enskilda individer och sker i regel en till två gånger.

Under 2017 genomförde IVO¹³ en tillsyn av socialtjänstens handläggning av ärenden i missbruksvården. Denna tillsyn genomfördes på åtta kommuner där Härnösand var en av kommunerna som tillsynats. Av tillsynen framgick bland annat att ingen av kommunerna uppfyllt kraven i bestämmelserna om att en förhandsbedömning skett

¹¹ Enligt socialstyrelsens definition: (inom socialtjänst:) person som får, eller som är föremål för en utredning om att få, individuellt behovsprövade insatser från socialtjänsten.

¹² Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, SFS 1993:387

¹³ Inspektionen för vård och omsorg

inom 14 dagar för personer mellan 18-20 år. Vid intervjun konstaterades att kommunen tidigare inte levt upp till kraven gällande förhandsbedömningen men att detta nu är åtgärdat.

3.1.2 Bedömning

Vi kan konstatera att det finns upprättade rutiner för myndighetsutövningen däremot är inte processerna i kvalitetsledningssystemet upprättade. Vi ser positivt på att förvaltningen avser att koppla rutiner till processkartorna i samband med dess upprättande.

Vår uppfattning är att ASI som utredningsmetodik används i allt för liten omfattning. Tanken med att utreda individer med missbruks- och beroendeproblematik enligt ASI är för att få till en systematisk och standardiserad modell för att kunna säkerställa mätbarhet och rättssäkerhet i utredningsförfarandet. Dessutom möjliggörs en systematisk uppföljning på såväl individ- som aggregerad nivå.

Vidare kan vi konstatera att det i nuläget inte finns någon evidensbaserad metod som personalen i verksamheterna arbetar efter. Vidare ser vi oroväckande på att det inte finns kompetens inom LSS- och socialpsykiatriens verksamheter för att kunna bemöta och hantera brukare med missbruksproblematik.

3.2 Samverkan

3.2.1 Samverkan internt

I samband med tillsynen som genomfördes under 2017 av IVO konstaterades att samverkan fortsatt är ett förbättringsområde. Hälften av de åtta kommunerna som granskats konstaterade själva att de hade brister i den interna eller externa samverkan trots att det finns samverkansavtal mellan kommun och region.

Inom Härnösands kommun upplevs samverkan mellan myndighetssidan inom socialförvaltningen och bland annat skolan fungera bra. Fältarbetarna uppges vara ute och arbeta med tidiga insatser och kan därigenom signalera båda parter om individer och grupperingar som är på gång och eventuellt kan bli aktuella inom socialförvaltningens verksamheter. Samtidigt uppfattas det finnas ett bra samlat grepp om familjer och individer tack vare att utförarna finns under Barn- och familjeenheten. Däremot uppges det finnas ett förbättringsområde i samverkan mellan omsorg om funktionshindrade och skolan där bland annat samverkan med IFO kan förbättras och stärkas kring barnärenden. Ofta uppstår en problematik kring sekretessen i dessa ärenden vilket försvårar arbetet.

Vidare uppfattas det finnas ett stort glapp mellan LSS- och socialpsykiatriens verksamheter och IFO där samverkan inte upplevs ske naturligt då det inte finns några tydliga riktlinjer kring hur samverkan ska ske kring individer i specifika fall där både myndighetssidan och verkställighetssidan behöver kopplas samman. Samarbetet med arbete- och integrationsverksamheten anges fungera bra och det sker regelbundna träffar mellan enhetschefer inom omsorg om funktionshinder och Arbetsmarknadskonsulenter.

2019-12-19

Det framkom vid intervjuerna att arbete- och integration har ett bra samarbete med socialförvaltningen samt att det sker regelbundna träffar med bl.a. fältassistenter. Träffarna med fältassistenterna sker spontant och omfattar mycket förebyggande arbete i syfte att stämma av och utröna trender i samhället. Inom den arbetslivsinriktade rehabiliteringen förekommer ofta individer som tidigare haft missbruksproblematik och det finns en regelbunden kommunikation med öppenvården kring dessa individer. Detta för att aktivt kunna arbeta kring enskilda individer och kunna stötta dessa i sitt eget arbete att bli drogfri. Vid misstanke om droganvändning vidtas åtgärder och det kan eventuellt bli aktuellt att pausa eller avsluta insatser.

Det sker även samverkansträffar mellan arbetsmarknadskonsulenter, enhetschef på arbetslivsinriktad rehabilitering samt enhetschefer och handläggare på enheten för omsorg om funktionshindrade. Utöver det finns även en samverkan kring jobbsatsning där personal inom arbetslivsinriktad rehabilitering träffar enhetschef och socialsekreterare från ekonomiskt bistånd i syfte att bedöma vilka klienter som kan prioriteras för subventionerade anställningar. Detta kan även innefatta klienter med tidigare missbruksproblematik.

3.2.2 Samverkan externt

Samarbetet mellan LSS- och socialpsykiatrins verksamheter och frivilligorganisationer samt näringsliv upplevs av de intervjuade fungera bra där det finns en hög grad av företagsplatser. Detta anses vara väldigt värdefullt för individerna och där det även förekommer att dessa har missbruksproblem. Platserna har bl.a. skrivits in som ett socialt villkor i upphandlingarna med företagen¹⁴. Inom den öppna verksamheten finns två personer som ansvarar för brukarna om det skulle uppstå problem.

Inom Västernorrlands södra del återfinns en lokal samverkansgrupp (LSG) kring missbruks- och beroendevården. Inom denna grupp återfinns chefer från Sundsvalls kommun, Härnösands kommun, Timrå kommun, Ånge kommun samt representant för Laro- mottagningen¹⁵ och psykiatriska mottagningen på Sundsvalls sjukhus. Gruppen träffas regelbundet och ska enligt den övergripande överenskommelsen mellan kommuner och regioner bidra till att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan huvudmännen samt att lokala rutiner ska utarbetas.

Vid intervjuerna framkom att arbetet i den lokala samverkansgruppen kan förbättras. Bland annat har det pågått en satsning gällande omhändertagande av berusade personer där det arbetades fram ett underlag för att inrätta en beroendemottagning. Utöver detta har det pratats om en gemensam tillnyktringsenhet. Det kunde dock konstateras att det inte skett några framsteg kring detta då regionen inte upplevs prioritera området samt att de inte besitter resurser för att vidta nödvändiga åtgärder. Tanken är att det inom gruppen ska hittas samarbeten mellan kommunerna och regionen men det upplevs inte finnas någon återkoppling från regionledningen.

¹⁴ Sociala villkor vid upphandlingar kan exempelvis innebära att den upphandlande organisationen ställer krav på den vinnande leverantören att erbjuda personer som står långt ifrån arbetsmarknaden möjlighet till sysselsättning, eller att bidra till ökad delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning.

¹⁵ Läkemedels Assisterad Rehabilitering vid Opioidberoende.

2019-12-19

Det finns även en överenskommelse om samverkan¹⁶ kring missbruks- och beroendevården mellan kommunerna och regionen i Västernorrland. Syftet med samverkan är bland annat att förtydliga det egna och det gemensamma ansvar som huvudmännen har enligt Socialtjänstlagen och Hälso- och sjukvårdslagen samt att utveckla övergripande samarbetsformer kring missbruk- och beroendevård i Västernorrlands län. Vidare framgår det bl.a. att huvudmännen ska bidra med kompletterande resurser till individer i behov av stöd och ska utgå ifrån de nationella riktlinjerna för missbruk- och beroendevård. Det framgår även att hälso- och sjukvården och socialtjänsten gemensamt har ett ansvar för personer med samsjuklighet samt att behandlingen ska vara samordnad och samtidig efter den första akuta insatsen. Där behov uppstår att samordna insatserna ska en samordnad individuell plan (SIP) upprättas. Huvudmännen ska i ett tidigt skede inleda ett samarbete för att om möjligt undvika tvångsåtgärder och glapp i vårdkedjan. Därför har det upprättats en länsgemensam samverkan vid LVM¹⁷. Den länsgemensamma samverkan omfattar kommunerna inom Västernorrland, polisen samt Region Västernorrland. Kommunen har även upprättat en rutin för intern samordning i enskilda ärenden inom socialförvaltningen¹⁸.

Enligt de intervjuade finns det stora problem i att få till samordnade och simultana insatser kring individer med samsjuklighet där regionen hävdar att socialtjänsten först måste ta hand om missbruket. Detta innebär i sin tur att individerna hamnar mellan stolarna då verksamheterna inte kan bedriva de insatserna som krävs samtidigt som ofta den psykiska ohälsan lett till så kallad självmedicinering.

Vidare konstateras att samarbetet mellan socialförvaltningen och regionen är personbunden och det uppges finnas förbättringsområden samtidigt som regionen upplevs vara medvetna om problematiken och öppna för att de inte har resurserna att bedriva ett tillräckligt samarbete kring individerna tillsammans med socialtjänsten.

Enligt intervjuerna fungerar samarbetet med vårdcentralerna bra där möten hålls varje kvartal för att informera varandra om lägesbilden. Även samarbetet med polisen upplevs fungera bra.

3.2.3 Bedömning

Enligt de intervjuade upplevs det finnas en god samverkan med bl.a. skolan och myndighetssidan samt mellan socialförvaltningen och arbete och integration.

Däremot uppges det finnas svårigheter i samverkan mellan LSS- och socialpsykiatrins verksamheter och IFO på grund av avsaknad av rutiner och riktlinjer kring samverkan mellan dessa ska ske i de fall där båda behöver kopplas samman.

Vi ser positivt på samarbetet mellan LSS- och socialpsykiatrins verksamheter och frivilligorganisationer, näringsliv samt kommunens arbete- och integrationsenhet.

Samarbetet mellan socialförvaltningen i kommunen och regionen i Västernorrland fungera relativt bra dock framhålls det att samarbetet är personbundet, vilket medför att

¹⁶ Landstinget Västernorrland, 2017-10-09

¹⁷ SFS: 1988:870, Lagen om vård av missbrukare i vissa fall

¹⁸ Socialförvaltningen, 2017-04-11

samarbetet är oerhört sårbart. Vi bedömer att samverkan med regionen behöver ses över.

Vi kan dock konstatera att det finns en viss problematik kring samverkan mellan kommunen och regionen. Både vad gäller den lokala samverkansgruppen samt samverkan kring missbruks- och beroendevården. Trots upprättade överenskommelser kring samverkan mellan kommunerna och regionen i Västernorrland finns det stor problematik kring att upprätta samordnade och samtidiga insatser kring individer med samsjuklighet. Detta då regionen ofta hävdar att det är socialtjänstens ansvar att få individen fri från sitt missbruk innan insatser från regionen kan kopplas in.

3.3 Uppföljning

Enligt enhetschefen för IFO följs ett årshjul där det bl.a. sker uppföljning varje tertiäl som presenteras inför nämnden. I redovisningen presenteras antal aktualiseringar¹⁹, dess orsaker samt av vem aktualiseringen är genomförd, antal placerade personer samt pågående placeringar. Utöver det sker en löpande uppföljning med handläggare där det bl.a. redovisas aktuell status för de individer som är på behandling. Det genomförs även uppföljningar i IT-systemet Netigate där insatser läggs in i uppföljningssystemet. Uppföljningar på individnivå sker i stor omfattning gällande placeringar samt att det fortlöpande sker planerade uppföljningar för de klienter som beviljats öppenvård. Samtidigt framkom det i intervjuerna att det är ett stort fokus i nämnden på kostnader och därigenom glöms ofta resultatet bort i såväl nämndens planerings- som uppföljningsarbete. Det framkom även att det skulle behövas en mer systematisk uppföljning på samtliga nivåer med fokus på individnivå för att kunna följa upp verksamheten på ett bättre sätt.

Som tidigare nämnt genomförs ASI utredningar i väldigt liten omfattning av socialsekreterarna. Enligt socialstyrelsen²⁰ finns två olika varianter av ASI-intervjun där den första är en standardintervju för kartläggning och bedömning av problem och resurser för personer med missbruks- och beroendeproblem. Den andra delen omfattar uppföljning av klienter med missbruks- och beroendeproblem och används för att stämma av personens situation och hjälpbehov samt för uppföljning av insatser. ASI-intervjun kan även användas för systematisk uppföljning av klientgruppers behov och förändring samtidigt som klientuppgifterna kan sammanställas och bilda ett underlag för planering och utveckling av insatser.

Enligt intervjuerna med omsorg om funktionshindrade framkommer att det finns problematik att genomföra uppföljningar av SIP inom socialpsykiatriens verksamheter. Detta på grund av att det är många inblandade samt att det inte bokas in uppföljningar i samband med upprättandet av SIP. Sedan en tid tillbaka har en rehabkonsulent inom socialpsykiatri anställts för att samordna professionerna i samband med SIP vilket medfört att arbetet kring SIP:arna har blivit betydligt bättre.

¹⁹ Aktivitet där ansökan/begärna från enskild, anmälan eller information på annat sätt initierar processen hos nämnden

²⁰ Socialstyrelsen, ASI-manualen, 2017-01-01

3.3.1 Bedömning

Det sker uppföljning om än en begränsad sådan av verksamheten. I enlighet med det som framkom vid intervjuerna bedömer vi att en systematisk uppföljning behöver komma till stånd och kan exempelvis ske genom att använda sig av ASI-uppföljning. Detta för att kunna utvärdera, följa upp och säkerställa att insatserna som bedrivs är ändamålsenliga och effektiva. Uppföljningen bör ha ett individfokus för att kunna säkerställa att insatserna i slutändan leder till nytta för den enskilde d.v.s. att denne får rätt stöd och hjälp de är berättigade till. Dessa individuppföljningar aggregeras sedan till verksamhetsnivå för att kunna utgöra underlag för planering och utveckling av insatser.

Vi noterar att det finns problem vid uppföljningsmomenten av den samordnade individuella planen. Vi bedömer att en tid för uppföljning av den individuella planen bör fastslås i samband med upprättandet av planen.

Detta för att säkerställa att en uppföljning blir av och att tid avsätts för att kunna följa upp och säkerställa att individens behov tillgodoses.

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att det finns rutiner för arbetet kring vuxna med missbruksproblem. Däremot behöver arbetsmetodiken utvecklas för att kunna bedriva ett adekvat uppföljningsarbete samt att samverkan internt och externt behöver utvecklas och säkerställas.

4.1 Rekommendationer

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi socialnämnden att:

- följa upp och säkerställa arbetet med kvalitetsledningssystemet, se avsnitt 3.1.1
- säkerställa att en standardiserad utredningsmetodik används i utredningsförfarandet, se avsnitt 3.1.1
- upprätta rutiner och riktlinjer i den interna samverkan, se avsnitt 3.2.1
- se över och utveckla samverkan med regionen för att få en fungerande verksamhet, se avsnitt 3.2.1
- upprätta en systematisk uppföljning av verksamheterna, se avsnitt 3.3.1

Härnösands kommun
Granskning av insatser för vuxna

2019-12-19

Datum som ovan
KPMG AB

Oskar Nordmark
Kommunal revisor

Lena Medin
Certifierad kommunal revisor

Mikael Lindberg
Kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Från: Medin, Lena <Lena.Medin@kpmg.se>
Skickat: den 14 augusti 2019 08:11
Till: centraldiariet@harnosand.se
Kopia: Sigge Tjärnlund (sigge.tjarnlund@telia.com); Frans Sigfrid David Tjernlund; boa.oberg@gmail.com; Bo Anders Öberg; Ingrid Eleonora Flodin; Nordmark, Oskar
Ämne: Information om granskning

Till centraldiariet – vänligen vidarebefordra nedanstående mail till ordförande och förvaltningschef i socialnämnd och arbetslivsnämnd. /Mvh Lena

Hej!

KPMG har fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens arbete kring insatser för vuxna med fokus på samarbete mellan regionen och arbetslivsförvaltningen. Syftet med granskningen är att på en övergripande nivå bedöma om Härnösands kommuns arbete kring vuxna med missbruksproblematik är tillräckligt och ändamålsenligt.

De punkter som ska bedömas är:

- Är processen för och rutiner kring arbetet med individer med missbruksproblem kartlagd och tydliggjord?
- Finns det en fungerande samverkan mellan berörda kommunala verksamheter kring målgruppen?
- Finns en fungerande samverkan och samordning med andra aktörer, t ex. regionen, och frivilligorganisationer?
- Finns ett systematiskt planerings- och uppföljningsarbete för att minska antalet individer med missbruksproblematik?

Granskningen genomförs av Oskar Nordmark och Mikael Lindberg med början under augusti månad, och kommer att ske genom dokumentgranskning och intervjuer/avstämningar med berörda tjänstepersoner och politiker.

Om du har några frågor eller någon information som du anser att vi bör ha kännedom om inom granskningsområdet vänligen kontakta revisionens presidium (Sigge Tjärnlund, Ingrid Flodin och Bo Anders Öberg) eller undertecknad.

Med vänlig hälsning

Lena Medin
Certifierad kommunal revisor

KPMG
Box 476
SE-851 06 Sundsvall

Phone: +46 60 645009
Mobile: +46 70 5600043
E-mail: lena.medin@kpmg.se

[KPMG](#) | [Twitter](#) | [LinkedIn](#) | [YouTube](#) | [Facebook](#) | [Instagram](#)

*** KPMG E-mail disclaimer ***

The information in this e-mail is confidential and may be legally privileged. It is intended solely for the addressee. Access to this email by anyone else is unauthorized.

If you are not the intended recipient, any disclosure, copying, distribution or any action taken or omitted to be taken in reliance on it, is prohibited and may be unlawful. Any opinions or advice contained in this e-mail are subject to the terms and conditions expressed in the governing KPMG client engagement letter.

KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Visit us at: www.kpmg.se

Rapportering av ej verkställda beslut enligt SoL och LSS avseende tredje kvartalet 2020

Förslag till beslut

Socialförvaltningen föreslår socialnämnden

- att godkänna rapporteringen av ej verkställda beslut
- att rapporten delges kommunfullmäktige

Beskrivning av ärendet

Socialnämnden är skyldig att till Inspektionen för vård och omsorg, IVO, och kommunens revisorer rapportera alla gynnande beslut som inte har verkställts inom tre månader från dagen för beslut. Skyldigheten att rapportera framgår i 16 kap. 6 f-g §§ SoL och 28 f-g §§ LSS.

Följande beslut ska rapporteras en gång per kvartal:

- Alla gynnande beslut som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut.
- Alla gynnande beslut som inte har verkställts på nytt inom tre månader efter det att verkställigheten avbröts.

Rapportering ska ske även om inte finns några ej verkställda beslut.

Socialnämnden ska fortsätta att rapportera ett ej verkställt beslut fram till att beslutet är verkställt eller avslutat av annan anledning.

Följande beslut ska rapporteras löpande:

- Ett beslut som har verkställts och som tidigare rapporterats som ej verkställt.
- Ärenden som har avslutats av annan anledning.

Socialnämnden skall till fullmäktige lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden skall vidare ange vilka

typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Socialnämnden skall till fullmäktige även lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. Nämnden skall vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Rapportering skall ske en gång per kvartal.

Denna period finns det 62 ej verkställda gynnande beslut att rapportera.

Det är 30 beslut om särskilt boende, 2 beslut om Bostad med särskild service servicebostad, 1 beslut om Bostad med särskild service gruppboend, 6 beslut om kontaktperson LSS, 3 beslut om kontaktperson SoL, 15 beslut om sysselsättning, 3 beslut om ledsagarservice LSS samt 2 beslut om korttidsvistelse LSS.

Denna period finns det 162 avslutade beslut som inte har verkställts på nytt inom tre månader att rapportera.

Det är 11 beslut om sysselsättning SoL, 15 beslut om dagverksamhet SoL, 131 beslut om daglig verksamhet LSS, 3 beslut om kontaktperson LSS, 1 beslut om ledsagarservice LSS samt 1 beslut om kontaktperson SoL.

Beslutsunderlag

Rapportering av ej verkställda beslut avseende tredje kvartalet 2020

Mats Collin
Förvaltningschef

Bilaga

Rapportering av ej verkställda beslut avseende tredje kvartalet 2020

Socialförvaltningen

Rapportering av ej verkställda beslut gällande tredje kvartalet 2020

Tabell 1. Ej verkställda gynnande beslut

Typ av beslut	Lagrum	Datum för beslut	Orsak
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2019-11-28	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-05-29, men tackat nej.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2019-12-17	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-07-01.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2020-01-27	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-07-06.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2020-06-08	Brist på boendeplats.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2020-03-27	Brist på boendeplats.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2020-04-08	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-08-21.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2020-03-18	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-07-15.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2020-05-07	Brist på boendeplats.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2020-05-11	Brist på boendeplats.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2020-05-18	Brist på boendeplats.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2020-05-04	Brist på boendeplats.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2020-06-10	Brist på boendeplats.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2020-06-10	Brist på boendeplats.
Särskilt boende Äldre	4 kap. 1 § SoL	2020-06-29	Brist på boendeplats.

Särskilt boende Demens	4 kap. 1 § SoL	2020-01-23	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-07-22.
Särskilt boende Demens	4 kap. 1 § SoL	2020-01-29	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-07-07.
Särskilt boende Demens	4 kap. 1 § SoL	2020-02-05	Erbjuden boendeplats 2020-04-08 och 2020-08-03, men tackat nej.
Särskilt boende Demens	4 kap. 1 § SoL	2020-02-13	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-09-02.
Särskilt boende Demens	4 kap. 1 § SoL	2020-03-05	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-08-12.
Särskilt boende Demens	4 kap. 1 § SoL	2020-03-11	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-09-09.
Särskilt boende Demens	4 kap. 1 § SoL	2020-03-19	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-09-02.
Särskilt boende Demens	4 kap. 1 § SoL	2020-03-25	Brist på boendeplats. Flytt annan kommun 2020-08-04.
Särskilt boende Demens	4 kap. 1 § SoL	2020-03-26	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-09-09, men tackat nej.
Särskilt boende Demens	4 kap. 1 § SoL	2020-04-09	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-09-14.
Särskilt boende Demens	4 kap. 1 § SoL	2020-05-05	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-09-29.
Särskilt boende Demens	4 kap. 1 § SoL	2020-05-07	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-09-29.
Särskilt boende Demens	4 kap. 1 § SoL	2020-05-18	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-08-27.
Särskilt boende Demens	4 kap. 1 § SoL	2020-06-16	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-09-28.
Särskilt boende Demens	4 kap.1 § SoL	2020-06-16	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-10-02.
Särskilt boende Psykiatri	4 kap.1 § SoL	2019-05-08	Brist på boendeplats.
Servicebostad LSS	9 § p. 9 LSS	2019-10-14	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-09-28, väntar på svar.
Servicebostad LSS	9 § p. 9 LSS	2020-03-31	Brist på boendeplats.
Gruppboendestad LSS	9 § p. 9 LSS	2019-09-10	Brist på boendeplats. Erbjuden 2020-08-24.

Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2019-12-06	Inte verkställt p g a Covid och stängd verksamhet fr o m 2020-03-23 till 2020-09-29.
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2020-05-01	Inte verkställt p g a Covid och stängd verksamhet fr o m 2020-03-23 till 2020-09-20.
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2020-06-01	Inte verkställt p g a Covid och stängd verksamhet fr o m 2020-03-23 till 2020-09-29.
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2020-06-01	Inte verkställt p g a Covid och stängd verksamhet fr o m 2020-03-23 till 2020-09-29.
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2020-02-04	Inte verkställt p g a Covid och stängd verksamhet fr o m 2020-03-23 till 2020-09-29.
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2012-09-01	Inte verkställt p g a Covid och stängd verksamhet fr o m 2020-03-23 till 2020-09-29.
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2011-09-01	Inte verkställt p g a Covid och stängd verksamhet fr o m 2020-03-23 till 2020-09-29.
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2011-09-01	Inte verkställt p g a Covid och stängd verksamhet fr o m 2020-03-23 till 2020-09-29.
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2011-11-17	Inte verkställt p g a Covid och stängd verksamhet fr o m 2020-03-23 till 2020-05-18.
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2018-07-03	Inte verkställt p g a Covid och stängd verksamhet fr o m 2020-03-23 till 2020-09-29.
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2011-09-01	Inte verkställt p g a Covid och stängd verksamhet fr o m 2020-03-23 till 2020-09-29.
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2013-04-15	Inte verkställt p g a Covid och stängd verksamhet fr o m 2020-03-23 till 2020-09-20.
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2013-06-13	Inte verkställt p g a Covid och stängd verksamhet fr o m 2020-03-23 till 2020-09-20. Erbjuden att börja 202-09-21 men är fortfarande hemma
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2011-09-01	Inte verkställt p g a Covid och stängd verksamhet fr o m 2020-03-23 till 2020-09-29.

Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2011-09-01	Inte verkställt p g a Covid och stängd verksamhet fr o m 2020-03-23 till 2020-10-04.
Kontaktperson SoL	4 kap.1 § SoL	2020-06-23	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson SoL	4 kap. 1 § SoL	2020-07-01	Brist på uppdragstagare
Kontaktperson SoL	4 kap. 1 § SoL	2020-05-01	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2020-04-01	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2020-06-05	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2020-03-12	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2020-06-08	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2012-07-01	Brukaren har inte varit synlig för verkställare i Treserva 2018-2020. Handläggare utreder behov i nuläget.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2011-09-01	Brukaren har inte varit synlig för verkställare i Treserva 2018-2020. Handläggare utreder behov i nuläget.
Ledsagarservice LSS	9 § p. 3 LSS	2013-01-01	Brukaren har inte varit synlig för verkställare i Treserva 2018-2020. Handläggare utreder behov i nuläget.
Ledsagarservice LSS	9 § p. 3 LSS	2013-01-01	Brukaren har inte varit synlig för verkställare i Treserva 2018-2020. Handläggare utreder behov i nuläget.
Ledsagarservice LSS	9 § p. 3 LSS	2020-07-01	Brist på uppdragstagare.
Korttidsvistelse LSS	9 § p. 6 LSS	2020-04-16	Uppdragstagare finns samt är matchad med brukaren. Brukaren vill dock ej påbörja insatsen i väntan på annat beslut från Socialförvaltningen.
Korttidsvistelse LSS	9 § p. 6 LSS	2020-01-02	Brukaren vill ej matcha eller påbörja insatsen under Covid 19. Brukaren är i riskgrupp.

Tabell 2. Avslutade beslut som inte har verkställts på nytt inom tre månader

Typ av beslut	Lagrum	Datum för beslut	Datum för avbrott	Orsak
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2019-09-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid t o m 2020-09-29
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2019-11-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid t o m 2020-09-29.
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2020-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid t o m 2020-09-29
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2019-10-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid t o m 2020-09-29. Erbjuden att börja 2020-01-01 men avstår p g a pandemin
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2019-12-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid t o m 2020-09-29
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2017-03-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid t o m 2020-09-06.
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2019-12-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid t o m 2020-09-20.
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2017-03-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid t o m 2020-09-06.
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2020-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid t o m 2020-09-06.
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2017-03-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid t o m 2020-09-07.
Sysselsättning	4 kap. 1 § SoL	2020-01-01	2020-03-23	Stängd verksamhet tills vidare p g a Covid.
Dagverksamhet	4 kap. 1 § SoL	2019-10-01	2020-03-23	Stängd verksamhet tills vidare p g a Covid.
Dagverksamhet	4 kap. 1 § SoL	2020-04-01	2020-03-23	Stängd verksamhet tills vidare p g a Covid.
Dagverksamhet	4 kap. 1 § SoL	2020-03-10	2020-03-23	Stängd verksamhet tills vidare p g a Covid.
Dagverksamhet	4 kap. 1 § SoL	2019-09-07	2020-03-23	Stängd verksamhet tills vidare p g a Covid.
Dagverksamhet	4 kap. 1 § SoL	2019-10-01	2020-03-23	Stängd verksamhet tills vidare p g a Covid.

Dagverksamhet	4 kap. 1 § SoL	2015-02-23	2020-03-23	Stängd verksamhet tills vidare p g a Covid.
Dagverksamhet	4 kap. 1 § SoL	2020-03-02	2020-03-23	Stängd verksamhet tills vidare p g a Covid.
Dagverksamhet	4 kap. 1 § SoL	2020-06-01	2020-03-23	Stängd verksamhet tills vidare p g a Covid.
Dagverksamhet	4 kap. 1 § SoL	2019-10-25	2020-03-23	Stängd verksamhet tills vidare p g a Covid.
Dagverksamhet	4 kap. 1 § SoL	2019-04-16	2020-03-23	Stängd verksamhet tills vidare p g a Covid.
Dagverksamhet	4 kap. 1 § SoL	2019-04-16	2020-03-23	Stängd verksamhet tills vidare p g a Covid.
Dagverksamhet	4 kap. 1 § SoL	2019-04-25	2020-03-23	Stängd verksamhet tills vidare p g a Covid.
Dagverksamhet	4 kap. 1 § SoL	2019-11-28	2020-03-23	Stängd verksamhet tills vidare p g a Covid.
Dagverksamhet	4 kap. 1 § SoL	2019-10-01	2020-03-23	Stängd verksamhet tills vidare p g a Covid.
Dagverksamhet	4 kap. 1 § SoL	2020-02-21	2020-03-23	Stängd verksamhet tills vidare p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-01-03	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-09-26	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-08-14	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-05-28	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-07-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2018-09-06	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-01-15	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-09-04	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-07-08	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2017-01-17	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.

Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2014-08-05	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-03-18	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2014-05-12	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2014-06-10	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-08-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-03-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-02-13	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-01-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-08-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-01-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-01-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2014-09-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-07-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-12-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2015-07-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.

Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2015-07-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2015-09-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-01-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-07-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-05-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2017-06-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-05-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-01-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2012-11-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2012-11-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-06-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2015-07-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2014-06-16	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2015-06-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-09-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2018-06-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2018-07-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.

Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2015-06-13	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2015-06-13	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2015-06-13	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2012-12-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-07-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-01-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2015-06-13	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2015-06-13	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-06-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-07-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2015-05-07	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-06-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2017-06-16	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-07-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-01-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2018-06-28	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.

Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-10-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-10-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-04-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-01-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-04-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-04-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2012-10-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-01-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-01-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2014-08-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-01-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2015-07-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-11-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-10-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-12-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-12-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.

Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-01-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2012-12-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-01-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2011-09-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-01-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-10-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-09-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2015-01-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-05-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2014-07-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-07-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-07-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-04-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-09-02	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2018-07-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-07-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-01-02	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.

Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-02-26	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2013-03-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2014-11-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-06-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-06-21	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2014-12-17	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-09-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-06-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-06-14	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-06-14	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2018-11-16	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-06-14	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-06-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2018-06-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2017-11-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2020-01-13	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2017-11-17	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.

Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2017-02-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-09-29	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-06-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2018-11-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-03-09	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-04-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2018-09-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2017-04-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2016-12-22	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2015-12-01	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Daglig verksamhet	9 § p. 10 LSS	2019-06-17	2020-03-23	Stängd verksamhet p g a Covid.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2019-06-01	2020-03-11	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2019-06-28	2020-03-02	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson LSS	9 § p. 4 LSS	2019-06-01	2019-10-23	Brist på uppdragstagare.
Kontaktperson	SoL 4:1 kap	2019-04-07	2020-06-03	Familjen meddelade att de inte behöver någon kontaktperson
Ledsagarservice LSS	9 § p. 3 LSS	2019-09-19	2020-04-28	Brist på uppdragstagare.

SocialförvaltningenPer Hägglund
Linda Ångman

Socialnämnden

Delegationsordningen**Förslag till beslut**

Socialförvaltningen föreslår socialnämnden besluta

att anta den 2020-10-14 reviderade versionen av Delegationsordning för Socialnämnden med omedelbar verkan.**Beskrivning av ärendet**

Det har uppkommit ett behov av revidering i delegationsordningen då det gäller utredning av Lex Sarah rapporter.

Det är den som bedriver verksamheten som har ansvar för att dokumentera och utreda det rapporterade. En utredning ska genomföras utan dröjsmål när den som bedriver verksamheten har tagit emot en rapport om ett missförhållande eller en risk för ett missförhållande.

Verksamheten behöver därför organiseras så att det finns tillgång till någon som kan genomföra utredningen utan dröjsmål. För att säkerställa detta föreslås att även verksamhetsutvecklare är delegat.

Nämnden ansvarar för att anmäla till IVO snarast. Nämnden kan fatta beslutet att göra anmälan vid ett sammanträde eller välja att delegera beslutet exempelvis till ordföranden, en förvaltningschef eller till en annan tjänsteman. Det går att delegera beslutet att göra en lex Sarah-anmälan till IVO enligt bestämmelserna i KL eftersom det inte finns några hinder för det i SoL

Alkoholhandläggning, tobak, läkemedel och spel

Kommunfullmäktige beslutade den 15 juni 2020 att flytta kommunens hantering av tillstånd och tillsyn över alkoholförsäljning, tobaksförsäljning, detaljhandel med öl samt kontroll av handel med vissa receptfria läkemedel, från socialnämnden till samhällsnämnden den 1 september 2020. Därför bör dessa delegationer tas bort ur Socialnämndens delegationsordning.

Ändringar som föreslås i Delegationsordning för Socialnämnden

- Avsnitt 4. *Alkoholhandläggning* och avsnitt 5. *Tobak, läkemedel och spel* tas bort ur delegationsordningen, efter dessa ändringar justeras numreringen i hela delegationsordningen.
- 4. Patientsäkerhet, Lex Sarah och Lex Maria - Gällande punkt 4.2 ansvar att dokumentera och utreda rapporter enligt Lex Sarah samt 4.3 beslut om att anmäla till IVO om allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande (Lex Sarah) föreslås att ett tillägg av delegat görs med *verksamhetsutvecklare*.

Socialt perspektiv

Det är viktigt att verksamheten organiseras så att det finns tillgång till någon som kan genomföra utredningen utan dröjsmål.

Ekologiskt perspektiv

Finns inget ekologiskt perspektiv.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ur juridisk aspekt är åtgärden lämplig. Det minskar sårbarheten i Lex Sarah utredningarna. Möjlighet skapas så att någon hela tiden kan hantera utredningar. Utredningarna bör hanteras skyndsamt inte minst utifrån att arbetsrättsliga åtgärder kan bli nödvändiga.

Inget tydligt ekonomiskt perspektiv

Barnrättsperspektivet

Ett säkert sätt (mindre sårbart), för förvaltningen då det gäller Lex Sarah utredningar är av vikt ur ett barnperspektiv.

Pär Hägglund

Enhetschef

Bilagor

Bilaga 1. Delegationsordning för socialnämnden rev. ~~2020~~-10.14

Delegationsordning för Socialnämnden

Dokumentnamn	Delegationsordning för Socialnämnden		Dokumenttyp Styrande	
Fastställd/upprättad av	Socialnämnden/Socialförvaltningen		Datum 2019-06-19	Diarienummer SOC2019-000173
Dokumentansvarig/processägare	Socialnämnden	Version	Senast reviderad 2020-10-14	Giltig t o m
Dokumentinformation	Delegationsordning för Socialnämnden i Härnösands kommun			
Dokumentet gäller för	Socialnämnden och Socialförvaltningen i Härnösands kommun			
Annan information	Socialnämnden 2019-06-19 § 132			

Innehållsförteckning

Inledning	3
Förkortningar	6
Delegationsordning.....	7
1. Gemensamt.....	7
1.1. Brådskande ärenden.....	7
1.2. Utlämnande av handlingar och uppgifter.....	7
1.3. Behandling av personuppgifter.....	8
1.4. Ekonomiska och administrativa ärenden	8
2. Överklagan, yttrande och föra talan vid domstol	9
3. Avgifter, ersättningar och återkrav	11
4. Patientsäkerhet, Lex Sarah och Lex Maria.....	14
5. Socialtjänstlagen	15
5.1. Ärenden som enligt 10 kap. 4 § SoL kan delegeras till utskott men inte till tjänsteman.....	15
5.2. Utredning, överflyttning av ärende	15
5.3. Stöd till äldre och personer med funktionsnedsättning	16
5.4. Försörjning, ekonomiskt bistånd	17
5.5. Placeringar, individ- och familjeomsorg.....	17
5.6. Övriga bistånd	18
5.7. Övrigt.....	19
6. Stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.....	19
7. LVU	22
7.1. Ärenden som enligt 10 kap. 4 § SoL kan delegeras till utskott men inte till tjänsteman.....	22
7.2. Ärenden som inte omfattas av delegationsförbud	23
8. LVM	24
8.1. Ärenden som enligt 10 kap. 4 § SoL kan delegeras till utskott men inte till tjänstemän.....	24
8.2. Ärenden som inte omfattas av delegationsförbud	24
9. Föräldrar och barn.....	25
9.1. Adoption	25
9.2. Föräldrabalk.....	25
10. Övrigt.....	27

Inledning

Socialnämndens delegationsordning är giltig från och med den 1 juli 2019 och ersätter tidigare *Delegationsordning och verkställighetsföreskrifter för socialnämnden 2015-2018*.

Socialnämnden förkortas härnäst som *nämnden* i dokumentet. Med *utskott* menas Socialnämndens utskott. Med *ordförande* menas Socialnämndens ordförande.

Vad är delegation

Att delegera innebär att formellt överlåta en befogenhet till någon annan, vanligen från ett högre organ till ett lägre. Den som får befogenhet kallas för delegat och denne får fatta både bifalls- och avslagsbeslut.

Beslut som fattas enligt denna delegationsordning är juridiskt sett nämndens och kan inte återkallas av vare sig nämnd eller överordnad. Däremot kan en delegat (eller vid behov nämnden) rätta eller ändra beslutet (36-39 §§ FL).

Lagstöd kring delegation

En nämnd får uppdra åt presidiet, ett utskott, ordföranden, en ledamot eller ersättare, eller en anställd inom kommunen att fatta beslut på nämndens vägnar (6 kap. 37 och 39 §§ KL, och 7 kap. 5 § KL).

Om nämnden uppdrar åt en förvaltningschef inom nämndens verksamhetsområde att fatta beslut, får nämnden överlåta åt förvaltningschefen att i sin tur uppdra åt en annan anställd inom kommunen att fatta beslutet (7 kap. 6 § KL).

Nämnden ska besluta om i vilken utsträckning besluten som fattas enligt delegation ska anmälas till den. Besluten som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om det är beslut som får överklagas. (6 kap. 40 § KL och 7 kap. 8 § KL.)

Socialnämndens möjligheter att delegera beslutanderätt begränsas av delegationsförbud i 10 kap. 4 och 5 §§ SoL och 6 kap. 38 § KL. Där har lagstiftaren av rättssäkerhetsskäl undantagit vissa beslut från delegationsrätten, vilket innebär att hela nämnden måste besluta i sådana frågor.

Vem får besluta

Kolumnen "Delegat" i delegationsordningen ska läsas så att det i första hand är den delegat som står överst som ska fatta beslutet.

När den översta delegaten är frånvarande och beslut inte kan avvaktas så övertar delegat nummer två i listan beslutanderätten (och så vidare).

Om det inte finns någon delegat på plats så övertar närmaste chef beslutanderätten.

Om en delegat anser att ett ärende är svårbedömt kan han eller hon rådgöra med närmaste chef.

Där ordförande är delegat gäller att ersättare i första hand är 1:e vice ordförande och i andra hand 2:e vice ordförande.

Förvaltningschef får vidaredelegera beslutanderätten till annan anställd inom kommunen. Om hon eller han har valt att göra det framgår det i dokumentet *Delegation inom socialförvaltningen enligt kommunstyrelsens reglemente förvaltningschefens vidaredelegation i förekommande fall*.

Om ett beslut inte kan fattas av delegat av någon anledning så återgår beslutanderätten till nämnden, eller till utskott om det avser beslut kring ett individärendet som är delegat till tjänsteman.

För samtliga delegat gäller att:

- Delegat får endast fatta beslut inom hans eller hennes verksamhetsområde.
- En ersättare, vikarie eller tillfälligt förordnad person likställs med ordinarie delegat.
- Nyanställda personer som får beslutanderätt enligt delegationsordningen ska under en upplärningsperiod samråda med närmaste chef innan beslut fattas. Upplärningsperiodens längd fastställs av respektive chef.
- Ärenden som innehåller principiella ställningstaganden, som går emot tidigare praxis eller där praxis saknas ska beslutas av nämnden. Delegationsordningen gäller inte sådana ärenden.
- Rätten att fatta beslut på delegation innebär inte att delegaten är skyldig att fatta beslut.

Vad är verkställighet

Verkställighet är all form av förberedande eller verkställande uppgifter som en anställd utför, där ställningstagandet baseras på tidigare nämndbeslut, lagar, riktlinjer, avtal eller andra dokument. Han eller hon gör alltså ingen egen självständig bedömning, utan verkställer sådant som redan är beslutat.

Exempel på verkställighet är avgiftsdebitering enligt en fastställd taxa eller rutinmässiga beslut i ärenden där det bara finns ett beslutsalternativ eller bara en valmöjlighet, och som kan hänföras till något tidigare fattat beslut. Verkställighet grundas inte på delegering, utan kommer i stället av den arbetsfördelning mellan de förtroendevalda och de anställda som måste finnas för att den kommunala verksamheten ska kunna fungera. Beslut som är ren verkställighet ska inte anmälas till nämnd och de kan inte överklagas. De finns inte heller med i delegationsordningen.

Undertecknande av handlingar

Beslut som fattats av nämnd som innebär att avtal, skrivelser och andra handlingar upprättas ska signeras av förvaltningschef (om inte annat framgår av beslutet).

Skrivelser, avtal och handlingar som upprättats med anledning av ett delegationsbeslut ska signeras av den som fattat beslutet. Nämnden kan i delegationsordningen besluta om undantag kring det.

Vid verkställighetsärenden där handlingar behöver signeras avgör lag, budgetansvar och/eller om det bedöms ingå i den anställdes uppdrag vem som får underteckna sådana handlingar.

Jäv

Beslutanderätten får inte utövas om det föreligger jäv. En person är jävig om

- han eller hon eller någon närstående är part i ärendet eller annars kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning,
- han eller hon eller någon närstående är eller har varit ställföreträdare eller ombud för en part i ärendet eller för någon annan som kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning,
- han eller hon har medverkat i den slutliga handläggningen av ett ärende hos en annan myndighet och till följd av detta redan har tagit ställning till frågor som myndigheten ska pröva i egenskap av överordnad instans, eller
- det finns någon annan särskild omständighet som gör att hans eller hennes opartiskhet i ärendet kan ifrågasättas.

Reglerna kring jäv står i 16 § FL.

Anmäla besluten till nämnden

Beslut som fattas med stöd av delegation ska anmälas månadsvis till nämnden. Syftet med anmälningsskyldigheten är dels att tillgodose nämndens informations- och kontrollbehov, dels kan det i vissa fall ha betydelse för beslutets lagakraftvinnande.

Anmälan ska ske skriftligt genom en inrapportering av de enskilda besluten eller en sammanställning över fattade beslut i form av delegationslistor. De lämnas innan stopptid till nämndsekreterare.

I de fall där förvaltningschef har vidaredelegerat beslutanderätten ska besluten först anmälas till förvaltningschefen som sedan anmäler dem till nämnden enligt ovan.

Den skriftliga anmälan ska innehålla uppgift om:

- Antal beslut
- Vilken typ av beslut som fattats
- Om det är avslags- eller bifallsbeslut

Revidering av delegationsordningen

Förvaltningschef ansvarar för att hela delegationsordningen går igenom minst en gång per år för att kontrollera om den behöver uppdateras eller revideras. En reviderad upplaga ska sedan redovisas till nämndens sammanträde i maj. Finns inget behov av revidering ska det istället rapporteras i en skrivelse till sammanträdet.

Om det löpande under året uppkommer behov av ändringar i delegationsordningen ska det rapporteras till förvaltningschef. Vid mindre ändringar som inte påverkar syftet med delegationen eller nivå på delegat görs revidering omgående och rapporteras i en skrivelse till nämnden. Vid större ändringar ska förslag till revidering lyftas till nämndens nästa sammanträde.

Efter revidering ska delegationsordningen diarieföras och publiceras på Härnösands kommuns webbplats.

Förkortningar

AL	Alkohollag (2010:1622)
pbb	Prisbasbelopp
BrB	Brottsbalk (1962:700)
FB	Föräldrabalk (1949:381)
FL	Förvaltningslag (2017:900)
FPL	Förvaltningsprocesslag (1971:291)
GDPR	Dataskyddsförordningen (The General Data Protection Regulation), Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).
HVB	Hem för vård eller boende
IFO	Individ- och familjeomsorg
IVO	Inspektionen för vård och omsorg
KL	Kommunallag (2017:725)
LHVRL	Lag (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel
LOU	Lag (2016:1145) om offentlig upphandling
LSS	Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
LTLP	Lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter
LUL	Lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare
LVM	Lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall
LVU	Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga
OOF	Omsorg om funktionshindrade
OSL	Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
SFB	Socialförsäkringsbalk (2010:110)
SKL	Sveriges Kommuner och Landsting
SSF	Studiestödsförordning (2000:655)
SoF	Socialtjänstförordning (2001:937)
SoL	Socialtjänstlag (2001:453)
TF	Tryckfrihetsförordning (1949:105)
ÄB	Ärvdabalk (1958:637)
ÄktB	Äktenskapsbalk (1987:230)

Delegationsordning

1. Gemensamt

1.1. Brådskande ärenden

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
1.1.1	Beslut i ärenden som är så brådskande att nämndens beslut inte kan avvaktas.	6 kap. 39 § KL	Ordförande	

1.2. Utlämnande av handlingar och uppgifter

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
1.2.1.	Pröva en fråga om utlämnande av en allmän handling.	2 kap. 17 § TF 6 kap. 2-3 § OSL	Enhetschef Verksamhetschef	I första hand görs prövningen av en anställd som har handlingen i sin vård (6 kap. 3 § OSL).
1.2.2.	Beslut att inte lämna ut allmän handling eller uppgift ur sådan till enskild eller annan myndighet.	2 kap. 14-15 §§ TF 6 kap. 3-5 och 7 §§ OSL	Förvaltningschef	
1.2.3.	Beslut att lämna ut en handling med förbehåll som inskränker den enskildes rätt att lämna uppgiften vidare eller utnyttja den.	10 kap. 14 § OSL 12 kap. 2 § OSL	Förvaltningschef	
1.2.4.	Beslut att lämna ut uppgifter ur personregister till statliga myndigheter i forskningssyfte.	12 kap. 6 § SoL	Enhetschef Verksamhetschef	
1.2.5.	Beslut att inte lämna ut uppgifter ur personregister till statliga myndigheter i forskningssyfte om det kan medföra risk för att den enskilde eller någon honom eller henne närstående lider men.	12 kap. 6 § SoL	Förvaltningschef	

1.3. Behandling av personuppgifter

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
1.3.1.	Avslag på begäran om rättelse, radering, begränsning och överföring av personuppgifter.	GDPR artikel 18 och 20	Förvaltningschef Verksamhetschef	Efter samråd med informations-säkerhets-samordnare.
1.3.2.	Ingå i/teckna personuppgiftsbiträdesavtal.	GDPR artikel 28, p. 3	Förvaltningschef	
1.3.3.	Beslut att utse dataskyddsombud för nämnden.	GDPR artikel 37	Utskott	

1.4. Ekonomiska och administrativa ärenden

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
1.4.1.	Fastställande av besluts- och attestantförteckning vid tillfälliga förändringar.		Förvaltningschef	
1.4.2.	Beslut om mindre justeringar inom tilldelad budget		Förvaltningschef	

2. Överklagan, yttrande och föra talan vid domstol

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
2.3.	Begära personlig medverkan av en part i ett ärende som har anlitat ombud.	14 § 1 st. FL	Enhetschef	
2.4.	Avvisande av ombud.	14 § 2 st. FL	Enhetschef	
2.5.	Rättelse eller ändring av ett beslut.	36-39 §§ FL	Delegat som har rätt att fatta ursprungsbeslutet	
2.6.	Överklagande när förvaltningsrätt eller kammarrätt ändrat beslut som tidigare fattats av delegat.	40-43 § FL 33 § FPL	Delegat som har rätt att fatta ursprungsbeslutet	
2.7.	Överklaga ärenden där beslut går socialnämnden emot.	40-43 § FL	Verksamhetschef eller Enhetschef	
2.8.	Avge yttrande till allmänna domstolar och förvaltningsdomstolar vid ärenden där socialnämnden är part.		Utskott	T.ex. när annan kommun överklagar beslut från IVO.
2.9.	Pröva om ett överklagande kommit in i rätt tid och besluta att inte ta upp överklagandet till prövning om det kommit in för sent.	45 § FL	Delegat som har rätt att fatta ursprungsbeslutet	
2.10.	Överlämna överklagande som inkommit i rätt tid, tillsammans med övriga handlingar, till överinstans.	46 § FL	Delegat som har rätt att fatta ursprungsbeslutet	
2.11.	Yttrande med anledning av överklagande av delegats beslut till allmän förvaltningsdomstol.	46 § FL	Delegat som har rätt att fatta ursprungsbeslutet	
2.12.	Ansöka om förordnande av offentligt biträde.	3 § lag (1996:1620) om offentligt biträde	Socialsekreterare eller Biståndshandläggare	
2.13.	Beslut om att föra talan i förvaltningsrätt om återkrav enligt 9 kapitlet 1 § SoL.	9 kap. 3 § SoL	Utskott	Får enligt 10 kap. 4 § SoL inte delegeras till tjänsteman.
2.14.	Beslut om att föra kommunens talan i mål och ärenden som enligt SoL eller annan författning ankommer på nämnden.	10 kap. 2 § SoL	Enhetschef Verksamhetschef Förvaltningschef	
2.15.	Utse ombud att föra kommunens talan i nämndens ställe.	10 kap. 2 § SoL	Enhetschef Verksamhetschef Förvaltningschef	

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
2.16.	Beslut att överklaga IVO:s beslut om överflyttning av ärende till annan kommun.	16 kap. 4 § SoL	Utskott	
2.17.	Yttrande till IVO.	SoL	Utskott	
2.18.	Yttrande till allmän domstol när den som begått brottslig gärning kan bli föremål för LVM-vård.	31 kap. 2 § 1 st. BrB	Socialsekreterare Enhetschef	
2.19.	Yttrande till åklagare vid åtalsprövning.	46 § LVM	Socialsekreterare Enhetschef	
2.20.	Framställan till domstol om behov av målsägandebiträde för underårig.	5 kap. 2 § SoF	Socialsekreterare	
2.21.	Yttrande till åklagarmyndigheten när en person misstänks för att ha begått brott innan han eller hon fyllt 18 år.	11 § LUL	Socialsekreterare	
2.22.	Begära att en utredning om brott ska inledas avseende någon som inte fyllt 15 år.	31 § 2 st. LUL	Socialsekreterare	
2.23.	Informera vårdnadshavare eller annan om en person som inte fyllt 15 år misstänks för brott och om en utredning om brott har inletts.	33 § LUL	Socialsekreterare	
2.24.	Framställa till åklagare att begära prövning hos domstol om en person som före 15 års ålder misstänks ha begått ett brott (bevistalan).	38 § LUL	Socialsekreterare	
2.25.	Yttrande till tingsrätt om namnbyte eller tvist om efternamn för barn.	44 och 45 §§ lag (2016:1013) om personnamn	Socialsekreterare	

3. Avgifter, ersättningar och återkrav

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
3.3.	Beslut om ersättning till familjehem (arvode och omkostnadsersättning) enligt SKL:s rekommendationer. 1. Grundnivå inom SKL:s rekommendation. 2. Förhöjd nivå inom SKL:s rekommendation. 3. Utöver SKL:s rekommendation. 4. Förlorad arbetsinkomst upp till 4 månader. 5. Förlorad arbetsinkomst över fyra månader.	4 kap. 1 § SoL 6 kap. 1 § SoL	1. Socialsekreterare eller Biståndshandläggare 2. Verksamhetsledare, Samordnare eller Enhetschef 3. Utskott 4. Verksamhetsledare 5. Utskott	
3.4.	Beslut om arvode och omkostnadsersättning till kontaktperson/-familj. 1. Grundnivå enligt SKL:s rekommendationer. 2. Förhöjd nivå enligt SKL:s rekommendationer.	4 kap. 1 § SoL 6 kap. 1 § SoL	1. Socialsekreterare eller Biståndshandläggare 2. Verksamhetsledare, Samordnare eller Enhetschef	
3.5.	Beslut om ersättning till särskilt förordnad vårdnadshavare som tidigare varit familjehemsförälder. 1. Grundnivå inom SKL:s rekommendation. 2. Förhöjd nivå inom SKL:s rekommendation. 3. Utöver SKL:s rekommendation.	6 kap. 11 § SoL	1. Socialsekreterare 2. Verksamhetsledare 3. Utskott	
3.6.	Beslut om avgift för uppehälle av en vuxen som på grund av missbruksproblematik får vård och behandling.	8 kap. 1 § 1 st. SoL 6 kap. 1 § SoF	Socialsekreterare Enhetschef	
3.7.	Beslut om avgift från föräldrar vars barn är under 18 år och får vård i ett annat hem än det egna.	8 kap. 1 § 2 st. SoL 6 kap. 2 § SoF	Socialsekreterare	

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
3.8.	Beslut om avgift inom område Omsorg om äldre och funktionshindrade.	8 kap. 2 och 4-8 §§ SoL	Avgiftshandläggare eller Administrativ assistent	
3.9.	Beslut om jämkning av avgift för hemtjänst, service och omvårdnad samt boende (dubbel boendekostnad under högst 3 månader vid inflyttning till särskild boendeform).	8 kap. 2 och 4-8 §§ SoL	Avgiftshandläggare eller Administrativ assistent	
3.10.	Beslut om nedskrivning av eller befrielse från skuld avseende debiterad avgift för hemtjänst, service och omvårdnad samt boende.	8 kap. 2 och 9 §§ SoL	Verksamhetschef Förvaltningschef	
3.11.	Beslut om eftergift av ersättningsskyldighet enligt 9 kap. 1 § SoL.	9 kap. 4 § SoL	Verksamhetsledare	
3.12.	Beslut om eftergift av ersättningsskyldighet enligt 8 kap. 1 § SoL och 9 kap. 2 § SoL.	9 kap. 4 § SoL	Utskott	
3.13.	Begäran till Försäkringskassan att betala ut barnbidrag till familjehemsförälder.	106 kap. 6 § 1 st. SFB	Socialsekreterare	
3.14.	Begäran till Försäkringskassan att betala ut barnbidrag till det kommunala organ som svarar för vårdkostnad när ett barn vistas vid stödboende eller hem för vård eller boende.	106 kap. 7 § SFB	Socialsekreterare	
3.15.	Beslut att underrätta försäkringskassan om att nämnden ska uppbära del av sjukpenning för den som bereds vård i sådant hem för vård eller boende eller familjehem enligt SoL som ger vård och behandling åt missbrukare av alkohol eller narkotika.	106 kap. 13, 38 och 39 §§ SFB 8 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	
3.16.	Beslut om att underrätta försäkringskassa om att nämnden ska uppbära ersättning enligt SFB som ersättning för ekonomiskt bistånd som utgivits som förskott på förmån.	107 kap. 5 § SFB	Socialsekreterare	

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
3.17.	Beslut att underrätta Försäkringskassan om att barn med underhållsstöd placerats i familjehem eller HVB-hem respektive återflyttat till boföräldern.	2 § förordning (1996:1036) om underhållsstöd 106 kap. 8 § SFB	Socialsekreterare	
3.18.	Begäran till CSN om att studiemedel för ungdom som är placerad ska betalas ut till annan än vårdnadshavaren.	2 kap. 33 § 2 st. SSF	Socialsekreterare	

4. Patientsäkerhet, Lex Sarah och Lex Maria

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
4.1.	Beslut om att anmäla till IVO enligt Lex Maria.	3 kap. 5 § PSL	Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)	
4.2.	Lex Sarah 1. Ansvar att dokumentera och utreda rapporter enligt Lex Sarah. 2. Ansvar för information till personal. 3. Beslut om åtgärd efter utredning enligt Lex Sarah. 4. Ansvar för att bedöma behov av omedelbara åtgärder vid anmälan.	14 kap. 6 § SoL 24 e § LSS	1. Verksamhetsstrateg Verksamhetsutvecklare 2. Enhetschef 3. Verksamhetschef 4. Verksamhetschef	
4.3.	Beslut om att anmäla till IVO om allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande (Lex Sarah).	14 kap. 7 § SoL 24 f § LSS	Verksamhetsstrateg Verksamhetsutvecklare Utskott	

5. Socialtjänstlagen

5.1. Ärenden som enligt 10 kap. 4 § SoL kan delegeras till utskott men inte till tjänsteman

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
5.1.1.	Medgivande om att barn tas emot för stadigvarande vård och fostran i ett enskilt hem som inte tillhör någon av föräldrarna eller någon annan som har vårdnaden om honom eller henne.	6 kap. 6 § SoL	Utskott	
5.1.2.	Överväga om vård i annat hem än det egna fortfarande behövs, eller att särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vården.	6 kap. 8 § SoL	Utskott	
5.1.3.	Medgivande att ta emot ett barn för adoption.	6 kap. 6 och 12 §§ SoL	Utskott	
5.1.4.	Kontrollera om omständigheterna kring medgivande för internationell adoption har ändrats.	6 kap. 13 § 1 st. SoL	Utskott	
5.1.5.	Återkalla medgivande att ta emot barn för internationell adoption.	6 kap. 13 § 2 st. SoL	Utskott	
5.1.6.	Vägran att samtycka till att adoptionsförfarandet får fortsätta.	6 kap. 14 § SoL	Utskott	Ang. att lämna samtycke, se delegation 9.1.2 nedan.

5.2. Utredning, överflyttning av ärende

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
5.2.1.	Beslut om begäran om överflyttning av ärende till annan kommun.	2 a kap. 10 § SoL	Utskott	
5.2.2.	Beslut att ta emot ett ärende från annan kommun.	2 a kap. 10 § SoL	Utskott	
5.2.3.	Beslut att inte ta emot ett ärende från annan kommun.	2 a kap. 10 § SoL	Utskott	
5.2.4.	Beslut att ansöka hos IVO om överflyttning av ärende till annan kommun.	2 a kap. 11 § SoL	Utskott	
5.2.5.	Beslut om att: 1. Inleda utredning. 2. Inte inleda utredning. 3. Utredning inte ska föranleda åtgärd.	11 kap. 1 § SoL	1. Socialsekreterare 2. Verksamhetsledare eller Samordnare 3. Verksamhetsledare eller Samordnare	

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
5.2.6.	Förlängning av utredningstid i ärenden som rör barn.	11 kap. 2 § 2 st. SoL	Utskott	
5.2.7.	Beslut om uppföljning efter avslutad utredning utan beslut om insats.	11 kap. 4 a § SoL	Utskott	
5.2.8.	Beslut om uppföljning efter avslutad placering.	11 kap. 4 b § SoL	Utskott	

5.3. Stöd till äldre och personer med funktionsnedsättning

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
5.3.1.	Beslut om bistånd i form av: - Hemtjänst. - Särskild boendeform eller bostad med särskild service. - I kommunens egna boenden eller där kommunen har ramavtal. - I boenden som drivs av annan aktör, där ramavtal saknas. - Sysselsättning för personer med funktionsnedsättning. - Individstöd för personer med funktionsnedsättning - Korttidsvistelse. - Kontaktperson, dagligverksamhet, ledsagare, trygghetslarm, matdistributioner och lantbrevbärarservice. - Anhöriganställning/ersättning.	4 kap. 1 § SoL	- Biståndshandläggare - Biståndshandläggare i samråd med Enhetschef - Utskott - Biståndshandläggare - Biståndshandläggare - Biståndshandläggare i samråd med Enhetschef - Biståndshandläggare - Biståndshandläggare	
5.3.2.	Beslut om att inleda eller att inte inleda utredning.	11 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare	

5.4. Försörjning, ekonomiskt bistånd

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
5.4.1.	Beslut om övrigt bistånd (tandvård m.m.) 1. Upp till 20 % av pbb. 2. Upp till 50 % av pbb, eller upp till 70 % vid bistånd till hyra (dock max 4 månader). 3. Över 50 % av pbb.	4 kap. 1 § SoL	1. Socialsekreterare 2. Enhetschef eller Samordnare 3. Utskott	<i>Se Vägledning vid beslut om bistånd.</i>
5.4.2.	Beslut om ekonomiskt bistånd utöver skyldigheten enligt 4 kap. 1 § SoL. 1. Upp till 50 % av pbb. 2. Över 50 % av pbb.	4 kap. 2 § SoL	1. Enhetschef Samordnare 2. Utskott	
5.4.3.	Beslut om försörjningsstöd enligt riksnorm/reducerad norm samt försörjningsstöd för skäliga kostnader.	4 kap. 1 och 3 §§ SoL	Socialsekreterare, Samordnare eller Enhetschef	
5.4.4.	Beslut om rådrum (tid för att utföra något som är ett villkor för att få bistånd).	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare, Samordnare eller Enhetschef	
5.4.5.	Begäran att den som får försörjningsstöd ska delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet.	4 kap. 4 § SoL	Socialsekreterare, Samordnare eller Enhetschef	
5.4.6.	Beslut om att vägra eller nedsätta försörjningsstöd om den som får stödet inte deltar i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet.	4 kap. 5 § SoL	Socialsekreterare, Samordnare eller Enhetschef	
5.4.7.	Beslut om att återkräva ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL. 1. Med max 5 000 kronor. 2. Därutöver.	9 kap. 1 § SoL	1. Enhetschef 2. Utskott	

5.5. Placeringar, individ- och familjeomsorg

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
5.5.1.	Beslut om bistånd i form av akut placering i skyddat boende i max två månader.	4 kap. 1 § SoL	Enhetschef	

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
5.5.2.	Beslut om bistånd åt vuxna i form av vård (placering/omplacering) i HVB-hem, med vilka kommunen har ramavtal, eller i familjehem. 1. Upp till 30 vård dygn. 2. Därutöver och/eller med HVB som kommunen inte har ramavtal med.	4 kap. 1 § SoL 6 kap. 1 § SoL	1. Samordnare 2. Utskott	
5.5.3.	Beslut om bistånd åt barn och ungdom i form av vård (placering/omplacering) i HVB-hem eller Stödboende, med vilka kommunen har ramavtal, eller i familjehem. 1. Tillfällig vistelse i högst 4 månader. 2. Därutöver och/eller med boenden som kommunen inte har ramavtal med.	4 kap. 1 § SoL 6 kap. 1 § SoL	1. Verksamhetsledare 2. Utskott	
5.5.4.	Beslut om upphörande av vård i HVB-hem eller familjehem.	4 kap. 1 § SoL 6 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	
5.5.5.	Beslut om ekonomiskt bistånd, upp till 50 % av pbb, till barn och ungdom i samband med placering, omplacering eller flyttning från familjehem eller HVB-hem.	4 kap. 1 § SoL	Verksamhetsledare	
5.5.6.	Beslut att utse socialsekreterare som ansvarar för kontakten med ett placerat barn eller ungdom.	6 kap. 7 c § SoL	Verksamhetsledare	

5.6. Övriga bistånd

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
5.6.1.	Beslut om bistånd till öppenvårdsinsatser i egen kommunal regi.	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	
5.6.2.	Beslut om bistånd i form av kontaktperson/-familj.	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	
5.6.3.	Beslut om upphörande av kontaktperson/-familj.	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	

5.7. Övrigt

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
5.7.1.	Beslut att anmäla till överförmyndaren om att god man eller förvaltare bör förordnas för någon, att någon inte längre bör ha förvaltare eller att förhållandena talar för att en förälder inte kommer att förvalta sitt barns egendom på ett betryggande sätt.	5 kap. 3 § SoF	Biståndshandläggare eller Socialsekreterare	

6. Stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
6.1.	Beslut om personkretstillhörighet.	1 och 7 §§ LSS	Biståndshandläggare	
6.2.	Beslut om biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till sådan assistans till personer i ordinärt boende. Beslut om ekonomiskt stöd för att bekosta personlig assistent vid tillfälligt utökade behov.	7 och 9 §§ 2 p. LSS	Biståndshandläggare	
6.3.	Beslut om ledsagarservice.	7 och 9 §§ 3 p. LSS	Biståndshandläggare	
6.4.	Beslut om biträde av kontaktperson.	7 och 9 §§ 4 p. LSS	Biståndshandläggare	
6.5.	Beslut om avlösarservice i hemmet.	7 och 9 §§ 5 p. LSS	Biståndshandläggare	
6.6.	Beslut om korttidsvistelse utanför det egna hemmet.	7 och 9 §§ 6 p. LSS	Biståndshandläggare	
6.7.	Beslut om korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet.	7 och 9 §§ 7 p. LSS	Biståndshandläggare	
6.8.	Beslut om boende i familjehem för barn och ungdomar.	7 och 9 §§ 8 p. LSS	Utskott	

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
6.9.	Beslut om boende i bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet. 1. I kommunens egna boenden eller där kommunen har ramavtal. 2. Boenden som drivs av annan aktör, där ramavtal saknas.	7 och 9 §§ 8 p. LSS	1. Bistånds- handläggare i samråd med Enhetschef 2. Utskott	
6.10.	Beslut om bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad, för vuxna. 1. I kommunens egna boenden eller där kommunen har ramavtal. 2. Boenden som drivs av annan aktör, där ramavtal saknas.	7 och 9 §§ 9 p. LSS	1. Bistånds- handläggare i samråd med Enhetschef 2. Utskott	
6.11.	Beslut om daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig. 1. I kommunens egen verksamhet. 2. Verksamhet som drivs av annan.	7 och 9 §§ 9 p. LSS	1. Bistånds- handläggare 2. Enhetschef	
6.12.	Beslut om att betala ut assistansersättning till annan person än den som är berättigad till insatsen.	11 § LSS	Enhetschef	
6.13.	Beslut om återbetalning av ekonomiskt stöd som kommunen beviljat.	12 § LSS	Enhetschef	
6.14.	Förhandsbesked om rätt till insats enligt LSS för person som tänker bosätta sig i kommunen.	16 § 2 st. LSS	Biståndshandläggare	
6.15.	Beslut om insatser enligt LSS i akuta situationer till person som tillfälligt vistas i kommunen.	16 § 4 st. LSS	Biståndshandläggare	
6.16.	Ansvar att upprätta individuell plan enligt LSS, samt att ompröva planen fortlöpande, minst en gång om året.	10 § LSS	Biståndshandläggare	

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
6.17.	Beslut att anmäla till överförmyndaren om det finns behov av förmyndare, förvaltare eller god man eller när förmyndarskap, förvaltarskap eller godmanskap bör kunna upphöra.	15 § 6 p. LSS	Biståndshandläggare	
6.18.	Beslut om att anmäla behov av assistansersättning till försäkringskassa.	15 § 8 p. LSS 51 kap. SFB	Biståndshandläggare	
6.19.	Placering av barn och ungdom.			Se 5.5. ovan
6.20.	Anmälan av allvarliga missförhållanden till IVO.			Se 4 ovan

7. LVU**7.1. Ärenden som enligt 10 kap. 4 § SoL kan delegeras till utskott men inte till tjänsteman**

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
7.1.1.	Beslut om att ansöka hos förvaltningsrätt om vård enligt LVU.	4 § LVU	Utskott	
7.1.2.	Beslut om att återta ansökan om vård enligt LVU från förvaltningsrätt.	4 § LVU	Utskott	
7.1.3.	Beslut om omedelbart omhändertagande.	6 § 1 st. LVU	Utskott	Om beslut inte kan avvaktas får ordförande besluta i frågan (6 § 2 st. LVU).
7.1.4.	Beslut om hur vården ska ordnas och var den unge ska vistas under vårdtiden.	11 § 1-2 st. LVU	Utskott	Om beslut inte kan avvaktas får ordförande besluta i frågan (11 § 3 st. LVU).
7.1.5.	Övervägande om vård med stöd av 2 § LVU fortfarande behövs.	13 § 1 st. LVU	Utskott	
7.1.6.	Prövning av om vård med stöd av 3 § LVU ska upphöra.	13 § 2 st. LVU	Utskott	
7.1.7.	Särskilt övervägande om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnad.	13 § 3 st. LVU	Utskott	
7.1.8.	Övervägande om beslut om den unges umgänge med vårdnadshavare, eller beslut om att den unges vistelseort inte får röjas, fortfarande behövs.	14 § 3 st. LVU	Utskott	
7.1.9.	Beslut om huruvida vård enligt LVU ska upphöra.	21 § 1 st. LVU	Utskott	
7.1.10	Beslut om kontaktperson eller om deltagande i öppenvårdsbehandling.	22 § 1 st. LVU	Utskott	
7.1.11	Prövning av och beslut om huruvida regelbunden kontakt med särskilt utsedd kontaktperson eller deltagande i behandling ska upphöra att gälla.	22§ 3 st. LVU	Utskott	
7.1.12	Beslut om att ansöka hos förvaltningsrätt om flyttningsförbud.	24 § LVU	Utskott	
7.1.13	Övervägande om flyttningsförbud fortfarande behövs.	26 § 1 st. LVU	Utskott	

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
7.1.14	Beslut om att flyttningsförbud ska upphöra.	26 § 2 st. LVU	Utskott	
7.1.15	Beslut om tillfälligt flyttningsförbud.	27 § 1 st. LVU	Utskott	Om beslut inte kan avvaktas får ordförande besluta i frågan. (27 § 2 st. LVU)
7.1.16	Beslut att begära hjälp från polismyndigheten för att bereda en läkare tillträde till den unges hem eller föra den unge till läkarundersökning.	43 § 1 st. 1 p. LVU	Utskott	Får även beslutas av ordförande (eller vid bortfall annan ledamot). Nämndens beslut 2019-02-28 § 39.
7.1.17	Beslut att begära hjälp från polismyndigheten för att genomföra ett beslut om vård eller omhändertagande med stöd av LVU.	43 § 1 st. 2 p. LVU	Utskott	Får även beslutas av ordförande (eller vid bortfall annan ledamot). Nämndens beslut 2019-02-28 § 39.

7.2. Ärenden som inte omfattas av delegationsförbud

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
7.2.1.	Begäran till förvaltningsrätt om förlängd tid för ansökan om vård.	8 § LVU	Verksamhetsledare	
7.2.2.	Beslut om att omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU ska upphöra.	9 § 3 st. LVU	Ordförande	
7.2.3.	Beslut rörande den unges personliga förhållanden i den utsträckning det behövs för att genomföra vården.	11 § 4 st. LVU	Socialsekreterare	
7.2.4.	Beslut om att ett tillfälligt flyttningsförbud ska upphöra.	30 § 2 st. LVU	Utskott	
7.2.5.	Beslut om den unges umgänge med föräldrar eller vårdnadshavare, efter beslut om flyttningsförbud eller tillfälligt flyttningsförbud.	31 § LVU	Utskott	
7.2.6.	Beslut om läkarundersökning, att utse läkare samt bestämma plats för läkarundersökningen.	32 § 1 st. LVU	Socialsekreterare	

8. LVM**8.1. Ärenden som enligt 10 kap. 4 § SoL kan delegeras till utskott men inte till tjänstemän**

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
8.1.1.	Beslut om att ansöka hos förvaltningsrätt om tvångsvård enligt LVM.	11 § LVM	Utskott	
8.1.2.	Beslut att återkalla ansökan om LVM hos förvaltningsrätt.	11 § LVM	Utskott	
8.1.3.	Beslut om omedelbart omhändertagande av missbrukare.	13 § 1 st. LVM	Utskott	Får även beslutas av ordförande (eller vid bortfall annan ledamot). Nämndens beslut 2019-02-28 § 39.

8.2. Ärenden som inte omfattas av delegationsförbud

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
8.2.1.	Beslut om att: - Inleda utredning om det finns skäl för tvångsvård. - Inledd utredning ska läggas ned.	7 § LVM	Samordnare Enhetschef	
8.2.2.	Beslut om läkarundersökning samt utse läkare för undersökningen.	9 § LVM	Socialsekreterare Samordnare	
8.2.3.	Beslut om upphörande av omedelbart omhändertagande.	18 b § LVM	Utskott eller Ordförande	
8.2.4.	Samråd och planering av vården.	26 och 28 §§ LVM	Samordnare	
8.2.5.	Beslut om att begära hjälp från Polismyndigheten för att föra en missbrukare till en beslutad läkarundersökning.	45 § 1 p. LVM	Enhetschef Samordnare	
8.2.6.	Beslut om att begära polishandräckning för inställelse vid LVM-hem eller sjukhus.	45 § 2 p. LVM	Enhetschef Samordnare	
	Överklagan och Yttrande			Se avsnitt 2.

9. Föräldrar och barn

9.1. Adoption

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
9.1.1.	Beslut att utse utredare att genomföra en adoptionsutredning	4 kap. 14 § FB	Enhetschef	
9.1.2.	Yttrande till domstol i adoptionsärende	4 kap. 14 § FB	Utskott	
9.1.3.	Prövning av samtycke till att adoptionsförfarandet får fortsätta, samt lämnande av samtycke.	6 kap. 14 § SoL	Socialsekreterare	Ang. att vägra att lämna samtycke, se 4.1 ovan.
	Övrigt.			Se 4.1. ovan.

9.2. Föräldrabalk

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
9.2.1.	Godkännande av bekräftelse av faderskap/föräldraskap.	1 kap. 4 och 9 §§ FB	Faderskapshandläggare Socialsekreterare	
9.2.2.	Beslut om att inleda faderskapsutredning.	2 kap. 1 § FB	Verksamhetsledare	
9.2.3.	Beslut om att inleda utredning om någon annan än den som är gift med barnets moder kan vara förälder till barnet.	2 kap. 9 § 1 st. FB	Verksamhetsledare	
9.2.4.	Beslut att väcka och föra talan i mål om faderskap.	3 kap. 5 § 2 st. och 6 § 2 st. FB	Verksamhetsledare	
9.2.5.	Beslut att godkänna eller att inte godkänna föräldrars avtal om vårdnad, boende och umgänge.	6 kap. 6 §, 14 a § 2 st, 15 a § 3 st. och 17 a § 2 st. FB	Socialsekreterare	
9.2.6.	Beslut om åtgärd för barn utan ena vårdnadshavarens samtycke.	6 kap 13 a § 1 st. FB	Utskott	
9.2.7.	Lämnande av upplysningar till tingsrätt i mål om vårdnad, boende eller umgänge.	6 kap. 19 § 2 st. FB	Socialsekreterare	
9.2.8.	Beslut att utse utredare i vårdnads-, boende- och umgängesärenden.	6 kap. 19 § 3 st. FB	Verksamhetsledare	

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
9.2.9.	Lämnande av upplysningar inför interimistiskt beslut i tingsrätt beträffande vårdnad, boende eller umgänge.	6 kap. 20 § 2 st. FB	Socialsekreterare	
9.2.10	Godkänna avtal om att underhållsbidrag ska betalas för längre perioder än tre månader.	7 kap. 7 § 2 st. FB	Socialsekreterare	
9.2.11	Yttrande i ärende om förordnande av god man eller förvaltare för någon som har fyllt 16 år.	11 kap. 16 § 2 st. FB	Socialsekreterare	

10. Övrigt

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
10.1.	Beslut om bistånd till asylsökande – dagersättning.	9 och 17 §§ LMA	Socialsekreterare	
10.2.	Beslut om särskilt bistånd till asylsökande – särskilt bidrag.	18 § LMA	Samordnare	
10.3.	Vårda dödsboets egendom.	18 kap. 2 § 2 st. ÄB	Socialsekreterare Enhetschef	
10.4.	Göra dödsboanmälan.	20 kap. 8 a § ÄB	Socialsekreterare Enhetschef	Folkbokförings- myndighet skall underrättas om vem som är delegat.
10.5.	Beslut att ordna gravsättning om den avlidne inte efterlämnar någon som ordnar med det.	5 kap. 2 § begravningslag (1990:1144)	Enhetschef	
10.6.	Yttrande (och ev. utlämnande av upplysningar) till åklagare om äktenskap som har ingåtts av underårig, vid talan om äktenskapsskillnad.	5 kap. 5 § 3 st. ÄktB	Verksamhetsledare	
10.7.	Yttrande till Länsstyrelsen om prövning av ansökan om tillstånd till äktenskap för halvsyskon.	15 kap. 1 § 2 st. ÄktB	Verksamhetsledare	
10.8.	Yttrande till Transportstyrelsen i körkortsärende.	3 kap. 8 § körkorts- förordningen (1998:980) 5 kap. 2 § körkorts- förordningen	Socialsekreterare	
10.9.	Yttrande till passmyndighet vid utfärdande av pass utan vårdnadshavares medgivande.	3 § 2 st. pass- förordningen (1979:664)	Verksamhetsledare Verksamhetschef	
10.10.	Upplysningar i vapenärenden.	JO 1983/84 s. 188 f	Enhetschef	
10.11.	Polisanmälan vid misstanke om brott mot barn eller unga, alternativt ställningstagande om att inte polisanmäla, enligt 3, 4 eller 6 kap. BrB eller lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor.	SOSFS 2014:6	Förvaltningschef, Verksamhetschef, Enhetschef eller Verksamhetsledare	Ang. sekretessregler - OSL 10 kap. 21 §

Nr.	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
10.12.	Beslut att polisanmäla brott som hindrar nämndens verksamhet.	12 kap. 10 § SoL	Utskott Eller vid brådskande ärende – Verksamhetschef	
10.13.	Polisanmälan vid misstanke om bidragsbrott gällande felaktigt utbetalt ekonomiskt bistånd. 1. Under 5 000 kronor. 2. Över 5 000 kr – upp till ett halvt pbb.	6 § bidragsbrottslag (2007:612)	1. Enhetschef 2. Utskott	
10.14.	Polisanmälan vid misstanke om brott mot alkohollagstiftningen	AL	Utskott Eller vid brådskande ärende – Verksamhetschef	
10.15.	Uppgiftslämnande till smittskyddsläkare vid utredning om enskilds situation och behov efter anmälan, samt utredning om vilka insatser som behövs för att förebygga smittspridning.	6 kap. 11 § smittskyddslag (2004:168)	Socialsekreterare	
10.16.	Anmälningsskyldighet enligt smittskyddslagen om att den smittade inte följer meddelade förhållningsregler.	6 kap. 12 § smittskyddslag (2004:168)	Verksamhetsledare	
10.17.	Beslut om att ersätta enskild person för personskada, sakskada eller ren förmögenhetsskada, och skada på grund av att någon annan kränkts, som skett genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Upp till ett belopp av 1000 kr.	3 kap. 2 § skadeståndslag (1972:207)	Enhetschef Verksamhetschef	
10.18.	Beslut om utdelning ur Johan Nybergs donationsstiftelse och Stiftelsen Syskonen Lindstedts minne.		Förvaltningschef	
10.19.	Beslut om utdelning ur Hilma Svedboms fond och Härnösands sociala samfond.		Utskott	

Organisation	Beslutsform	Beslut	Antal beslut
Funktionsnedsättning (LSS, PA-SFB)			
	Bifall		
		Avlösarservice i hemmet LSS	2
		Bostad med särskild service vuxna- servicebostad LSS *	1
		Daglig verksamhet LSS	1
		Ek.stöd ordinarie ass sjukfrånvaro	7
		Kontaktperson LSS	3
		Korttidsvistelse LSS	2
		Personlig assistans LSS	1
		Personlig assistans LSS - tillf utökning	3
Summa Bifall			20

Organisation	Beslutsform	Beslut	Antal beslut
ÄO	Bifall		
		Avlösning i hemmet	3
		Hemtjänst - Natt	30
		Hemtjänst - Omvårdnad	86
		Hemtjänst - Service	78
		Hemtjänst- Omvårdnad tillf utök	19
		Hemtjänst- Service tillf utök	6
		Hemtjänst-Natt tillfällig utökning	2
		Individstöd	9
		Kontaktperson SoL	4
		Korttidsvistelse	9
		Korttidsvistelse - extern SoL	1
		Ledsagarservice SoL	1
		Matdistribution	25
		Sysselsättning FN SoL	2
		Särskilt boende	5
		Telefonservice	2
		Trygg hemgång	3
		Trygghetslarm	29
Summa Bifall			314

Organisation	Beslut	Antal beslut
Ekonomi- och vuxenheten		
	Avge yttrande i körkortsärende	1
	Beslut att avskriva ärendet 5 kap. 13 § SOSFS 2014:5	1
	Beslut att jml 11 Kap 1 § Sol ej inleda utredning	14
	Beslut att jml 11 Kap 1 § Sol inleda utredning	16
	Beslut om förmedling av egna medel, grundbeslut	1
	Bistånd som avser boende 4 Kap 1 § SoL, bifall	1
	Bistånd som avser boende 4 Kap 1 § SoL, påbörjas	1
	Dödsboanmälan till skattemyndigheten	2
	Eftergift återbetalningsskyldighet 9 Kap 4 § SoL, bifall	1
	Ekonomiskt bistånd beviljas mot återbetalning, grundbeslut	1
	Ekonomiskt bistånd, avslutad etableringsersättning	1
	Ekonomiskt bistånd, barnperspektivet, 4 Kap 1 § SoL, beviljas	1
	Ekonomiskt bistånd, begravningskostnad 4 Kap 1 § SoL, avslag	1
	Ekonomiskt bistånd, begravningskostnad 4 Kap 1 § SoL, beviljas	1
	Ekonomiskt bistånd, flyttkostnad 4 Kap 1 § SoL, beviljas	2
	Ekonomiskt bistånd, full ers, invandrare i etablering 4 Kap 1 § SoL	7
	Ekonomiskt bistånd, försörjningsstöd 4 Kap 1 § SoL, avslag	202
	Ekonomiskt bistånd, glasögon 4 Kap 1 § SoL, avslag	3
	Ekonomiskt bistånd, hyresskuld 4 Kap 1 § SoL, avslag	5
	Ekonomiskt bistånd, hyresskuld 4 Kap 1 § SoL, beviljas	1
	Ekonomiskt bistånd, hälso- och sjukvård 4 Kap 1 § SoL, avslag	12
	Ekonomiskt bistånd, hälso- och sjukvård 4 Kap 1 § SoL, bifall	11
	Ekonomiskt bistånd, invandrare i etablering, 4 Kap 1 § SoL, avslag	6
	Ekonomiskt bistånd, livsföringen i övrigt 4 Kap 1 § SoL, avslag	39
	Ekonomiskt bistånd, livsföringen i övrigt 4 Kap 1 § SoL, bifall	4
	Ekonomiskt bistånd, matpengar, 4 Kap 1 § SoL, avslag	4
	Ekonomiskt bistånd, matpengar, 4 Kap 1 § SoL, beviljas	27

Organisation	Beslut	Antal beslut
Ekonomi- och vuxenheten		
	Ekonomiskt bistånd, normkomplettering 4 Kap 1 § SoL, beviljas	310
	Ekonomiskt bistånd, reduc ers, invandare i etablering 4 Kap 1 § SoL	1
	Ekonomiskt bistånd, resor, 4 Kap 1 § SoL, beviljas	1
	Ekonomiskt bistånd, Rådru Bil	2
	Ekonomiskt bistånd, Rådru Bostad	2
	Ekonomiskt bistånd, tandvård 4 Kap 1 § SoL, avslag	7
	Ekonomiskt bistånd, tandvård 4 Kap 1 § SoL, beviljas	3
	Frivilligt bistånd 4 Kap 2 § SoL med återkrav 9 Kap 2 § SoL, bifall	3
	Hänskjuta till bouppteckning	2
	Individuellt behovsprövad öppenvård 4 Kap 1 § SoL, avslutas	4
	Individuellt behovsprövad öppenvård 4 Kap 1 § SoL, bifall	7
	Individuellt behovsprövad öppenvård 4 Kap 1 § SoL, påbörjas	4
	LVM Utredning 7 § LVM inleds	3
	Placering på institution 4 Kap 1 § SoL, avslutas	1
	Stödkontakt med socialsekreterare 4 Kap 1 § SoL avslutas	2
	Stödkontakt med socialsekreterare 4 Kap 1 § SoL förlängas	5
	Utredning 11 Kap 1 § SoL avslutas med insats	3
	Utredning 11 Kap 1 § SoL avslutas utan insats	3
Summa beslut		729

Organisation	Beslut	Antal beslut
Familjerätten		
	Att godkänna avtal om vårdnad 6 Kap 17a § FB	1
	Avge yttrande vårdnad/boende/umgängesutredning	1
	Beslut att jml 11 Kap 1 § Sol ej inleda utredning	3
	Beslut att jml 11 Kap 1 § Sol inleda utredning	11
	Blodundersökning/munskrap	1
	Godkännande av faderskapsbekräftelse	13
	Lämna upplysningar 6 Kap 20 § FB	3
	Vårdnad/boende/umgängesutredning nedlägges	1
	Summa beslut	34

Organisation	Beslut	Antal beslut
Individ- och familjeomsorg		
	Beslut att jml 11 Kap 1 § Sol inleda utredning	1
	LVU Dom om vård enligt 2 och 3 §§ LVU	1
	Summa beslut	2

Organisation	Beslut	Antal beslut
Insatsgruppen		
	Beslut att jml 11 Kap 1 § Sol inleda utredning	4
	BoF Kontaktperson/familj 4 Kap 1 § SoL, avslutas	1
	BoF Vård utanför eget hem enligt SoL 4 kap 1§ beviljas	1
	Kostnader i samband med insats	6
	LVU Omedelbart omhändertagande enligt 6 § (Beteende §3)	1
	LVU Vård enligt 2 och 3 §§ (Miljö och beteende) avslutas	1
	LVU Övervägande om beslut om umgänge enl 14 § 2 st 1 och 2 fortfarande behövs	3
	LVU Övervägande om hemlighållande av vistelseort enl 14§ 2 st 1 o 2 fortf behövs	3
	LVU Övervägande om vård med stöd av 2 § fortfarande behövs 13 § 1 o 2 st	8
	Personligt stöd 4 Kap 1 § SoL, avslutas	2
	Personligt stöd 4 Kap 1 § SoL, beviljas	2
	Personligt stöd 4 Kap 1 § SoL, påbörjas	3
	Utredning 11 Kap 1 § SoL, avslutas med åtgärd	1
	Övervägande om fortsatt vård 6 Kap 8 § SoL	2
Summa beslut		38

Organisation	Beslut	Antal beslut
Mottagningsgruppen		
	Avge yttrande till Polismyndigheten	1
	Beslut att jml 11 Kap 1 § Sol ej inleda utredning	46
	Beslut att jml 11 Kap 1 § Sol inleda utredning	5
	Polisanmälan 12 Kap 10 § SoL	1
Summa beslut		53

Organisation	Beslut	Antal beslut
Utredningsgruppen		
	Beslut att jml 11 Kap 1 § SoL ej inleda utredning	1
	Beslut att jml 11 Kap 1 § SoL inleda utredning	39
	BoF Kontaktperson/familj 4 Kap 1 § SoL, beviljas	2
	BoF Kontaktperson/familj 4 Kap 1 § SoL, påbörjas	2
	BoF Vård utanför eget hem enligt SoL 4 kap 1§ beviljas	2
	Personligt stöd 4 Kap 1 § SoL, avslutas	7
	Personligt stöd 4 Kap 1 § SoL, beviljas	7
	Personligt stöd 4 Kap 1 § SoL, påbörjas	9
	Polisanmälan 12 Kap 10 § SoL	9
	Utredning 11 Kap 1 § SoL, avslutas med åtgärd	1
	Utredning 11 Kap 1 § SoL, avslutas utan åtgärd	15
	Utredning 11 Kap 1 § SoL, avslutas utan ändring av pågående insats	6
Summa beslut		100

**Härnösands
kommun**

Socialförvaltningen

ANMÄLAN AV DELEGATIONSBESLUT

- ☐ Ledning/stab
- ☐ Stöd och bistånd
- ☐ Omsorg om funktionshindrade
- ☐ Äldreomsorg
- ☒ Individ- och familjeomsorg

avseende oktober 2020

Punkt nr i deleg. fört.	Ärende/Namn	Personnr.	Beslut	Lagrum
2.13	Förvaltningsrätten i Härnösand		Utseende av ombud i mål nr 4162-20, 2020-10-14.	

Underskrift

Lisbet Sander, verksamhetschef

Namnförtydligande

ATTESTANTFÖRTECKNING FÖR Socialnämnden
 Gäller från och med 2020-09-29

745060	*	Boende vuxna 2	Heléne Persson	Christina Ångman	300 000	300000	
745070	*	Daglig verksamhet LSS 1	Elisabeth Holmqvist	Marie-Louise Bladh	300 000	300000	
745080	*	Serviceb. vuxna och Sysseles.	Eva Forslöf	Rosmarie Sandin	300 000	300 000	
745090	*	Boende vuxna Psykiatri	RosMarie Sandin	Eva Forslöf	300 000	300000	
746*	*	Särskilt boende, äldreomsorg	Elisabeth Sjölander		500000	500000	Personliga utlägg förvaltningschef
746010	*	Verksamhetschef Säbo	Elisabeth Sjölander		500 000	500000	
746020	*	Älåndsgården	Ylva Olsson	Ingela Davis	300 000	300000	
746030	*	Härnögården	Linda Pettersson	Sofie Nilsson	300 000	300 000	
746040	*	Ädelhem	Jeanette Svensson	Jenny Rydström	300 000	300 000	
746050	*	Koltrasten	Frida Norberg	Ingela Nordin	300 000	300 000	
746060	*	Högsjögården	Sofie Nilsson	Linda Pettersson	300 000	300 000	
746070	*	Brunnegården	Susanne Forsberg	Ann-Katrin Nyberg	300 000	300 000	
746080	*	Korttidsenheten	Ingela Davis	Ylva Olsson	300 000	300 000	
746090	*	Solbacken	Ann-Katrin Nyberg	Susanne Forsberg	300 000	300 000	
746101	*	Ugglan	Linda Pettersson	Jenny Rydström	300 000	300 000	
747*	*	Hälsa- och sjukvård	Elisabeth Sjölander		500 000	500 000	Personliga utlägg förvaltningschef
747010	*	Verksamhetschef HSL	Elisabeth Sjölander		500 000	500 000	
747020	*	Hemsjukvård	Maritha Nordin	Erika Backberg	300 000	300 000	
747030	*	Boende/försjuksköterskor	Erika Backberg	Maritha Nordin	300 000	300 000	

Denna attestantförteckning visar vilka personer som har beslutsattest rätt för ett eller flera ansvar och verksamheter.
 Attestantförteckningen är upprättad i enlighet med fastställt attestreglemente och dess tillämpningsanvisningar.

Delegationsbeslut

Datum

200929

Underskrift

Mats Collin, förvaltningschef

ATTESTANTFÖRTECKNING FÖR Socialnämnden

Gäller från och med 2020-09-29

Ansvar	Verksamhet	Ansvarsnamn	Attestant	Ersättare	Beloppsgräns Drift	Beloppsgräns2 Investering	Notering
74*	*	Socialnämnden	Mats Collin	Lisbet Sander	5 000 000	5 000000	Generell attest
741010	*	Socialnämnden	Krister Fagerström McCarty	Birgitta Alevård och Margareta Tjernlund	50 000	50 000	Personliga utlägg presidiet
742010	*	Förvaltningsledning	Mats Collin	Lisbet Sander	5 000000	5 000 000	Personliga utlägg kommundirektör
74202*	*	Anhörigstöd, teknik o service, nattpatrull	Elisabeth Sjölander		500000	500000	
742021	*	Anhörig- och närståendestöd	Per Hägglund	Eva Ehn	300000	300000	Ny ersättare
742022	*	Teknik- och serviceenh och nattpatrull	Jenny Rydström	Jeanette Svensson	300000	300000	
742040	*	Biståndsenheten inkl personlig assistans, hemtjänst	Anna-Maria Viklander	Per Hägglund, Eva Ehn	1 300000	1 300000	
742050	*	Administrativ enhet	Eva Ehn	Pär Hägglund	300000	300 000	Personliga utlägg förvaltningschef, ny ersättare
742070	*	Utveckling- och kunskapsstyrningsenhet	Per Hägglund	Eva Ehn	300000	300 000	Personliga utlägg förvaltningschef, ny ersättare
743*	*	Individ- och familjeomsorg	Lisbet Sander	Solbritt Höglund	500 000	500 000	Personliga utlägg förvaltningschef
743010	*	Verksamhetschef IFO	Lisbet Sander	Solbritt Höglund	500 000	500 000	
743020	*	Barn och familj	Helene Brändström	Solbritt Höglund, Mia Asplund, Paula Landqvist	300 000	300 000	
743030	*	Ekonomi och vuxen	Solbritt Höglund	Helene Brändström	300 000	300000	
743042	*	Bogården	Andreas Prytz	Anette Innala	300000	300000	
743047	*	Stödboenden	Andreas Prytz	Carina Vestin	300000	300000	
744*	*	Kommunala hemtjänsten	Fredrik Mattsson		500000	500000	Personliga utlägg förvaltningschef
744010	*	Verksamhetschef Hemtjänst	Fredrik Mattsson		500000	500000	
744180	*	Brännans hemtjänst	Marianne Sondell	Gunnar Stam	300000	300000	
744190	*	Östra hemtjänsten	Gunnar Stam	Anna Wikström	300000	300 000	
744230	*	Ängets hemtjänst	Helen Malmberg	Ann-Charlotte Westerman	300 000	300 000	Ny ersättare
744240	*	Torsviks hemtjänst	Ann-Charlotte Westerman	Helen Malmberg	300 000	300 000	
744250	*	Norra hemtjänsten	Malin Blixt	Helen Malmberg	300 000	300000	
744350	*	Södra hemtjänsten	Anna Wikström	Gunnar Stam	300 000	300000	
744550	*	Hemtjänstchef Härnön	Marianne Sondell	Gunnar Stam	300 000	300000	
744560	*	Hemtjänstchef Öbacka	Gunnar Stam	Anna Wikström	300000	300 000	
744530	*	Hemtjänstchef Ängeparken	Helen Malmberg	Ann-Charlotte Westerman	300000	300 000	Ny ersättare
744520	*	Hemtjänstchef Väst	Ann-Charlotte Westerman	Helen Malmberg	300 000	300000	
744510	*	Hemtjänstchef Nord	Malin Blixt	Helen Malmberg	300 000	300000	
744540	*	Hemtjänstchef Syd	Anna Wikström	Gunnar Stam	300000	300000	
744590	*	Covid19 team	Annika Vestman	Erika Norman	300000	300 000	
745*	*	Omsorg om funktionshindrade	Maria Hellström		500000	500 000	Personliga utlägg förvaltningschef
745010	*	Verksamhetschef OoF	Maria Hellström		500000	500000	
745020	*	Boende vuxna och Elevhem	Elisabeth Nordberg	Lena Gradin	300 000	300 000	
745030	*	Boende vuxna och Korttids	Lena Gradin	Elisabeth Nordberg	300000	300 000	
745040	*	Daglig verksamhet LSS 2	Marie-Louise Bladh	Elisabeth Holmqvist	300 000	300 000	
745050	*	Boende vuxna 1	Christina Ångman	Heléne Persson	300 000	300 000	

Planering Socialnämnden 2020

November

1. Ärende: **Återrapportering – Utökning av antalet årsarbetare**
Ansvarig Handläggare: Fredrik Mattsson?/Mats Collin
Tidigare beslut: 2020-03-26 § 45
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning: Återrapportera utfallet i frågan
2. Ärende: **Redovisning analys och arbete utifrån Socialstyrelsens öppna jämförelser**
Ansvarig Handläggare: Mats Collin/Ingrid Fagerström
Tidigare beslut: 2020-05-27 § 78 (Kvalitetsberättelse 2019)
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning: Uppdrag till förvaltningen, att återrapportera i November
3. Ärende: **Översyn och ev. revidering av dokumenthanteringsplan**
Ansvarig Handläggare: ??
Tidigare beslut: 2018-11-22 § 187
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning: Översyn ska göras minst vartannat år enligt nämndens beslut i november 2018.
4. Ärende: **Uppföljning patientsäkerhet**
Ansvarig Handläggare: Birgitta Nilsson
Tidigare beslut: 2020-02-26 § 32
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning: Uppdrag till förvaltningen, att kvartalsvis återrapportera till Socialnämnden hur arbetet går med mål och strategier 2020.
5. Ärende: **Ändring i delegationsordningen**
Ansvarig Handläggare: Lisbet/NS
Tidigare beslut:
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning:
6. Ärende: **Daglig verksamhet – lokalisering av verksamhet**
Ansvarig Handläggare: Maria Hellström
Tidigare beslut:
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning: Informationsärende

December

1. Ärende: **Djupare analys av vilken personaltäthet som måste finnas efter implementering av nya arbetssätt, samnyttjande resurser och minskad tid hos respektive brukare - återrapport**
Ansvarig Handläggare: Maria Hellström
Tidigare beslut: 2019-12-12 § 227
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning: Uppdrag till förvaltningen.

2. Ärende: **Uppföljning patientsäkerhet**
Ansvarig Handläggare: Birgitta Nilsson
Tidigare beslut: 2020-02-26 § 32
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning: Uppdrag till förvaltningen, att kvartalsvis återrapportera till Socialnämnden hur arbetet går med mål och strategier 2020.
3. Ärende: **Analys av ekonomin i den kommunala hemtjänsten - delrapport**
Ansvarig Handläggare: Fredrik Mattsson
Tidigare beslut: 2019-10-31 § 184
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning: Anstånd beviljat 2020-05-27 § 80.
4. Ärende: **Återrapport av implementering av Sundsvalls kommuns stödmodell och anpassning till Härnösands kommuns behov och förutsättningar**
Ansvarig Handläggare: Maria Hellström
Tidigare beslut: 2019-12-12 § 226
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning: Uppdrag till förvaltningen. Anstånd beviljat 2020-05-27 § 80.
5. Ärende: **Internkontrollplan 2021 Utökad internkontrollplan**
Ansvarig Handläggare: Mats Collin
Tidigare beslut: 2020-01-30 § 11, 2020-05-27 § 80
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning: Uppdrag till förvaltningen att upprätta en utökad internkontrollplan i samband med internkontrollplan 2021.

Ärenden som ännu inte är inplanerade

1. Ärende: **Redovisning av verksamhets- och kvalitetsuppföljning avseende brukare och arbetsmiljö i samband med omställningsarbetet inom äldreomsorg och OOF**
Ansvarig Handläggare: Mats Collin
Tidigare beslut: 2019-02-28 § 37
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning: Uppdrag till förvaltningen
2. Ärende: **Utredning av möjligheten till samfinansiering av Ungdomsmottagningen med andra parter**
Ansvarig Handläggare: Mats Collin
Tidigare beslut: 2018-11-25 § 180
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning:
3. Ärende: **Uppdrag att arbeta fram ett nytt avtal med Region Västernorrland angående det gemensamma arbetet i Ungdomsmottagningen i Härnösand**
Ansvarig Handläggare: Mats Collin
Tidigare beslut: 2018-11-25 § 180
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning:

4. Ärende: **Intern eller extern utbildning för Socialnämnden om grundläggande internkontroll**
Ansvarig Handläggare: Mats Collin
Tidigare beslut: 2019-12-12 § 231
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning: Uppdrag till förvaltningen.
5. Ärende: **Ändring i delegationsordning – när ny chef på bistånd?**
Ansvarig Handläggare: Eva Ehn
Tidigare beslut:
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning:
6. Ärende: **Uppdatering av förfrågningsunderlag för hemtjänst enligt lag om valfrihetssystem, LOV**
Ansvarig Handläggare: Eva Ehn
Tidigare beslut: 2019-11-21 § 208
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning: Ärendet utgick från sammanträdet i november
7. Ärende: **Översyn av insatsen individstöd – vidare utredning**
Ansvarig Handläggare: Maria Hellström
Tidigare beslut: 2020-02-26 § 33
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning: Utgångspunkt från tillkomna målgrupper, definitioner, resurspersonalkompetens och organisatoriska tillhörigheter.
8. Ärende: **Översyn av insatsen individstöd – förslag om nytt mål och syfte**
Ansvarig Handläggare: Maria Hellström
Tidigare beslut: 2020-02-26 § 33
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning: Utifrån den vidare utredningen.
9. Ärende: **Information från IFO, Bistånd och Säbo**
Ansvarig Handläggare: Lisbet/Eva och Per/Elisabeth Sjölander
Tidigare beslut:
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning: Information från förvaltningen
10. Ärende: **Information om medborgardialog**
Ansvarig Handläggare: Ina Lindström Skandevall
Tidigare beslut:
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning: informationspunkt, gärna tidig tid.
11. Ärende: **Förslag till åtgärder för då kvarvarande kostnadsreduceringsbehov**
Ansvarig Handläggare: Mats Collin
Tidigare beslut: 2019-11-21 § 220
Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):
Övrig anteckning: Uppdrag till förvaltningen

12. Ärende: **Upphandling av HVB-hem för vuxna**

Ansvarig Handläggare: Mats Collin/Lisbet Sander

Tidigare beslut:

Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):

Övrig anteckning: Enligt LOV/LOU

13. Ärende: **Information från verksamheterna – som Maria gjorde i januari**

Ansvarig Handläggare:

Tidigare beslut:

Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):

Övrig anteckning:

2021

1. Ärende: **Analys av ekonomin i den kommunala hemtjänsten**

Ansvarig Handläggare: Fredrik Mattsson

Tidigare beslut: 2019-10-31 § 184

Ska beslutet vidare till annan instans (i så fall vilken):

Övrig anteckning: Anstånd beviljat 2020-05-27 § 80, till våren 2021.

Allmänna lokala ordningsföreskrifter i Härnösands kommun

Dokumentnamn	Allmänna lokala ordningsföreskrifter		Dokumenttyp Föreskrift	
Fastställd av	Kommunfullmäktige		Datum 1999-04-12	Diarienummer KS15-63-003
Dokumentansvarig	Samhällsnämnden	Version 1:6	Senast reviderad 2020-09-28 § 58	Giltig t o m tills vidare
Dokumentinformation	Fastställd av kommunfullmäktige 1999-04-12, § 71, ändrad 2007-06-18, § 76, 2008-02-25, § 25, 2009-09-28, § 87 och 2013-06-17 § 13 2015-03-30 § 68 2016-03-21 § 38 2017-01-30 § 20, 2020-09-28 §58			
Dokumentet gäller för	Dessa lokala ordningsföreskrifter innehåller ytterligare bestämmelser om hur den allmänna ordningen i Härnösands kommun skall upprätthållas, utöver de grundläggande bestämmelserna i 3 kap. (1993:1 617) ordningslagen.			
Övrig Information				

Allmänna lokala ordningsföreskrifter för Härnösands kommun

Härnösands kommun föreskriver följande med stöd av 1 § förordningen (1993: 1632) med bemyndigande för kommuner och länsstyrelser att meddela lokala föreskrifter enligt ordningslagen (1993: 1617).

1.1 Föreskrifternas innehåll och tillämpningsområde

1 § Grundläggande bestämmelser om allmän ordning och säkerhet på offentlig plats finns i 3 kap. ordningslagen (1993:1617).

Dessa lokala ordningsföreskrifter innehåller ytterligare bestämmelser om hur den allmänna ordningen i Härnösands kommun skall upprätthållas.

2 § Föreskrifterna är tillämpliga på alla platser inom kommunen som är offentlig plats enligt 1 kap, 2 §, punkterna 1-4 i ordningslagen om inte annat anges.

För områden som kommunen upplåtit till torghandel gäller också kommunens föreskrifter om torghandel.

3 § Vid tillämpningen av 3 kap, ordningslagen och dessa föreskrifter skall, med stöd av 1 kap, 2 §, andra stycket, ordningslagen, gälla samtliga offentliga platser om inte annat anges.

4 § Innan polismyndigheten fattar beslut om tillstånd enligt 7 §, 10 § första stycket, 11 §, 12 §, 14 § andra stycket, 20 §, 21 § första stycket och 22 § bör kommunen ges tillfälle att yttra sig.

1.2 Definitioner

5 § Följande begrepp används i detta dokument och definieras enligt nedan:

Allmän plats ”Allmän plats” är ett uttryck som används i detaljplaner enligt plan-och bygglagen. Allmän plats är sådan gata, gång-och cykelväg, torg, park eller annan plats som enligt detaljplan angetts som allmän plats. Allmän plats är i huvudsak de gator, parker, torg och liknande som ägs och sköts av kommunen.

Offentlig plats Uttrycket ”offentlig plats” nyttjas i ordningslagen och i de lokala ordningsföreskrifterna. Offentlig plats är dels alla ytor som är allmän plats, dels andra ytor inom-och utomhus som inte är allmän plats men som trots det får användas för någon form av allmän trafik. Det kan t.ex. vara utrymmen som används för gång-, cykel-eller biltrafik. Dessa områden är i de allra flesta fall privatägd mark. De lokala ordningsföreskrifterna gäller, om inte annat anges särskilt, på alla offentliga platser.

Platser som likställs med offentlig plats Ordningslagen har gett kommunerna en möjlighet att utsträcka tillämpningen av de lokala ordningsföreskrifterna utöver allmän och offentlig plats. Kommunen kan i ordningsföreskrifterna bestämma att vissa angivna områden ska likställas med offentlig plats vid tillämpningen av samtliga eller vissa bestämmelser i ordningsföreskrifterna. Det måste dock vara områden som är tillgängliga för allmänheten och områdena måste beskrivas tydligt och väl avgränsat. Det kan t.ex. gälla områden med anläggningar för lek, idrott, camping eller friluftsliv liksom badplatser, järnvägsområden och begravningsplatser.

Med camping menas övernattnings i husvagn, husbil, annat motorfordon, tält eller under bar himmel.

1.3 Lastning av varor m m

6 § Vid lastning, forsling, lossning och annan hantering skall den som är ansvarig för åtgärden göra vad som behövs för att undvika att allmänheten utsätts för tillfälliga olägenheter genom damm, spill och dålig lukt.

Avlastning och uppläggning av gods får inte ske så att brandposter, brandsläckningsutrustningar och utrymningsvägar blockeras eller att räddningstjänstens arbete hindras eller så att risk för skada på person eller egendom uppstår.

1.4 Schaktning och grävning

7 § Den som är ansvarig för upptagande av grus, jord eller sand, tippning av fyllnadsmassor, schaktning, grävning eller annat liknande arbete skall se till att det sker på sådant sätt att allmänheten utsätts för minsta möjliga olägenhet. Tillstånd krävs i hela kommunen för grävning i kommunens mark. (se vidare Grävningsbestämmelser i Härnösands kommun)

1.5 Störande buller

8 § Arbete som orsakar störande buller för personer på offentliga platser, t.ex. stenkrossning, pålning och nitning, får inte ske utan polismyndighetens tillstånd.

1.6 Containerar

9 § Ägaren eller nyttjanderättshavaren till en container, som skall ställas upp på en offentlig plats, är skyldig att tydligt märka containrarna med ägarens eller nyttjanderättshavarens namn, adress och telefonnummer. Tillstånd krävs, söks hos polisen.

1.7 Markiser, flaggor och skyltar

10 § Markiser, flaggor, juldekorationer, banderoller och skyltar får inte sättas upp så att de skjuter ut över en gångbana på lägre höjd än 2,30 meter eller över en körbana på lägre höjd än 4,50 meter. (För mer information, se kommunens Råd och riktlinjer för skyltning)

1.8 Affischering

11 § Affischer, annonser eller liknande anslag får inte utan tillstånd av polismyndigheten sättas upp på sådana husväggar, staket, stolpar eller liknande som vetter mot offentligplats.

Tillstånd behövs inte för att sätta upp anslag på tavlor, pelare eller andra liknande anordningar som är avsedda för detta ändamål. Inte heller krävs tillstånd för näringsidkare att sätta upp annonser och andra tillkännagivanden som avser näringsidkarens rörelse på byggnad där rörelsen finns.

1.9 Högtalarutsändning

12 § Information, reklam, propaganda eller andra budskap som riktar sig till personer på offentliga platser, får inte ske genom högtalare eller liknande utan tillstånd av polismyndigheten.

1.10 Insamling av pengar

13 § Polismyndighetens tillstånd krävs för insamling av pengar i bössor eller liknande, om insamlingen inte utgör led i en tillståndspliktig allmän sammankomst eller offentlig tillställning.

När insamlingen skall ske i samband med framförande av gatumusik krävs inte tillstånd.

1.11 Förtäring av alkohol

(Kommunfullmäktige 2015-03-30)

14 §

Spritdrycker, vin, öl överstigande 2,25 volymprocent alkohol samt sådan annan jäst alkoholdryck som avses i alkohollagen (2010:1622) får inte förtäras på offentlig plats inom det område som anges med särskilda begränsningslinjer på karta till dessa ordningsföreskrifter, de områden som avses framgår nedan.

Vad som anges i första stycket innebär ingen inskränkning för de anmälnings- och tillståndspliktiga beslut som kan ha meddelats för serveringsställen på offentlig och därmed jämställd plats.

De centrala platser som avses är Mellanholmen, Stadsparken, Kanaluddsområdet mot Kattastrand och Kristinaparken med sin avgränsning mot Rosenbäckssallén och Brännavägen.

Dessutom ingår det område som omgärdas av Östra Kanalgatan, Brunnshusgatan, Pumpbacksgatan, Skeppsbron, och Stora Torget, varvid nämnda gator ingår i området.

Vidare avses det område som omgärdas av Beckhusgatan, Nybrogatan, Krukmakaregatan, Holmgatan, Hamnbassängen och Nattviken. Till detta hör även norra delen av Kronholmen.

1.12 Ambulerande försäljning

15 § Ambulerande försäljning får inte ske på offentlig plats utan polismyndighetens tillstånd.

Med ambulerande försäljning avses sådan gatuförsäljning som tar offentlig plats i anspråk endast tillfälligt och i obetydlig omfattning och som därför inte kräver tillstånd enligt 3 kap, 1 §, ordningslagen.

Allmän försäljningsplats är Stora torget. För detta område gäller också kommunens föreskrifter om torghandel.

1.13 Camping

16 § Camping är förbjuden på offentlig plats inom område med detaljplan. Undantag gäller för ett område som enligt detaljplan eller med stöd av andra bestämmelser iordningsställts för campingändamål.

På campingplatser och andra områden som upplåts för tillfällig uppställning av campingfordon eller tält gäller av SCR Svensk Camping fastställda ordningsregler.

I lokaler som ägs eller disponeras av kommunen är övernattning ej tillåten utan särskilt tillstånd.

1.14 Badförbud

17 § Bad är förbjudet inom hamnområdet och i närheten av markerade kablar.

1.15 Hundar

18 § Hundens ägare, den som tagit emot en hund för underhåll eller nyttjande eller den som endast tillfälligt vårdar en hund är skyldig att följa bestämmelserna i 19 och 20 §§. Det som sägs i dessa paragrafer gäller inte för ledarhund för synskadad person, för polishund i tjänst eller service- och signalhundar.

19 § Hundar skall hållas kopplade på offentlig plats med undantag av de områden där kommunen anordnat hundrastplatser eller inhägnade områden.

Tikar skall under löptid hållas kopplade på offentlig plats samt hundrastgårdar, dock inte inom övriga inhägnade områden.

När en hund inte hålls kopplad skall den ha halsband på sig med ägarens namn, adress och telefonnummer alternativt vara ID-märkt med tatuering eller mikrochip.

Hundar får inte rastas på begravningsplatser eller kyrkogårdar. Hund får dock medfölja besökare till begravningsplats/kyrkogård men ska då hållas kopplad.

20 § Inom särskilt anordnande lekplatser, badplatser, parker, planteringar samt vid gång- och cykelvägar och inom områden med tydlig stadsprägel skall föroreningar efter hundar plockas upp.

Katter

21 § Kattens ägare, den som tagit emot en katt för underhåll eller nyttjande eller den som endast tillfälligt vårdar en katt är skyldig att följa bestämmelserna i 22-23§

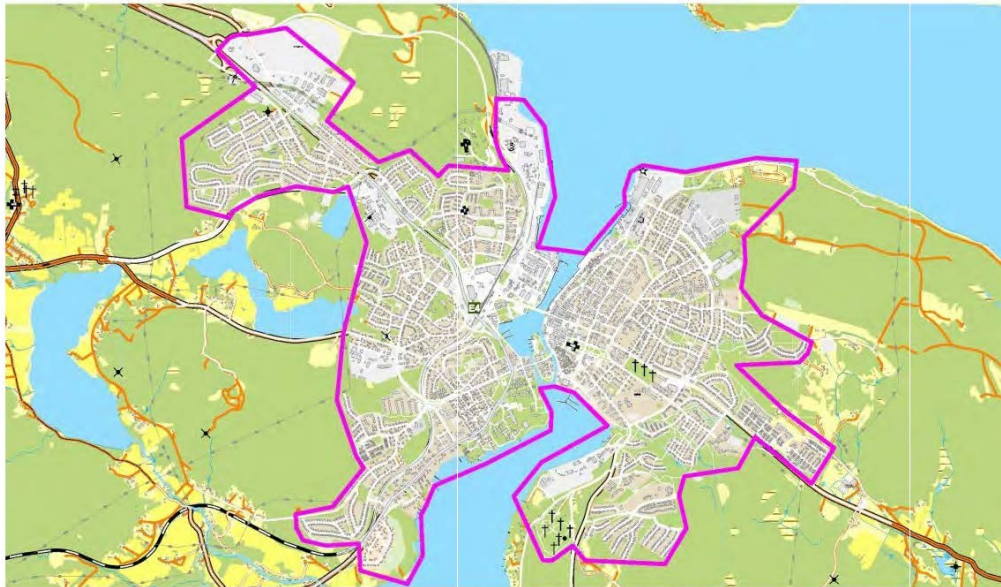
22 § Katt skall hållas under sådan tillsyn att den ej orsakar skador, olägenheter eller på annat sätt stör omgivningen.

23 § När en katt vistas utomhus skall katten, såvida den inte är kopplad, antingen ha halsband på sig med ägarens namn, adress och telefonnummer eller vara id-märkt med en synlig tatuering.

1.16 Fyrverkeri och andra pyrotekniska varor

24 § Fyrverkeri utan tillstånd får ske endast kl. 18-01 på nyårs-, påsk- och valborgsmässoaftonen.

Pyrotekniska artiklar typ fyrverkeriprodukt och bomber med starka ljudeffekter får över huvud taget inte avfyras inom Härnösands tätort. För definition av tätort, se karta nedan.

Trots ovanstående krävs, enligt 3 kap 7§ ordningslagen (1993:1617), tillstånd av Polismyndigheten om användningen med hänsyn till tidpunkten, platsens belägenhet och övriga omständigheter innebär risk för skada på eller någon beaktansvärd olägenhet för person eller egendom.

1.17 Sprängning och skjutning med eldvapen m.m.

25 § Tillstånd av polismyndigheten krävs för sprängning och skjutning med eldvapen inom detaljplanlagda områden.

26 § Luftvapen, fjädervapen och paintballvapen får inte användas på offentlig plats.

1.18 Ridning

27 § Ridning får inte ske i anlagda motionsspår, om inte annat anges via skyltar.

28 § Ridning får inte ske på offentliga badplatser under perioden 1 maj – 30 september.

1.19 Löpning och mopedåkning

29 § Mopedåkning får inte ske i iordningställda löp- eller skidspår.

30 § Löpning och promenad är förbjudet i anlagda skidspår.

1.20 Avgift för att använda offentlig plats

31 § För användning av offentlig plats och område som kommunen jämställt med sådan plats har kommunen rätt att ta ut en avgift enligt de grunder som har beslutats av kommunfullmäktige.

1.21 Adressering

32 § Varje byggnad, som tilldelats adressnummer, ska vara försedd med särskild adressnummerskylt.

Det åligger fastighetsägare att på egen bekostnad anskaffa och sätta upp adressnummerskylt samt att tillse, att skylten hålls i sådant skick, att den med lätthet kan avläsas.

Adressnummerskylt ska sättas upp på lämplig plats vid byggnadens ingång eller infart och vara väl synlig från den gata, väg eller allmän plats som adressnumret avser. Om ingång eller infart ligger på byggnadens baksida, ska adressnummerskylt även sättas upp mot den gata, väg eller plats som avses med adressnumret.

1.22 Överträdelse av lokal ordningsföreskrift

33 § Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot någon av 6-10 §§, 11 § första stycket, 12 §, 13 § första stycket, 14-17 §§, 19-20 §§ och 22-32 §§ kan dömas till penningböter enligt 3 kap 22 § andra stycket ordningslagen.

I ordningslagen finns också bestämmelser om förelägganden och förverkande.

Dessa föreskrifter träder i kraft vid månadsskiftet närmast fyra veckor efter justeringen av kommunfullmäktiges protokoll.

Länsstyrelsen Västernorrland har genom tjänsteanteckning 2020-10-12 (nr 9169-2020-2) meddelat att de efter laglighetsprövning inte har något att erinra i ärendet.

KommunstyrelseförvaltningenAnna Bostedt
anna.bostedt@harnosand.seKommunfullmäktige
Kommunstyrelsen
Arbetslivsnämnden
Samhällsnämnden
Socialnämnden
Skolnämnden**Konsekvenser Avaktivering av krisledningsnämnden**

Ett antal beslut som har fattats i kommunfullmäktige, kommunstyrelse och övriga nämnder är villkorade med att de gäller så länge krisledningsnämnden är aktiv.

Utifrån rådande stabila läge med Coronapandemin så planeras för att Krisledningsnämnden avaktiveras under november månad. Planeringen kan dock med kort varsel ändras utifrån förändrat smittläge i samhället.

I bilagan presenteras en lista med tagna beslut som vid avaktivering av krisledningsnämnden med automatik upphör.

Anna Bostedt
Kanslichef**Bilagor**

Bilaga I Beslut avhängiga aktiv krisledningsnämnd 2020-10-05

Bilaga 1 Beslut avhängiga aktiv krisledningsnämnd 2020-10-05

Beslutsinstans	Datum	Ärende	Beslut	Kommentar	Berörd instans
Kommunfullmäktige	2020-04-14	Beslut om tillfällig förändring i reglemente för ekonomistyrning	att åtgärder vid befarat underskott och ekonomiska handlingsplaner inom tre veckor till nämnd, inte ska gälla enligt reglementet, under den tid krisledningsnämnden är aktiverad och en månad därefter.		Kommunstyrelse och nämnder
Kommunstyrelse	2020-03-23	Delegering av beslutanderätt till KSau/KLN	att till kommunstyrelsens arbetsutskott tillika krisledningsnämnd delegera beslutanderätten i brådskande ärenden som inte kan anstå. att delegeringen av beslutanderätten gäller endast under tiden krisledningsnämnden är aktiverad.		Kommunstyrelse
Socialnämnd	2020-03-26	Delegera ärendebeslut till presidiet	att delegera beslutanderätten inom nämndens ansvarsområde för ärenden som inte kan anstå till presidiet. att delegationen upphävs samma dag som kommunens krisledningsnämnd avaktiverats.		Socialnämnd
Arbetslivsnämnd	2020-03-30	Delegera ärendebeslut till presidiet	att delegera nämndbeslut till presidiet inom nämndens ansvarsområde för ärenden som inte kan anstå. att delegation enligt första att-satsen upphävs samma dag som Krisledningsnämnden avaktiveras		Arbetslivsnämnd

Kommunfullmäktige	202-03-30	Beslut om tillfälliga åtgärder under aktiverad krisledningsnämnd	att nämnder och styrelse ges möjlighet att genomföra beslutssammanträden på distans. att uppdra till presidierna för nämnder, styrelse och utskott att besluta om att ej tjänstgörande ersättare ska kallas till sammanträden på distans. att enbart ordinarie ledamöter och tjänstgörande ersättare i nämnder, styrelse och utskott kallas till fysiska sammanträden. att kommunfullmäktige delegerar till nämnder och styrelse att besluta om tjänstgörande ersättare för ordförande och vice ordförande, vilka ska utgå ifrån rådande majoritetsförhållanden. att ovanstående beslut upphävs samma dag som krisledningsnämnden avaktiveras.	En revidering av Gemensamt reglemente för styrelse och nämnder är föreslagen för fortsatt möjlighet till deltagande på distans	Kommunstyrelse och nämnder
			att till kommunfullmäktiges presidium delegera beslut som inte kan anstå. att ovanstående beslut upphävs samma dag som krisledningsnämnden avaktiveras.		Kommunfullmäktige
			att kommunstyrelsen får disponera 5 mnkr för extraordinära insatser i syfte att minska konsekvenserna av Covid-19 smittspridning. att ovanstående beslut upphävs samma dag som krisledningsnämnden avaktiveras.		Kommunfullmäktige och kommunstyrelse

Socialförvaltningen

Linda Ångman

linda.angman@harnosand.se

Riskbedömning inför Socialnämndens sammanträde, den 29 oktober, allmänna ärenden

Riskbedömningen upprättad vid presidieberedning den 20 oktober.

Risikfaktor	Ja	Nej	Riskreducerande åtgärder som kan vidtas
Internationellt deltagande		X	
Deltagare med samhällsviktiga funktioner (t.ex. personal från vård och omsorg)	X		Informera deltagarna om förutsättningarna för evenemanget. Information om att deltagare med symtom på luftvägsinfektion inte ska komma till sammanträdet ska ges i samband med kallelse till sammanträde. Principen ”stanna hemma om du är sjuk” ska alltid gälla. Information om allmänna hygienråd och hur den enskilde kan minska smittspridningen ska delges deltagarna före och under sammanträdet. Överväg nödvändigheten av och/eller formerna för sociala aktiviteter i samband med sammanträdena. Möjliggör, om lämpligt, deltagande på distans.
Inomhusevenemang	X		Byta eller justera de tänkta aktiviteterna. Minska antalet deltagare och öka antalet toaletter. Byta lokal för aktiviteten. Information om att deltagare med symtom på luftvägsinfektion inte ska komma till sammanträdet ska ges i samband med kallelse till sammanträde. Principen ”stanna hemma om du är sjuk” ska alltid gälla. Information om allmänna hygienråd och hur den enskilde kan minska smittspridningen ska delges deltagarna före och under sammanträdet. Överväg nödvändigheten av och/eller formerna för sociala aktiviteter i samband med sammanträdena. Möjliggör, om lämpligt, deltagande på distans.

Förutsättningar att evenemanget leder till nära kontakt mellan deltagarna (storlek på lokal, typ av aktiviteter etc.)		X	
Hygienåtgärder är inte tillräckliga (tillgång till handtvätt, handdesinfektion och städning)		X	
Antalet toaletter är inte tillräckliga		X	
Långvarigt evenemang och kringaktiviteter (mer än några timmar)		X	
Stort antal deltagare	X		Begränsa antalet deltagare. Se över förutsättningarna för evenemanget, t.ex. storlek på lokal och möjligheter till god handhygien. Information om allmänna hygienråd och hur den enskilde kan minska smittspridningen ska delges deltagarna före och under sammanträdet. Överväg nödvändigheten av och/eller formerna för sociala aktiviteter i samband med sammanträdena. Möjliggör, om lämpligt, deltagande på distans.
Deltagare som tillhör riskgrupp	X		Informera deltagarna om förutsättningarna för evenemanget. Hygienåtgärder såsom tillgänglighet till handtvätt, handsprit. Information om att deltagare med symtom på luftvägsinfektion inte ska komma till sammanträdet ska ges i samband med kallelse till sammanträde. Principen ”stanna hemma om du är sjuk” ska alltid gälla. Information om allmänna hygienråd och hur den enskilde kan minska smittspridningen ska delges deltagarna före och under sammanträdet. Överväg nödvändigheten av och/eller formerna för sociala aktiviteter i samband med sammanträdena. Möjliggör, om lämpligt, deltagande på distans.

Härnösands kommun

Väntelista 2020 (2020-10-01)	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Äldreomsorg												
Behov av gruppboende äldre	8	9	10	9	12	11	12	16	19			
Vistas ordinärt boende	6	6	8	7	8	6	5	7	11			
Vistas korttidsboende	2	3	2	2	3	5	6	8	7			
Från annan kommun	-	-	-	-	1	1	1	1	1			
Väntat mer än 3 månader (antal som fått erbjudande men tackat nej)	-	3	2	4	4	3	3	6	9			
Totalt behov av gruppboende äldre	8	9	10	9	12	11	12	16	19			
Behov gruppboende dementa	26	24	26	23	21	17	18	15	7			
Vistas ordinärt boende	18	18	20	16	16	15	16	13	5			
Vistas korttidsboende	8	6	6	7	5	2	2	1	1			
Från annan kommun	-	-	-	-	-	-	-	1	1			
Väntat mer än 3 månader (varav antal som fått erbj.men tackat nej)	15	15	15	14	12	11	11	9	1			
Totalt behov av gruppboende dementa	26	26	26	23	21	17	18	15	7			
Totalt väntande	34	35	36	32	33	28	30	31	26			
Avveckling av Ugglan. Antal i byteskö.	19	17	16	15	15	15	15	2	0			